

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

PŘÍSLOVEČNÉ URČENÍ PŘÍČINY V SOUČASNÉ
FRANCOUZŠTINĚ : POPIS, POSTAVENÍ, FUNKCE.
SROVNÁNÍ S ČEŠTINOU.

Vedoucí práce: doc. PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D.

Autorka práce: Bc. Kristina Beš'áková
Studijní obor: Francouzský jazyk
Ročník: třetí

2014

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Benešově dne 3. prosince 2014

.....
Kristina Bešťáková

*Na tomto místě bych chtěla poděkovat panu doc. PhDr. Ondřeji Peškovi, Ph.D.,
za odborné vedení mé diplomové práce a za cenné rady, které mi poskytl.*

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá popisem, postavením a funkcí příslovečného určení příčiny v současném francouzském a českém jazyce. Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části je objasněna problematika kauzality a následně je vymezeno pojetí příslovečného určení příčiny ve francouzské a české lingvistické terminologii. Dále se tato část věnuje syntaktickým a sémantickým vlastnostem příslovečného určení příčiny, všímá si možného valenčního chápání tohoto větného členu a rovněž se zabývá otázkou jeho extrapredikativního či intrapredikativního postavení. V neposlední řadě směřuje pozornost na postavení příslovečného určení příčiny ve vztahu k aktuálnímu členění větnému. Praktická část je věnována vlastní korpusové analýze vybraných typicky příčinných výrazů, které realizují příslovečné určení příčiny. Zřetel je kladen zejména na jejich postavení ve francouzské a české větě.

Klíčová slova: příslovečné určení příčiny, příčina, účinek, kauzální vztah, syntax.

Abstract

The diploma thesis is dealing with a description, emplacement and function of the causal adverbial complement in the contemporary French and Czech language. This paper is divided into a theoretical and a practical part. In the theoretical part, the topic of causality is elucidated and the notion of causal adverbial complement in the French and Czech linguistic terminology is defined. Further, it works with syntactic and semantic features of causal adverbial complement, observes the possible valence understanding of this sentence member, and deals with the question of its extra-predicative and intra-predicative emplacement, as well. Furthermore, the attention is drawn to the position of causal adverbial complement in a relationship to the functional sentence perspective. The practical part is dedicated to corpus analysis of the chosen causal utterances, which implement the causal adverbial complements. The main focus is given to their emplacement in the French and Czech sentence.

Key words: causal adverbial complement, cause, effect, causal relation, syntax.

Obsah

Použité zkratky.....	1
Úvod.....	2
I. TEORETICKÁ ČÁST.....	4
1. Otázka kauzality.....	4
1.1. Kauzální vztah.....	4
1.1.1. Vztah mezi příčinou a účinkem.....	5
1.1.2. Kauzální vztah a kategorie času.....	7
1.1.3. Kauzální vztah a jazykový projev.....	9
1.2. Otázka kauzality – shrnutí.....	10
2. Příslovečné určení – terminologické vymezení.....	11
2.1. Příslovečné určení (<i>complément circonstanciel</i>) ve frankofonní lingvistice.....	11
2.1.1. Le Goffic – <i>Grammaire de la phrase française</i>	11
2.1.2. Riegel, Pellat, Rioul – <i>Grammaire méthodique du français</i>	12
2.1.3. Wilmet – <i>Grammaire critique du français</i>	12
2.1.4. Wagner, Pinchon – <i>Grammaire du français classique et moderne</i>	13
2.1.5. Grevisse, Goosse – <i>Le Bon usage</i>	13
2.2. Příslovečné určení v české lingvistice.....	14
2.2.1. Daneš, Hlavsa, Grepl – <i>Mluvnice češtiny</i>	15
2.2.2. Grepl, Karlík – <i>Skladba češtiny</i>	15
2.3. Srovnání terminologického vymezení příslovečného určení ve francouzské a české jazykovědě.....	16
3. Kontrastivní pohled na příslovečné určení příčiny v současném francouzském a českém jazyce.....	19
3.1. Popis.....	19
3.1.1. Sémantické vlastnosti příslovečného určení příčiny.....	19
3.1.1.1. Určení vlastní příčiny.....	20
3.1.1.2. Určení důvodu.....	20
3.1.2. Syntaktické vlastnosti příslovečného určení příčiny – ve francouzštině.....	21
3.1.3. Syntaktické vlastnosti příslovečného určení příčiny – v češtině.....	27
3.2. Funkce.....	32
3.2.1. Kauzalita v textu.....	32
3.2.2. Tvrzení příčiny.....	32
3.2.3. Argumentace a argumentativní konektory uvádějící argument.....	33
3.2.4. Typy argumentativních vztahů.....	35
3.3. Postavení.....	38
3.3.1. Postavení příslovečného určení příčiny – ve francouzském jazyce.....	38
3.3.1.1. Valenční chápání příslovečného určení příčiny.....	38
3.3.1.2. Extrapredikativní a intrapredikativní postavení příslovečného	

určení příčiny.....	38
3.3.1.3. Slovosledné variace příslovečného určení příčiny ve vztahu k aktuálnímu členění větnému.....	40
3.3.1.3.1. Aktuální členění větné a jeho vliv na slovosled.....	40
3.3.1.3.2. Objektivní pořad slov.....	41
3.3.1.3.3. Subjektivní pořad slov.....	42
3.3.2. Postavení příslovečného určení příčiny – v českém jazyce.....	43
3.3.2.1. Valenční chápání příslovečného určení příčiny.....	43
3.3.2.2. Extrapredikativní a intrapredikativní postavení příslovečného určení příčiny.....	44
3.3.2.3. Slovosledné variace příslovečného určení příčiny ve vztahu k aktuálnímu členění větnému.....	45
3.3.2.3.1. Objektivní pořad slov.....	46
3.3.2.3.2. Subjektivní pořad slov.....	47
II. PRAKTICKÁ ČÁST.....	49
1. Práce v jazykovém korpusu.....	49
1.1. Charakteristika korpusu InterCorp.....	49
2. Realizace výzkumu.....	50
2.1. Metodologie výzkumu.....	50
2.2. Realizace vlastního výzkumu.....	51
2.2.1. PUP ve francouzské větě.....	51
2.2.1.1. <i>À CAUSE DE</i>	51
2.2.1.1.1. <i>À cause de</i> – na začátku věty.....	52
2.2.1.1.2. <i>À cause de</i> – ve větě a neoddělené čárkou.....	56
2.2.1.1.3. <i>À cause de</i> – oddělené čárkou.....	57
2.2.1.1.4. Respondenty výrazu <i>à cause de</i>	63
2.2.1.1.5. Výskyt výrazu <i>à cause de</i> ve vztahu k typu textu.....	66
2.2.1.1.6. Substantiva v pravém kontextu výrazu <i>à cause de</i>	67
2.2.1.2. <i>GRÂCE À</i>	72
2.2.1.2.1. <i>Grâce à</i> – na začátku věty.....	73
2.2.1.2.2. <i>Grâce à</i> – ve větě a neoddělené čárkou.....	76
2.2.1.2.3. <i>Grâce à</i> – oddělené čárkou.....	76
2.2.1.2.4. Respondenty výrazu <i>grâce à</i>	79
2.2.1.2.5. Výskyt výrazu <i>grâce à</i> ve vztahu k typu textu.....	80
2.2.1.2.6. Substantiva v pravém kontextu výrazu <i>grâce à</i>	81
2.2.1.3. <i>EN RAISON DE</i>	84
2.2.1.3.1. <i>En raison de</i> – na začátku věty.....	84
2.2.1.3.2. <i>En raison de</i> – ve větě a neoddělené čárkou.....	85
2.2.1.3.3. <i>En raison de</i> – oddělené čárkou.....	86
2.2.1.3.4. Respondenty výrazu <i>en raison de</i>	88

2.2.1.3.5. Výskyt výrazu <i>en raison de</i> ve vztahu k typu textu.....	90
2.2.1.3.6. Substantiva v pravém kontextu výrazu <i>en raison de</i>	90
2.2.1.4. <i>DU FAIT DE</i>	94
2.2.1.4.1. <i>Du fait de</i> – na začátku věty.....	94
2.2.1.4.2. <i>Du fait de</i> – ve větě a neoddělené čárkou.....	95
2.2.1.4.3. <i>Du fait de</i> – oddělené čárkou.....	95
2.2.1.4.4. Respondenty výrazu <i>du fait de</i>	97
2.2.1.4.5. Výskyt výrazu <i>du fait de</i> ve vztahu k typu textu.....	98
2.2.1.4.6. Substantiva v pravém kontextu výrazu <i>du fait de</i>	99
2.2.1.5. <i>PAR SUITE DE</i>	101
2.2.1.5.1. <i>Par suite de</i> – na začátku věty.....	101
2.2.1.5.2. <i>Par suite de</i> – ve větě a neoddělené čárkou.....	102
2.2.1.5.3. <i>Par suite de</i> – oddělené čárkou.....	103
2.2.1.5.4. Respondenty výrazu <i>par suite de</i>	105
2.2.1.5.5. Výskyt výrazu <i>par suite de</i> ve vztahu k typu textu.....	106
2.2.1.5.6. Substantiva v pravém kontextu výrazu <i>par suite de</i>	107
2.2.1.6. <i>À LA SUITE DE</i>	108
2.2.1.6.1. <i>À la suite de</i> – na začátku věty.....	109
2.2.1.6.2. <i>À la suite de</i> – ve větě a neoddělené čárkou.....	111
2.2.1.6.3. <i>À la suite de</i> – oddělené čárkou.....	112
2.2.1.6.4. Respondenty výrazu <i>à la suite de</i>	115
2.2.1.6.5. Výskyt výrazu <i>à la suite de</i> ve vztahu k typu textu.....	116
2.2.1.6.6. Substantiva v pravém kontextu výrazu <i>à la suite de</i>	117
2.2.1.7. <i>À FORCE DE</i>	121
2.2.1.7.1. <i>À force de</i> – na začátku věty.....	122
2.2.1.7.2. <i>À force de</i> – ve větě a neoddělené čárkou.....	123
2.2.1.7.3. <i>À force de</i> – oddělené čárkou.....	124
2.2.1.7.4. Respondenty výrazu <i>à force de</i>	125
2.2.1.7.5. Výskyt výrazu <i>à force de</i> ve vztahu k typu textu.....	126
2.2.1.7.6. Substantiva v pravém kontextu výrazu <i>à force de</i>	127
2.2.1.7.7. Infinitivy v pravém kontextu výrazu <i>à force de</i>	128
2.2.1.8. <i>SOUS L'EFFET DE</i>	129
2.2.1.8.1. <i>Sous l'effet de</i> – na začátku věty.....	129
2.2.1.8.2. <i>Sous l'effet de</i> – ve větě a neoddělené čárkou.....	130
2.2.1.8.3. <i>Sous l'effet de</i> – oddělené čárkou.....	131
2.2.1.8.4. Respondenty výrazu <i>sous l'effet de</i>	132
2.2.1.8.5. Výskyt výrazu <i>sous l'effet de</i> ve vztahu k typu textu.....	134
2.2.1.8.6. Substantiva v pravém kontextu výrazu <i>sous l'effet de</i>	135
2.2.1.9. <i>ÉTANT DONNÉ</i>	136
2.2.1.9.1. <i>Étant donné</i> – v postavení na začátku věty.....	136

2.2.1.9.2. <i>Étant donné</i> – ve větě a neoddělené čárkou.....	137
2.2.1.9.3. <i>Étant donné</i> – oddělené čárkou.....	138
2.2.1.9.4. Respondenty výrazu <i>étant donné</i>	141
2.2.1.9.5. Výskyt výrazu <i>étant donné</i> ve vztahu k typu textu.....	143
2.2.1.9.6. Substantiva v pravém kontextu výrazu <i>étant donné</i>	144
2.2.1.10. <i>VU</i>	146
2.2.1.10.1. <i>Vu</i> – na začátku věty.....	147
2.2.1.10.2. <i>Vu</i> – ve větě a neoddělené čárkou.....	148
2.2.1.10.3. <i>Vu</i> – oddělené čárkou.....	150
2.2.1.10.4. Respondenty výrazu <i>vu</i>	153
2.2.1.10.5. Substantiva v pravém kontextu výrazu <i>vu</i>	154
3. Korpusová analýza – shrnutí.....	158
Závěr.....	166
Résumé.....	170
Seznam použité literatury.....	174
Seznam schémat.....	177
Seznam grafů.....	178
Seznam tabulek.....	179

Použité zkratky

AČV	aktuální členění větné
P	příčina
<i>p</i>	tvrzení
PU	přísluvečné určení
PUP	přísluvečné určení příčiny
<i>q</i>	argument
S	substantivum
U	účinek
V	věta

Úvod

*„Kauzální výklad, odedávna srostlý
s lidskou psychikou, je prvním a
nejpřirozenějším myšlenkovým úkonem,
jímž se člověk snaží proniknout do tajů
všeho, co se kolem něj odehrává.“¹*

Příčina a její nalézání je všudypřítomným elementem v lidském uvažování. Přirozeností člověka je totiž hledat příčiny dějů a procesů odehrávajících se ve světě, jež jej obklopuje. Ty pak vyjadřuje prostřednictvím různých prostředků, kterými jazyk, jakožto nástroj mezilidské komunikace, disponuje. Přítomnost příčinnosti ve výpovědi je podstatná, neboť je jedním z klíčů k pochopení její logické výstavby. Domníváme se, že znalost výstižného a vhodného použití příčinných jazykových prostředků, které sledují své komunikační cíle, je pro každého uživatele jazyka, ať už jde o jazyk mateřský či cizí, nepochybně důležitá. Soudíme proto, že si toto téma zaslouží naši pozornost.

Diplomová práce, kterou zde předkládáme, se věnuje právě problematice vyjádření příčiny. Konkrétně se jejím předmětem studia staly možnosti jazykového vyjádření příčiny prostřednictvím příslovečného určení příčiny (dále jen PUP) v současném francouzském a českém jazyce.

Hlavním cílem naší práce bude pokusit se na základě komparativní analýzy mezi francouzským a českým jazykem odpovědět na to:

- a) jak je PUP terminologicky vymezené v gramatikách frankofonní a české provenience,
- b) jakými jazykovými prostředky může být PUP ve výše uvedených jazycích vyjádřeno,
- c) jakou funkci plní PUP v textu,
- d) v jakém postavení se může PUP objevit ve francouzské a české výpovědi.

¹ DEMJANČUK, N. – PEXIDR, K. (2009): *Kauzalita*, Plzeň, Aleš Čeněk, s. 256.

Naše práce se člení na dvě části: část teoretickou a část praktickou. V první kapitole teoretické části vstoupíme do problematiky kauzality. Pokusíme se popsat příčinný vztah a také souvislost mezi kauzalitou a kategorií času.

V následující kapitole se pokusíme uchopit PUP z terminologického hlediska. Přistoupíme proto k jeho definování na základě gramatik české i francouzské provenience. K nastínění francouzského pojetí syntaxe tohoto větného členu nám poslouží pět vybraných gramatik: *Grammaire de la phrase française* od Pierra Le Goffica, *Grammaire méthodique du français*, kterou zpracovali Martin Riegel, Jean-Christophe Pellat a René Rioul, dále budeme terminologické pojetí PUP studovat v gramatice od Marca Wilmeta s názvem *Grammaire critique du français* a také v *Grammaire du français classique et moderne* od Robera-Léona Wagnera a Jacqueline Pinchon. Neopomeneme ani *Le Bon usage* od Maurice Grevisse a Andrého Goosse. Pokud jde o české terminologické pojetí PUP, naše práce se bude opírat nejen o 3. svazek *Mluvnice češtiny* věnovaný textové syntaxi, který je zpracovaný Františkem Danešem, Zdeňkem Hlavsou a Miroslavem Greplem, ale rovněž o *Skladbu češtiny*, jejímiž autory jsou Miroslav Grepl a Petr Karlík. Na základě porovnání francouzského a českého terminologického přístupu k PUP si zvolíme způsob uchopení tohoto větného členu.

Teoretickou část uzavře třetí kapitola, která se bude týkat kontrastivní analýzy PUP v současném francouzském a českém jazyce, ve které se zaměříme na popis sémantických a syntaktických vlastností tohoto větného členu, nastíníme jeho funkci ve výstavbě textu a v neposlední řadě se budeme zabývat i jeho postavením v obou zmiňovaných jazycích. Položíme si otázku možného valenčního chápání PUP, extrapredikativního či intrapredikativního postavení a také se zaměříme na slovosledné variace PUP ve vztahu k aktuálnímu členění větnému.

V praktické části se budeme zabývat analýzou PUP ve francouzské a české části paralelního korpusu InterCorp a zaměříme se na:

- a) postavení francouzských typicky příčinných výrazů,
- b) jejich české respondenty,
- c) výskyt příčinných výrazů ve vztahu k typu textu,
- d) substantiva, která se vyskytují v pravém kontextu studovaných příčinných výrazů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

Jak jsme již nastínili v úvodu, teoretická část této práce se bude nejprve zabývat otázkou kauzality, následně přistoupíme k terminologickému vymezení pojmu PUP ve francouzské a české lingvistice, nakonec provedeme kontrastivní analýzu PUP ve výše zmiňovaných jazycích, konkrétně se zaměříme na jeho popis, funkci a postavení.

1. Otázka kauzality

Otázku „Co je to příčina?“ si filozofie pokládá již od Aristotela. V odpovědích na ni se pak často „zrcadlí různé ontologicko-gnoseologické² [...] pozice jednotlivých badatelů.“³ Problematika kauzality ale již překročila hranice filozofie a vstupuje i do dalších vědních disciplín.

Úvodní kapitolu naší práce věnujeme problematice kauzality, která vzbudila náš živý zájem o možnosti percepce vztahu mezi příčinou a účinkem a jejich následné vyjádření pomocí jazykových prostředků.

Cílem této kapitoly bude poukázat na fakt, že kauzalita, nebo také příčinnost, která vyjadřuje vztah závislosti mezi příčinou a účinkem⁴, je předmětem studia nejen filozofie, ale také lingvistiky. Na následujících stránkách se proto blíže seznámíme s pojmem kauzalita a nastíníme také význam času v kauzálním vztahu.

1.1. Kauzální vztah

„Kauzální vztah [...] chápeme v tom smyslu, že je to kategorie lidského myšlení, reflektující poznání, zkušenost nebo víru, že jeden jev (p) je obvykle doprovázen jiným jevem (q), a to tak, že jev p vyvolává jev q :

$$p \longrightarrow q$$

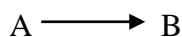
² *Ontologie* je učení o jsovcu a jeho všeobecných zásadách, uměle odděluje proces poznání a skutečnost, *gnoseologie* se pak zabývá teorií poznání (REJMAN, L. (1971): *Slovník cizích slov*, Praha, SPN.).

³ KARLÍK, P. Typy příčinně-následkových vztahů a jejich vyjadřování. *Sborník prací filozofické fakulty Brněnské univerzity* [online]. 1989-1990 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z WWW: <http://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/101717/A_Linguistica_37-1989-1_18.pdf>.

⁴ REJMAN, L. (1971): *Slovník cizích slov*, Praha, SPN, s. 171.

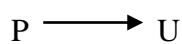
Jevy typu p [jsou obecně označované] jako kauzující/ motivující⁵ a jevy typu q jako kauzované/ motivované. “⁶

Problematikou kauzálního vztahu se zabýval i Petr Karlík. Charakterizuje jej jako závislost, ve které: „to, že platí jev A v čase t_1 , vyvolává (způsobuje), že platí jev B v čase t_2 “, neboli „to, že platí jev B v čase t_2 , vyplývá z toho (je důsledkem toho), že platí jev A v čase t_1 “; přičemž A je „příčina“ a B „následkem“.⁷

1.1.1. Vztah mezi příčinou a účinkem

Pro účely této práce budeme po vzoru Svatavy Machové⁸ označovat příčinu písmenem P a účinek zapisovat písmenem U . Nejběžnější kauzální relací neboli kauzálním vztahem je případ, kdy „jedna příčina P vyvolává pouze účinek U a tento účinek již nemůže být vyvolán jinou příčinou“⁹, což znázorňuje následující schéma:

Protože si to mnoho diváků přálo, tento film opakujeme.

Vzájemné uspořádání příčin a účinků ovšem může podle Svatavy Machové nabývat i jiných forem:¹⁰

a) Jakákoli z příčin P_1 až P_n může vyvolat účinek U .

*Jestliže prší nebo jestliže se hodně zalévá, je na zahradě bláto.*¹¹

⁵ Vztah *kauzující-kauzované* se týká vztahů, které mají povahu přírodních zákonů. Oproti tomu vztah *motivující-motivované* postihuje vztahy, které mají povahu pravidel, norem, zákonů a maxim lidského jednání (KARLÍK, P. – NEKULA, M. – RUSÍNOVÁ, Z. (2003): *Příruční mluvnice češtiny*, Praha, Nakladatelství Lidové noviny, s. 469.).

⁶ KARLÍK, P. – NEKULA, M. – RUSÍNOVÁ, Z. (2003): *Příruční mluvnice češtiny*, Praha, Nakladatelství Lidové noviny, s. 469.

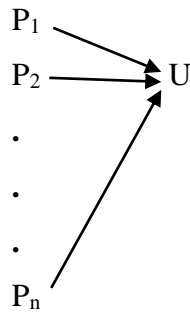
⁷ KARLÍK, P. Typy příčinně-následkových vztahů a jejich vyjadřování. *Sborník prací filozofické fakulty Brněnské univerzity* [online]. 1989-1990 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z WWW: <http://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/101717/A_Linguistica_37-1989-1_18.pdf>.

⁸ MACHOVÁ, S. (1972): *Příčina v syntaxi češtiny*, Praha, Academia.

⁹ Tamtéž, s. 13.

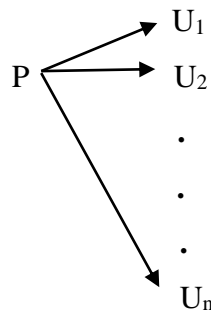
¹⁰ Tamtéž, s. 12-17.

¹¹ Tamtéž, s. 14.

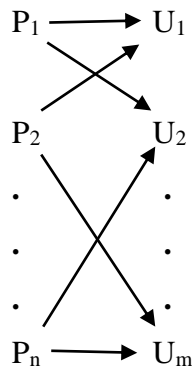

b) Jedna příčina P může zároveň vyvolat každý z účinků U_1 až U_n .

Protože vystudoval na vysoké škole, má možnost vyučovat na střední škole nebo může pracovat ve vědeckém ústavu.¹²

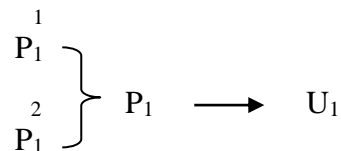

c) Příčina P_1 současně vyvolává několik účinků: U_1 a U_2 . Účinek U_1 , který je způsoben příčinou P_1 , může být zároveň vyvolán příčinou P_2 ($P_2 \neq P_1$).

Pro slovní vyjádření tohoto složitého schématu může mluvčí buď rozdělit skutečnost, kterou schéma označuje, do několika částí, které pak vyjádří větším počtem souvětí, nebo jej převede na schéma zjednodušené:¹³

d)

¹² Tamtéž, s. 14.

¹³ Tamtéž, s. 14.

Účinek U_1 je tedy vyvolán celkovou příčinou P_1 , jež je tvořená souborem částečných příčin:

$$P_1^1 \text{ a } P_1^2$$

Výše uvedená struktura znázorňuje skutečnost, že jeden účinek může být vyvolán souborem, který tvoří více příčin. Tento soubor nazýváme celkovou příčinou a jednotlivé příčiny, které jsou prvky tohoto souboru, nazýváme částečnými příčinami.¹⁴ „V daném souboru je částečná příčina nutnou, nikoli postačující podmínkou pro vznik účinku, teprve celková příčina je podmínkou nutnou a postačující.“¹⁵ Když chceme toto schéma vyjádřit slovy, můžeme tak učinit například prostřednictvím následující věty: Jestliže vodu zahříváme na 100⁰ C a jestliže tlak je roven 15 at, mění se voda v páru.¹⁶

Pro úplnost uveďme ještě rozdíl mezi schématy a) a d):¹⁷

V případě a) můžeme mezi vedlejší věty příčinné vložit místo spojky nebo spojku *a*: Jestliže prší nebo jestliže se hodně zalévá, je na zahradě bláto. Pro zachování stejné platnosti věty lze říci také: Jestliže prší a jestliže se hodně zalévá, je na zahradě bláto. Ovšem v případě d) můžeme mezi vedlejší věty příčinné umístit pouze spojku *a*. Obě částečné příčiny jsou totiž nezbytné pro vytvoření příčiny celkové: Jestliže vodu zahříváme na 100⁰ C a jestliže tlak je roven 15 at, mění se voda v páru.¹⁸

1.1.2. Kauzální vztah a kategorie času

Kategorie času má v kauzální relaci své neopomenutelné místo, neboť jednu z podmínek kauzality představují děje a procesy, skutečné či předpokládané, které probíhají v čase. Je to právě časový průběh, kvůli jehož absenci by kauzalita neposkytovala žádný záchytný bod pro předvídaní budoucích stavů a dějů.¹⁹

¹⁴ Tamtéž, s. 14.

¹⁵ Tamtéž, s. 14.

¹⁶ Tamtéž, s. 15.

¹⁷ Tamtéž, s. 15.

¹⁸ Tamtéž, s. 15-16.

¹⁹ DEMJANČUK, N. – PEXIDR, K. (2009): *Kauzalita*, Plzeň, Aleš Čeněk, s. 89 – 90.

Petr Karlík soudí, že mezi příčinou a [účinkem] je nutně vztah časové následnosti, to znamená, že t_2 následuje po t_1 . Mezi jevy A (vyjadřujícím příčinu) a B (vyjadřujícím účinek), může nastat situace, kdy jev B začíná platit po okamžiku skončení platnosti jevu A. To tedy znamená, že se nejprve uskuteční příčina, po skončení její platnosti začíná platit její účinek (*Sáhl si po opasku, protože někdo zaklepal na dveře*). Ovšem může také nastat situace, kdy jev B začíná platit už v průběhu, tzn. ještě před skončením platnosti jevu A. (*Náš pan doktor trochu Pištěkem pohrdá, protože pravým milencem té dívky je asi jen on*).²⁰

Adeline Nazarenko se domnívá, že ve sledu událostí si lze jen těžko představit, že by děj vyjadřující příčinu následoval až za dějem, který vyjadřuje účinek.²¹ Pro znázornění vztahu mezi příčinou a účinkem v průběhu času Nazarenko navrhuje následující schéma²²:

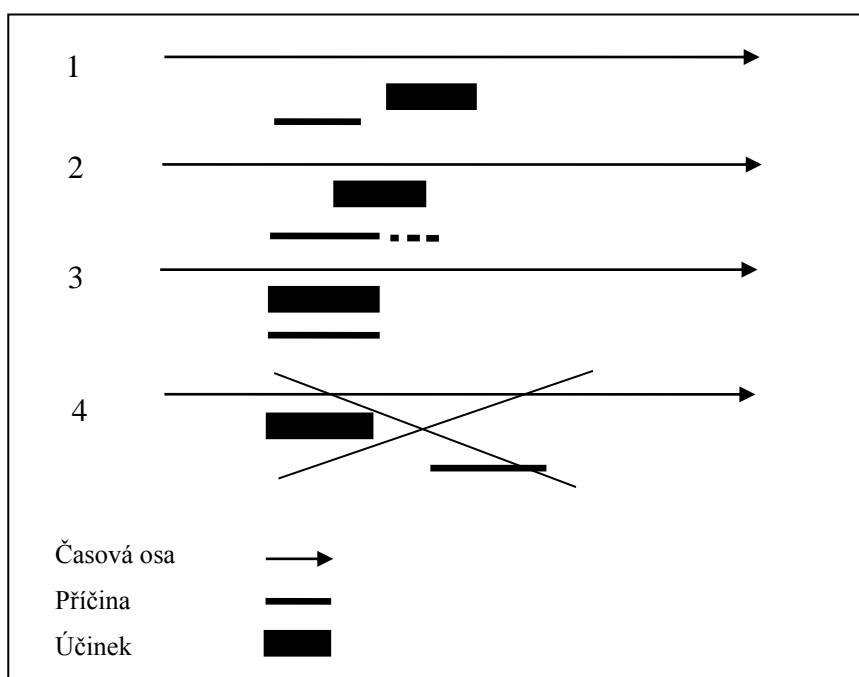

Schéma 1. Znázornění vztahů mezi příčinou a účinkem

²⁰ KARLÍK, P. Typy příčinně-následkových vztahů a jejich vyjadřování. *Sborník prací filozofické fakulty Brněnské univerzity* [online]. 1989-1990 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z WWW: <http://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/101717/A_Linguistica_37-1989-1_18.pdf>.

²¹ NAZARENKO, A. (2000): *La cause et son expression en français*, Paříž, Ophrys, s. 38.

²² Tamtéž, s. 41

Výše uvedené schéma znázorňuje vztahy, které mohou mezi příčinou a účinkem existovat. První časová osa zachycuje příčinu, která předchází účinku (*Il est devenu historien parce que son père lui avait offert à l'âge de onze ans six volumes d'Alexandre Dumas.*²³). Druhá časová osa ilustruje příčinu, která předchází účinku a která trvá během části nebo celé délky trvání účinku (*Je suis rentré parce que je me suis décidé à me mettre au travail.*²⁴). Následující časová osa prezentuje případ, kdy příčina začíná a končí současně s účinkem. (*Il mène son enquête à sa façon parce qu'il se méfie de l'histoire telle qu'elle est racontée par les historiens.*²⁵). Poslední časová osa v pořadí již kauzální vztah nezachycuje, příčina totiž nemůže začínat po skončení účinku.²⁶

Hlubšímu rozboru problematiky kauzality a kategorie času se v naší práci již věnovat nebudeme. Naším cílem bylo pouze objasnit skutečnost, že čas hraje v kauzálním vztahu důležitou roli, neboť právě podle něj určíme, jestli mezi dvěma jevy kauzální vztah existuje či nikoli: příčina totiž vždy předchází účinku.

1.1.3. Kauzální vztah a jazykový projev

Z obecného pohledu je „každý účinek způsobován neomezeným počtem příčin a každá příčina vyvolává neomezený počet účinků. Uživatel jazyka si z nich vybírá ty příčiny nebo účinky, které jsou podle jeho soudu v dané situaci důležité vzhledem k cíli projevu.“²⁷ Některé příčiny či účinky tedy mohou být mluvčím v dané promluvě zhodnoceny jako méně podstatné, a proto jsou zamlčeny.

Skutečnost, že všechny příčiny či účinky v promluvě nejsou vyjmenovány, pak může mluvčí zdůraznit například pomocí následujících lexikálních prostředků: *Jednou z příčin neúspěchu našeho návrhu je to, že jej projektanti nedostatečně propracovali.* Mluvčí můžeme také realizovat pouze následující promluvu: *Návrh nebyl úspěšný, protože jej projektanti nedostatečně propracovali.* V tomto případě vybral autor komunikátu z celého komplexu příčin právě tu příčinu, která se mu zdála být vzhledem ke komunikačnímu cíli důležitá.²⁸

²³ Tamtéž, s. 38.

²⁴ Tamtéž, s. 40.

²⁵ Tamtéž, s. 39.

²⁶ Tamtéž, s. 42.

²⁷ MACHOVÁ, S. (1972): *Příčina v syntaxi češtiny*, Praha, Academia, s. 12.

²⁸ Tamtéž, s. 12.

1.2. Otázka kauzality - shrnutí

Dokážeme si nyní přesněji odpovědět na otázku: Co je to kauzalita? Kauzalita se zřejmě vytváří „jako zprvu jen neurčité povědomí o souvislosti a návaznosti jevů, které člověka obklopují, přičemž nejde pouze o jevy hmotného světa, [ale i] o reflexi subjektivních aspektů vlastní činnosti. Lze říci, že kauzální posuzování a uvažování je spjato od samého počátku s rozvojem lidské civilizace a lidské mysli.“²⁹

V této kapitole jsme si objasnili, že problematika kauzality, kterou se filozofie zabývá již od starověku, se stala předmětem zájmu i jiných disciplín, například lingvistiky.

Kauzální vztah chápeme jako kategorii lidského myšlení, která spočívá v tom, že jeden jev vyvolává jev druhý. Tyto jevy označujeme jako příčinu a účinek. Vztah, ve kterém účinek předchází příčině, již nemůžeme považovat za kauzální. Dále jsme uvedli, že vztahy mezi příčinami a účinky můžeme po grafické stránce znázornit prostřednictvím různých druhů schémat. A pokud jde o užívání příčinných konstrukcí v jazykové komunikaci, uživatelé jazyka zmiňují ty příčiny a účinky, jež jsou vzhledem k cíli projevu důležité.

Přínos kauzálního vztahu můžeme spatřovat nejen ve skutečnosti, že nám umožňuje lépe pochopit vztah mezi příčinou a účinkem, ale také vyjádřit děje a procesy, ke kterým dochází v reálném světě, prostřednictvím jazykových prostředků.

²⁹ DEMJANČUK, N. – PEXIDR, K. (2009): *Kauzalita*, Plzeň, Aleš Čeněk, s. 11.

2. Příslowečné určení – terminologické vymezení

V předcházející kapitole jsme se pokusili objasnit, co je to kauzální vztah, a uvedli jsme, jakými principy se řídí. Přístupme nyní k tomu, jak můžeme příčinu dějů a procesů vyjádřit pomocí jazykových prostředků. Vzhledem k předmětu studia naší diplomové práce, který jsme si vytkli hned v úvodu, se v následujících kapitolách zaměříme již výhradně na PUP v současné francouzštině a češtině.

V této kapitole se budeme zabývat terminologickým vymezením příslowečného určení (dále PU). Definování tohoto větného členu se v jednotlivých lingvistických pracích liší s ohledem na přístup autorů k dané problematice. Cílem této kapitoly bude interpretovat pohledy jednotlivých lingvistů na PU ve vybraných frankofonních a českých gramatikách. V závěru této kapitoly budeme konfrontovat pojetí tohoto větného členu v obou zmiňovaných jazycích.

2.1. Příslowečné určení (*complément circonstanciel*) ve frankofonní lingvistice

2.1.1. Le Goffic – *Grammaire de la phrase française*

Gramatika francouzské provenience, *Grammaire de la phrase française*, od Pierra Le Goffica užívá termín *complément circonstanciel* nebo také *circonstant*. Přistupuje k němu jako k druhotnému nebo také „doplňujícímu“ rozvíjejícímu větnému členu, *le complément accessoire*, který ve větě není nezbytný. Jedná se tedy o fakultativní větný člen. Ten může být ve větě zastoupen hned několikrát a také může být nositelem různých sémantických vlastností³⁰ (*Hier* (PU času), *Paul conduisait prudemment* (PU způsobu)). Pokud jde o slovní druhy, Le Goffic uvádí, že *complément circonstanciel* je vyjádřen příslovci (adverbes)(*longtemps*) či příslowečnými skupinami (groupes adverbiaux) (*très vite*) nebo předložkovými skupinami (groupes prépositionnels) (*de bonne heure*): např. *Longtemps, je me suis couché de bonne heure*. Tyto větné členy jsou mezi sebou vzájemně zaměnitelné (*longtemps/ pendant des années*) a mohou být souřadně spojené (*Paul a fait son travail rapidement et avec beaucoup de soin*).³¹

³⁰ LE GOFFIC, P. (1994): *Grammaire de la phrase française*, Paris, Hachette, s. 76.

³¹ Tamtéž, s. 386.

2.1.2. Riegel, Pellat, Rioul – *Grammaire méthodique du français*

Další lingvisté, kteří se zabývali problematikou příčinného určení, byli Martin Riegel, Jean-Christophe Pellat a René Rioul v *Grammaire méthodique du français*. Termínem *complément circonstanciel* neboli *circonstant* označují fakultativní (nepovinný) větný člen, který můžeme libovolně přemísťovat v rámci věty. Tento větný člen má totiž periferní povahu, což vyplývá z toho, že není závislý na žádném dalším syntagmatu, není řízený slovesem a není k němu valenčně vázaný.³²

2.1.3. Wilmet – *Grammaire critique du français*

Věnovat se budeme také gramatice od Marca Wilmeta s názvem *Grammaire critique du français*. Tento belgický lingvista uvádí termín *complément circonstanciel*, který vnímá v kontextu dalších rozvíjejících větných členů slovesa, mezi které řadí:

a) *doplněk (attribut)*,

b) *první předmět nepředložkový (objet premier non prépositionnel)*, např. *Pierre aime Marie* či *předložkový (objet premier pronominalisable)*, ale nahraditelný zájmenem *le*, (např. *Pierre demande à boire* → *Il le demande*),

c) *druhý předmět předložkový či nepředložkový (objet second prépositionnel ou non)*, např. *Marie parle de/ à Pierre, Marie en parle/ parle de lui*, nakonec zmiňuje

d) *complément circonstanciel*, který je předložkový či bez předložky (např. *Sidonie mène grand train à la campagne, Le boulanger pétrit la nuit*).³³ Větný člen *complément circonstanciel* záhy dělí podle jeho nezbytnosti ve větě na: povinné PU (*complément circonstanciel obligatoire*)³⁴, např. *Pierre habite Paris, Pierre vit à Paris*, a nepovinné PU (*complément circonstanciel facultatif*), např. *Pierre travaille à Paris, Pierre s'ennuie à mort*.

³² RIEGEL, M. – PELLAT, J.-C. – RIOUL, R. (2008): *Grammaire méthodique du français*, Paris, Quadrige, s. 140 – 141.

³³ WILMET, M. (2007): *Grammaire critique du français*, Bruxelles, De Boeck, s. 524.

³⁴ Nezbytnost PU ve větě zjistíme tak, že jej z ní vypustíme. Když tento zásah způsobí, že se sloveso stane gramaticky nesprávné či se mu změní význam, v tomto případě je PU povinné (*complément circonstanciel obligatoire*). Např: *Pierre habite Paris. Pierre se porte bien. *Pierre habite. *Pierre se porte.* (WILMET, M. (2007): *Grammaire critique du français*, Bruxelles, De Boeck, s. 535).

2.1.4. Wagner, Pinchon – *Grammaire du français classique et moderne*

Neopomeneme ani *Grammaire du français classique et moderne* od Robera-Léona Wagnera a Jacqueline Pinchon. Tito autoři užívají termín **complément circonstanciel**, který vymezují na základě opozice vůči základním rozvíjejícím větným členům, *compléments essentiels*, od kterých se *complément circonstanciel* zpravidla liší svou přemístitelností v rámci věty (*Le soir, il avait l'habitude de sortir – Il avait l'habitude de sortir le soir*).³⁵ Pojetí R.-L. Wagnera a J. Pinchon se zdá být tradiční. Termín *complément circonstanciel*, jež ve své publikaci užívají, se totiž objevuje v řadě gramatik frankofonní provenience.

2.1.5. Grevisse, Goosse – *Le Bon usage*

V neposlední řadě zmíníme gramatiku *Le bon usage* od Maurice Grevisse a Andrého Goosse. Tito lingvisté popisují příslovečný rozvíjející větný člen (*complément adverbial*), který je realizován příslovcem, nebo jím může být nahrazen (*Je vais à un autre endroit → Je vais ailleurs, Il partira dans quelques minutes → Il partira bientôt*).³⁶

U větného členu **complément adverbial** dále rozlišují, jestli jeho tvar, zejména volba předložky, závisí na slovese, či nikoli. Z tohoto důvodu samostatně vydělují **complément essentiel**, jehož tvar závisí na slovese a který ze sémantického hlediska vyjadřuje: místo (*Je vais à Paris, Il passait ses journées dans le salon*), čas (*Nous sommes le 8 avril*), způsob (*Il va bien*), míru (*Ce meuble mesure un mètre*), cíl (*Il alla ouvrir la porte*). Je nutné zdůraznit, že *compléments adverbiaux essentiels* by dle M. Grevisse a A. Goosse neměly být nazývány *compléments circonstanciels*. Svůj názor zdůvodňují tím, že se opírají o syntaktické vlastnosti *compléments adverbiaux essentiels*, které pro jejich těsnou vazbu s predikátem vnímají jako předmět.³⁷ *Complément essentiel* nejčastěji nalezneme v pozici za slovesem, jejich přemístění z této pozice je považováno za příznakové (*Vers l'Orient compliqué, je volais avec des idées simples*).³⁸

³⁵ WAGNER, R.-L. – PINCHON, J. (1962): *Grammaire du français classique et moderne*, Paris, Hachette, s. 23 – 24.

³⁶ GREVISSE, M. – GOOSE, A. (2008): *Le bon usage*, Paris, Duculot, s. 319.

³⁷ Tamtéž, s. 390.

³⁸ Tamtéž, s. 400.

Druhou skupinu *compléments adverbiaux* představují **compléments non essentiels**, kteří dle mínění Grevisse a Goosse vhodně korespondují s tradičním termínem **complément circonstanciel**. Do této skupiny přísluší PU: příčiny (*Il pleure de rage*), účelu, apod. Za určitých podmínek sem řadíme i PU místa (*Partons d'ici*) a času (*Venez demain*). Pro tyto větné členy je charakteristická jejich přemístitelnost v rámci věty, která se odvíjí od komunikačního záměru autora komunikátu (*La nuit, tous les chats sont gris* – postavení na začátku věty, *Laura, pendant ce temps, commence à descendre d'étage en étage* – postavení mezi podmětem a přísudkem, nebo např. *Venez demain* – postavení na konci věty).³⁹

Závěrem ve stručnosti sumarizujeme, že Grevisse a Goosse oddělují *complément essentiel*, těsně vázaný na predikát a s omezenou přemístitelností v rámci věty, a *complément non essentiel*, s volnou vazbou k predikátu a v rámci gramatických pravidel libovolně pohyblivý.

2.2. Příslovečné určení v české lingvistice

Nyní se podívejme, jak PUP definuje a interpretuje česká lingvistika. Klasické gramatiky, jež se opírají o princip závislostní syntaxe, ale které nepracují s valencí predikátoru a s valenčními vlastnostmi lexikálních jednotek, užívají termín **příslovečné určení (adverbiále)**, které je závislé na slovese (*přišel domů*), adjektivu (*velmi velká*) či adverbium (*nesmírně mnoho*).⁴⁰ Tyto gramatiky pod pojem *příslovečné určení* souhrnně zařazují jakékoli tvarově neřízené doplnění slovesa, adjektiva či adverbia. A to tedy takové, které je valenčně vázané, s pádově nefixovanou formou (*Najednou se ocitl ve sklepě, Tvář se kysele* – jedná se vlastně o *komplementy* (bližší kapitola 2.2.2.)), ale i takové, které je valenčně nevázané, s pádově nefixovanou formou (*Ve sklepě nám hnijí brambory* – jde o *adjunktivy* (viz kapitola 2.2.2.)).⁴¹

Pro bližší seznámení s možnostmi terminologického pojetí PU v české lingvistice jsme si vybrali dvě české gramatiky, jež se mimo jiné problematikou vyjádření příčiny zabývají: *Mluvnici češtiny*⁴² a *Skladbu češtiny*⁴³.

³⁹ GREVISSE, M. – GOOSE, A. (2008): *Le bon usage*, Paris, Duculot, s.392 – 399.

⁴⁰ GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, s. 258.

⁴¹ Tamtéž, s. 258.

⁴² DANEŠ, F. – HLAVSA, Z. – GREPL, M. (1987): *Mluvnice češtiny*, Sv. 3, oddíl Textová syntax, Praha, Academia.

⁴³ GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia.

2.2.1. Daneš, Hlavsa, Grepl – *Mluvnice češtiny*

Třetí svazek *Mluvnice češtiny* věnovaný textové syntaxi, který je zpracovaný Františkem Danešem, Zdeňkem Hlavsou a Miroslavem Greplem, užívá termín *přísllovečný (adverbiální) komplement*. Tento větný člen popisuje jako valenční doplnění predikátu.⁴⁴

Mluvnice češtiny však zároveň uvádí ještě termín: *přísllovečné určení (adverbiále)*, které pojímá jako suplement (rozvíjející větný člen). Tento větný člen, jež je obvykle realizován příslovcem, vyjadřuje široce chápané okolnostní určení.⁴⁵

Autoři této mluvnice si jsou vědomi faktu, že jejich zvolený přístup k PU by mohl narušit tradiční percepci tohoto větného členu, který byl dosud obvykle vnímán jako jednotná syntaktická kategorie. Nicméně se domnívají, že rozdělení PU na dva samostatné syntaktické členy: *přísllovečný komplement* (valenční doplnění predikátu) a *přísllovečné určení* (rozvíjející větný člen) umožní tradiční větněčlenské třídění přiblížit klasifikaci vnitřní diferenciaci komplementu.⁴⁶

2.2.2. Grepl, Karlík – *Skladba češtiny*

Skladba češtiny, jejímiž autory jsou Miroslav Grepl a Petr Karlík, je rovněž cenným zdrojem pro terminologické vymezení PU.

Autoři této monografické práce užívají termín *přísllovečný (adverbiální) komplement*, který definují jako pravovalenční syntaktickou pozici predikátoru s nefixovanou pádovou formou. Tento větný člen se primárně vyjadřuje příslovcem (adverbii)(*Vrátil se domů*), nebo také nominální skupinou. Pádová forma jména, které tvoří jádro nominální skupiny, je motivována sémanticky (tzn., že jejich pád není syntakticky vázanou kategorií)(*Praha leží na Vltavě/ v srdci Evropy/ pod Petřínem, Petr přišel do školy/ na nádraží/ k lékaři*). Dodejme ještě, že v pozici *přísllovečného komplementu* se vyjadřuje zejména: místo v širokém smyslu, čas v širokém smyslu, prostředek v širokém smyslu a také účel.⁴⁷

⁴⁴ DANEŠ, F. – HLAVSA, Z. – GREPL, M. (1987): *Mluvnice češtiny*, Sv. 3, oddíl Textová syntax, Praha, Academia, s. 28.

⁴⁵ Tamtéž, s. 39 – 40.

⁴⁶ Tamtéž, s. 41.

⁴⁷ GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, s. 252.

M. Grepl a P. Karlík rovněž uvádějí termín *cirkumstant*, jež řadí (společně s kopredikátem⁴⁸) mezi nekonstitutivní větné členy (adjunkty). *Cirkumstant* je adverbialní nevalenční doplnění predikátoru, které je primárně vyjadřováno příslovci (adverbii) nebo příslovečnými (adverbialními) větami a také nemá fixovanou pádovou formu. Na tento větný člen se proto neptáme pádovými otázkami, ale tázacími zájmennými příslovci⁴⁹, např.: *kde? kdy? proč? za jaké podmínky?* apod. *Cirkumstant* vyjadřuje další okolnosti, které charakterizují děj či stav věty: „každá událost (děje nebo stavy a jejich změny) totiž probíhá v nějakém místě a v nějaké době, lze ji hodnotit z různých hledisek v širokém smyslu způsobových a měrových, může být vnímána jako součást nějakého kauzálního řetězce apod.“⁵⁰ (*Eva přišla pozdě, Manžel píše doma muziku, Petr se rozhodl kvůli rozporům na pracovišti, že odejde do důchodu, Samou radostí se rozplakal, Přišel o půlnoci/ když byla půlnoc, Vzteky/ Protože měl vztek, hodil čepici do kaluže*). Protože okolnosti a děje či stavy ve větě nemusí být nutně vyjádřeny, *cirkumstant* je fakultativním větným členem.⁵¹ Dále u *cirkumstantu* rozlišujeme jeho jednotlivé typy na základě významu: určení místa, času, způsobu, míry, podmínky, příčiny, přípustky, účelu, původce děje, zřetele, atd.⁵²

2.3. Srovnání terminologického vymezení příslovečného určení ve francouzské a české jazykovědě

Poté, co jsme si představili možné přístupy a pohledy na PU ve vybraných francouzských a českých gramatikách, zaměříme se nyní na konfrontaci pojetí tohoto větného členu v obou jazykových systémech.

Ve frankofonní lingvistické literatuře se můžeme nejčastěji setkat s tradičním termínem *complément circonstanciel*, který označuje rozvíjející větný člen slovesa,

⁴⁸ „Kopredikát vyjadřuje děje/stavy, které jsou predikovány aktantu implikovanému v sémantické struktuře jiného predikátoru: *Dědeček sedí u stolu shrbený/shrbeně* (= „Dědeček sedí u stolu + Dědeček je přitom shrbený“) [...]“ GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, s. 55.

⁴⁹ Na tomto místě by bylo vhodné objasnit, v čem spočívá rozdíl mezi větnými členy, jakými jsou předmět a příslovečné určení. Předmět ve větě identifikujeme tak, že se na něj můžeme zeptat pouze pádovými otázkami (*Komu Eva čte? Eva čte bratrovi*). Ovšem na příslovečné určení se ptáme některým z tázacích zájmenných příslovcí a podobnými výrazy (*Proč Eva čte? Eva čte kvůli bratrovi*). Vedlejší už je fakt, že někdy je možné se na příslovečné určení zeptat pádovými otázkami také (GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, s. 258.).

⁵⁰ GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, s. 258.

⁵¹ Tamtéž, s. 55 – 56.

⁵² Tamtéž, s. 261.

jež realizuje okolnosti děje. Je fakultativní a zpravidla jej v rámci věty můžeme přemísťovat. Svěbytně uchopili PU autoři *Le Bon usage*, M. Grevisse a A. Goosse, když jej nazvali *complément adverbial* a následně rozdělili na dvě skupiny: *complément essentiel*, který má těsnou vazbu s predikátem, a *complément non essentiel*, který není těsně vázán k predikátu a který svou povahou koresponduje s tradičním termínem *complément circonstanciel*.

Termíny zavedené v české lingvistické literatuře pro označení PU se mezi sebou částečně liší. Klasické české gramatiky, které sice staví na principu závislostní syntaxe, ale již nezohledňují valenci predikátu, užívají termín *přísluvečné určení (adverbiále)*, jehož rozsah je v porovnání s francouzským *complément circonstanciel* širší, neboť zahrnuje jakékoli tvarově neřízené doplnění slovesa, adjektiva či adverbia.

Mluvnice češtiny a Skladba češtiny nám poskytují již obsahově užší vymezení PU. Obě tyto gramatiky si všímají vlivu valence predikátu na vlastnosti větných členů. Z tohoto důvodu zvláště vydělují valenčně vázané doplnění predikátu s pádově nefixovanou formou: *přísluvečný (adverbiální) komplement* (termín užívaný jak v *Mluvnici češtiny*, tak ve *Skladbě češtiny*) a samostatně definují nevalenční doplnění s pádově nefixovanou formou. Zatímco *Mluvnice češtiny* uvádí termín *přísluvečné určení (adverbiále)*, které pojímá jako rozvíjející větný člen slovesa, adjektiva či adverbia, *Skladba češtiny* užívá termín *cirkumstant*, kterým označuje nevalenční doplnění predikátoru. Obě výše uvedené české gramatiky tedy zohledňují význam valence predikátu a její vliv na ostatní syntaktické členy ve větě, který se stává kritériem pro třídění valenčních či nevalenčních doplnění.

Po provedení porovnání terminologického vymezení PU ve zkoumaných jazycích, jsme zjistili, že termín *přísluvečné určení* v českém jazyce a *complément circonstanciel* v jazyce francouzském si ne zcela odpovídají. Hlavní rozdíl mezi větnými členy – *complément circonstanciel* a *přísluvečné určení* – shledáváme v jejich potenciálu rozvíjet další větné členy. Zatímco *přísluvečné určení* má povahu rozvíjejícího členu jak slovesa, tak také přídavného jména či příslovce, *complément circonstanciel* naopak rozvíjí pouze sloveso.

Cílem této kapitoly ovšem nebylo pouze prezentovat skutečnost, že francouzská a česká lingvistika nahlíží na PU z různých hledisek, ale také to, pokusit se tento větný člen komplexně uchopit a zejména objasnit, jak s ním budeme v naší práci nakládat. Dospěli jsme k závěru, že pro účely naší práce ponecháme

stranou tradiční české pojetí PU, které rozvíjí nejen sloveso, ale i přídavné jméno a příslovce a zkratkou PU budeme tedy označovat pouze ty větné členy, které rozvíjejí sloveso a které vyjadřují okolnosti děje. Rovněž si budeme všímat, zda PU je či není součástí valence predikátu (viz kapitola 3.3.).

Nyní, když jsme si terminologicky vymezily rozsah zkratky PU, kterou budeme v naší práci používat, přistoupíme k vlastní analýze PUP v současném francouzském a českém jazyce. V následující kapitole bude hlavním předmětem našeho zájmu sémantický a syntaktický popis tohoto větného členu, jeho funkce, ale i postavení ve výpovědi.

3. Kontrastivní pohled na příslovečné určení příčiny v současném francouzském a českém jazyce

V předchozí kapitole jsme představili možná terminologická pojetí PUP ve vybraných francouzských a českých gramatikách. Na následujících stranách se budeme zabývat pojetím PUP ve francouzském a českém jazyce se zaměřením na jeho popis, funkci a také postavení.

3.1. Popis

3.1.1. Sémantické vlastnosti příslovečného určení příčiny

Stojí za povšimnutí, že u většiny větných členů se syntaktická a sémantická stránka nerozlišuje, avšak PU tvoří výjimku. V případě tohoto větného členu se sémantická stránka rozlišuje důsledně.⁵³ Ve francouzských a českých gramatikách se proto setkáváme s různými druhy PU⁵⁴ roztríděnými dle jejich sémantických vlastností. Pro ilustraci si uveďme PU místa, času, způsobu a mimo jiné také PUP, které vyjadřuje kauzální okolnosti dějů a procesů. Termín *okolnost* (ve francouzském jazyce – *la circonstance*) pochází z latinského výrazu *circum stare*, což znamená: *být okolo, obklopovat*.⁵⁵ PU (ve francouzštině – *complément circonstanciel*), tedy vyjadřuje okolnosti událostí a dějů.

Zcela na začátek je příhodné vymezit rozsah příčinného určení, kterým se budeme zabývat. S ohledem na téma naší práce nebudeme věnovat pozornost určení příčiny v širokém smyslu, tzn. určení podmínky, které se řídí sekvencí „jestliže *p*, tak *q*“⁵⁶ a které je realizované vedlejšími větami podmínkovými či jazykovými konstrukcemi vyjadřujícími podmínku, stejně tak se nebudeme zabývat ani určení příčiny neúčinné neboli přípustkou, která se řídí sekvencí „ačkoli *p*, tak non *q*“ a která je realizovaná vedlejšími větami přípustkovými či jinými jazykovými prostředky realizujícími přípustku. Předmětem našeho zájmu tedy zůstává

⁵³ GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, s. 25.

⁵⁴ Na nevěšdní rozmanitost PU (*compléments dits circonstanciels*) ve francouzštině upozorňují např. Grevisse a Goosse, kteří uvádějí počet až 29 druhů PU, kterými může francouzština disponovat. V běžném jazyce se nicméně objevuje hlavně: PU času, místa, způsobu, míry, příčiny apod. (GREVISSE, M. – GOOSE, A. (2008): *Le bon usage*, Paris, Duculot, s. 390).

⁵⁵ Dostupné z WWW: <<http://www.cnrtl.fr/definition/circonstance>>.

⁵⁶ Připomeňme jen, že jev *p* je jevem kauzujícím/ motivujícím a jev *q* označujeme jako kauzovaný/ motivovaný.

určení vlastní příčiny (sekvence „protože *p*, tak *q*“) realizované vedlejšími větami příčinnými a dalšími jazykovými prostředky vyjadřujícími vlastní příčinu. Zkratka PUP tedy v naší práci označuje příslovečné určení příčiny vlastní.

3.1.1.1. Určení vlastní příčiny

„Příčina označuje okolnost kauzující/ motivující (*p*) a vyjadřuje ji tak, že tato okolnost platí; tedy „protože *p*, tak *q*“⁵⁷. Na tento druh PU se ptáme otázkami: Proč?⁵⁸ Z jaké příčiny? Z jakého důvodu se něco stalo?

Pro ilustraci kauzálního vztahu si uveďme následující příklad: *Mám velký hlad, protože jsem od rána ještě nejedl*. Pro pochopení této věty vycházíme z předpokladu (znalosti či víry), že mezi jevy „dlouho nejíst“ a „mít hlad“ existuje kauzální neboli příčinná souvislost typu „jestliže někdo dlouho nejí“ (= příčina, nebo také kauzující či motivující), obvykle má hlad (= účinek, nebo také kauzované či motivované). Dané souvětí vyjadřuje, že v tomto případě kauzující/ motivující platí (tzn. je pravda, že „od rána jsem ještě nejedl“) a také že je účinné vzhledem ke kauzovanému/ motivovanému (tzn., že vyvolá očekávaný účinek „mám hlad“).⁵⁹

3.1.1.2. Určení důvodu

Dosud jsme hovořili pouze o pojmu příčina, eventuálně o kauzálním vztahu. Příčina a důvod se nám mohou zdát téměř synonymní, ovšem zcela totožné nejsou. Na určení důvodu se ptáme otázkami: *Proč? Z jakého důvodu?* Oproti příčině vyjadřuje důvod okolnost kauzovanou/ motivovanou (*q*) a formuluje ji tak, že tato okolnost platí. „Platnost kauzovaného/ motivovaného je pak argumentem svědčícím ve prospěch předpokladu, domněnky, že platí kauzující/ motivující (*p*), tedy „protože *q*, tak asi *p*“.⁶⁰ Zjednodušeně můžeme říci, že „příčina je skutečnost konkrétní, [zatímco] důvod [je] skutečnost myšlená“⁶¹.

Pokud jde o jazykové prostředky vyjadřující důvod, jedná se o stejné spojovací prostředky, kterými realizujeme věty příčinné. Např. *Talent jistě (určitě,*

⁵⁷ GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, s. 303.

⁵⁸ Všimněme si, že otázka *proč?* se užívá, pokud jde o kauzalitu a stejně tak i o finalitu. Ovšem v kauzálním pojetí znamená *proč* z jaké příčiny, zatímco ve finálním pojetí značí *proč* za jakým účelem (DEMĀANČUK, N. – PEXIDR, K. (2009): *Kauzalita*, Plzeň, Aleš Čeněk, s. 205).

⁵⁹ GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, s. 303.

⁶⁰ Tamtéž, s. 307.

⁶¹ HAUSER, P. (2003): *Základy skladby češtiny*, Brno, Masarykova univerzita, s. 96.

asi) měl/ musela mít, protože (poněvadž, apod.) všechny zkoušky skládala bez problémů.⁶² Můžeme tedy konstatovat, že hlavní rozdíl mezi větou příslovečnou příčinnou a příslovečnou důvodovou je v jejich sémantických vlastnostech.

Blížkost pojmů příčina a důvod neunikla pozornosti ani Karla Svobody, který jim v časopise *Slovo a slovesnost* věnoval článek nazvaný *Důvod a příčina*. V něm objasňuje zajímavou vlastnost příslovečných vět důvodových a to takovou, že „na rozdíl od vět příčinných nelze [větu důvodovou] transformovat na příslovečné určení důvodu, [protože] příslovečné určení pravdivostního důvodu neexistuje“⁶³. Nad možným rozdílem mezi příčinou a důvodem se ve své monografii *Příčina v syntaxi češtiny* zamýšlí i Svatava Machová, která uznává, že rozlišování mezi příčinou a důvodem má z ontologického hlediska své opodstatnění. Na druhou stranu ale neshledává toto rozlišování při popisu jazykového systému češtiny jako nezbytné. Svě stanovisko zdůvodňuje faktem, že „rodilý český mluvčí v běžné řeči obvykle nedbá na přísné rozlišování vlastní příčiny a důvodu, a prostředky, které by bylo možno označit za prostředky používané k vyjádření vlastní příčiny, používá i pro vyjádření důvodu a naopak.“⁶⁴

Poté, co jsme si představili sémantické vlastnosti PUP, již přistoupíme přímo k popisu syntaktických vlastností tohoto větného členu v současném francouzském a českém jazyce.

3.1.2. Syntaktické vlastnosti příslovečného určení příčiny – ve francouzštině

Nyní si pojdme představit syntaktické vlastnosti PUP ve francouzském jazyce. PUP vyjadřuje příčinné okolnosti děje. Tento větný člen má fakultativní funkci, to znamená, že je nepovinný. Co se týče jeho postavení, můžeme ho v rámci věty přemísťovat (např. *Il a été hospitalisé d'urgence pour sa blessure à la jambe, Pour sa blessure à la jambe, il a été hospitalisé d'urgence*), protože má periferní povahu, což vyplývá z toho, že není závislý na žádném dalším syntagmatu. Také není řízený slovesem a není k němu valenčně vázaný, což tedy znamená, že není součástí valence

⁶² GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, s. 307.

⁶³ SVOBODA, K. (1985): Důvod a příčina. *Slovo a slovesnost*, 44, s. 275-283. [online]. [cit. 2014-02-27]. Dostupné z WWW:

<<http://kramerius.lib.cas.cz/search/i.jsp?pid=uuid:ca7dfd63-530d-11e1-1726-001143e3f55c&q=d%C5%AFvod+a+p%C5%99%C3%AD%C4%8Dina>>.

⁶⁴ MACHOVÁ, S. (1972): *Příčina v syntaxi češtiny*, Praha, Academia, s. 27 – 28.

slovesa.⁶⁵ V neposlední řadě zmiňme, že PUP může být ve větě zastoupeno hned několikrát (*À cause de sa négligence, il pleure maintenant de rage*).

Jazykové prostředky, kterými francouzský jazyk pro vyjádření PUP disponuje, jsou následující:

I) Předložky (*prépositions*) – stojí před jmennou skupinu (*groupe nominal*).

- *De* (*Il tremble de peur, Il pleure de rage, De fierté, il n'a pas voulu le faire*⁶⁶)
- *Par* (*Il lui a tenu la porte par politesse*⁶⁷, *Il agit par jalousie*⁶⁸, *Par sa faute, nous ne partirons pas en vacances cette année*⁶⁹)
- *Pour* (*Il a été hospitalisé d'urgence pour sa blessure à la jambe*⁷⁰, *Il est puni pour ses fautes*⁷¹)

II) Předložková sousloví (*locutions prépositionnelles*) – uvádějí předložkovou skupinu (*groupe prépositionnel*).

- *À cause de* (*kvůli*): *Il est sorti à cause d'un appel téléphonique*⁷². *À cause de* uvádí jmenné syntagma, které popisuje děj, událost nebo také proces a jeho jádrem je dějové či stavové jméno. Rovněž můžeme konstatovat, že jmenné syntagma uvozené prostřednictvím *à cause de* a vyjadřující PUP, často odpovídá nominalizaci vedlejší věty příslovečné příčinné. *À cause de* a *parce que* mají společné také to, že uvádějí příčinu vždy přednostně. V sekvencích:

„V₂ *parce que* V₁“

„V₂ *à cause de* S₁“,

⁶⁵ RIEGEL, M. – PELLAT, J.-C. – RIOUL, R. (2008): *Grammaire méthodique du français*, Paris, Quadrige, s. 140 – 141.

⁶⁶ Activitesfle [online]. [cit. 2014-04-21]. Dostupné z WWW: < <http://activitesfle.over-blog.com/article-33727548.html> >.

⁶⁷ NAZARENKO, A. (2000): *La cause et son expression en français*, Paris, Ophrys, s. 120.

⁶⁸ GREVISSE, M. – GOOSE, A. (2008): *Le bon usage*, Paris, Duculot, s. 390.

⁶⁹ Activitesfle [online]. [cit. 2014-04-21]. Dostupné z WWW: < <http://activitesfle.over-blog.com/article-33727548.html> >.

⁷⁰ NAZARENKO, A. (2000): *La cause et son expression en français*, Paris, Ophrys, s. 120.

⁷¹ LE GOFFIC, P. (1994): *Grammaire de la phrase française*, Paris, Hachette, s. 426.

⁷² NAZARENKO, A. (2000): *La cause et son expression en français*, Paris, Ophrys, s. 60.

présentent V_1 et S_1 ⁷³ causes V_2 .⁷⁴ Autrement dit V_1 et S_1 sont causes provoquant l'effet V_2 .

- *La faiblesse de la devise américaine favorise les importations en Europe de bateaux à moteur, secteur où les constructeurs d'outre-Atlantique dominent, parce qu'ils maîtrisent la technologie.*
- *La faiblesse de la devise américaine favorise les importations en Europe de bateaux à moteur, secteur où les constructeurs d'outre-Atlantique dominent à cause de leur maîtrise technologique*⁷⁵.
- ***Grâce à** (dîky): La faiblesse de la devise américaine favorise les importations en Europe de bateaux à moteur, secteur où les constructeurs d'outre-Atlantique dominent grâce à leur maîtrise technologique*⁷⁶, ***Grâce à ton courage**, nous avons réussi à sortir de cette épreuve*⁷⁷.
- ***Du fait de** (následkem): Les Russes semblent manifester un profond scepticisme quant au bénéfice qu'ils vont retirer personnellement de cette opération. D'abord parce que le pouvoir d'achat a considérablement baissé du fait de la hausse des prix et de la terrible dépréciation de la monnaie russe*⁷⁸, ***Du fait de ta venue**, nous avons décidé d'aller manger au restaurant*⁷⁹.
- ***En raison de** (vzhledem k): En raison de fortes chutes de neige, l'autoroute sera fermée à la circulation aujourd'hui*⁸⁰.
- ***À force de** (dîky, pomoci): À force d'utiliser la machine à pleine puissance, tu vas finir par la casser*⁸¹.

⁷³ Písmeno V v tomto kontextu zastupuje výraz *věta*, písmeno S označuje *substantivum*.

⁷⁴ NAZARENKO, A. (2000): *La cause et son expression en français*, Paris, Ophrys, s. 54.

⁷⁵ Tamtéž, s. 54.

⁷⁶ Tamtéž, s. 54.

⁷⁷ Activitesfle [online]. [cit. 2014-04-21]. Dostupné z WWW:

< <http://activitesfle.over-blog.com/article-33727548.html> >.

⁷⁸ NAZARENKO, A. (2000): *La cause et son expression en français*, Paris, Ophrys, s. 54.

⁷⁹ Activitesfle [online]. [cit. 2014-08-20]. Dostupné z WWW:

< <http://activitesfle.over-blog.com/article-33727548.html> >.

⁸⁰ Tamtéž.

- *Par suite de* (kvůli): Par suite d'un accord trouvé entre les syndicats et la direction, le travail va pouvoir reprendre⁸².
- *À la suite de* (následkem): *Nous avons dû interrompre notre émission à la suite d'un incident technique indépendant de notre volonté*⁸³.
- *Sous l'effet de* (vlivem): *La neige fond sous l'effet de la chaleur*⁸⁴.
- *Étant donné* (vzhledem k, uvážíme-li): *následováno substantivem (Étant donné ton mauvais caractère, nous avons préféré ne rien te dire à ce sujet⁸⁵, Étant donné ses efforts, nous pouvons le féliciter⁸⁶).*
- *Vu* (vzhledem k, pro): *následováno substantivem (Vu ton attitude hier vis-à-vis de Jeanne, je pense qu'il serait effectivement judicieux que tu ailles t'excuser*⁸⁷).

III) Infinitiv (*infinitif*) – předchází jej předložka.

- *à + infinitiv*: À jouer à des jeux violents, on se blesse toujours⁸⁸, À jouer avec le feu, tu vas finir par te brûler!⁸⁹.
- *de + infinitiv*: *J'étais exaspéré d'avoir attendu si longtemps*⁹⁰, *Plus d'un étudiant en médecine est étonné d'apprendre le montant des rémunérations distribuées dans ces professions paramédicales*⁹¹.

⁸¹ Tamtéž.

⁸² Tamtéž.

⁸³ GAILLARD, B. (1995): *Pratique du français de A à Z*, Paris, Hatier, s. 45.

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ Activitesfle [online]. [cit. 2014-08-20]. Dostupné z WWW: <<http://activitesfle.over-blog.com/article-33727548.html>>.

⁸⁶ GAILLARD, B. (1995): *Pratique du français de A à Z*, Paris, Hatier, s. 46.

⁸⁷ Activitesfle [online]. [cit. 2014-08-20]. Dostupné z WWW: <<http://activitesfle.over-blog.com/article-33727548.html>>.

⁸⁸ Activitesfle [online]. [cit. 2014-04-21]. Dostupné z WWW: <<http://activitesfle.over-blog.com/article-33727548.html>>.

⁸⁹ *Français facile – Exprimer la cause*. [online]. [cit. 2014-09-11].

Dostupné z WWW: <<http://www.francaisfacile.com/exercices/exercice-francais-2/exercice-francais-102847.php>>.

⁹⁰ DUBOIS, J. – LAGANE, R. (2001): *Grammaire*, Paris, Larousse, s. 141.

- ***pour + infinitiv***: *Il est puni pour avoir menti⁹², Je suis venu pour m'inscrire⁹³ Pour avoir été en retard, ce mercredi là, j'étais en retenue⁹⁴, Le syndicat minoritaire sera ainsi récompensé pour avoir adopté une attitude constructive dès le début des négociations⁹⁵, Je ne dis pas cela pour vous faire plaisir⁹⁶.*

IV) Přejechodník přítomný (gérondif) – je často umístěn na začátku věty.

- ***En tirant trop sur la ficelle***, tu l'as rompue⁹⁷, ***J'ai pris froid en buvant des boissons froides toute la journée***⁹⁸, ***En voyant la pluie***, nous ne sommes pas sortis⁹⁹, ***En se présentant comme « le plus apte à rassembler les socialistes et leurs partenaires »***, il a ligué tout le monde contre lui¹⁰⁰.

V) Vedlejší věta příslovečná příčinná (Proposition subordonnée circonstancielle causale) – vedlejší věty ve výpovědi hrají stejnou roli jako větné členy.¹⁰¹ Z tohoto důvodu může vedlejší věta příslovečná příčinná vyjadřovat PUP. Tento druh vedlejší věty je uvozován podřadivými spojkami (*conjonctions de subordination*), které mohou vyjadřovat různé významové nuance příčiny (příčinu neznámou, příčinu známou, apod.).

- ***Parce que*** (protože, poněvadž): je bezpříznakový výrazový prostředek pro vyjádření příčiny, která se obvykle vyskytuje v rematické části, tzn., že se jedná o příčinu neznámou. Vedlejší věta, která je uvozená prostřednictvím *parce que*, je obvykle v postpozici vůči větě hlavní a také

⁹¹ NAZARENKO, A. (2000): La cause et son expression en français, Paris, Ophrys, s. 115.

⁹² WAGNER, R.-L. – PINCHON, J.(1962): *Grammaire du français classique et moderne*, Paris, Hachette, s. 493.

⁹³ Tamtéž, s. 142.

⁹⁴ Intellego.fr [online]. [cit. 2014-04-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.intellego.fr/soutien-scolaire-3eme/aide-scolaire-francais/un-complement-circonstanciel-de-cause/30392>>.

⁹⁵ NAZARENKO, A. (2000): La cause et son expression en français, Paris, Ophrys, s. 115.

⁹⁶ LE GOFFIC, P. (1994): *Grammaire de la phrase française*, Paris, Hachette, s. 470.

⁹⁷ Intellego.fr [online]. [cit. 2014-04-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.intellego.fr/soutien-scolaire-3eme/aide-scolaire-francais/un-complement-circonstanciel-de-cause/30392>>.

⁹⁸ Syvum France – E-Learning et Éducation interactive [online]. [cit. 2014-04-21].

Dostupné z WWW:

<http://fr.syvum.com/cgi/online/serve.cgi/grammaire/verbe/gerondif_emploi.html>.

⁹⁹ Espace français [online]. [cit. 2014-03-21].

Dostupné z WWW: <<http://www.espacefrancais.com/lexpression-de-la-circonstance/>>.

¹⁰⁰ NAZARENKO, A. (2000): La cause et son expression en français, Paris, Ophrys, s. 114.

¹⁰¹ LE GOFFIC, P. (1994): *Grammaire de la phrase française*, Paris, Hachette, s. 12.

je odpovědí na otázku *proč?* (*Je suis en retard, parce que j'ai manqué le bus*).¹⁰²

- **Puisque** (protože, poněvadž, jelikož): vyjadřuje příčinu, kterou účastník dialogu zná nebo by znát měl. Stojí obvykle na začátku výpovědi: *Puisqu'il ne se sent pas bien, il faut appeler le médecin*¹⁰³, *Puisque vous le voyez souvent, assurez-le que je l'aime beaucoup*¹⁰⁴. Prostřednictvím *puisque* sděluje mluvčí příjemci odůvodnění věty hlavní. Mluvčí také může adresátovi sdělovat výpověď uvozenou *puisque*, jejíž pravdivost nesdílí, ale která přesto jeho výpověď zdůvodňuje: *Puisque tu sais tout, dis-moi s'il fera beau cet été*.¹⁰⁵ O pravdivosti *tu sais tout* totiž není přesvědčen mluvčí, ale adresát výpovědi. Mluvčí tedy zamýšlí sdělit adresátovi: *Vzhledem ke skutečnosti, že jsi přesvědčen o tom, že všechno znáš, řekni mi, jestli bude letos v létě hezky*. Když je v hlavní větě použit rozkazovací způsob, může *puisque* stát i v postpozici vůči větě hlavní (*Donnez un pourboire, puisque vous êtes riche*).¹⁰⁶
- Specifickou povahu mají podřadicí spojky – **comme, dès lors que, du moment que** – neboť mohou realizovat jak časový, tak příčinný vztah mezi větou hlavní a vedlejší. V naší práci zmíníme jejich uplatnění ve vedlejších větách příslovečných příčinných. Je příhodné zmínit, že příčinná i časová povaha těchto vedlejších vět není zcela náhodná. Jak jsme se již pokusili objasnit v kapitole o kauzalitě, příčina vždy časově předchází účinek, a proto je příčinný vztah svázan s jistým vývojem v čase.
 - **Comme** (protože): vyjadřuje příčinu, kterou každý zná, či by měl znát. Když má konektor *comme* příčinný význam, vedlejší věta příčinná uvozená tímto konektorem nezbytně předchází větu hlavní (*Comme ces raisons parurent bonnes, on accepta son projet*)¹⁰⁷,

¹⁰² WEINRICH, H. (1990): *Grammaire textuelle du français*, Paris, Didier-Hatier, s. 460.

¹⁰³ RIEGEL, M. – PELLAT, J.-C. – RIOUL, R. (2008): *Grammaire méthodique du français*, Paris, Quadrige, s. 620.

¹⁰⁴ GREVISSE, M. – GOOSE, A. (2008): *Le bon usage*, Paris, Duculot, s. 1489.

¹⁰⁵ RIEGEL, M. – PELLAT, J.-C. – RIOUL, R. (2008): *Grammaire méthodique du français*, Paris, Quadrige, s. 620.

¹⁰⁶ WEINRICH, H. (1990): *Grammaire textuelle du français*, Paris, Didier-Hatier, s. 461.

¹⁰⁷ GREVISSE, M. – GOOSE, A. (2008): *Le bon usage*, Paris, Duculot, s. 1489.

*Comme les riches sont avares, n'attendez pas de pourboire*¹⁰⁸). Když má *comme* časový význam (*Comme le soleil tombait... il comprit tout!*¹⁰⁹), je v rámci věty pohyblivé.¹¹⁰ *Comme* se často užívá ve vědeckém jazyce pro označení známých poznatků a slouží jako výchozí bod vědeckého důkazu či úsudku (*Comme l'eau bout à cent degrés...*).¹¹¹

- *Dès lors que* (od chvíle kdy), *du moment que* (jakmile): *Dès lors que (du moment que) ils n'étaient pas contre, ils sont considérés comme acceptants.*

- *Étant donné que* (vzhledem k tomu, že), *vu que* (s ohledem na to, že; s ohledem k tomu, že; se zřetelem k tomu, že), *attendu que* (protože, jelikož): jedná se o příznakové spojky, obvykle se s nimi setkáme v administrativním a odborném stylu (např. v právním jazyce). Slouží k vyjádření známé a všeobecně přijaté příčiny¹¹² (*Vu que/ attendu que étant donné que les crédits sont épuisés, il faut renoncer à cette dépense, Vu son absence, nous avons décidé sans lui*¹¹³).

3.1.3. Syntaktické vlastnosti příslovečného určení příčiny – v češtině

Podobně jako jsme to učinili v předchozí podkapitole, i na následujících stranách se budeme věnovat popisu PUP, avšak tentokrát v jazyce českém.

Pokud jde o syntaktické vlastnosti PUP, *Mluvnice češtiny* užívá termín *příslovečný komplement*, který je valenčním doplněním predikátu.¹¹⁴ A také zmiňuje termín: *příslovečné určení (adverbiále)*, které pojímá jako suplement (rozvíjející větný člen), který je realizovaný příslovcem a vyjadřuje široce chápané okolnostní určení.¹¹⁵

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 461.

¹⁰⁹ RIEGEL, M. – PELLAT, J.-C. – RIOUL, R. (2008): *Grammaire méthodique du français*, Paris, Quadrige, s. 506.

¹¹⁰ NAZARENKO, A. (2000): *La cause et son expression en français*, Paris, Ophrys, s. 80.

¹¹¹ WEINRICH, H. (1990): *Grammaire textuelle du français*, Paris, Didier-Hatier, s. 461.

¹¹² Tamtéž, s. 462.

¹¹³ GREVISSE, M. – GOOSE, A. (2008): *Le bon usage*, Paris, Duculot, s. 1489.

¹¹⁴ DANĚŠ, F. – HLAVSA, Z. – GREPL, M. (1987): *Mluvnice češtiny*, Sv. 3, oddíl Textová syntax, Praha, Academia, s. 28.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 39 – 40.

Skladba češtiny, jejímiž autory jsou M. Grepl a P. Karlík, užívá rovněž termín *přísluvečný komplement*, který definuje jako pravovalenční syntaktickou pozici predikátoru s nefixovanou pádovou formou. Tento větný člen se primárně vyjadřuje příslovci (adverbii), nebo také nominální skupinou.¹¹⁶ Také uvádějí termín *cirkumstant*, jakožto adverbialní nevalenčním doplněním predikátoru, které je primárně vyjadřováno příslovci (adverbii) nebo přísluvečnými (adverbialními) větami a také nemá fixovanou pádovou formu.¹¹⁷ Protože okolnosti a děje či stavy ve větě nemusí být nutně vyjádřeny, *cirkumstant* je fakultativním větným členem.¹¹⁸

PU, jakožto rozvíjející větný člen, je závislé na řídicím slovese, tato specifická forma závislosti se nazývá přimykání, které interpretujeme jako „zvláštní způsob vyjádření syntaktické závislosti.“¹¹⁹ Osobitost přimykání pramení ze skutečnosti, že syntaktická závislost přísluvečného určení na řídicím slovese, se nevyjadřuje morfologickými prostředky. Adverbium, které funkci přísluvečného určení zpravidla plní, totiž, jakožto neohebný slovní druh, nemůže svým tvarem závislost vyjadřovat. Stejně tak zůstává morfologicky nevyjádřená závislost PU, když je realizováno podstatným jménem v pádě prostém či předložkovém.¹²⁰ Pády PU totiž nejsou ovlivněné valencí, ale jsou definovány významově. Z tohoto důvodu jim říkáme přísluvečné (sémantické) pády.

Na tomto místě považujeme za důležitý krok objasnit, jak budeme k PUP v této kapitole přistupovat. Vzhledem k formální podobnosti mezi *přísluvečným komplementem* (valenční pozice) a *cirkumstantem* (nevalenční pozice)¹²¹ budeme tyto větné členy pro účely popisu jejich syntaktických vlastností vnímat souhrnně jako jednu skupinu a nebudeme dbát na to, zda jsou valenčně vázané či nikoli. Ovšem v následující části práce (viz kapitola 3.3.), která pojednává o postavení PUP, včetně postavení intrapredikativního a extrapredikativního, opět zohledníme valenční a nevalenční pojetí tohoto větného členu.

¹¹⁶ GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, s. 252.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 258.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 55 – 56.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 258.

¹²⁰ Tamtéž, s. 258.

¹²¹ Tamtéž, s. 252.

PUP lze v českém jazyce vyjádřit jazykovými prostředky, mezi něž patří:

I) Pád substantiva

- *instrumentál* (Plakal radostí¹²², Rozplývá se štěstím, Nohy mu slabostí klesaly¹²³)

II) Předložkové pády – doplněné substantivem, které má platnost příslovečného (adverbiálního) výrazu

- **pro** + akuzativ (Byl zatčen pro krádež, Barvu očí pro špatné osvětlení nebylo vidět),
- **na** + akuzativ (Zemřel na rakovinu),
- **z** + genitiv (Udělal to z nerozvážnosti, **Z** nedostatku času jsem tomu nemohl věnovat pozornost),
- **za** + akuzativ (Styděl se za svou pleš),
- **od** + genitiv (Od práce ji bolelo celé tělo),
- **s** + instrumentál (Antonín ležel tři týdny se spalničkami),¹²⁴
- **před** + instrumentál (Cítil plachost před její velkou krásou),
- **pod** + instrumentál (Chlapec dlouze oddychuje pod tíhou štěstí),
- **u** + lokál (Vzlykal u vytržení),
- **na** + lokál (Mnul si na pochybách špičku u nosu),
- **v** + lokál (Ve svém opojení si nepovšimla...).¹²⁵

Setkat se můžeme i s adverbiálními výrazy, které mají nepůvodní předložku:

- **díky** + dativ (Díky tobě jsem to dokázal),
- **kvůli** + dativ (Nebudu si kvůli tobě kazit náladu¹²⁶).

Pro odborný či publicistický styl jsou charakteristické tyto adverbiální výrazy s nepůvodní předložkou:

- **vinou** + genitiv (Došlo k tomu vinou neúměrně náročných cestujících¹²⁷),
- **zásluhou** + genitiv (Zásluhou včasného zásahu nedošlo k tragédii),

¹²² Tamtéž, s. 258.

¹²³ Druhy příslovečného určení podle významu [online]. [cit. 2014-03-22]. Dostupné z WWW: < <https://ufal.mff.cuni.cz/pdt2.0/doc/manuals/cz/a-layer/html/ch03s03s05s06.html> >.

¹²⁴ GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, s. 304 – 305.

¹²⁵ DANĚŠ, F. – HLAVSA, Z. – GREPL, M. (1987): *Mluvnice češtiny*, Sv. 3, oddíl Textová syntax, Praha, Academia, s. 101.

¹²⁶ Tamtéž, s. 100.

¹²⁷ Tamtéž, s. 101.

- **vlivem** + genitiv (*Tato politika je vlivem objektivních podmínek v popředí*¹²⁸),
- **vzhledem k** + dativ (*Vzhledem k mimořádné situaci musíme vykonat potřebné kroky ke zmírnění neblahých dopadů na ekonomiku*),
- **v důsledku** + genitiv (*Požadavek se dostává do popředí v důsledku objektivních okolností*¹²⁹),
- **následkem** + genitiv (*Následkem nárazu došlo k rozbití přední části karoserie*), apod.¹³⁰

III) Vedlejší věty příslovečné příčinné - jsou nejčastějším způsobem, kterým se příčina vyjadřuje. Vedlejší věty příčinné jsou uvozené následujícími spojkami:

- **protože** (*Měli ho rádi, protože měl smysl pro legraci*).¹³¹

Další uvedené spojky jsou funkčně ekvivalentní ke spojce *protože*, ale jsou příznakové:

- **poněvadž** (mírně knižní spojka),
- **jelikož** (knižní spojka),
- **ježto, anžto** (archaické spojky),
- **skrztož/ skrz to, že** (substandardní a regionální spojky).¹³²

Příčinné věty mohou být uvozeny také složenými spojovacími jazykovými prostředky, které se skládají z odkazovacího výrazu v hlavní větě a ze spojky *že* ve větě vedlejší:

- **z toho, že** (*Byla zoufalá z toho, že ten jazyk neumí*),
- **od toho, že**,
- **za to, že** (*Byl pokárán za to, že neuposlechl*),
- **nad tím, že**,
- **proto, že** (*Přišel jsem proto, že se vás chci na něco zeptat*).¹³³

Řadíme sem taktéž výrazy s nepůvodními předložkami:

- **kvůli tomu, že** (*Kvůli tomu, že máš starosti, nemusíš být ještě stále tak smutný*),

¹²⁸ Tamtéž, s. 101.

¹²⁹ Tamtéž, s. 101.

¹³⁰ GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, s. 304 – 305.

¹³¹ Tamtéž, s. 303.

¹³² Tamtéž, s. 303.

¹³³ Tamtéž, s. 303.

- *vinou toho, že,*
- *vlivem toho, že,*
- *díky tomu, že,*
- *zásluhou toho, že,*
- *v důsledku toho, že* (*Sklizeň se letos zpozdila v důsledku toho, že víc než týden pršelo*),
- *následkem toho, že*
- *vzhledem k tomu, že.*¹³⁴

I následující výrazy řadíme k určení příčiny:

- *z toho důvodu, že*
 - tento výraz se používá nejen pro označení jevu motivujícího: *Byl s ním rozváznán pracovní poměr z toho důvodu, že kvalita jeho práce byla nízká*
 - ale také (v rozporu s jeho významem) pro označení jevu kauzujícího: *V rozvojových zemích dochází k vysoké úmrtnosti z toho důvodu, že lidé tam trpí podvýživou a nákazami* (Při snaze o přesné vyjadřování by měl být výraz *z toho důvodu, že* nahrazen výrazem *z té příčiny, že*)
- *z té příčiny, že.*¹³⁵

Mezi dalšími spojovacími prostředky můžeme uvést *tím spíše, že*, které vyjadřuje, že následek způsobený příčinou je evidentní (*Svedené ženě by se dalo rozumět tím spíše, že ve hře byly rodinné zájmy*). Spojka *protože* může být v nahrazena spojkou *když* v případě, že chceme upozornit na časový moment (*Rád bych dnes navštívil pana rotmistra, když (protože) jsem ho poprvé nezastihl*). Souvětí se spojkou typu *protože*, kterou lze vynechat, a s výrazy *stejně, tak jako tak/ takjakotak, beztak, beztoho* můžeme nějaké rozhodnutí ohodnotit jako správné (*Neřeknu mu to, (protože) stejně by mi nerozuměl, Neříkej mu to, (protože) stejně by ti nerozuměl/ stejně ti nebude rozumět*).¹³⁶

Vedlejší věty příslovečné příčinné lze nahradit nominálními frázemi, jejichž jádrem může být:

a) dějové či stavové substantivum:

¹³⁴ Tamtéž, s. 303.

¹³⁵ Tamtéž, s. 304.

¹³⁶ Tamtéž, s. 304.

*Petr byl předveden na policejní stanici, **protože** ukradl v samoobsluze láhev koňaku.*

*– Petr byl předveden na policejní stanici **pro** krádež láhve koňaku v samoobsluze.*

b) substantivum s věcným významem:

*Petr byl předveden na policejní stanici, **protože** ukradl v samoobsluze láhev koňaku.*

*– Petr byl předveden na policejní stanici **pro** lahev koňaku.¹³⁷*

3.2. Funkce

V této kapitole se budeme snažit vyložit, jakou funkci může PUP plnit v textu a také jakou může hrát roli v jeho argumentační výstavbě.

3.2.1. Kauzalita v textu

Ještě než se zaměříme na konkrétní jazykové prostředky, které v textu PUP realizují, seznámme se se zajímavým zjištěním, ke kterému dospěla Adeline Nazarenko, autorka monografie *La cause et son expression en français*¹³⁸. Tato lingvistka se domnívá, že příčinnost je v textech všudypřítomná. Ať už v nich je či není vyjádřena lexikálními prostředky, my, jakožto čtenáři, ji podvědomě hledáme, „[...] jako bychom měli přirozený sklon vše interpretovat kauzálně“¹³⁹. Jakmile je totiž ve výpovědi mezi dvěma situacemi či událostmi vyjádřena souvislost, klademe si otázku, jestli se nejedná o vztah mezi příčinou a účinkem. A jak toto podvědomé lidské chování vysvětluje sama autorka? Nazarenko jako možný důvod uvádí „[...] potřebu člověka nacházet příčiny situací a jevů, které pozoruje.“¹⁴⁰ Příčinné vztahy v textu jsou tedy čtenářem vyhledávány intuitivně, aniž by musely být nutně vyjadřovány lexikálními prostředky, které příčinu realizují.

3.2.2. Tvrzení příčiny

Pokud jde o kauzalitu, můžeme na ni z jazykového hlediska nahlížet jako na určitý typ výpovědi. Jedná se o tvrzení kauzálního vztahu, pro který platí

¹³⁷ GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, s. 260.

¹³⁸ NAZARENKO, A. (2000): *La cause et son expression en français*, Paris, Ophrys.

¹³⁹ Přeloženo z originálu: „[...] comme si nous avions une propension naturelle à tout interpréter en termes causaux“ (NAZARENKO, A. (2000): *La cause et son expression en français*, Paris, Ophrys, s. 46.).

¹⁴⁰ Přeloženo z originálu: „[...] le besoin que l’homme a de trouver des causes aux situations et phénomènes qu’il observe“ (NAZARENKO, A. (2000): *La cause et son expression en français*, Paris, Ophrys, s. 46.).

následující charakteristika: „[...] výpověď V tvrdí kauzální vztah mezi dvěma fakty *a*, *b* tehdy, pokud sděluje, že jev *a* byl způsoben jevem *b*.“¹⁴¹ Aneb jak jsme již uvedli v naší práci výše, pro kauzální vztah platí sekvence: „*a* protože *b*“. Zároveň je důležité uvést, že *b* je intrapredikativní. Nakonec je ještě nezbytné zdůraznit, že výpověď V vyjadřuje pouze jeden ilokuční akt – kauzální asertiv – a „mezi segmenty *a* a *b* v kauzálních asertivech není vztah argumentativní“¹⁴². Předmětem kauzálního asertivu tedy není platnost *a*. Pro ilustraci si uveďme ještě následující příklad v českém jazyce:

Chodníky jsou mokré, protože před chvílí pršelo.

Toto tvrzení je odpovědí na otázku *Proč a?*, tedy konkrétněji *Proč jsou chodníky mokré? Chodníky jsou mokré právě proto, že před chvílí pršelo.* Fakt *b* (*před chvílí pršelo*) tedy způsobil fakt *a* (*chodníky jsou mokré*), a proto můžeme konstatovat, že mezi nimi existuje kauzální vztah, ale nikoli vztah argumentativní.

Ve francouzském jazyce může kauzální asertiv realizovat např. výpověď:

*Pierre l'a fait parce que Paul le lui demandé.*¹⁴³

3.2.3. Argumentace a argumentativní konektory uvádějící argument

Ještě než přistoupíme přímo k problematice argumentativních konektorů, objasněme si, v čem spočívá vlastní argumentace. Oswald Ducrot a Jean-Claude Anscombe ve své monografii *L'Argumentation dans la langue* uvádějí, že „když hovoříme o argumentaci, vždy poukazujeme na jazykové projevy, které se skládají alespoň z dvou výpovědí V_1 a V_2 , z nichž jedna povoluje, odůvodňuje či vyžaduje druhou. První je argumentem a druhá je závěrem“¹⁴⁴. Např. $V_1 = Il\ fait\ beau$, $V_2 = Sortons$. Výpovědi V_1 a V_2 pak mohou být v jazykovém projevu realizovány následovně:

¹⁴¹ PEŠEK O., (2011): *Argumentativní konektory v současné francouzštině a češtině. Systémové srovnání a analýza okurenční respondence*. Acta Philologica Universitatis Bohemiae Meridionalis, České Budějovice, s. 264.

¹⁴² Tamtéž, s. 264 – 265.

¹⁴³ Pro svou syntaktickou univerzálnost představuje spojka *parce que* v současné francouzštině jediný konektor, který může realizovat kauzální asertiv (PEŠEK O., (2011): *Argumentativní konektory v současné francouzštině a češtině. Systémové srovnání a analýza okurenční respondence*. Acta Philologica Universitatis Bohemiae Meridionalis, České Budějovice, s. 275). Spojka *parce que* se samozřejmě uplatňuje nejen v něm, ale i ve výpovědích, jež jsou argumentem pro *P*.

¹⁴⁴ Přeloženo z originálu: „Lorsque nous parlons d'argumentation, nous nous référons toujours à des discours comportant au moins deux énoncés E_1 et E_2 dont l'un est donné pour autoriser, justifier ou imposer l'autre ; le premier est l'argument, le second la conclusion.“ (ANSCOMBRE, J.-C. – DUCROT, O. (1997): *L'Argumentation dans la langue*, Liège, Pierre Mardaga, s. 163).

Sortons, puisqu'il fait beau.¹⁴⁵

Pokud jde o výstavbu textu, jsou to právě konektory, které „připojují elementární textové jednotky (výpovědi) [a zároveň] specifikují jejich argumentační vztah“¹⁴⁶. Tyto specifické lexikální prostředky také prozrazují organizační strategie jazykového projevu, který mluvčí realizuje. Diskurzivní role konektorů má zvláštní důležitost zejména v argumentačních textech.¹⁴⁷ Kupříkladu opozice mezi konektory *parce que* a *puisque* signalizuje jejich odlišné argumentační zaměření. Konektor *puisque* vyjadřuje příčinu, jež je známá, zatímco *parce que* sděluje příčinu neznámou.

Argumentativní konektory uvádějící argument (*connecteurs argumentatifs marqueurs de l'argument*) vyjadřují sekvenci: „*P* konektor *Q*“, kde *Q* je argumentem ve prospěch *P*. To tedy znamená, že *P* opírá svou platnost o *Q*. Ještě dodejme, že „ve všech případech, kdy konektory fungují jako výrazy uvádějící argument (tedy vždy mimo tzv. kauzální asertiv), není kauzální vztah mezi *P* a *Q* nikdy předmětem tvrzení.“¹⁴⁸ A *P* i *Q* každé samostatně realizuje zvláštní ilokuční akt.¹⁴⁹

Mezi výše uvedený druh konektorů řadíme podřadící spojky: *parce que* a *puisque*. Funkci konektorů plní jen ty podřadící spojky uvádějící propozice, jež jsou z komunikačního hlediska samostatné, tzn., že jsou argumentem podporujícím pravdivost tvrzení ve větě hlavní. Tyto konektory samozřejmě nejsou jediného druhu. Můžeme zde uvést také souřadící spojku *car*, příslovecně sousloví *en effet* a také participiální spojková sousloví *étant donné que*, *vu que*, *attendu que*.

Nyní si ilustrujme pojetí argumentace na příkladu podřadící spojky *parce que*, které jsme věnovali pozornost už v předešlých částech naší práce:

*Pierre n'est pas venu parce que Paul était là.*¹⁵⁰

„Podřadící spojka [...] může fungovat jako konektor tehdy, má-li její hostitelská jednotka samostatnou ilokuční funkci.“¹⁵¹ Ve výše uvedeném příkladu můžeme spojku

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 163.

¹⁴⁶ PEŠEK O., (2011): *Argumentativní konektory v současné francouzštině a češtině. Systémové srovnání a analýza okurenční respondence*. Acta Philologica Universitatis Bohemiae Meridionalis, České Budějovice, s. 124.

¹⁴⁷ RIEGEL, M. – PELLAT, J.-C. – RIOUL, R. (2008): *Grammaire méthodique du français*, Paris, Quadrige, s. 616 – 618.

¹⁴⁸ PEŠEK O., (2011): *Argumentativní konektory v současné francouzštině a češtině. Systémové srovnání a analýza okurenční respondence*. Acta Philologica Universitatis Bohemiae Meridionalis, České Budějovice, s. 272.

¹⁴⁹ Tamtéž, s. 266.

¹⁵⁰ Všechny příklady uvedené v kapitole 3.2. *Funkce*, pocházejí z monografie: PEŠEK O., (2011): *Argumentativní konektory v současné francouzštině a češtině. Systémové srovnání a analýza okurenční respondence*. Acta Philologica Universitatis Bohemiae Meridionalis, České Budějovice.

¹⁵¹ Tamtéž, s. 125.

parce que považovat za konektor v případě, že „věta *Paul était là* [bude] interpretována jako argument na podporu pravdivosti tvrzení o Pierrově nepřítomnosti (*Pierre n'est pas venu*), nikoli jako popřená příčina jeho příchodu.“¹⁵² Souvětí tedy můžeme transformovat na dvě samostatné propozice:

(1) *Pierre n'est pas venu.*

(2) *En effet, Paul était là.*

Věta (2), kterou považujeme za komunikačně samostatnou propozici, je tedy argumentem, který slouží k podpoře pravdivosti tvrzení vyjádřené větou (1). Můžeme tedy konstatovat, že *Pierre n'est pas venu* představuje řídicí akt a *parce que Paul était là* je aktem podřízeným, který funguje jako argument pro akt řídicí.¹⁵³ Vedlejší věta příslovečná příčinná tedy je považována za argument, který podporuje pravdivost tvrzení vyjádřené větou hlavní.

3.2.4. Typy argumentativních vztahů

Mezi argumentativní vztahy řadíme ty typy vztahů, jež existují mezi argumentem a závěrem a které jsou realizované prostřednictvím argumentativních konektorů.

D) Argument pro vlastní obsah sdělení – se řídí sekvencí „*P parce que Q*“ čili „*P protože Q*“. Platnost faktu *P*, jež je prezentován jako empiricky ověřený a pozorovaný, je podpořena tvrzením *Q*, kdy *Q* je příčinou faktu ve výpovědi *P*.¹⁵⁴

Motor a battu Sparta, parce que sa défense a été bien meilleure.

Na rozdíl od kauzálního asertivu (viz 3.2.2.) jsou ve výše uvedené větě realizovány dva různé ilokuční akty:

(1) *Motor a battu Sparta.*

(2) *En effet, la défense de Motor a été bien meilleure.*

Věta uvozená spojkou *parce que* zde nemá intrapredikativní povahu a pokud jde o výstavbu textu, představuje samostatnou výpověď. Funkce této sekvence je vysvětlovací.¹⁵⁵

¹⁵² Tamtéž, s. 125.

¹⁵³ Tamtéž, s. 125.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 266.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 266.

II) Argument pro ilokuční akt – výpověď *Q* uvozená spojkou *parce que* v tomto typu diskurzu představuje argument pro ilokuční akt realizovaný výpovědí *P*.¹⁵⁶

Asertivní akty – jsou ty druhy mluvních aktů, kterým můžeme přisoudit pravdivostní hodnotu. Vyjadřuje je sekvence „*P* konektor *Q*“, ve které tvrzení *Q* podporuje platnost tvrzení *P*. Argumentace se zakládá na úsudkovém mechanismu: „jestliže přijmeme platnost *Q*, musíme přijmout i platnost *P*, neboť mezi *P* a *Q* je kauzální vztah“¹⁵⁷. Ovšem je podstatné zdůraznit, že kauzální vztah v tomto případě (na rozdíl od kauzálního asertivu) není předmětem tvrzení.

Vzhledem k tomu, že platnost *P* je nutné ve výpovědi dokázat, mohou jej z tohoto důvodu doprovázet příslovce *certainement*, *probablement*, *peut-être*.

Motor a dû certainement battre Sparta, parce que sa défenseest bien meilleure.

Akty direktivní, deklarativní nebo promisivní – pro ně je charakteristická skutečnost, že vztah mezi argumentem a závěrem se týká realizace aktu samotného a nikoli pravdivosti tvrzení *P*.¹⁵⁸

Příkladem argumentu pro direktivní akt může být následující rozkaz:

Sors! Parce que je ne veux plus te voir.

Věta ilustrující argument pro deklarativní akt může být např. tato:

Je vous déclare unis par les liens du mariage, parce que vous avez rempli toutes les conditions légales requises.

Závěrem doplňme, že „kauzální vztah tedy identifikujeme na úrovni nároku mluvčího na realizaci příslušného aktu.“¹⁵⁹ Kupříkladu argument *vous avez rempli toutes les conditions légales requises* je posuzován za zcela legitimní pro prohlášení manželského svazku.

III) Argument pro enunciační akt – v tomto druhu mluvního aktu plní argument *Q* funkci jakési podpory, kterou si mluvčí nárokuje na to říci *P*.¹⁶⁰

Pierre est imbécile! Parce qu'il faut appeler les choses par leur nom.

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 266.

¹⁵⁷ Tamtéž, s. 267.

¹⁵⁸ Tamtéž, s. 269.

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 271.

¹⁶⁰ Tamtéž, s. 271.

Ve výše uvedené výpovědi tedy argument *Q* (*Parce qu'il faut appeler les choses par leur nom*) ospravedlňuje fakt *P* (*Pierre est imbécile*) a tedy volbu příznakového adjektiva *imbécile* jakožto subjektivního hodnocení, které mluvčí realizuje.

Nakonec se pokusme kapitolu pojednávající o funkci PUP v textu stručně sumarizovat. PUP vyjádřené vedlejší větou přísloušnou příčinnou se v textu může objevit ve formě kauzálního asertivu, který tvrdí kauzální vztah mezi dvěma fakty *a* a *b*. Kauzální asertiv vyjadřuje pouze jeden ilokuční akt, proto v něm mezi segmenty *a* a *b* není vztah argumentativní. V kauzálním asertivu tedy nepovažujeme podřadicí spojku *protože* za argumentativní konektor, protože nespojuje dva mluvní akty, ale pouze dvě propozice realizující jeden ilokuční akt.

Podřadicí spojky *parce que* či *puisque* (ve francouzském jazyce) a *protože* (v jazyce českém), mohou fungovat jako argumentativní konektory uvádějící argument (*connecteurs argumentatifs marqueurs de l'argument*) tehdy, když se podílejí na argumentační výstavbě textu. Tento druh argumentativních konektorů spojuje sekvenci: „*P* konektor *Q*“, ve které *P* a *Q* představují dvě samostatné výpovědi, z nichž *Q* je argumentem ve prospěch *P*.

Ještě doplníme, že „ve všech případech, kdy konektory fungují jako výrazy uvádějící argument (tedy vždy mimo tzv. kauzální asertiv), není kauzální vztah mezi *P* a *Q* nikdy předmětem tvrzení, [ale] má statut presuponované entity a jeho platnost je prezentována jako všemi výpovědními instancemi konsensuálně přijímaná“¹⁶¹. Ve zkratce tedy můžeme konstatovat, že v argumentačním procesu kauzalita nestojí v popředí, je pouze předpokládána.

Závěrem se zamysleme na tím, jak nesnadno bychom se orientovali v textu, který by neobsahoval žádné kauzální lexikální prostředky. Ačkoli textu navzdory jejich absenci rozumíme, protože je naší přirozeností hledat souvislosti mezi ději a procesy, přesto mají tyto příčinné lexikální prostředky pro výstavbu textu nemalý význam.

¹⁶¹ Tamtéž, s. 272.

3.3. Postavení

3.3.1. Postavení příslovečného určení příčiny – ve francouzském jazyce

S ohledem na skutečnost, že PU vyjadřují okolnosti dějů a procesů, které jsou realizovány predikátem, zaměříme se proto v této kapitole na roli PU jako slovesného doplnění. Nejprve se zamyslíme nad možným valenčním chápáním PUP, následně nad jeho extrapredikativním či intrapredikativním postavením a nakonec se budeme zabývat tím, jaká slovosledná postavení ve výpovědi může PUP zaujímat ve vztahu k aktuálnímu členění větnému.

3.3.1.1. Valenční chápání příslovečného určení příčiny

Termínem valence popisujeme schopnost určitých slovních druhů, jako je sloveso, přídavné jméno či podstatné jméno, na sebe vázat určité syntaktické pozice.

Stejně jako si to ukážeme na české větě, i ve větě francouzské považujeme za jádro věty predikát, který na sebe může valenčně vázat další větné členy: podmět (*sujet*), rozvíjející větné členy (*compléments*) a doplněk (*attribut*).¹⁶² PUP neboli *complément circonstanciel de cause*, vymezuje *Grammaire méthodique du français* jako větný člen, který není řízený slovesem a není k němu valenčně vázaný.¹⁶³

3.3.1.2. Extrapredikativní a intrapredikativní postavení příslovečného určení příčiny

Možnostmi intrapredikativního či extrapredikativního postavení větných členů se mezi frankofonními lingvisty zabývá např. Pierre Le Goffic (*Grammaire de la phrase française*). Ještě než přistoupíme k tomu, jak tyto vlastnosti některých větných členů vysvětluje, pokusme se ve stručnosti definovat slovesnou skupinu a její rozvíjející členy.

Základním prvkem slovesné skupiny (*groupe verbal*) je sloveso, které valenčně váže slovesné rozvíjející větné členy (*compléments du verbe*): předmět přímý (*complément d'objet direct*) a předmět nepřímý (*complément d'objet indirect*).

¹⁶² RIEGEL, M. – PELLAT, J.-C. – RIOUL, R. (2008): *Grammaire méthodique du français*, Paris, Quadrigue, s. 216.

¹⁶³ Tamtéž, s. 140 – 141.

Oba tyto větné členy tedy závisejí na slovese.¹⁶⁴ Určení předmětu přímého nám nebude činit velké potíže, neboť tento větný člen nepředchází předložka. Problematické ovšem může být rozlišení mezi předmětem nepřímým a PU, protože oba tyto větné členy předchází předložka. Jejich vztah ke slovesu se ovšem může lišit.

Předmět nepřímý (*complément d'objet indirect*) řadí P. Le Goffic mezi základní rozvíjející větné členy (*compléments essentiels*).¹⁶⁵ Tyto větné členy jsou intrapredikativní a jsou tedy součástí slovesné skupiny. Sama předložka předmětu nepřímého je pak řízena slovesem. Uvedme si kupříkladu větu:

Pierre ressemble à son père.

À son père je předmět nepřímý. Samo sloveso *ressembler*, které se pojí se spojkou *à* vyžaduje doplnění, např. *son père*.

I PUP, jakožto druhotný rozvíjející větný člen (*complément accessoire*), může mít ve větě intrapredikativní povahu, může tedy být součástí slovesné skupiny. Pro ilustraci si uvedme následující příklad:

Il tremble de peur.

PUP realizované předložkovým syntagmatem *de peur* není slovesem *trembler* syntakticky vyžadované, tzn., že gramaticky korektní je i věta: *Il tremble*. Přesto můžeme *de peur* ze syntaktického hlediska vnímat jako větný člen, který je součástí slovesné skupiny.

Pro určení intrapredikativního členu uvádí P. Le Goffic následující kritéria:

- a) člen v intrapredikativní pozici se nachází za slovesem a ve stejné intonační skupině jako sloveso,
- b) ve výpovědi zaujímá rematickou funkci, přináší novou informaci (na intrapredikativní člen se tedy můžeme zeptat následující otázkou: *Pourquoi tremble-t-il? De peur.*),
- c) také podléhá negaci (*Il ne tremble pas de peur.* = *Ce n'est pas de peur qu'il tremble, mais pour une autre raison.*),
- d) může být podroben extrakci (*C'est de peur qu'il tremble.*).¹⁶⁶ Tato operace potvrzuje, že se jedná o rematický člen, neboť jen tyto členy mohou být podrobeny extrakci.

¹⁶⁴ Tamtéž, s. 216 – 217.

¹⁶⁵ LE GOFFIC, P. (1994): *Grammaire de la phrase française*, Paris, Hachette, s. 75.

¹⁶⁶ Tamtéž, s. 457 – 458.

Extrapredikativní postavení zaujímají např. vedlejší věty příslovečné příčinné uvozené podřadicími spojkami *comme* a *puisque*.¹⁶⁷ Vždy se totiž nacházejí na počátku výpovědi. Např. *Puisqu'il ne se sent pas bien, il faut appeler le médecin*¹⁶⁸, *Comme ces raisons parurent bonnes, on accepta son projet*¹⁶⁹.

3.3.1.3. Slovosledné variace příslovečného určení příčiny ve vztahu k aktuálnímu členění větnému

3.3.1.3.1. Aktuální členění větné a jeho vliv na slovosled

Aktuální členění větné (AČV) je syntaktickou teorií, jejíž přínos spatřujeme zejména v tom, že přispěla k objasnění základních otázek větné stavby. V lingvistické literatuře zahraniční provenience se termín *aktuální členění větné* překládá také jako teorie o *funkční větné perspektivě* (ve francouzském jazyce – *la perspective fonctionnelle de la phrase*, v anglickém jazyce – *functional sentence perspective*).

I když se AČV zabývalo několik badatelů již v 19. století¹⁷⁰, přesto je nejčastěji spojováno s pražskou školou, která mu věnovala svou pozornost v období mezi světovými válkami. V souvislosti s teorií AČV je nejčastěji vzpomínána osobnost Viléma Mathesia, českého jazykovědce a spoluzakladatele Pražského lingvistického kroužku. Teprve Mathesius totiž teorii AČV rozpracoval podrobněji a jeho odkaz přežil až do současnosti. AČV je nadále předmětem studia dalších lingvistů, uveďme kupříkladu Františka Daneše, Jana Firbase, Petra Sgalla či Evu Hajičovou.¹⁷¹

AČV je závislé na konkrétní komunikační situaci a udává, že je obsah výpovědi rozdělen na části podle jejich funkcí v komunikačním procesu. První část výpovědi se nazývá *téma* (ve francouzském jazyce *thème*), která vyjadřuje to, co je v dané situaci známé, protože většinou navazuje na předcházející část textu či vyplývá

¹⁶⁷ Tamtéž, s. 465.

¹⁶⁸ RIEGEL, M. – PELLAT, J.-C. – RIOUL, R. (2008): *Grammaire méthodique du français*, Paris, Quadrige, s. 620.

¹⁶⁹ GREVISSE, M. – GOOSE, A. (2008): *Le bon usage*, Paris, Duculot, s. 1489.

¹⁷⁰ Uveďme mezi nimi např. lingvisty Henriho Weila, Hermana Paula, Georga von der Gabelentze či Antona Martyho (ČERNÝ, J. (1996): *Dějiny lingvistiky*, Olomouc, Votobia, s. 160).

¹⁷¹ ČERNÝ, J. (1996): *Dějiny lingvistiky*, Olomouc, Votobia, s. 159 – 161.

z kontextu. O *témě* se pak v druhé části výpovědi zvané *réma* (ve francouzštině *rhème* nebo také *propos*) něco vypovídá.¹⁷² *Réma* tedy vyjadřuje nové, neznámé skutečnosti vzhledem ke kontextu a situaci. Mezi oběma těmito částmi se pak nacházejí přechodové neboli tranzitní složky.¹⁷³

Vzhledem k tomu, že je AČV jevem, který objektivně existuje ve všech jazycích¹⁷⁴, přistoupíme proto k jeho podrobnější analýze ve francouzských výpovědích a následně ve výpovědích českých (viz kapitola 3.3.2.3.) a budeme pozorovat, jakých slovosledných variací může PUP ve vztahu k AČV dosahovat.

3.3.1.3.2. Objektivní pořad slov

Přirozený sled informací ve výpovědi vychází od známého k neznámému. To tedy znamená, že v citově nevzrušených výpovědích, jako je např. popis, vyprávění, výklad apod., je na začátku výpovědi obvykle *téma*, jež je následované *rérou*. Toto uspořádání slov ve výpovědi se nazývá objektivní pořad¹⁷⁵ (ve francouzském jazyce – *structure canonique de la phrase*): (PU)¹⁷⁶ → *podmět* → (PU) → *přísudek* → *rozvíjející větné členy (compléments)/ doplněk (attribut)* → (PU).¹⁷⁷

Pokud jde o otázku slovosledu PU v souvislosti s AČV, tento větný člen můžeme v rámci francouzské výpovědi přemísťovat a klást na různá místa, jak do rematické části výpovědi, tak do té tematické, neboť je v rámci výpovědi pohyblivým větným členem. Vždy tedy záleží na tom, jaký má mluvčí komunikační záměr a jakou informaci chce ve výpovědi zdůraznit. Když se totiž změní komunikační záměr autora komunikátu, odrazí se to na AČV výpovědi. Přemístěním PU ve výpovědi tedy měníme její AČV.

¹⁷² Tamtéž, s. 160.

¹⁷³ V Mathesiově pojetí se setkáváme s termínem *východisko výpovědi*, které můžeme přirovnat k *tématu*, a s termínem *jádro výpovědi*, které stejně jako *réma* vyjadřuje novou informaci. I Mathesius mezi *východiskem výpovědi* a *jádrem výpovědi* rozeznával přechodové složky.

¹⁷⁴ ČERNÝ, J. (1996): *Dějiny lingvistiky*, Olomouc, Votobia, s. 161.

¹⁷⁵ GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, s. 495 – 497.

¹⁷⁶ PU je fakultativní a pohyblivé.

¹⁷⁷ RIEGEL, M. – PELLAT, J.-C. – RIOUL, R. (2008): *Grammaire méthodique du français*, Paris, Quadriège, s. 109.

Obvykle se PUP umísťuje na koniec výpovedi, pretože zpravidla prináša novou informáciu, teda *rému*: *Paul s'est blessé à cause de son imprudence*,¹⁷⁸ *Madame Dupont est clouée au lit à cause d'une paralysie*,¹⁷⁹ *Il pleure de rage, Il agit par jalousie*¹⁸⁰, apod.

Pokud jde o vedlejší věty příslovečné příčinné, jejich nepříznačkové postavení je v postpozici vůči větě hlavní: *La querelle des anciens et des modernes est intéressante parce qu'elle met en valeur les aspects éminemment politiques d'une affaire qui se présente comme esthétique, On écoute l'instituteur parce qu'il a fait des études*.¹⁸¹ Výjimku tvoří vedlejší věty příčinné uvozené prostřednictvím *puisque* či *comme*, které se nacházejí v antepozici vůči větě hlavní a představují *téma*. Pro toto jejich postavení nemůžeme věty uvozené *puisque* či *comme* podrobit extrakci.

3.3.1.3.3. Subjektivní pořad slov

Objektivní pořad slov ve výpovědi ovšem může být následkem citového zaujetí autora výpovědi¹⁸² změněn zejména v mluvených projevech na slovosled subjektivní, který spočívá v motivovaném postavení rématu před *téma*.¹⁸³

Když chceme PUP zdůraznit, můžeme jej umístit na začátek výpovědi a oddělit čárkou (přemístění: *À cause de son imprudence, Paul s'est blessé*)¹⁸⁴ nebo jej vytkneme na začátek výpovědi a doplníme konstrukcí *c'est... que/ c'est... qui* (extrakce: *C'est à cause de son imprudence que Paul s'est blessé*). Když přemístíme PUP, které se zpravidla nalézá v rematické části, do části tematické, změním tím jeho postavení z objektivního na subjektivní neboli příznačkové.

Antepozice vedlejší věty příslovečné příčinné vzhledem k větě hlavní je také pozicí příznačkovou. Počáteční pozice výpovědi je totiž obecně přiřčená *tématu* výpovědi.¹⁸⁵ *Parce qu'elle met en valeur les aspects éminemment politiques d'une affaire qui se présente comme esthétique, la querelle des anciens et des modernes est*

¹⁷⁸ HENDRICH, J. – RADINA, O. – TLÁSKAL, J. (2001): *Francouzská mluvnice*, Plzeň, Fraus, s. 580.

¹⁷⁹ WEINRICH, H. (1990): *Grammaire textuelle du français*, Paris, Didier-Hatier, s. 414.

¹⁸⁰ GREVISSE, M. – GOOSE, A. (2008): *Le bon usage*, Paris, Duculot, s. 390.

¹⁸¹ NAZARENKO, A. (2000): *La cause et son expression en français*, Paris, Ophrys, s. 56.

¹⁸² „Při citovém zaujetí totiž mluvčí často napřed vysloví to nejzávažnější, co mu nejvíc táne na mysli, a pak teprve dodává okolnosti z jeho hlediska méně důležité, popř. zřejmé z kontextu nebo situace.“

(GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, s. 499).

¹⁸³ GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, s. 499.

¹⁸⁴ WAGNER, R.-L. – PINCHON, J. (1962): *Grammaire du français classique et moderne*, Paris, Hachette, s. 523.

¹⁸⁵ NAZARENKO, A. (2000): *La cause et son expression en français*, Paris, Ophrys, s. 104 – 105.

*intéressante, Parce qu'il a fait des études, on écoute l'instituteur.*¹⁸⁶ Antepozice vedlejší věty příslovečné příčinné uvozené *parce que* je ovšem ojedinělá.¹⁸⁷ Vedlejší větu příslovečnou příčinnou můžeme podrobit také extrakci prostřednictvím *c'est parce que... que* (tato operace ovšem nelze provést u spojek *puisque* a *comme*): *C'est parce que nous voulions faire partager ce sentiment que la préfecture de la Corrèze nous a confié une opération-pilote de développement local.*¹⁸⁸

3.3.2. Postavení příslovečného určení příčiny – v českém jazyce

Podobně jak jsme to učinili v předešlém oddíle (viz kapitola 3.3.1.) budeme i zde nadále pokračovat v analýze možných postavení PUP, avšak tentokrát ve větě české.

3.3.2.1. Valenční chápání příslovečného určení příčiny

Termín valence, jež pochází od francouzského lingvisty Luciena Tesnière, vyjadřuje „schopnost určitých lexikálních jednotek (zejména sloves – včetně dějových a stavových substantiv – a adjektiv) vázat na sebe jistý počet syntaktických pozic [...]“.¹⁸⁹ Zjednodušeně můžeme valenci popsat jako „schopnost dominujícího členu vyžadovat jistý počet dominovaných, valenčních členů.“¹⁹⁰

Zatímco pozice podmětu (subjektu) je nazývána levovalenční (*Eva čte*), neboť se nachází nalevo od predikátu, pozice předmětu (objektu) se zpravidla pojmenovává pravovalenční pro její umístění napravo od predikátu (*Eva čte bratrovi*). I syntaktická pozice PU může být valenční (*Eva čte kvůli bratrovi*).¹⁹¹

O tom, zda je valenční pozice obligatorní (tzn. taková, která musí být výrazově realizována, aby nevznikla gramaticky neúplná věta) či potenciální (tj. taková, jež výrazově realizována být nemusí a může zůstat neobsazená, protože je její obsazení vyvoditelné z kontextu nebo situace), rozhoduje význam predikátu.¹⁹² Některé predikáty totiž valenční doplnění vyžadují, a proto jazykové výrazy

¹⁸⁶ Tamtéž, s. 56.

¹⁸⁷ RIEGEL, M. – PELLAT, J.-C. – RIOUL, R. (2008): *Grammaire méthodique du français*, Paris, Quadrige, s. 508.

¹⁸⁸ NAZARENKO, A. (2000): *La cause et son expression en français*, Paris, Ophrys, s. 57.

¹⁸⁹ GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, s. 45.

¹⁹⁰ DANĚŠ, F. – HLAVSA, Z. – GREPL, M. (1987): *Mluvnice češtiny*, Sv. 3, oddíl Textová syntax, Praha, Academia, s.18.

¹⁹¹ GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, s. 46.

¹⁹² Tamtéž, s. 46.

v obligatorní valenční pozici vynechat nelze (valenční doplnění vyžaduje např. sloveso *vrátit*: *Eva vrátila knihu* nebo sloveso *Eva vysvětlila svou absenci*). Potenciální valenční pozicí může být nejen pozice podmětu a předmětu, ale také pozice příslovečného určení.

Protože PU není nositelem stěžejní informace výpovědi a vyjadřuje pouze okolnosti dějů a procesů, zaujímá tedy potenciální valenční pozice, tzn., že jeho přítomnost ve větě není nezbytná. Valence PU má, na rozdíl od pozice podmětové a předmětové, nefixovanou pádovou formu, tzn. takovou, která není charakterizovaná určitým pádem.

3.3.2.2. Extrapredikativní a intrapredikativní postavení příslovečného určení příčiny

Predikát hraje v rámci věty důležitou roli, neboť je jejím jádrem, ke kterému se váží další větné členy. Na základě vazby větných členů k predikátu pak rozlišujeme ty větné členy, které jsou valenčně vázané, a ty, jež predikát valenčně neváže.

Pokud jde o PU v češtině, při jejich rozlišování hraje valenční vazba větných členů podstatnou roli. České gramatiky, které zohledňují valenci predikátu, totiž rozlišují *příslovečný komplement*, valenčně vázané doplnění slovesa s pádově nefixovanou formou, a *circumstant*, doplnění slovesa s pádově nefixovanou formou, jež predikát valenčně neváže.

Příslovečný komplement má tedy, jakožto valenčně vázaný větný člen, intrapredikativní povahu, která zároveň implikuje další jeho vlastnosti. Kupříkladu to, že je tento větný člen obligatorním doplněním, protože je vyžadovaný valencí predikátu a rovněž jej nelze v rámci výpovědi libovolně přemísťovat. Typické je pro něj pravovalenční postavení. Pozice *příslovečného komplementu* ovšem není pro PUP typická. Tato pozice je zpravidla realizována PU místa¹⁹³, času, prostředku v širokém smyslu a také účelu.¹⁹⁴ Pro ilustraci si uveďme následující příklady: *Pavel bydlel v Pardubicích*, *Eva se chovala vzorně*.¹⁹⁵ „U řady výrazů je vyjádření těchto participantů ve valenční adverbialní pozici nutné (*Strčil ruce do kapsy*; věta *Strčil ruce*

¹⁹³ „[...] je příznačné, že z různých typů adverbialíí se jako valenční uplatní ve větší míře jen doplnění s významem prostorovým, které může mít předmětovou povahu nejspíše [...]“ (DANEŠ, F. – HLAVSA, Z. – GREPL, M. (1987): *Mluvnice češtiny*, Sv. 3, oddíl Textová syntax, Praha, Academia, s. 192).

¹⁹⁴ GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, s. 252.

¹⁹⁵ DANEŠ, F. – HLAVSA, Z. – GREPL, M. (1987): *Mluvnice češtiny*, Sv. 3, oddíl Textová syntax, Praha, Academia, s. 50.

by byla gramaticky nekorektní), u jiných výrazů může zůstat – v určitých případech – daný participant nevyjádřen: *Odmítl k nám přijít*, [korektní je zároveň i věta] *Odmítl přijít.*¹⁹⁶

Pro PUP je nicméně příznačná pozice *cirkumstantu*. Vzhledem ke skutečnosti, že tato pozice není valenčně vázaná na predikát, *cirkumstant* je extrapredikativní, a proto jej můžeme v rámci věty přemísťovat. Např. *Nákladní auta se do polí pro rozbahněnost nedostanou, Následkem rozbahněnosti se nákladní auta do polí nedostanou, Nákladní auta se do polí nedostanou vinou rozbahněnosti*¹⁹⁷ (postavení PUP ve slovosledu české věty závisí zejména na aktuálním členění větném, o tom blíže v následující kapitole 3.3.2.3.).

Pro úplnost si závěrem této kapitoly dovolíme věnovat několik poznámek rozdílu mezi valenčním postavením a intrapredikativním postavením větného členu, kterým jsme se zabývali výše. Považujeme totiž za vhodné upozornit na skutečnost, že větný člen v intrapredikativním postavení nemusí být automaticky členem valenčním.

Pro objasnění valenčního a intrapredikativního postavení nám poslouží věta *Il tremble de peur*. PUP realizované předložkovým syntagmatem *de peur* není valenčně vázaným doplněním slovesa *trembler*, protože není tímto slovesem syntakticky vyžadované (korektní věta by mohla být i prostě *Il tremble*). Toto nevalenční doplnění slovesa ovšem zaujímá intrapredikativní postavení, neboť je součástí slovesné skupiny¹⁹⁸. Shrňme tedy, že PUP *de peur* ve větě *Il tremble de peur* není valenčně vázaným doplněním slovesa *trembler*, nicméně je intrapredikativním větným členem.

Nevylučujeme ovšem možnost, že některé větné členy v intrapredikativním postavení mohou být zároveň členy valenčními, tzn., že mohou být valencí slovesa vyžadovány (*Il provient de Paris* – PU místa).

3.3.2.3. Slovosledné variace příslovečného určení příčiny ve vztahu k aktuálnímu členění větnému

V podkapitole věnované slovosledným variacím PUP ve vztahu k AČV ve francouzské výpovědi (viz kapitola 3.3.1.3.) jsme již vysvětlili pojem Aktuální

¹⁹⁶ KARLÍK, P. – NEKULA, M. – RUSÍNOVÁ, Z. (2003): *Příruční mluvnice češtiny*, Praha, Nakladatelství Lidové noviny, s. 436.

¹⁹⁷ GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, s. 100.

¹⁹⁸ Pravidla pro určení intrapredikativního postavení větného členu viz kapitola 3.3.1.2.

členění větné (AČV). Zmínili jsme, že výpověď se dělí na *tému*, která vyjadřuje to, co je v daném kontextu známé, a *rému*, jež vzhledem ke kontextu vyjadřuje nové, neznámé skutečnosti. Objasnili jsme také objektivní a subjektivní pořad slov ve výpovědi. Nyní se tedy můžeme blíže podívat na slovosledné variace PUP ve vztahu k AČV ve výpovědi české.

3.3.2.3.1. Objektivní pořad slov

Pro češtinu je charakteristická slovosledná variabilita větných složek, tzn. že, pokud má výpověď objektivní pořad slov může být na jejím začátku složka jakéhokoli větně-sémantického obsahu s jakoukoli syntaktickou funkcí, která ve výpovědi plní roli tématu. Stejným způsobem může být výpověď s objektivním pořadem zakončená větnou složkou jakékoli větně-sémantické povahy s jakoukoli syntaktickou funkcí, pokud plní roli rématu. O českém slovosledu se proto někdy hovoří jako o slovosledu „volném“.¹⁹⁹ Bylo by ovšem mylné domnívat se, že je slovosled české výpovědi zcela libovolný. Stěžejní je spíše variabilita jeho větných složek.

Na určování českého slovosledu se podílí rytmický princip, gramatická stavba výpovědi (např. v oznamovacích větách je základní slovosled: *podmět* → *přísudek* → *předmět*), ale zejména role větných členů v AČV.²⁰⁰

„Pro umístění [PU] ve větě je [tedy] rozhodující jeho funkce v aktuálním členění. Tematická příslovečná určení stojí na větném počátku, popř. uprostřed věty kolem určitého slovesa (zejména tehdy, je-li ve větě přítomno současně více tematických prvků), rematická na větném konci, popř. uprostřed věty za určitým slovesem (je-li ve větě více rematických prvků). Některé druhy bývají častěji tématem než rématem, u jiných naopak převažuje funkce rematická nad tematickou.“²⁰¹

Tendence PU k tematickému či rematickému užití souvisí se sémantikou tohoto větného členu. „Čím větší je sémantický rozsah určitého druhu příslovečného určení, tím častěji je tento druh ve větě tematizován, a naopak, čím je určitý druh

¹⁹⁹ DANEŠ, F. – HLAVSA, Z. – GREPL, M. (1987): *Mluvnice češtiny*, Sv. 3, oddíl Textová syntax, Praha, Academia, s. 601.

²⁰⁰ KARLÍK, P. – NEKULA, M. – RUSÍNOVÁ, Z. (2003): *Příruční mluvnice češtiny*, Praha, Nakladatelství Lidové noviny, s. 645.

²⁰¹ UHLÍŘOVÁ, L. (1975): O frekvenci příslovečného určení v souvislém textu. *Naše řeč*, 58, č. 3. [online]. [cit. 2014-04-01].

přísluvečného určení sémanticky užší, tím častěji funguje ve větě jako prvek rématu.²⁰² Sémantický rozsah PU je určován množstvím různých sloves, v jejichž okolí se může daný druh PU vyskytnout. S tím také souvisí těsnost vztahu PU ke slovesu.²⁰³ „[...] Poměr tematických a rematických užití je u každého typu [PU] jiný. Podle tohoto poměru lze [PU] seřadit do stupnice, počínaje těmi, která jsou tematizována nejčastěji, a konče těmi, pro která je naopak typické postavení v [rématu]: *podmínka* (nejčastěji v tématu) → *přípustka* → *zřetel* → *čas* → *účel* → *příčina v užším smyslu* → *místo* → *původ* → *způsob* → *míra* (nejčastěji v rématu).²⁰⁴ Cílem této stupnice je demonstrovat tendenci jednotlivých druhů PU být buď součástí tematické části výpovědi, nebo rematické části výpovědi. Na základě této stupnice můžeme pozorovat, že PUP není ryze tematické ani rematické, ale mírně převažuje spíše k rématu: *Byl zatčen pro krádež, Zemřel na rakovinu, Udělal to z nerozváženosti, Stydl se za svou pleš, Antonín ležel tři týdny se spalničkami, Došlo k tomu vinou neúměrně náročných cestujících.*

Nejvolnější vztah mezi AČV a postavením ve výpovědi můžeme sledovat u vedlejších vět příčinných. Ty se mohou vyskytovat jak v antepozici, tak v postpozici, někdy i v interpozici, zejména pokud jde o přípustkové věty (tento druh vedlejších vět ale není předmětem našeho studia).²⁰⁵ Např. *Měli ho rádi, protože měl smysl pro legraci, Kvůli tomu, že máš starosti, nemusíš být ještě stále tak smutný*)

3.3.2.3.2. Subjektivní pořad slov

Pokud jde o subjektivní pořad slov, na začátku české výpovědi může být složka jakéhokoli větně-sémantického obsahu s jakoukoli syntaktickou funkcí, která ve výpovědi plní roli rématu. Stejným způsobem může být výpověď se subjektivním pořadem zakončená větnou složkou jakékoli větně-sémantické povahy s jakoukoli syntaktickou funkcí, pokud plní roli tématu.²⁰⁶

²⁰² Tamtéž.

²⁰³ Tamtéž.

²⁰⁴ DANEŠ, F. – HLAVSA, Z. – GREPL, M. (1987): *Mluvnice češtiny*, Sv. 3, oddíl Textová syntax, Praha, Academia, s. 574.

²⁰⁵ UHLÍŘOVÁ, L. (1975): O frekvenci přísluvečného určení v souvislém textu. *Naše řeč*, 58, č. 3. [online]. [cit. 2014-04-01].

²⁰⁶ DANEŠ, F. – HLAVSA, Z. – GREPL, M. (1987): *Mluvnice češtiny*, Sv. 3, oddíl Textová syntax, Praha, Academia, s. 601.

V případě, že chceme PUP zdůraznit, přemístíme jej na začátek výpovědi do tematické části: *Od práce ji bolelo celé tělo, Díky tobě jsem to dokázal, Jen zásluhou Petra jsem si nezlomil nohu, Následkem nárazu došlo k rozbití přední části karoserie.*

Subjektivní pořad slov je dobře patrný například u vedlejších vět příslovečných příčinných. Tento druh vět je v objektivním pořadu slov obvykle v postpozici: *Měli ho rádi, protože měl smysl pro legraci*²⁰⁷, zatímco v subjektivním pořadu slov je v příznakové antepozici: *Protože měl smysl pro legraci, měli ho rádi.* Vedlejší větou příčinnou v antepozici upozorňujeme na skutečnost, že danou osobu měli rádi, právě proto, že měla smysl pro humor.

²⁰⁷ GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia, s. 303.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

V teoretické části této práce jsme se věnovali popisu, postavení a funkci PUP. Nyní, v části praktické, si na příkladech vyexcerpovaných z korpusu InterCorp ukážeme, jaké mají francouzské typicky příčinné výrazy postavení ve větě, jaké jsou jejich české respondenty, v jakých typech textů se příčinné výrazy vyskytují a jaká substantiva se objevují v pravém kontextu těchto studovaných výrazů. Ovšem ještě než přistoupíme k vlastní realizaci výzkumné části, považujeme za vhodné představit korpus InterCorp a taktéž postup, který budeme při excerpci vybraných jazykových dat dodržovat.

1. Práce v jazykovém korpusu

1.1. Charakteristika korpusu InterCorp

Jazykový korpus charakterizuje František Čermák jako „vnitřně strukturovaný, unifikovaný a obvykle i oindexovaný a ucelený rozsáhlý soubor elektronicky uložených a zpracovávaných jazykových dat většinou v textové podobě“²⁰⁸, který je sestavený se záměrem plnit určitý cíl, pro který je reprezentativní. Jazykový korpus představuje cenný nástroj pro výzkum a jeho nesporným přínosem je fakt, že data v něm obsažená se nacházejí ve své přirozené kontextové podobě. Velký rozsah korpusu pak umožňuje získat typické výskyty hledaných jazykových jednotek.²⁰⁹

Srovnávání jazyků opírající se o shromážděná data nám umožňuje kupříkladu korpus InterCorp: „stále rostoucí multilingvální paralelní korpus současného jazyka [vytvářený] se zřetelem umožnit srovnávání češtiny s aspoň dvacítkou dalších jazyků a skrze ní i s jazyky dalšími.“²¹⁰ InterCorp je součástí projektu Český národní korpus a na jeho tvorbě se podílejí studenti a pedagogové Filozofické fakulty Karlovy

²⁰⁸ ČERMÁK, F. (1995): Jazykový korpus: Prostředek a zdroj poznání. *Slovo a slovesnost*, 56, č. 2, s. 19. [online]. [cit. 2014-08-10]. Dostupné z WWW: <http://kramerius.lib.cas.cz/search/i.jsp?pid=uuid:aec90eb8-530d-11e1-801a-005056a60003#periodical-periodicalvolume-periodicalitem-page_uuid:d0b70149-530d-11e1-1331-001143e3f55c>.

²⁰⁹ Tamtéž, s. 119.

²¹⁰ ČERMÁK, F. - KOCEK, J. (2010): *Mnohojazyčný korpus InterCorp*: Možnosti studia, Praha, Nakladatelství Lidové noviny, s. 8.

Univerzity, i další spolupracovníci Ústavu Českého národního korpusu. Povaha textů, jež v něm jsou zastoupené, je různá, převážně ale jde o texty beletristické.²¹¹

2. Realizace výzkumu

2.1. Metodologie výzkumu

Ačkoli jsme se v teoretické části naší práce věnovali větnému i nevětnému vyjádření PUP, neboť naším záměrem bylo představit problematiku PUP v celé její šíři, při realizaci našeho praktického výzkumu se ale zaměříme již výhradně na nevětné vyjádření PUP. Za předmět studia praktické části naší práce jsme si proto cíleně zvolili francouzské typicky příčinné výrazy, které realizují PUP. České výrazy pak budeme studovat jako jejich respondenty.

Tab. 1. Analyzované příčinné výrazy

Francouzský jazyk
à cause de
grâce à
en raison de
du fait de
à force de
par suite de
à la suite de
sous l'effet de
étant donné
vu

Výše jmenované výrazy představují vzorek, který podrobíme kontrastivní analýze v jazykovém korpusu InterCorp. Blíže jsme je představili a konkrétními příklady ilustrovali již v teoretické části naší práce (kapitoly 3.1.2.).

Volba těchto typicky příčinných výrazů je motivována skutečností, že ne všechny jazykové prostředky, které PUP realizují, mají výhradně příčinný význam. Jak jsme již uvedli v kapitole 3.1.2., PUP může být v současném francouzském jazyce realizováno prostřednictvím předložek *de*, *par*, *pour* (*Il tremble **de** peur*, *Il agit **par** jalousie*, apod.). Ačkoli tyto předložky vyjadřují PUP, jejich význam není primárně příčinný a ve francouzštině mohou realizovat i jiné větné členy. Například předložka *à* může být mimo jiné součástí PU místa (*Pierre va **à** Prague*) či PU času

²¹¹ *InterCorp* [online]. [cit. 2014-08-15]. Dostupné z WWW: < <http://ucnk.ff.cuni.cz/intercorp/> >.

(*Pierre est arrivé à temps*), předložka *pour* může taktéž vyjadřovat PU času (*Elle est partie pour deux jours*). Z tohoto důvodu jsme do zkoumaného vzorku výše uvedené předložky nezařadily, neboť se nepojí výhradně s PUP. Totožná situace nastává i v případě infinitivu (*J'étais exaspéré d'avoir attendu si longtemps, Il est puni pour avoir menti, Je suis venu pour m'inscrire*) a přechodníku přítomného (*En tirant trop sur la ficelle, tu l'as rompue, J'ai pris froid en buvant des boissons froides toute la journée*), kteří ve francouzštině vyjadřují nejen PUP, ale i jiné větné členy. Souhrnně tedy můžeme konstatovat, že mimo naši pozornost zůstanou právě ty jazykové prostředky, jež primárně nevyjadřují PUP a mohou realizovat i jiné větné členy. Tento zvolený postup nám usnadní práci v korpusu InterCorp tím způsobem, že se vyhneme pozdější selekci právě těch výrazů, které PUP opravdu vyjadřují.

Jak jsme již předeslali v úvodu, cílem našeho jazykového výzkumu bude představit možnosti postavení PUP ve francouzské a české větě. Při jeho realizaci se budeme opírat o poznatky týkající se postavení PUP, které jsme shromáždili v teoretické části naší práce. Metodologickým východiskem naší práce tedy bude zkoumání skutečnosti, jestli se námi vybrané typicky příčinné výrazy častěji nalézají na začátku věty či ve větě a také jestli se v jejich okolí vyskytuje čárka.

Převažující postavení²¹² výše jmenovaných typicky příčinných výrazů ve francouzské a české větě zjistíme prostřednictvím jejich excerpce z jazykového korpusu InterCorp. Konkrétně využijeme paralelní korpus pro francouzský a český jazyk a pracovat budeme se všemi typy textů, které nám InterCorp nabízí, také nebudeme rozlišovat jazyk originálu a jazyk překladu.

2.2. Realizace vlastního výzkumu

2.2.1. PUP ve francouzské větě

2.2.1.1. *À CAUSE DE*

Příčinné předložkové sousloví *à cause de* jsme v korpusu InterCorp hledali prostřednictvím vyhledávacího dotazu: *à cause d.*²¹³*. Tento dotaz jsme zvolili z toho důvodu, abychom z vyhledávání nevyloučili tvary: *à cause de/ d'un/ d'une/ de l'/ du/*

²¹² Převažující totiž zpravidla bývá to uspořádání, které je zároveň uspořádáním základním (viz DANES, F. – HLAVSA, Z. – GREPL, M. (1987): *Mluvnice češtiny*, Sv. 3, oddíl Textová syntax, Praha, Academia, s. 603).

²¹³ Tečka (.) nahrazuje libovolný znak a hvězdička (*) značí libovolný počet opakování předchozího.

de la/ des, apod. Dále bylo naším cílem vytvořit dotaz takovým způsobem, abychom určili postavení PUP ve větě. Po zadání dotazu: [*àÀ*]²¹⁴ *cause d.** jsme získali všechny výskyty příčinného výrazu *à cause de* začínající buď velkým, nebo malým písmenem. Z této skupiny výskytů jsme samostatně zkoumali výskyt *À cause de* v postavení na začátku výpovědi a *à cause de*, které se vyskytovalo na ostatních pozicích ve větě.

2.2.1.1.1. *À cause de* – na začátku věty

V této podkapitole budeme studovat příčinné výrazy, které jsou umístěné zcela na začátku věty. Buď jsou psány s velkým počátečním písmenem, nebo jsou na začátek věty vytčeny prostřednictvím konstrukce *c'est... qui/ que*.

Na základě studia vyexcerpovaných výskytů *à cause de* jsme zjistili, že PUP umístěné na začátku výpovědi je od textu, který za ním následuje, oddělené čárkou. Pokud jde ale o české překlady, PUP v pozici na začátku věty čárkou oddělené nebylo.

(1) <i><u>À cause de la crise économique, certains États membres n'ont plus autant de possibilités qu'auparavant de fournir un soutien au programme.</u></i>	<i><u>V důsledku hospodářské krize již některé členské státy nemají tolik možností poskytovat tomuto programu podporu.</u></i>
(2) <i><u>À cause de cette limitation, le système de protection des données à l'échelle de l'Union européenne continue à présenter une lacune pour ce qui est des données qui n'émanent pas d'une autorité compétente d'un autre État membre.</u></i>	<i><u>Následkem tohoto omezení je v systému ochrany údajů na úrovni Evropské unie nedostatek, pokud jde o údaje, které nejsou získány od příslušných orgánů z jiných členských států.</u></i>
(3) <i><u>À cause de la chute du prix des denrées de base et d'une surcapacité de production, il n'existe pas de danger d'inflation à court terme, même si une partie du plan de relance est financée directement par les banques centrales.</u></i>	<i><u>Vzhledem k propadu komoditních cen a k přebytečným výrobním kapacitám neexistuje krátkodobé inflační nebezpečí, ani když část stimulu budou financovat přímo centrální banky.</u></i>

²¹⁴ Hranaté závorky [] zastupují možnost výběru jednoho libovolného znaku ze znaků uvnitř závorek.

- (4) À cause de la crise économique et financière, la préoccupation principale des Européens aujourd'hui consiste à conserver leur emploi. **Kvůli** hospodářské a finanční krizi se nyní evropští občané nejvíce bojí toho, že přijdou o práci.
- (5) À cause de la crise, dans les prochaines années, la situation ne fera que s'empirer. V příštích několika letech se **v důsledku** krize situace ještě zhorší.
- (6) À cause de notre climat plus froid, il est souvent nécessaire d'enrichir nos vins au moyen de sucre. U nás doma často musíme **kvůli** chladnějšímu podnebí víno doslazovat.
- (7) À cause de la rapacité des entreprises pharmaceutiques du secteur privé, ces personnes ne peuvent tout simplement pas se payer les médicaments de marque équivalents. Ti si **kvůli** chamtivosti předních soukromých farmaceutických společností nemohou značkové protějšky generických léků dovolit.

Francouzské PUP na začátku věty nemusí při překladu do češtiny zaujímat shodnou počáteční pozici ve výpovědi, jako tomu bylo například ve větách (1) až (4). Naopak se může objevit i jinde než na jejím začátku, jako příklad slouží věty (5) až (7).

Pokud jde o AČV, ve výše uvedených výskytech je *à cause de* v tematické části výpovědi.

- (8) À cause d'elle, par la volonté divine, « l'opprobre qui pesait sur le sexe féminin a été levé ». **To kvůli ní** byla z vůle boží " smyta pohana, jež na ženském pohlaví lpěla ".
- (9) À cause du menhir, l'essieu est cassé... Praskla náprava! **To kvůli tomu menhiru.**
- (10) À cause d'elle ! **To všechno kvůli ní.**

Výraz *à cause de*, který je ve francouzské větě umístěn na začátek věty, může být v českém překladu (8) až (10) zdůrazněn konstrukcí *to kvůli*. Lexikální prostředek *to* ještě důrazněji upozorňuje na PUP.

- (11) À cause de ce dossier minable, M. Vanhecke risque de perdre ses droits politiques, étant donné qu'en Belgique, la séparation des **Na základě** tohoto ostudného spisu hrozí, že pan Vanhecke ztratí svá politická práva, neboť rozdělení pravomoci a nezávislost belgického

pouvoirs et l'indépendance des tribunaux n'existent en fait qu'en théorie.

soudu existují jen na papíře.

- (12) À cause du taux de natalité relativement bas, le pourcentage des jeunes (de moins de 20 ans) est passé entre 1960 et 2001 de 32 % à 23 % de la population totale de l'UE, tandis que le pourcentage des personnes âgées (à partir de 60 ans) grimpe dans le même temps de 16 % à 22 %.
- (13) À cause de lui, je me retrouvais dans une zone grise où les frontières s'estompaient.
- (14) À cause de moi.
- (15) À cause de questions linguistiques, explique le quotidien parisien.
- (16) À cause du caractère contradictoire des informations, de nombreux pays ont néanmoins cédé à la pression et acheté des millions de vaccins coûteux qui n'ont pas été utilisés et qui pourraient désormais devenir inutilisables.
- (17) À cause d'une erreur matérielle, l'article 78 de la directive 2004/18/CE ne garantit pas actuellement l'alignement voulu.
- (18) À cause des voitures, l'ancienne beauté des villes est devenue invisible.
- (19) À cause du contrôle médiocre et du suivi inadéquat des ressources allouées chaque année dans le cadre des projets des fonds de l'UE, de grosses sommes d'argent se sont retrouvées entre de mauvaises mains.
- (20) À cause d'erreurs du monde bancaire, Fortis notamment, il a fallu aier les banques pour ne pas que le système...
- Na základě relativně nízkých indexů porodnosti klesl podíl mladých lidí (do 20 let) na celkovém obyvatelstvu EU v rozmezí let 1960 až 2001 ze 32 % na 23 %, zatímco podíl starších lidí (nad 60 let) vzrostl ve stejném časovém období ze 16 % na 22 %.
- Byla to jeho vina, že jsem se ocitl v šedé zóně, kde se hranice stírají.
- Mojí vinou.
- Francouzský deník vysvětluje, že za tím vězí lingvistické otázky.
- Z důvodu protichůdných informací nicméně mnoho zemí podlelo nátlaku a nakoupilo miliony drahých očkovacích látek, které nebyly použity a nyní se již použít nedají.
- Z důvodu administrativní chyby nezaručuje článek 78 směrnice 2004/18/ES v současné době požadovanou úpravu.
- Auta způsobila, že někdejší krása měst se stala neviditelná.
- Chabá kontrola a neodpovídající sledování zdrojů, jež jsou každoročně přidělovány jako součást projektů fondů EU, vedou k tomu, že značné množství peněz skončí ve špatných kapsách.
- Chyby bankovního společenství, zejména pak Fortisu, znamenaly, že jsme museli bankám pomoci, abychom zabránili tomu, že celý systém. . .

- (21) À cause de ce système, un grand nombre de petits et moyens agriculteurs et de familles agricoles ont renoncé à la production, et des zones rurales ont été laissées à l'abandon, la biodiversité a subi des pertes, et certains États membres, en particulier le Portugal, ont vu diminuer leurs possibilités d'atteindre l'objectif de souveraineté alimentaire. *Tento systém vedl k tomu, že z výroby odchází mnoho malých a středně velkých zemědělských podniků a rodinných farem a že se vylidňují venkovské oblasti, že dochází ke ztrátám biodiverzity a že se snižuje šance dosáhnout cíle potravinové soběstačnosti v určitých členských státech, zejména v Portugalsku.*
- (22) À cause de cela, les animaux souffrent inutilement. *Výsledkem je situace, kdy zvířata zbytečně trpí.*
- (23) À cause de cela, le terrorisme intérieur prospère, et nous en avons encore été témoins la semaine dernière. *Výsledkem je, že kvete domácí terorismus, čehož jsme byli znovu svědky minulý týden.*
- (24) À cause du traité de Lisbonne, les traités sur l'investissement peuvent servir d'instrument aux objectifs politiques de la Commission. *Díky Lisabonské smlouvě se investiční smlouvy mohou stát nástrojem pro naplňování politických cílů Komise.*
- (25) À cause de cet enregistrement, et plus précisément, de son refus, "RADKO" a gagné son procès ici à la Cour européenne des droits de l'homme, toute proche de notre Parlement, et la Macédoine a été condamnée. *Pokud jde o tuto registraci a její zamítnutí, mám-li být přesnější, "RADKO" vyhrála soudní spor zde v budově Evropského soudu pro lidská práva, hned vedle našeho parlamentu, a Makedonie byla v něm odsouzena.*
- (26) À cause du changement climatique, certaines espèces de poissons sont menacées d'extinction dans la mer Baltique, et des erreurs commises dans la législation européenne de la pêche, laquelle impose des interdictions de pêche, ne font qu'aggraver cette situation. *V souvislosti se změnou klimatu je Baltické moře zvláště ohroženo vyhynutím některých druhů ryb a chyby v evropské rybářské legislativě, která vydává zákazy rybolovu, tuto situaci ještě zhoršují.*

Příčinný výraz *à cause de* může být na začátek výpovědi také vytčen prostřednictvím konstrukce *c'est... que/ qui*, viz věty (27) až (29). Tato konstrukce slouží k vytčení rématu na začátek výpovědi, neboli rematizaci.

- (27) C'est à cause de cette directive que les bureaux de poste ferment et que les travailleurs postaux perdront leur emploi. *Tato směrnice je důvodem, proč jsou uzavírány poštovní úřady a proč zaměstnanci pošt ztratí svá zaměstnání.*

- (28) « C'est à cause de ces lunettes, dit-il, que j'ai failli ne pas vous reconnaître. » Řekl: "Kvůli těm brýlím jsem vás málem nepoznal."
- (29) C'est à cause d'eux que la bulle a éclaté. Právě oni bublinu propíchli.

Poté, co jsme představili PUP v postavení na začátku věty, v krátkosti se vyjádříme k tomu, jaký má toto postavení význam z hlediska AČV. PUP v postavení na začátku věty se nachází v tematické části výpovědi (např. À cause de la crise, dans les prochaines années, la situation ne fera que s'empirer). Na začátku věty může být PUP také vytčené pomocí konstrukce *c'est... que/ qui* (např. C'est à cause d'eux que la bulle a éclaté). Tato konstrukce slouží k vytčení rématu na začátek výpovědi, neboli rematizaci.

2.2.1.1.2. À cause de – ve větě a neoddělené čárkou

Do této skupiny řadíme ty výskyty PUP, v jejichž levém ani pravém kontextu se nevyskytuje čárka, která by se k nim vztahovala.

- (1) *Les agriculteurs d'Irlande du Nord doivent faire face à une diminution de 60 millions d'euros à cause de problèmes de cartographie.* *Moje zemědělce v Severním Irsku čeká snížení o 60 milionů EUR kvůli mapování.*
- (2) *Maintenant, le sommet de l'Union pour la Méditerranée à Barcelone, qui est prévu pour le début du mois de juin, est lui aussi susceptible d'échouer à cause du conflit entre Israël et les pays arabes.* *Summit Unie pro Středomoří v Barceloně, který je plánován na začátek června, teď pravděpodobně vinou konfliktu mezi Izraelem a arabskými státy ztroskotá také.*
- (3) *La rentabilité de l'ensemble du secteur bancaire allemand a nettement baissé à cause de la conjoncture économique difficile.* *Rentabilita celého bankovního sektoru v Německu významně poklesla z důvodu celkové hospodářské situace.*
- (4) *F. considérant que des pénuries de main-d'oeuvre qualifiée sont apparues dans de nombreuses branches et que, dans certains États membres, la population active native décroît à cause de tendances démographiques particulières...* *F. vzhledem k tomu, že mnohá odvětví zaznamenala nedostatek kvalifikovaných pracovníků, a vzhledem k tomu, že v některých členských státech se vlivem specifických demografických trendů snižuje počet pracujících místních obyvatel...*
- (5) *Tout ce qui, dans notre district, a* *Všechno, co se týká folklóru, visí*

trait au folklore, repose toujours sur moi. Quinze jours que je n'ai pas dormi mon souil à cause des soucis, des démarches, des disputes.

(6) *Karel Misar, je l'aimais bien à cause de son humour absurde et pour son livre Chez nous tout va bien.*

(7) *Comme il disait, Bouddha le roux était en prison à cause de grandes machinations financières et d'escroqueries qui consistaient à emprunter de l'argent à des connaissances comme à des inconnus.*

(8) *Moi, je peux pas le dire à cause du secret militaire.*

totiž vždycky v našem okrese na mně. Čtrnáct dnů jsem pořádně nespál samými starostmi, sháněním, hádáním, obstaráváním.

Karla Misaře měl jsem rád pro jeho absurdní humor a za knížku " U nás je klid".

Rezavý Buddha ve vězení seděl, jak sám říkal, za velké finanční machinace a podvody, které spočívaly v tom, že si půjčoval peníze od známých i neznámých.

Nemůžu Ti napsat, kde jsem já, protože je to válečné tajemství.

À cause de, jež se nachází ve větách (1) až (8) a které není od zbytku výpovědi oddělené čárkou, představuje rematickou část výpovědi, neboť přináší novou informaci.

2.2.1.1.3. *À cause de* – oddělené čárkou

Jak již název této podkapitoly napovídá, budeme se v ní zabývat výskyty *à cause de* v jejichž okolí se vyskytla čárka. Na náhodně sestaveném vzorku čítajícím 250 výskytů *à cause de*²¹⁵ jsme prověřili, na jaké nejvzdálenější pozici v obou kontextech tohoto studovaného výrazu se nachází čárka, která se k němu vztahuje. Pokud jde o čárku v levém kontextu *à cause de* je nejdále na – 5. pozici. Co se týče čárky v pravém kontextu *à cause de* je od tohoto výrazu nejdále na + 10. pozici. Na základě tohoto zjištění budeme studovat výskyt čárky v okolí *à cause de* a tento postup budeme uplatňovat i u dalších příčinných výrazů, jež podrobíme analýze v následujících kapitolách naší práce.

Pro výše uvedený přístup k analýze PUP oddělených čárkou jsme se rozhodli z toho důvodu, abychom mohli samostatně studovat PUP oddělené čárkou pouze v levém kontextu a PUP oddělené čárkami v levém i pravém kontextu.

²¹⁵ Z celkových 2452 výskytů tohoto příčinného výrazu, které se ve francouzské části korpusu InterCorp objevily.

Ačkoli jsme se uchýlili k této metodologii, jsme si vědomi možných zkreslení, která s sebou přináší. U některých výskytů se může stát, že čárka, která PUP předchází do – 5. pozice jeho levého kontextu, se nebude k tomuto větnému členu vztahovat, ale bude oddělovat např. jiný větný člen (1) či dvě věty (2) a (3).

(1)	<i>Chaque jour, des Européens meurent <u>à cause de la pollution atmosphérique produite par le trafic routier en Europe.</u></i>	<i>Také víme, že čelíme závažným změnám klimatu v neposlední řadě <u>způsobené nadměrnou spotřebou paliv v odvětví dopravy.</u></i>
(2)	<i>Comme je l'ai dit tout à l'heure, nous manquons de temps <u>à cause du débordement du débat précédent.</u></i>	<i>Jak jsem řekl dříve, máme zpoždění, <u>protože jsme přetáhli předchozí rozpravu.</u></i>
(3)	<i>Le climat change, et il change <u>à cause de l'activité humaine.</u></i>	<i>Klima se mění a mění se <u>v důsledku lidské činnosti.</u></i>

Problematické může být i určení PUP jakožto vloženého větného členu. Prostřednictvím námi zvoleného přístupu totiž vyexcerpujeme nejen výskyty, ve kterých má PUP platnost vloženého větného členu²¹⁶ (4), ale např. i ty výskyty, ve kterých je PUP sice oddělené čárkou, ale je např. na začátku vedlejší věty (5) a (6) nebo také součástí několikanásobného PU, na začátku věty (7) či na jejím konci (8).

(4)	<i>Nous sommes, <u>à cause de cela,</u> passés de la crise à la psychose.</i>	<i>Krise se <u>kvůli tomu</u> změnila v hysterii.</i>
(5)	<i>Il faut savoir que, <u>à cause de ce décalage,</u> très peu de gens consultent ou utilisent ces textes.</i>	<i><u>Kvůli</u> časovému zpoždění je prohlíží, vyhledává nebo používá jen málo lidí.</i>
(6)	<i>Ça me faisait penser au début de la guerre, quand, <u>à cause d'Irène,</u> je m'étais mis à fréquenter le Sokol.</i>	<i>Připomnělo mně to ty doby ze začátku války, kdy jsem <u>kvůli Irně</u> začal chodit do Sokola.</i>
(7)	<i>Aujourd'hui, <u>à cause de cette directive,</u> ils ont tout perdu.</i>	<i>Ted' však <u>kvůli této směrnici</u> o všechno přišli.</i>
(8)	<i>Je dois aussi dire que j'ai été choquée de voir que des colonies d'oiseaux habitués à une vie sur</i>	<i>Musím říci, že jsem byla zdrcená, když jsem viděla kolonie ptáků žijících na řece, kteří kousek po</i>

²¹⁶ Vloženým větným členem rozumíme ten větný člen, který je vsunutý do větné struktury a je ve svém levém i pravém kontextu ohraničený čárkami.

le fleuve ont, petit à petit, précisément à cause de la restauration, à cause des pas en arrière, perdu leur habitat sur le fleuve et, alors qu'ils pouvaient jadis tremper leurs pattes dans l'eau, je ne sais pas où ils pourraient être aujourd'hui.

kousku - právě kvůli obnově, kvůli zpátečnickým krokům - přicházeli o svá stanoviště na Dunaji, kdysi nohama šplouchali ve vodě, a dnes nemají kde.

V případě, že za příčinným výrazem bude méně než 10 pozic, do kterých hledáme čárku, vyexcerpují se nám také věty končící tečkou (9).

- (9) *Non pas en raison du libre-échange et de cette forme de mondialisation, mais à cause d'une crise financière mondiale.* *To není výsledek volného obchodu a této formy globalizace, ale výsledek světové finanční krize.*

Nyní se tedy blíže podíváme na zkrslení, které může ovlivnit PUP, jež budeme chtít vyexcerpovat jako vložený větný člen. Na náhodném vzorku čítajícím 40 výskytů²¹⁷ jsme zkoumali, v kolika případech se opravdu jedná o PUP jakožto vložený větný člen a v kolika případech tomu tak není. Po provedení analýzy můžeme konstatovat, že v 28 ze 40 výskytů se nejednalo o vložený větný člen. Pokud tedy jde o údaje, které budeme o PUP jako vloženém větném členu v naší práci udávat, je třeba vzít v úvahu, že v 70 % získaných výskytů PUP nemusí mít povahu vloženého větného členu.

V naší analýze se tedy blíže zaměříme na dvě možné pozice čárky ve vztahu k příčinnému výrazu. V prvním případě se bude čárka vyskytovat pouze v levém kontextu *à cause de*, v kontextu pravém pak bude následovat tečka (10). Tento postup volíme z toho důvodu, že čárka se nevyskytuje jen v bezprostředním levém kontextu hledaného výrazu, ale existují i výskyty, kde jsou mezi čárkou a *à cause de* ještě další lexikální jednotky (11).

- (10) *Sur la base de ma propre expérience d'employé dans une petite entreprise, puis de gérant, il est très difficile de définir les formes d'assistance et de soutien susceptibles d'aider toutes les PME, à cause de leurs diversités.* *Na základě mé vlastní zkušenosti s prací v malém podniku, a poté i s jeho řízením, je velmi obtížné definovat formy pomoci a podpory, jež mohou pomoci všem MSP, protože jsou tak různorodé.*

²¹⁷ Z celkových 2328 výskytů *à cause de*, které nebyly na začátku věty.

- (11) *Malheureusement, les élevages de carpes du Schleswig-Holstein ne peuvent pas toujours garantir l'approvisionnement en alevins, en particulier à cause du problème des cormorans.* *Rybniční hospodářství ve Šlesvicko - Holštýnsku nemůže bohužel vždy zajistit dodávání plůdků, zejména kvůli problémům s kormorány.*

V druhém případě (12) se budeme zabývat těmi výskyty *à cause de*, v jejichž levém a zároveň i pravém kontextu se vyskytuje čárka. Budeme tedy hledat vložené PUP.

- (12) *Nous sommes, à cause de cela, passés de la crise à la psychose.* *Krise se kvůli tomu změnila v hysterii.*

Přistupme tedy nyní k vlastní analýze. Výrazy *à cause de*, které v jejich levém kontextu předchází čárka a které jsou zakončené tečkou, ilustrují věty (1) až (8). Všimněme si, že, zatímco ve francouzském jazyce je PUP v tomto postavení oddělené čárkou, překlady čárku postrádají z důvodu české interpunkce.

- (1) *Quand les Russes seront là, ils vont nous liquider, à cause de ça !* *Až přijdou Rusáci, tak nás za tohle zlikvidují.*
- (2) *Nous ne devons pas renoncer à créer quelque chose de juridiquement contraignant, à cause de ce soi-disant compromis.* *Nesmíme se vzdát vytváření něčeho s právní závazností kvůli tomu takzvanému kompromisu.*
- (3) *Actuellement, aucune des victimes ne peut rejoindre sa maison ou son foyer, à cause de l'absence ou du manque de sécurité.* *V současné době se žádná z obětí nemůže vrátit do svého domova kvůli chybějící bezpečnosti nebo jejímu nedostatku.*
- (4) *Monsieur le Président, les attentats qui ont eu lieu récemment en Irak et en Égypte sont doublement tragiques pour l'Europe, Tout d'abord, il est tragique que de tels événements aient pu se produire, à cause de leur cruauté et des pertes en vies humaines qui en résultent.* *Pane předsedající, útoky, ke kterým v nedávné době došlo v Iráku a v Egyptě, jsou důkazem dvou evropských tragedií rozdílné povahy. Za prvé je tragedií, že k těmto událostem došlo, kvůli jejich násilnosti a obětem na lidských životech.*

- (5) *Des millions d'euros d'aide européenne continuent, hélas, de disparaître, à cause de la corruption.* *Miliony EUR z pomoci EU bohužel i nadále mizí v důsledku korupce.*
- (6) *Et pourtant, particulièrement depuis les attaques terroristes du 11 septembre 2001, c'est précisément ce qui est arrivé, à cause de quatre erreurs magistrales de l'administration Bush.* *Přesto k tomu zejména po teroristických útocích z 11. září 2001 došlo, a to kvůli čtyřem klíčovým chybám Bushovy administrativy.*

Ve větě (6) můžeme pozorovat, jak se český překlad přiblížil francouzskému originálu použitím čárky před PUP.

- (7) *Le paludisme gagnait du terrain, à cause de la résistance croissante du parasite aux médicaments de l'époque.* *Počet případů malárie se také zvyšoval kvůli rostoucí rezistenci tohoto parazita vůči tehdejším standardním lékům.*
- (8) *Paradoxalement, les émissions n'ont pas diminué en raison de ces mesures, mais à cause de la récession mondiale.* *Je paradoxní, že účinkem těchto politik doposud emisí nebylo, ale ubývá jich teď proto, že světové hospodářství směřuje do recese.*

PUP uvozené příčinným výrazem *à cause de*, který předchází čárka, považujeme za druhé větné réma, které má samostatný statut. Věta tedy již svou rematickou část obsahuje a druhé réma je zdůrazněné použitím čárky.

Příčinný výraz *à cause de* může mít rovněž platnost vloženého větného členu a čárkami může být oddělený ve svém levém i pravém kontextu, viz věty (9) až (13).

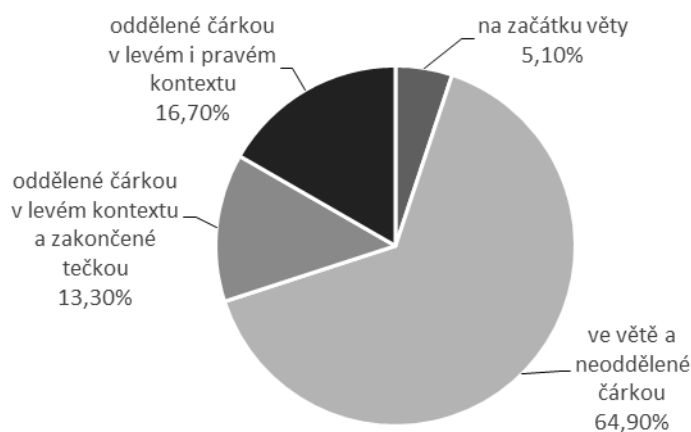
- (9) *Et qui surtout, à cause de cette mystérieuse « démocratie », pouvaient se le permettre !* *A hlavně které si to vzhledem k té záhadné "demokracii" mohly dovolit !*
- (10) *Sa deuxième erreur, cette fois à cause de l'Allemagne, a été de ne pas résoudre immédiatement les problèmes financiers de la Grèce, ce qui aurait dû être relativement facile dans la mesure où elle ne représente que 2 % du PIB européen.* *Druhou chybou EU, kterou má na svědomí Německo, bylo odmítnutí okamžitého řešení jeho finančních problémů, což by bývalo bylo poměrně jednoduché, protože Řecko představuje pouze 2 % evropského HDP.*

(11)	<i>En moi, <u>à cause du tambourinement de la pluie</u>, s'éveillaient toutes sortes de souvenirs.</i>	<i>S bubnováním deště se ve mně probudily všelijaké vzpomínk .</i>
(12)	<i>De plus, notre ville, <u>à cause de ses usines</u>, était interdite aux étrangers ...</i>	<i>Do našeho města navíc <u>kvůli průmyslovým závodům</u> vůbec nesměli cizinci ...</i>
(13)	<i>Nino faisait ses affaires, il était considéré dans les bars, tout allait bien jusqu' à ce soir d'avril où il s'est pris de querelle, <u>à cause de moi</u>, avec un poisson de fosse septique, le fils Josso, qui m'avait en point de mire comme doublure de sa dondon.</i>	<i>Nino si vyřizoval svoje věci, v barech si ho považovali a všechno šlo dobře až do toho dubnového večera, kdy se <u>kvůli mně</u> pohádal s tou močůvkovou rybou, Jossovým synem, co na mě měl zálsuk a chtěl mě jako náhradu za tu svoji machnu.</i>

Pokud jde o AČV, PUP je ve větách (9) až (12) v tematické části. Ve větě (13) je pak v části rematické.

Na základě vyexcerpovaných výskytů z korpusu InterCorp jsme dospěli ke zjištění, že příčinné předložkové sousloví *à cause de* se v korpusu objevilo na začátku věty v počtu **124** výskytů (tj. 5,10 %). Ve větě a neoddělené čárkou se objevilo v počtu **1592** výskytů (tj. 64,90 %). Dále se *à cause de* vyskytlo oddělené čárkou pouze ve svém levém kontextu a zakončené tečkou v případě **327** výskytů (tj. 13,30 %) a v **409** výskytech (tj. 16,70 %) byl tento příčinný výraz oddělený čárkou ve svém levém i pravém kontextu.

Graf 1. Postavení *à cause de* ve francouzské větě

2.2.1.1.4. Respondenty výrazu *à cause de*

Ještě než představíme respondenty hledaného výrazu, považujeme za vhodné uvést možná zkreslení, která mohou naše výsledky ovlivnit. Ta jsme ověřovali pomocí předložkového sousloví *à cause de*. Tento příčinný výraz jsme zadali do francouzské části korpusu InterCorp a do českého zarovnaného korpusu jsme vložili jeho ekvivalent *kvůli*. Prostřednictvím studia náhodného vzorku čítajícího 300 výskytů *à cause de* a jeho českého ekvivalentu *kvůli* jsme zjistili, že v 13 případech není *kvůli* překladem francouzského *à cause de*, ale jiné lexikální jednotky v textu. Na základě tohoto zjištění můžeme konstatovat, že, pokud jde o počty českých respondentů, které budeme v naší práci uvádět, je třeba brát v úvahu 4,3% odchylku.

Příčinný výraz *à cause de* má ve druhém ze srovnávaných jazyků, tedy v češtině, jako nejčastější pozitivní respondent *kvůli*, **913** výskytů. V **281** výskytech je *à cause de* přeloženo výrazem *v důsledku* a v **133** výskytech výrazem *z důvodu*. Jako další respondenty fungují *vzhledem k* a *díky*. Zbývající výskyty příčinného výrazu *à cause de* nemají jako respondent žádný z výše uvedených výrazů a připadají na ně další jazykové prostředky.

Tab. 2. Respondenty výrazu *à cause de*

Fr. výraz	Počet výskytů	České respondenty	Počet užití
<i>à cause de</i>	2452	<i>kvůli</i>	913
		<i>v důsledku</i>	281
		<i>z důvodu</i>	133
		<i>vzhledem k</i>	84
		<i>díky</i>	74
		další jazykové prostředky	967
		celkem	2452

Závěrem ještě uvedme další jazykové prostředky, kterými byl francouzský výraz *à cause de* převeden do českého jazyka.

- (1) *À cause de ce trait, on le créditait* *Tento rys* *všichni považovali za d'un optimisme dont, au fond, on* *projev optimismu, který mu byl ignorait tout.* *naprosto cizí.*

Výraz *à cause de* nebyl ve větě (1) přeložen žádným českým ekvivalentním příčinným výrazem.

- (2) *À cause de lui, je me retrouvais* *Byla to jeho vina,* *že jsem se ocitl*

dans une zone grise où les frontières s'estompaient. v šedé zóně, kde se hranice stírají.

- (3) *À cause de moi.* *Mojí vinou.*

Ve větách (2) a (3) je *à cause de* přeloženo výrazem *vina*. Ten prozrazuje, že se jedná o negativní příčinu, což koresponduje s významem *à cause de*, jež užíváme právě k vyjádření negativní příčiny.

- (4) *À cause de cet enregistrement, et plus précisément, de son refus, "RADKO" a gagné son procès ici à la Cour européenne des droits de l'homme, toute proche de notre Parlement, et la Macédoine a été condamnée.* *Pokud jde o tuto registraci a její zamítnutí, mám - li být přesnější, "RADKO" vyhrála soudní spor zde v budově Evropského soudu pro lidská práva, hned vedle našeho parlamentu, a Makedonie byla v něm odsouzena.*

Výraz *à cause de* byl v českém překladu rovněž přeložen prostřednictvím *pokud jde o* (4).

- (5) *Tout ça à cause de l'autre, qui note ce que je dis n'importe comment.* *Všecko pochází z toho, že on chybně zaznamenával má slova.*
- (6) *À cause des voitures, l'ancienne beauté des villes est devenue invisible.* *Auta způsobila, že někdejší krása měst se stala neviditelná.*
- (7) *À cause du contrôle médiocre et du suivi inadéquat des ressources allouées chaque année dans le cadre des projets des fonds de l'UE, de grosses sommes d'argent se sont retrouvées entre de mauvaises mains.* *Chabá kontrola a neodpovídající sledování zdrojů, jež jsou každoročně přidělovány jako součást projektů fondů EU, vedou k tomu, že značné množství peněz skončí ve špatných kapsách.*
- (8) *À cause d'erreurs du monde bancaire, Fortis notamment, il a fallu aïer les banques pour ne pas que le système...* *Chyby bankovního společenství, zejména pak Fortisu, znamenaly, že jsme museli bankám pomoci, abychom zabránili tomu, že celý systém...*

Příčinné *à cause de* bylo v češtině vyjádřeno příčinnými slovesy (5) až (8).

- (9) *À cause du taux de natalité relativement bas, le pourcentage des jeunes (de moins de 20 ans) est passé entre 1960 et 2001 de 32 % à 23 % de la population totale de l'UE, tandis que le pourcentage des* *Na základě relativně nízkých indexů porodnosti klesl podíl mladých lidí (do 20 let) na celkovém obyvatelstvu EU v rozmezí let 1960 až 2001 ze 32 % na 23 %, zatímco podíl starších lidí (nad 60 let) vzrostl ve stejném*

personnes âgées (à partir de 60 ans) grimpaient dans le même temps de 16 % à 22 %.

časovém období ze 16 % na 22 %.

Ve větě (9) bylo *à cause de* přeloženo českým výrazem *na základě*.

- (10) *Néanmoins, à cause du coût prohibitif des assurances privées contre les inondations, les ménages et les entreprises n'ont souvent droit à aucune réparation.* Domácnostem a soukromým podnikům se však často nedostane žádného odškodnění, **nebot'** cena soukromého pojištění proti povodním je pro ně příliš vysoká.

Ve větě (10) bylo PUP při překladu nahrazeno větou uvozenou příčinným výrazem *nebot'*.

- (11) *À cause de cet enregistrement, et plus précisément, de son refus, "RADKO" a gagné son procès ici à la Cour européenne des droits de l'homme, toute proche de notre Parlement, et la Macédoine a été condamnée.* **Pokud jde o** tuto registraci a její zamítnutí, mám-li být přesnější, "RADKO" vyhrála soudní spor zde v budově Evropského soudu pro lidská práva, hned vedle našeho parlamentu, a Makedonie byla v něm odsouzena.
- (12) *À cause du changement climatique, certaines espèces de poissons sont menacées d'extinction dans la mer Baltique, et des erreurs commises dans la législation européenne de la pêche, laquelle impose des interdictions de pêche, ne font qu'aggraver cette situation.* **V souvislosti se** změnou klimatu je Baltické moře zvláště ohroženo vyhynutím některých druhů ryb a chyby v evropské rybářské legislativě, která vydává zákazy rybolovu, tuto situaci ještě zhoršují.
- (13) *Essentiellement à cause des progrès de ces 200 dernières années, la population de la Terre a été multipliée par sept, passant de 900 millions en 1800 à plus de 6 milliards aujourd'hui, dont beaucoup résident dans des zones géographiques vulnérables.* Do velké míry **díky technologickým úspěchům posledních dvou set let** se lidská populace od roku 1800 znásobila sedmkrát, když v roce 1800 žilo na zeměkouli asi 900 milionů lidí, zatímco dnes jich je více než šest miliard.
- (14) *Tout ce qui, dans notre district, a trait au folklore, repose toujours sur moi. Quinze jours que je n'ai pas dormi mon souîl* Všechno, co se týká folklóru, visí totiž vždycky v našem okrese na mně. Čtrnáct dnů jsem pořádně nespal samými starostmi,

à cause des soucis, des démarches, des disputes. sháněním, hádáním, obstaráváním.

PUP ve francouzštině vyjádřené předložkovým souslovím *à cause de* může být do českého jazyka přeloženo také pádem substantiva, viz věta (14).

- (15) *Karel Misar, je l'aimais bien à cause de son humour absurde et pour son livre Chez nous tout va bien.* *Karla Misaře měl jsem rád **pro** jeho absurdní humor a za knížku "U nás je klid".*
- (16) *Comme il disait, Bouddha le roux était en prison à cause de grandes machinations financières et d'escroqueries qui consistaient à emprunter de l'argent à des connaissances comme à des inconnus.* *Rezavý Buddha ve vězení seděl, jak sám říkal, **za** velké finanční machinace a podvody, které spočívaly v tom, že si půjčoval peníze od známých i neznámých.*

PUP vyjádřené předložkovým souslovím ve větách (15) a (16) může být do češtiny převedeno pomocí předložkového pádu.

- (17) *La journée allait être difficile à cause de la conversation qu'il aurait avec la jeune fille.* *Měl před sebou perný den, čekal ho rozhovor s tou dívkou.*

Příčinný výraz může být z věty (17) při překladu eliminován. Navzdory tomu čtenář příčinný vztah mezi oběma hlavními větami přirozeně vytuší.

- (18) *À cause d'une erreur matérielle, l'article 78 de la directive 2004/18/CE ne garantit pas actuellement l'alignement voulu.* ***Z důvodu** administrativní chyby nezaručuje článek 78 směrnice 2004/18/ES v současné době požadovanou úpravu.*

Ve větě (18) bylo příčinné *à cause de* do češtiny převedeno výrazem *z důvodu*.

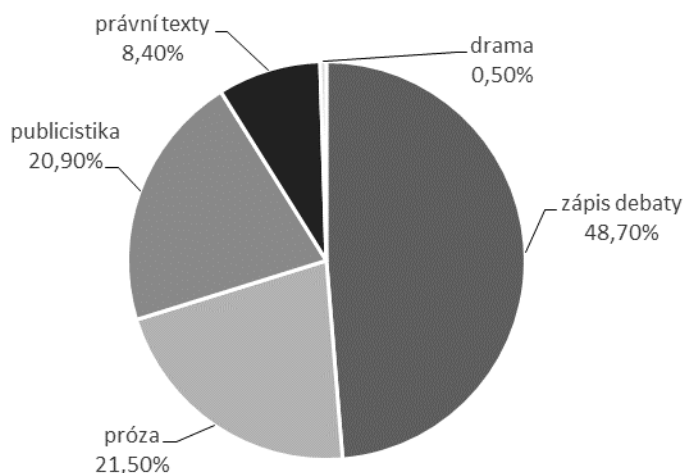
Ačkoli lze mezi příčinou a důvodem nalézt rozdíly (viz kap. 3.1.1.2.), mluvčí často jazykové prostředky k vyjádření příčiny od těch vyjadřujících důvod nerozlišují.

2.2.1.1.5. Výskyt výrazu *à cause de* ve vztahu k typu textu

Pokud jde o výskyt předložkového sousloví *à cause de* ve vztahu k typu textu, můžeme konstatovat, že z celkového počtu **2452** výskytů se tento příčinný výraz nejhojněji vyskytl v zápisech debat a to v počtu **1195** výskytů (tj. 48,70 %), dále se

často vyskytoval v próze, **528** výskytů (tj. 21,50 %), a v přibližně stejném počtu v publicistice, **512** výskytů (tj. 20,90 %). Nejméně se hledaný výraz objevil v právních textech, **205** výskytů (tj. 8,40 %), a v dramatu **12** výskytů (tj. 0,50%).

Graf 2. Četnost výskytu *à cause de* ve vztahu k typu textu

2.2.1.1.6. Substantiva v pravém kontextu výrazu *à cause de*

Ještě než přistoupíme k vlastní analýze substantiv, jež se vyskytují v pravém kontextu studovaných příčinných výrazů, považujeme za vhodné představit způsob, jakým budeme slova tohoto slovního druhu třídit.

Naše analýza se bude opírat o dvě stěžejní skupiny: konkrétní a abstraktní substantiva. Konkrétní substantiva „označují hmotné objekty reálně existující nebo jako reálně existující představované. Jsou to jména osob, živočichů, rostlin, tedy objekty živé přírody, dále pak objekty neživé přírody a hmotné výtvořiny lidské činnosti, rovněž i postavy a objekty fiktivní skutečnosti pohádkové, též postavy a objekty umělecké slovesné tvorby, postavy alegorické.“²¹⁸ Jak uvádí J. V. Bečka, konkrétní substantiva představují smysly vnímatelné objekty, ale i „objekty, k jejichž vnímání je zapotřebí přístrojů a zvláštních zařízení, jinak přímo vnímatelné lidskými smysly nejsou“²¹⁹, jedná se například o následující slova: *ultrazvuk, bakterie, atom*. Pro potřeby naší práce jsme se rozhodli konkrétní substantiva dělit do následujících podskupin: osoby, zvířata, věci a vlastní jména.²²⁰

²¹⁸ BEČKA, J. V. (1988) : Sloh konkrétní a abstraktní. *Naše řeč*, 71, č. 5. [online]. [cit. 2014-11-04]. Dostupné z WWW: <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6796>>.

²¹⁹ Tamtéž.

²²⁰ Osoby, zvířata a věci představují jména obecná, tedy taková, jež nejsou jmény vlastními. Oproti tomu vlastní substantiva pojmenovávají určitou jedinečnou skutečnost (osobu, zvíře, věc, příslušnost k

Abstraktní substantiva pak Bečka třídí na ta,, jež označují vztahy, stavy, vlastnosti a děje míněné jako samostatně existující entity, samostatně existující substance. Nemají reálnou existenci hmotnou, jsou to naše pomysly, k nimž docházíme myšlením, uvažováním.“²²¹ V naší práci se nicméně uchýlíme ke zjednodušení a pro větší přehlednost budeme používat následující podskupiny abstraktních substantiv: stavy, vlastnosti a děje/ činnosti.

Do skupiny zahrnující stavy budeme zařazovat stavy v pravém slova smyslu (duševní stavy s tzv. vnitřní názorností osobního prožitku (např. *láska, hněv, smutek*), základní vědecké pojmy (např. *jsoucno, vědomí, život*), společenské pojmy (např. *věda, umění, socialismus, ekonomie, průmysl, stavitelství, technika*)²²²). Mezi stavy budeme z důvodu jejich blízkosti řadit také vztahy (např. příčinné vztahy (*příčina, účel*), modální vztahy (*možnost, nutnost*), časové a prostorové vztahy (*čas, doba, prostor, vzdálenost*), hodnotících vztahy (*hodnota, krása*), kvantitativních vztahy (číselné výrazy)²²³) a rovněž pocity (např. *zklamání, nejistota, obava*).

Další analyzovanou skupinou budou substantiva vyjadřující vlastnosti. K jejich důkladnému popisu přispěla Eva Macháčková svým článkem *Jména vlastností ve větě*²²⁴. Ve svém příspěvku uvádí, že „substantiva označující vlastnosti v širokém smyslu slova bývají zpravidla odvozena od adjektiv a vznikají na základě tzv. transpozice (abstrakce), např.: *Vítr je ničivý – ničivost* (větru); *šachová hra je složitá – složitost* (šachové hry).“²²⁵ Mezi další substantivní názvy vlastností můžeme uvést např.: *složitost, jedinečnost, sjízdnost, dlouhodobost, řídkost, složitost, nevyhnutelnost, naléhavost, důležitost, bezplatnost*.²²⁶ Jako zajímavou poznámku ještě uveďme skutečnost, že „substantiva na *-ost* se tvoří od různých deverbativních adjektiv: na *-telný* (*stravitelný – stravitelnost*), na *-avý* (*navlhavý – navlhavost, nasákavý – nasákavost*), na *-ivý* (*pěnivý – pěnivost, klíčivý – klíčivost*), od adjektivizovaných příčestí (*organizovaný – organizovanost, připravený – připravenost*). Uvádí se, že méně často se tvoří substantivní názvy vlastností od adjektiv vztahových; od adjektiv

národu apod.) a jsou jedinečná v rámci kategorie, ke které přísluší. V textu vlastní jména poznáme podle velkého počátečního písmena.

²²¹ BEČKA, J. V. (1988) : Sloh konkrétní a abstraktní. *Naše řeč*, 71, č. 5. [online]. [cit. 2014-11-04]. Dostupné z WWW: <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6796>>.

²²² Tamtéž.

²²³ Tamtéž.

²²⁴ MACHÁČKOVÁ, E. (1983): Jména vlastností ve větě. *Naše řeč*, 66, č. 4. [online]. [cit. 2014-11-04]. Dostupné z WWW: <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6400>>.

²²⁵ Tamtéž.

²²⁶ tamtéž.

na *-ský* se mohou ovšem tvořit tehdy, když už nevyjadřují pouhý vztah, ale také kvalitu (*lidskost, dětskost*). Od adjektiv na *-ový, -ný* se tvoří substantiva na *-ost* dnes však poměrně často, a to tehdy, když vyjadřují údaj o počtu: *nehodovost, nemocnost* [...].²²⁷

Poslední skupinou abstrakt, kterými se v naší práci budeme zabývat, jsou děje a činnosti. Této skupině již, dle našeho soudu, není třeba věnovat zevrubný komentář, jak tomu bylo u skupin předchozích. Třídít do ní budeme veškeré děje, činnosti, akce, jednání, druhy prací, apod. (např. *myšlení, plavání, krmení, pečení, rybaření, jezení, stavění, šití*).

Při třídění substantiv do výše uvedených podskupin se můžeme setkat s jistými obtížemi. Ta mohou být způsobená mimo jiné faktem, že některá abstraktní substantiva mohou dle kontextu nabývat konkrétního významu a vice versa (např. *škola* může být jak abstraktní substantivum (ve smyslu *vzdělávání*), tak konkrétní substantivum (*školní budova*)). O tomto možném posunu od abstraktního ke konkrétnímu významu hovoří rovněž J. V. Bečka²²⁸ a jako příklad uvádí substantivum *průchod: průchod byl zakázán* (míní se činnost, tedy význam abstraktní), *průchod byl uzavřen* (míní se konkrétní objekt, který lze uzavřít, tedy význam konkrétní).²²⁹ Závěrem ještě poznamenejme, že, dle Bečkova pohledu na tuto problematiku, „[jsou] hranice mezi výrazem konkrétním a abstraktním [...] vcelku neostré a pojetí abstraktní a konkrétní se ve slohu u některých druhů textů přímo prolínají“²³⁰. Při zařazování slov stojících na pomezí abstraktního a konkrétního významu se budeme řídit vlastním úsudkem, proto mohou být naše výsledky ovlivněné jistou mírou subjektivity.

V neposlední řadě je třeba uvést, že výskyty vyexcerpovaných substantiv, jež v následujících částech naší práce uvedeme, nejsou kompletním výčtem, ale představují pouhý ilustrační vzorek²³¹. S ohledem na jejich velké množství, nepovažujeme za nezbytné uvádět celkový počet výskytů a domníváme se, že i námi vybrané výrazy budou dostatečně odrážet jazykovou realitu.

Nyní tedy již přejdeme k vlastní analýze substantiv, která se nacházejí v pravém kontextu studovaných příčinných výrazů.

²²⁷ Tamtéž.

²²⁸ BEČKA, J. V. (1988) : Sloh konkrétní a abstraktní. *Naše řeč*, 71, č. 5. [online]. [cit. 2014-11-04]. Dostupné z WWW: <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6796>>.

²²⁹ Tamtéž.

²³⁰ Tamtéž.

²³¹ Ke každému příčinnému výrazu budeme uvádět 30 nejfrekventovanějších substantiv a počet jejich výskytů. Následně substantiva roztrídíme do skupin a u každé z nich pro ilustraci uvedeme výčet několika jejích zástupců.

V pravém konetxtu²³² *à cause de* se substantivum vyskytlo celkem **819krát** a jednalo se o **502** různých substantiv.

Tab. 3. Substantiva v pravém kontextu výrazu *à cause de*

Pořadí	Substantiva	Počet výskytů
1.	manque	20
2.	problèmes	12
3.	prix	11
4.	mesures	10
5.	effets	10
6.	réchauffement	10
7.	changement	8
8.	conditions	8
9.	problème	7
10.	fait	7
11.	pressions	7
12.	conflit	6
13.	intérêts	6
14.	coût	6
15.	difficultés	6
16.	décisions	6
17.	événements	5
18.	différences	5
19.	caractère	5
20.	bruit	5
21.	nombre	5
22.	conséquences	5
23.	conflits	5
24.	importations	5
25.	règles	4
26.	absence	4
27.	froid	4
28.	retards	4
29.	coûts	4
30.	pratiques	4

V pravém kontextu *à cause de* byla nejhojněji zastoupená abstraktní substantiva vyjadřující stavy, **264** výskytů (např. *accord, bruit, calamités, cancer, caractère, catastrophes, centralisme, circonstances, conditions, conséquences, contexte, contraste, craintes, crises, croyance, culture, cyclone, dangers, dates, décès, déclin, défauts, défi, déficit, délais, délires, désaccords, désir, dettes, deuil, difficultés, discordances, douleurs, doutes, droit, effets, échecs, éléments, embouteillages, erreur, expériences, faiblesse, fièvres, froid, guerre, handicaps, chaos, choc, chômage, idées, incertitude, infrastructures, injustices, inondations, intempéries, intérêts, intrigues,*

²³² Pravým kontextem rozumíme pozice, jež jsou v konkordančním řádku za hledaným výrazem.

jour, absence, attitude, émoi, émotion, énergie, environnement, épidémie, erreur, excès, exemple, lien, limites, maladie, mandat, manque, marché, menaces, message, moeurs, monopole, mort, mystère, nationalisme, obligations, obstacles, pannes, pénuries, pertes, pesanteurs, poème²³³, poids, potentiel, pouvoir, prix, problème, programme, projet, promesses, protectionnisme, protocole²³⁴, quotas, racisme, raisons, régime, relations, restrictions, résultats, retard, rhumatismes, risque, scandales, secret, sécheresse, situation, sociétés, soucis, soupçons, stress, système, tabagisme, taux, technologies, tempête, temps, tensions, terrorisme, traditions, traumatisme, valeurs, vent, violences, vocabulaire²³⁵.

Poměrně vysoký výskyt měla i substantiva vyjadřující děje a činnosti, **124** výskytů (např. *acquisitions, acte²³⁶, actions, activités, ajustements, attaques, attentats, avortements, blocage, bombardements, bouleversement, combat, comportement, concentration, contraintes, contrefaçons²³⁷, critique²³⁸, croissance, débordement, déclaration, déferlement, dégradation, déprédations, déroulement, détachement, développement, diminutions, élections, émissions, engagements, événements, gaspillages, changement, chargement, importations, intimidations, investissements, accroissement, accumulation, allongement, augmentation, encombrement, expansion, licenciement, macro-gestion, mouvements, mutations, négociations, occupations, pillages, plafonnement, rachats, ralentissement, ravages, recul, réductions, reflux, réforme, refus, regain, réglementations, régularisations, réchauffement, rejet, remboursement, répressions, retombées, revendications, révoltes, sauvetage, séisme, soulèvements, sous-financement, surinvestissement, tambourinement, tremblement, vérifications, vieillissement, viol, vols*), či vlastnosti, **26** výskytů (např. *absurdités, asymétrie, brutalités, carence, complexités, cynisme, déséquilibre, différences, divergences, égoïsmes, formalités, charme, incapacité,*

²³³ Substantivum *poème* jsme zařadili mezi abstrakta a myslíme jím formu literárního díla. Toto slovo ale může nabývat i konkrétního významu, když si pod ním představíme básnický text sepsaný v básnické sbírce.

²³⁴ Slovo *protocole* třídíme mezi abstrakta a definujeme jej jako *etiketu* či *pravidla společenského chování*. Dle kontextu jej ale můžeme vnímat i jako slovo konkrétní, které znamená *zápis, protokol*.

²³⁵ Substantivum *vocabulaire* (*slovní zásoba*) řadíme mezi abstrakta, dle kontextu na něj ale můžeme nahlížet také jako na konkrétní substantivum (*slovníček*).

²³⁶ Slovo *acte* (*čin, skutek, úkon*) v naší práci řadíme mezi abstrakta, dle kontextu ale může nabývat i konkrétního významu (*listina, spis, list*).

²³⁷ Slovo *contrefaçons* řadíme mezi abstrakta a překládáme výrazem *padělání*. V jistém kontextu se může jednat i o slovo konkrétní, tedy výsledek této činnosti: *padělek*.

²³⁸ Abstraktní substantivum *critique* (*kritizování, posuzování, kritika*), může znamenat i jméno osoby, tedy autora kritika: *kritik/ kritička, posuzovatel/ posuzovatelka*.

irrégularités, asymétrie, austérité, épaisseur, impéritie, importance, insensibilité, intransigeance, réticences, tendances, vices, vicissitudes).²³⁹

V o poznání menší míře se za výrazem *à cause de* vyskytla konkrétní substantiva: jména věcí, **56** výskytů (např. *armoire, avions, bactérie, biocarburants, bulles, casier, cendres, déjections, dessins, farines, fenêtres, fleur, gaz, girandoles, chaussures, cheveux, image, lampadaire, latte, lilas, maïs, menhir, méthanol, micros, obus, pétrole, photos, poils, pommes, poupées, produits, rhum, sable, soleil, somnifères, tabac, teintures, toiles, verre, voitures*), jména osob, **24** výskytů (např. *amis, enfants, extrémistes, facteur, farfadets, femmes, filles, gens, gosses, homme, hommes, juifs, leaders, migrants, ministre, parents, personnes, rapporteur, sociaux-démocrates, travailleurs, tyrans, valet, voleurs*), vlastní jména, **5** výskytů: *Allemagne, Afrique, Italiens, Irlandais* a za francouzskou zkratkou *M.* (tzn. *Monsieur*) následovalo vlastní jméno *Ján Slota*. V neposlední řadě se v pravém kontextu *à cause de* objevily **3** výskyty jmen zvířat: *rats, punaises, mouches*.

Tab. 4. Třídění substantiv v pravém kontextu *à cause de*

	Počet výskytů
Abstraktní substantiva	
děje/ činnosti	124
vlastnosti	26
stavy	264
celkem	414
Konkrétní substantiva	
osoby	24
zvířata	3
věci	56
vlastní jména	5
celkem	88

2.2.1.2. GRÂCE À

Výskyty příčinného předložkového sousloví *grâce à* jsme z korpusu vyexcerpovali prostřednictvím vyhledávacího dotazu: *[Gg]râce (à|a.*)*. Obdobně jako v případě výrazu *à cause de* bylo naším cílem nevyložit tvary: *grâce à/ au/ à la*, atd.

²³⁹ Stojí za povšimnutí, že pro francouzská substantiva vlastností jsou typické následující sufixy: *-ité, -été, -isme, -ence/-ance*.

2.2.1.2.1. Grâce à – na začátku věty

- (1) Grâce aux nouveaux renforts, la bataille redouble d'intensité...
- Díky novým posilám* nabrala bitva na obrátkách...
- (2) Grâce à ce règlement, qui utilise des critères internationaux pour la classification et l'étiquetage des substances et mélanges dangereux dans l'Union européenne, nous permettrons à nos entreprises de s'ouvrir au marché mondial.
- Pomocí tohoto nařízení*, kterým se v Evropské unii zavádějí mezinárodní kritéria na klasifikaci a označování nebezpečných látek a směsí, zabezpečíme, že naše podniky budou připraveny otevřít se globálnímu trhu.
- (3) Grâce au Parlement, les nouvelles dispositions portant sur le spectre radioélectrique feront baisser les prix et encourageront l'introduction de nouveaux services, ce qui permettra de combler la fracture numérique.
- Zásluhou* Parlamentu s sebou nové ustanovení o rádiovém spektru přinese nižší ceny a podpoří zavádění nových služeb, čímž pomůže překlenout digitální propast.
- (4) Grâce aux amendements présentés par deux de nos camarades députés - le contenu de ces amendements avait en fait déjà été inclus dans le compromis décidé de commun accord avec le Conseil - nous devons aujourd'hui voter sur un certain nombre d'articles.
- Kvůli* pozměňovacím návrhům, které předložili dva naši kolegové poslanci - obsah těchto návrhů byl mimochodem již zahrnut do kompromisu dohodnutého s Radou - musíme dnes hlasovat o velkém počtu článků.
- (5) Grâce à ce plan d'utilisation bien établi, la base de capital à rémunérer était parfaitement prévisible pour le Land de Hesse, et ce dès le départ.
- Na základě* tohoto jednoznačného plánu využití byla kapitálová základna, která měla být uhrazena, pro zemi Hesensko od počátku jasně předvídatelná.
- (6) Grâce au groupe sur la radiodiffusion télévisuelle numérique (groupe DVB), les acteurs du marché européen ont mis au point une famille de systèmes de transmission télévisuelle qui ont été adoptés par des radiodiffuseurs du monde entier.
- Prostřednictvím* Skupiny pro digitální obrazové vysílání (skupina DVB) vyvinuli evropští účastníci trhu soubor televizních přenosových systémů, které byly přijaty vysílacími organizacemi po celém světě.
- (7) Grâce à l'investissement, 120 à 130 emplois de production directs, 20 à 30 emplois connexes et 50 à 60 emplois indirects seront créés dans la région.
- Výsledkem* investice bude to, že se v regionu vytvoří 120 až 130 přímých výrobních pracovních míst, 20 až 30 pomocných pracovních míst a 50 až 60 nepřímých pracovních míst.

- (8) Grâce à de tels accords de partenariat, les réfugiés sont internés dans des camps dans lesquels prévalent, nous le savons tous, des conditions inhumaines, comme c'est actuellement le cas en Ukraine.
- (9) Grâce à ces propriétés, on peut obtenir des gaufrettes aux caractéristiques particulières : elles possèdent une finesse exceptionnelle, une porosité, un croustillant, une friabilité qui ne les empêchent pas d'être roulées pour former la base du produit.
- (10) Grâce à son rôle dans la collecte, l'analyse et l'échange d'informations, Europol facilite les enquêtes dans les États membres et est donc devenu un instrument essentiel de la lutte contre la criminalité.
- (11) Grâce à Kral, je ne manquais pas d'argent mais, une fois de plus, il s'agissait de principe.
- (12) Grâce à cette loi, on s'attend à ce que la production à grande échelle démarre en Europe d'ici 2015, et à ce qu' environ 5 % du parc automobile européen se compose de véhicules à hydrogène d'ici 2025.
- V důsledku těchto dohod o partnerství jsou uprchlíci internováni v táborech, kde, jak všichni víme, vládou nelidské podmínky, jako je tomu nyní na Ukrajině.
- Vlivem těchto vlastností lze dosáhnout charakteristických vlastností oplatky – její výjimečné tloušťky, pórovitosti, křupavé textury, křehkosti a zároveň možnosti stočení do korpusu .
- Vzhledem ke své úloze při shromažďování, analýze a výměně informací Europol napomáhá vyšetřování v členských státech, a stal se tak důležitým nástrojem v boji proti trestné činnosti.
- Peníze mi sice díky Královi nescházely, ale jako obvykle šlo o princip.
- Očekává se, že díky tomuto novému právnímu předpisu se masová výroba v Evropě spustí už v roce 2015, přičemž do roku 2025 by přibližně 5 % vozidel , které se budou pohybovat po silnicích Evropské unie, mělo tvořit vodíková vozidla.

Také jsme zporozovali, že PUP na začátku francouzské věty, se v českém překladu nemusí nalézat v téže pozici. Jako příklad nám mohou posloužit věty (11) a (12).

Příčinný výraz *grâce à* v pozici na začátku věty, (1) až (12), představuje téma výpovědi.

- (13) C'est grâce au travail de la commission du commerce international, notamment au moyen de certains amendements - le groupe de l'Alliance des démocrates et des libéraux pour l'Europe soutient l'amendement 37 - , **que** les entreprises peuvent également demander l'application de la clause de sauvegarde. *Díky práci odvedené Výborem pro mezinárodní obchod, jež zahrnuje i některé pozměňovací návrhy, z nichž skupina Aliance liberálů a demokratů pro Evropu podporuje pozměňovací návrh 37, mohou také podniky požádat o uplatnění ochranné doložky.*
- (14) C'est grâce à eux que nous sommes à nouveau du côté de la démocratie, de la liberté et des droits. *Jejich zásluhou dnes znovu stojíme na straně demokracie, svobody a práva.*
- (15) C'est grâce à une politique de cohésion solide que l'Union a réussi à réduire les écarts de développement entre les différentes régions européennes. *Evropské unii se podařilo důraznou politikou v oblasti soudržnosti zmírnit rozdíly v rozvoji mezi jednotlivými evropskými regiony.*
- (16) C'est grâce à trois photos mentales que Rubens, huit ans après l'avoir vue pour la dernière fois, téléphona à la luthiste. *Jen díky třem mentálním fotografiím telefonoval Rubens loutnistce po osmi letech, co ji neviděl.*
- (17) C' est grâce à ce sport que je me suis familiarisé avec l'Europe”, explique ce fan de Manchester United, en égrenant les noms des clubs européens. *„Právě díky tomuto sportu jsem se blíže seznámil s Evropou,“ vysvětluje fanoušek Manchesteru United a sype z rukávu názvy evropských klubů.*

Slovo *právě* je jedním z lexikálních prostředků, kterým můžeme francouzskou vytýkací konstrukci *c'est... que/ qui* převést do češtiny.

Grâce à jsme v korpuse našli také vytčené na začátek věty pomocí konstrukce *C'est... que/ qui*, např. ve větách (13) až (17). PUP zde představuje réma vytčené na začátek výpovědi.

2.2.1.2.2. Grâce à – ve větě a neoddělené čárkou

(1) <i>Les résultats du calcul du pourcentage obtenus grâce à un échantillonnage effectué dans un port l'emportent sur ceux obtenus <u>grâce à un échantillonnage opéré en mer.</u></i>	<i>Výsledky výpočtu procentního podílu získané na základě odběru vzorků v přístavu mají přednost před výsledky získanými <u>na základě odběru vzorků na moři.</u></i>
(2) <i>La capacité de la classe dirigeante va aussi être développée <u>grâce à la participation à des programmes communautaires de jumelage et à des échanges avec les États membres.</u></i>	<i>Postavení vládnoucí třídy se bude rozvíjet také <u>prostřednictvím účasti v partnerských programech Společenství a výměnných projektech s členskými státy.</u></i>
(3) <i>L'on ne comprend pas pourquoi il ne peut disposer des mêmes informations que les autres <u>grâce à l'étiquetage obligatoire.</u></i>	<i>Není jasné, proč by neměl mít stejné informace jako ostatní <u>díky povinnému značení původu.</u></i>
(4) <i>L'Union européenne perçoit quelque 20 milliards d'euros <u>grâce aux recettes de la TVA.</u></i>	<i>Evropská unie dostává přibližně 20 miliard EUR <u>z příjmů z DPH.</u></i>

Studovaný příčinný výraz v tomto postavení ve větách (1) až (4) představuje réma výpovědi.

2.2.1.2.3. Grâce à – oddělené čárkou

Věty (1) až (5) dokládají výskyt PUP vyjádřeného prostřednictvím předložkového sousloví *grâce à*, v jehož levém kontextu se vyskytuje čárka a který je v kontextu pravém zakončený tečkou.

(1) <i>Enfin, de manière urgente, le Conseil a aussi recommandé à la République hellénique de corriger les graves déficiences relevées en matière de statistiques budgétaires, <u>grâce à l'amélioration de la collecte et du traitement des données sur les finances publiques.</u></i>	<i>Nakonec Rada Řecké republiky doporučila, aby naléhavě zajistila nápravu závažných nedostatků odhalených v souvislosti se statistickými údaji týkajícími se rozpočtu <u>prostřednictvím zdokonalení shromažďování a zpracování obecných údajů o veřejném sektoru.</u></i>
(2) <i>Depuis 1998, elle dépasse cette moyenne de un demi-point de pourcentage environ, <u>grâce à une</u></i>	<i>Od roku 1998 byl přibližně o půl % vyšší <u>díky poměrně vysoké domácí poptávce.</u></i>

demande intérieure relativement dynamique.

- (3) *Pour les bénéficiaires potentiels, il devrait être plus aisé de solliciter un financement au titre des différentes sections du nouveau programme, grâce à l'approche normalisée et aux modalités de mise en oeuvre harmonisées.* Standardizovaná a harmonizovaná prováděcí pravidla mají být pro potenciální příjemce finančních podpor zjednodušením při podávání žádostí o prostředky z různých sekcí nového programu.
- (4) *Le transport ferroviaire est le mode de transport qui présente l'empreinte carbone la plus faible, notamment grâce à l'utilisation du nucléaire comme source d'électricité.* Železniční doprava patří k druhům dopravy s nejnižšími emisemi oxidu uhličitého částečně díky využívání elektrické energie z jaderných zdrojů.
- (5) *En ce qui concerne l'incidence des mesures éventuelles sur la concurrence dans la Communauté, les producteurs-exportateurs concernés seront en mesure de continuer à vendre certains sacs et sachets en matières plastiques, grâce à leur forte position sur le marché.* Pokud jde o účinky možných opatření na hospodářskou soutěž ve Společenství, dotčení vyvážející výrobci budou moci dále prodávat některé plastové pytle a sáčky, jelikož mají silné postavení na trhu.

V této pozici PUP představuje druhé réma výpovědi.

PUP uvozené předložkovým souslovím *grâce à* může být rovněž vloženým větým členem, jež je čárkami oddělen ve svém levém i pravém kontextu.

- (6) *Enfin, après dix années d'impasse institutionnelle, l'Union européenne, grâce au renforcement de la procédure de codécision, pourra poursuivre sa trajectoire de croissance, qui a été inopinément interrompue il y a un certain temps.* Po deseti letech institucionální slepé uličky se Evropská unie může díky posílení postupu spolurozhodování konečně znovu navrátit na trajektorii růstu, která byla před nějakým časem nečekaně přerušena.
- (7) *La cohésion territoriale, grâce à son inclusion dans le Traité de Lisbonne, est devenue un concept aussi important que la cohésion économique et sociale.* Územní soudržnost se svým zakotvením v Lisabonské smlouvě stává stejně důležitým tématem jako koheze sociální a ekonomická.
- (8) *Aux dires des autorités allemandes, grâce aux deux cessions, HLB a connu une* Podle tvrzení Německa HLB po obou převodech výrazně rozšířila své obchody.

expansion considérable de ses activités.

- (9) *Ensuite, plusieurs pays de la zone euro ont pu, **grâce à l'euro**, éviter la pression sur les taux de change qui découle d'une telle situation.*
- (10) *L'approche retenue consiste, **grâce à la reconnaissance mutuelle**, à permettre aux établissements de crédit agréés dans un État membre d'origine d'exercer, dans toute la Communauté, tout ou partie des activités figurant dans la liste de l'annexe I, par l'établissement d'une succursale, ou par voie de prestation de services.*

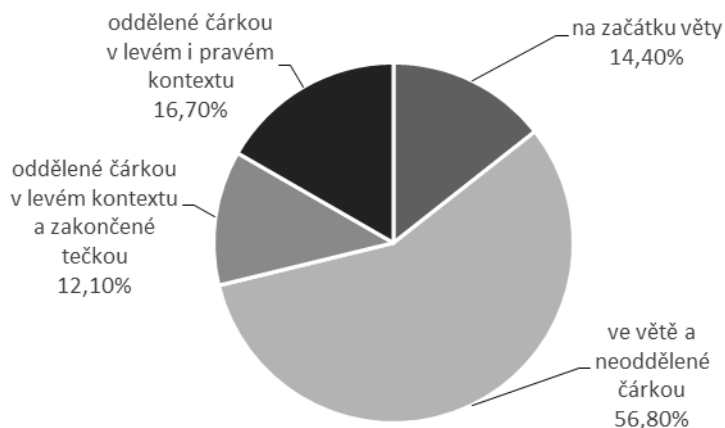
Ovšem nové členské státy Evropské unie bohužel nemohou snížit tento tlak kurzového rizika, protože nemohou vstoupit do eurozóny.

Zvolený přístup umožňuje úvěrovým institucím povoleným v domovském členském státě na základě vzájemného uznávání provozovat v celém Společenství některé nebo všechny činnosti uvedené v seznamu v příloze I tím způsobem, že zřídí pobočky nebo poskytují služby.

Ve větách (6) až (8) je PUP v tematické části. Ve větách (9) a (10) v části rematické.

Na základě vyexcerpovaných výskytů z korpusu InterCorp jsme zjistili, že příčinné předložkové sousloví *grâce à* se v korpusu objevilo v celkovém počtu **6908** výskytů, z nichž **993** výskytů (tj. 14,40 %) bylo na začátku věty. Ve větě a neoddělené čárkou se objevilo **3926** výskytů (tj. 56,80 %). Dále se *grâce à* vyskytlo oddělené čárkou pouze ve svém levém kontextu a zakončené tečkou v případě **835** výskytů (tj. 12,10 %) a v **1154** výskytech (tj. 16,70 %) byl tento příčinný výraz oddělený čárkou ve svém levém i pravém kontextu.

Graf 3. Postavení *grâce à* ve francouzské větě

2.2.1.2.4. Respondenty výrazu *grâce à*

Předložkové sousloví *grâce à* bylo do češtiny nejčastěji překládáno výrazem *díky*, 2130 výskytů. V 1140 výskytech bylo přeloženo také výrazem *prostřednictvím*. Jako další časté respondenty fungují taktéž *pomocí*, *na základě* a *v důsledku*.

Tab. 5. Respondenty výrazu *grâce à*

Fr. výraz	Počet výskytů	České respondenty	Počet užití
<i>grâce à</i>	6908	<i>díky</i>	2130
		<i>prostřednictvím</i>	1140
		<i>pomocí</i>	340
		<i>na základě</i>	231
		<i>v důsledku</i>	125
		další jazykové prostředky	2942
		celkem	6908

Kromě výše uvedených výrazů může být *grâce à* přeloženo i dalšími jazykovými prostředky:

- (1) *Grâce à la récupération de l'aide, la situation concurrentielle qui prévalait avant l'octroi de l'aide est rétablie dans la mesure du possible.* *Navrácením podpory se pokud možno obnoví uvedením do původního stavu konkurenční postavení, které existovalo před poskytnutím podpory.*
- (2) *Grâce au transfert du capital d'IB, les fonds propres de base de LSH ont sensiblement augmenté, sans qu'il y ait eu de frais d'acquisition ou de gestion.* *Vložení kapitálu IB se základní kapitál LSH výrazně zvýšil, a sice aniž by vznikly náklady na akvizici a správu.*

Ve větách (1) a (2) bylo francouzské PUP do češtiny převedeno pádem substantiva.

- (3) *Grâce à ces statistiques, nous pouvons faciliter leurs démarches.* *Tyto statistiky nám umožní jejich úsilí ulehčit.*
- (4) *Grâce aux propositions législatives qui vous occupent aujourd'hui, les entreprises ferroviaires vont pouvoir soutenir davantage la concurrence avec le mode routier.* *Legislativní návrhy, které dnes projednáváte, pomohou železničním podnikům v jejich soutěži se silniční dopravou.*

PUP se při překladu do češtiny může taktéž stát podmětem, viz věty (3) a (4).

- (5) *Grâce à ses consultations avec des organisations professionnelles et d'autres intervenants, la* *Po konzultaci profesních organizací a jiných dotčených stran vypracovala Komise*

Commission a pu élaborer une proposition complète concernant la révision dont il s'agit maintenant, en vue d'aboutir à une simplification des procédures administratives et de faire en sorte que le régime en vienne à fonctionner de manière aussi satisfaisante que possible.

souhrnnou zprávu o nastávajícím přezkumu s cílem zjednodušit administrativní postupy a zajistit, aby systém fungoval co nejefektivněji.

(6) *Grâce à ce Traité*, elle est parvenue à le faire de manière équilibrée, crédible et juste, en améliorant la cohérence, la légitimité, la démocratie, l'efficacité, et la transparence du processus décisionnel, en clarifiant la répartition des compétences entre l'Union européenne et les États membres, ainsi qu'en contribuant à une plus grande efficacité des relations inter et intra-institutionnelles au sein de l'UE .

S touto smlouvou se jí to podařilo udělat vyváženě a důvěryhodně, přičemž zlepšila důslednost, legitimitu, demokratičnost, efektivitu a transparentnost rozhodování, vyjasnila rozdělení pravomocí mezi Evropskou unií a členskými státy a přispěla ke zvýšení účinnosti vztahů v rámci jednotlivých orgánů Evropské unie i mezi nimi.

(7) *Grâce à quelques ingénieurs étrangers restés fidèles au gouvernement et à un nombre suffisant d'ouvriers* venus remplacer les grévistes, le pétrole ne s'est pas arrêté de couler.

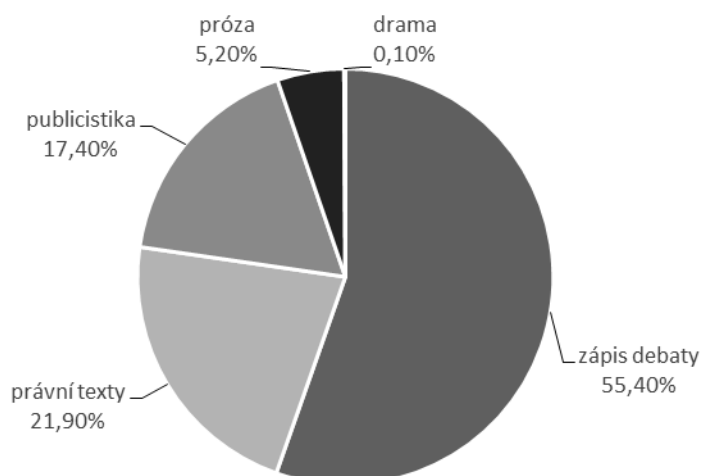
S pomocí loajálních (a zahraničních) inženýrů a s dostatkem dělníků, kteří nahradili stávkující, se vláda dokázala vyhnout přerušení dodávek ropy.

Ve větách (5) až (7) bylo francouzské PUP do češtiny přeloženo pomocí předložky.

2.2.1.2.5. Výskyt výrazu *grâce à* ve vztahu k typu textu

Grâce à se z celkového počtu **6908** výskytů nejhojněji vyskytuje v zápisech debat a to v počtu **3829** výskytů (tj. 55,40 %), dále se často vyskytuje v právních textech, **1513** výskytů (tj. 21,90 %), a v přibližně stejném počtu v publicistice, **1201** výskytů (tj. 17,40 %). V mnohem menším počtu se s výrazem *grâce à* setkáme v próze, **356** výskytů (tj. 5,20 %), a v dramatu bylo pouhých **9** výskytů (tj. 0,10 %).

Graf 4. Četnost výskytu *grâce à* v závislosti na typu textu

2.2.1.2.6. Substantiva v pravém kontextu výrazu *grâce à*

V pravém kontextu příčinného výrazu *grâce à* se substantivum vyskytlo celkem **4219krát** a jednalo se o **1244** různých substantiv.

Tab. 6. Substantiva v pravém kontextu výrazu *grâce à*

Pořadí	Substantiva	Počet výskytů
1.	coopération	85
2.	mesures	83
3.	mise	70
4.	utilisation	68
5.	aide	67
6.	expérience	53
7.	politique	52
8.	adoption	42
9.	efforts	41
10.	création	39
11.	action	38
12.	application	35
13.	accord	35
14.	système	34
15.	amélioration	32
16.	réduction	30
17.	engagement	30
18.	augmentation	30
19.	programmes	28
20.	participation	28
21.	stratégie	26
22.	soutien	26
23.	approche	26

24.	investissements	25
25.	intervention	24
26.	accès	24
27.	travail	23
28.	introduction	23
29.	technologies	22
30.	directive	22

V pravém konetxtu *grâce à* byla nejhojněji zastoupená abstraktní substantiva vyjadřující stavy, **555** výskytů (např. *accords, alliance, amitié, amour, anonymat, attention, autonomie, certitude, coalition, coexistence, cogénération, compromis, comptabilité, confiance, convention, crise, croyance, démocratie, discipline, énergie, enthousiasme, erreurs, existence, facilité, fiscalité, fortune, gêne, guerre, importance, insuffisance, intérêts, justice, lapsus, leadership, liaison, liberté, liens, miracle, obligations, partenariat, présence, retard, réunion, rêves, silence, union*), následovala je substantiva vyjadřující činnosti a děje, **433** výskytů (např. *acceptation, accroissement, accumulation, acquisition, action, activité, adaptation, aide, ajout, allègement, amélioration, aménagement, annualisation, aplatissement, appel, application, approfondissement, approvisionnements, arrêt, arrivée, assimilation, assistance, assouplissement, augmentation, autoréglementation, autorisation, baisse, cession, collaboration, communication, compensations, concession, confinement, confiscation, consignation, consolidation, consommation, consultation, coopération, coordination, corruption, création, croissance, délibération, demande, départs, dérogation, désactivation, destruction, développement, diffusion, diminution, distribution, diversification, éco-innovation, échange, élaboration, élargissement, emprunts, fuite, innovation, installation, interprétation, lavage, maintenance, marche, migration, modifications, pêche, pénétration, rapprochement, soins, transactions, transfert*), méně bylo abstraktních substantiv vyjadřujících vlastnosti, **70** výskytů (např. *ambivalence, austérité, bonté, capacité, combativité, compétences, compétitivité, complexité, continuité, dextérité, dignité, disponibilité, efficacité, égalité, flexibilité, générosité, hospitalité, indulgence, intrépidité, lucidité, mobilité, obstination, omnipotence, opiniâreté, persévérance, pertinence, prodigalité, proportionnalité, rapidité, résistance, séniorité, solidarité, spontanéité, ténacité, unicité, uniformité, variété, vigilance*).

Dále se v kontextu *grâce à* vyskytla i konkrétní jména, ovšem v menší míře než ta abstraktní. Jendalo se o jména osob, **57** výskytů (*acteurs, agents, agriculteurs,*

amateur, ami, amis, artistes, citoyen, collaborateurs, collègue, collègues, créateur, dirigeants, docteur, éditeur, enfants, esclave, étudiant, femme, fils, fonctionnaires, fondateurs, fournisseur, gens, grand-mère, hommes, chancelière, individu, informateurs, ingénieurs, investisseur, jeunes, joueurs, journalistes, leaders, neveu, parents, partisans, patron, penseurs, père, personnes, politiques, prédécesseurs, président, rapporteur, travailleurs), jména zvířat, **3** výskyty (*animaux, chevaux, matou*), jména věcí, **113** výskytů (*antennes, appareil, argent, article, badge, bagage, batteries, bois, bombes, bourse, branche, breuvage, câble, cadeaux, caisse, caméras, canaux, cape, carnet, carte, certificat, compteurs, coque, culot, détecteur, diplômes, dossier, enveloppe, équipement, étiquettes, factures, fenêtres, fontaine, graines, huile, charbon, check-list, cheveux, choses, image, instrument, kit, label, lampe, marqueurs, médicaments, monnaie, moteurs, moustiquaires, ordinateur, outil, paquet, passeport, photos, pilier, plantes, produits, radio, tableaux, téléphone, télévision, tissu, toile, train, veste, vêtements, volet*). Pokud jde o vlastní jména, bylo nalezeno následujících **13** výskytů: *Accord de libre-échange nord-américain* (= Severoamerická dohoda o volném obchodu), *Croix-Rouge* (= Červený kříž), *Déclaration universelle des droits de l'homme* (= Všeobecná deklarace lidských práv), *ECRIS* (= Evropský informační systém rejstříků trestů), *Livre blanc* (= Bílá kniha), *Ordre de Malte* (= Maltézský řád), *PCP* (= Společná rybářská politika), *Révolution orange* (= Oranžová revoluce), *TMS* (= Transkraniální magnetická stimulace), *Télécom, Internet, Niffleur, Espagne*.

Tab. 7. Třídění substantiv v pravém kontextu grâce à

	Počet výskytů
Abstraktní substantiva	
děje/ činnosti	433
vlastnosti	70
stavy	555
celkem	1058
Konkrétní substantiva	
osoby	57
zvířata	3
věci	113
vlastní jména	13
celkem	186

2.2.1.3. EN RAISON DE

Francouzské příčinné předložkové sousloví *en raison de* jsme v korpusu hledali pomocí vyhledávacího dotazu: *[Ee]n raison d.**. Tímto postupem jsme získali 7916 výskytů. Nutno ale dodat, že substantivem, jež se nejčastěji vyskytuje v pravém kontextu sousloví *en raison de*, je slovo *fait*. Po bližším prostudování konstrukce *en raison du fait* jsme zjistili, že po všech 99 vyhledaných výskytech následuje spojka *que* uvozující vedlejší větu příslovečnou příčinnou. Zohledníme-li tedy skutečnost, že předmětem našeho výzkumu je pouze nevětné PUP, považujeme za vhodné ze 7916 získaných výskytů *en raison de* vyloučit pomocí negativního filtru konstrukci *du fait* a nadále tak pracovat pouze s 7817 výskyty *en raison de*, které nevětné PUP opravdu realizují.

2.2.1.3.1. En raison de – na začátku věty

(1) <u><i>En raison du caractère strict de ces règles, des mesures transitoires ont été prévues.</i></u>	<u><i>Vzhledem k přísné povaze těchto pravidel</i></u> byla umožněna přechodná opatření.
(2) <u><i>En raison de son problème, il était marginalisé et tyrannisé par ces camarades et les enseignants n'ont pas fait grand chose pour intervenir.</i></u>	<u><i>Kvůli tomu</i></u> ho spolužáci ignorovali a šikanovali a učitelé podnikali jen minimální opatření.
(3) <u><i>En raison de préoccupations liées à ses effets sur l'environnement, il convient de modifier ce régime.</i></u>	<u><i>Z důvodu</i></u> obav týkajících se jejich účinků na životní prostředí by měl být tento režim změněn.
(4) <u><i>En raison de la gravité du risque pour la santé humaine, ces mesures doivent s'appliquer immédiatement.</i></u>	<u><i>S ohledem</i></u> na vážnost rizika pro lidské zdraví je třeba tato opatření uplatnit okamžitě.

PUP (1) až (4), která se objevila na začátku věty, jsou v tematické části výpovědi.

(5) <u><i>C'est en raison de notre responsabilité envers nos électeurs que nous avons discuté de ce sujet et que nous soulevons cet élément.</i></u>	<u><i>O otázce</i></u> musíme diskutovat a poukazovat na ni, <u><i>protože máme odpovědnost vůči našim voličům.</i></u>
(6) <u><i>C'est en raison du traitement biaisé et incomplet de la question</i></u>	<u><i>Protože</i></u> na problematiku <u><i>palestinských vězňů</i></u> se nahlíželo

des prisonniers palestiniens que j'ai voté contre cette résolution.

velmi neobjektivně a nedostatečně, hlasoval jsem v neprospěch tohoto usnesení.

(7) *C'est en raison de ces préoccupations que nous nous sommes abstenus lors du vote final.*

Kvůli těmto obavám jsme se závěrečného hlasování zdrželi.

(8) *C'est en raison de cette ambivalence que je me suis abstenu pour le rapport Cornillet.*

Tato dvojznačnost je důvodem, proč jsem se zdržel hlasování o Cornilletově zprávě.

En raison de jsme v korpuse našli také vytčené na začátek věty (5) až (8) prostřednictvím konstrukce *c'est... que/ qui*. PUP představuje réma vytčené na začátek výpovědi.

2.2.1.3.2. *En raison de* – ve větě a neoddělené čárkou

(1) *Cette communication indiquera très clairement que la Commission ne peut pas accepter et n'acceptera pas que les Roms soient victimes de discrimination et exclus de notre société en raison de leur origine ethnique.*

V tomto sdělení také jasně řekneme, že Komise nemůže a nebude akceptovat diskriminaci Romů a jejich vyloučení z naší společnosti na základě jejich etnické příslušnosti.

(2) *Au Mozambique, le premier rapport de suivi semestriel a été remis tardivement en raison des ressources humaines limitées de la délégation.*

V Mozambiku byla první pololetní monitorovací zpráva předána se zpožděním kvůli omezeným lidským zdrojům delegace.

(3) *L'objectif du Fonds européen d'ajustement à la mondialisation est d'offrir un soutien efficace aux travailleurs ayant perdu leur emploi en raison de la mondialisation.*

Cílem Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci je efektivně poskytovat podporu pracovníkům propuštěným v důsledku globalizace.

(4) *On constate déjà que la comptabilité eu égard à l'argent européen injecté dans des projets est bien souvent déficiente en raison de procédures de contrôle insuffisantes.*

Již nyní je tomu tak, že značná část evropských peněz není v případě projektů, které tyto peníze využívají, řádně zúčtována, protože neexistují odpovídající inspekční postupy.

Ve větách (1) až (4) představuje PUP réma výpovědi.

2.2.1.3.3. *En raison de* – oddělené čárkou

Věty (1) až (6) dokládají výskyt *en raison de*, které je v levém kontextu oddělené čárkou a v pravém zakončené tečkou.

(1) <i>La consommation communautaire de furfural a sensiblement régressé en 2002, <u>principalement en raison de la diminution de la production d'alcool furfurylique.</u></i>	<i>V roce 2002 se výrazně snížila spotřeba furfuraldehydu ve Společenství, <u>převážně v důsledku klesající produkce furfurylalkoholu.</u></i>
(2) <i>Il est étonnant de noter que ces rapports n'ont pas établi de lien entre les effets thérapeutiques et le statut d'immigrant, <u>probablement en raison d'une approche sans distinction des nationalités.</u></i>	<i>Žádná spojitost nebyla v těchto studiích překvapivě nalezena mezi výsledkem léčby TBC a přistěhovalectvím, <u>snad proto, že všichni přistěhovalci byli ve studiích sloučeni bez ohledu na zemi původu.</u></i>
(3) <i>Nous avons voté contre cette résolution, <u>principalement en raison de son libellé concernant le Fonds européen d'ajustement à la mondialisation.</u></i>	<i>Hlasovali jsme proti tomuto usnesení, <u>a to především kvůli znění v souvislosti s Evropským fondem pro přizpůsobení se globalizaci.</u></i>
(4) <i>Les lacunes en matière de préparation et de planification de l'entreprise auront un effet dissuasif sur les investisseurs potentiels, <u>notamment en raison des coûts supplémentaires liés à la collecte d'informations et à la procédure diligente.</u></i>	<i>Nedostatečná příprava obchodu a nedostatečné plánování odradí možné investory, <u>přinejmenším kvůli nákladům na získání dalších informací a na povinnou péči.</u></i>

Všimněme si, že ve větách (1) až (4) je PUP ve francouzštině i v českém překladu oddělené čárkou.

(5) <i>Au contraire, l'industrie communautaire a apporté la preuve que les partenaires commerciaux et les détaillants ne sont pas favorables à un renouvellement trop fréquent de la gamme des produits, <u>en raison des coûts élevés que cela implique en termes d'affiches et de catalogues.</u></i>	<i>Místo toho výrobní odvětví Společenství poskytlo důkazy o tom, že obchodní partneři a maloobchodníci neupřednostňují příliš časté obnovy výrobního sortimentu <u>z důvodu vysokých nákladů na vystavení zboží a vydání příslušných katalogů.</u></i>
(6) <i>Le problème à long terme serait plutôt la lenteur de la mise en pratique de cette connaissance, <u>en raison de la complexité de la</u></i>	<i>Co je však dlouhodobý problém, je pomalá realizace těchto poznatků v praxi <u>při složité byrokracii.</u></i>

bureaucratie.

Ve výše uvedených výskytech, (1) až (6), představuje PUP druhé réma výpovědi.

En raison de jsme vyexcerpovali také jako vložený větný člen, oddělený čárkou ve svém levém i pravém kontextu. Ilustrací tohoto postavení jsou věty (7) až (11).

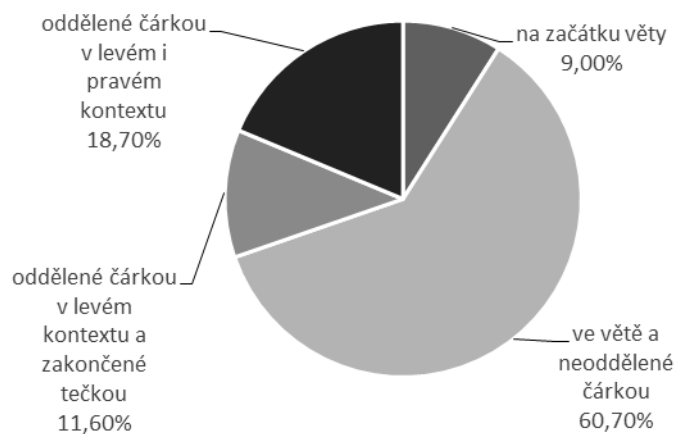
(7) <i>Il convient de fixer, <u>en raison des offres reçues</u>, le montant maximal de l'aide au niveau visé ci-dessous et de déterminer en conséquence la garantie de destination.</i>	<i><u>S přihlédnutím k podaným nabídkám</u> by měla být stanovena maximální částka podpory na níže uvedené úrovni a podle ní určena jistota za konečné využití .</i>
(8) <i>Les candidats à un emploi posant un risque potentiel, <u>peut-être en raison de leur photo d'identité</u>, ne seront même plus contactés par l'employeur en cas de doute.</i>	<i>Uchazeče o zaměstnání, kteří představují možné riziko, <u>například kvůli své průkazové fotografii</u>, zaměstnavatelé v případě pochybností raději neosloví.</i>
(9) <i>Selon Eurostat, <u>en raison du vieillissement de la population européenne</u>, ces chiffres auront doublé entre 1995 et 2050.</i>	<i><u>Vzhledem ke stárnutí evropské populace</u> Eurostat odhaduje, že v roce 2050 bude neurodegenerativním onemocněním postiženo dvakrát více lidí než v roce 1995.</i>
(10) <i>Les pertes de l'Éthiopie à elles seules, <u>en raison de l'impossibilité d'exporter des fleurs vers l'Europe</u>, s'élèvent à 3 millions d'euros par jour.</i>	<i>Ztráty samotné Etiopie <u>v důsledku toho, že není možné vyvážet květiny do Evropy</u>, činí 3 miliony EUR denně.</i>
(11) <i>Indépendamment de ses priorités déclarées, la Slovénie, <u>en raison de sa géographie et de son histoire</u>, est considérée comme un pays lié aux Balkans.</i>	<i>Odhlédneme-li od deklarovaných priorit, Slovinsko je <u>z důvodu své geografické polohy i historie</u> považováno za zemi s vazbami na Balkán .</i>

Pokud jde o AČV, PUP ve větě (7) je v rematické části a ve větách (8) až (11) v části tematické.

V korpusu InterCorp jsme pracovali s **7817** výskyty *en raison de*, které realizovali nevětné PUP. Na začátku věty se objevilo **704** výskytů (tj. 9 %). Ve větě a neoddělené čárkou bylo **4742** výskytů (tj. 60,70 %). Dále se *en raison de* objevilo oddělené čárkou jen ve svém levém kontextu a zakončené tečkou v počtu **910** výskytů

(tj. 11,60 %) a nakonec, v počtu **1461** výskytů (tj. 18,70 %), byl tento výraz oddělený čárkou ve svém levém i pravém kontextu.

Graf 5. Postavení *en raison de* ve francouzské větě

2.2.1.3.4. Respondenty výrazu *en raison de*

Předložkové sousloví *en raison de* bylo do češtiny nejčastěji překládáno výrazem *kvůli*, **1340** výskytů. V **1228** výskytech bylo přeloženo také výrazem *vzhledem k*. Jako další respondenty fungují výrazy *z důvodu*, *v důsledku* a *protože*.

Tab. 8. Respondenty výrazu *en raison de*

Fr. výraz	Počet výskytů	České respondenty	Počet užití
en raison de	7817	kvůli	1340
		vzhledem k	1228
		z důvodu	1192
		v důsledku	1170
		protože	476
		další jazykové prostředky	2411
		celkem	7817

Kromě výše uvedených výrazů může být *en raison de* přeloženo i dalšími jazykovými prostředky:

- (1) *En raison des dernières augmentations de prix en Grèce, nos deux villes sont en train de se transformer en une sorte de Klondike [région canadienne qui connut une ruée* *Díky poslednímu řeckému zdražení se z nás stává něco jako Klondike [kanadská oblast zlaté horečky 19. století] chudých.*

vers l'or à la fin du XIXe siècle] du pauvre.

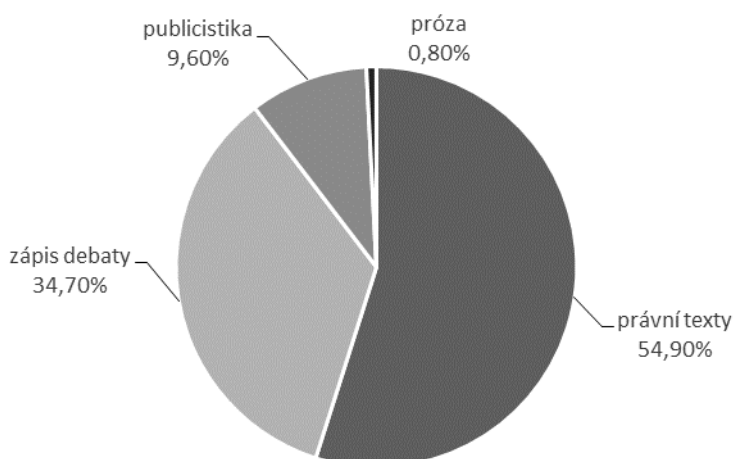
- (2) *Ce sujet donne lieu, en raison de sa nature même, à des besoins réglementaires similaires.* *Tento předmět již svou povahou zakládá potřebu vytvořit podobná pravidla.*
- (3) *En raison de cette évolution négative, la rentabilité, le rendement des investissements et le flux de liquidités se sont considérablement détériorés au cours de la période considérée.* *Následkem tohoto negativního vývoje došlo během uvažovaného období k značnému zhoršení ziskovosti, návratnosti investic a peněžního toku.*
- (4) *Il s'agit d'éviter que les rangs du terrorisme ne grossissent de jour en jour en raison de la frustration et du désinvestissement des populations de la région.* *Je důležité zabránit každodennímu rozšiřování řad teroristů, jež je důsledkem frustrace a nedostatečného směřování tamního obyvatelstva.*
- (5) *En raison de la pression exercée par les agences de notation, ils n'atteignent — à la grande différence des cas à évaluer en l'espèce — presque jamais plus de 10 % de l'ensemble des fonds propres de base de la banque.* *Na nátlak ratingových agentur nedosáhly – zcela jinak, než ve zde posuzovaných případech – téměř nikdy více než 10 % celkového klíčového kapitálu banky.*
- (6) *Apparemment, il y a à présent, au sein de l'Union européenne, un cas classique de discrimination ethnique, qui se passe en Italie, où des gens sont criminalisés en raison de leur origine ethnique.* *V rámci Evropské unie teď máme klasický příklad etnické diskriminace, k němuž dochází v Itálii. Lidé jsou tam považováni za kriminálníky jen pro svůj etnický původ.*
- (7) *Outre la mention spécifique de problèmes comme l'environnement, le transport maritime, la recherche et l'innovation, les aspects sociaux, la pêche et l'énergie, la Commission se réjouit de l'importance particulière accordée à l'aspect régional de la politique maritime en raison de la dimension maritime exceptionnelle que confèrent à l'Europe son vaste littoral, ses îles et ses régions ultrapériphériques.* *Kromě zvláštní zmínky týkající se otázky životního prostředí, námořní dopravy, výzkumu a inovací, sociálních aspektů, rybolovu a energetiky vítá Komise také skutečnost, že byla věnována zvláštní pozornost regionálnímu hledisku námořní politiky, a to prostřednictvím mimořádného námořního rozměru, jímž Evropská unie disponuje a do nějž patří ostrovy, nesmírně rozsáhlé pobřeží i nejvzdálenější regiony Unie.*

- (8) *Cela est d'autant plus important en raison de la crise économique actuelle.* *Je to zvláště důležité s ohledem na současnou hospodářskou krizi.*

2.2.1.3.5. Výskyt výrazu *en raison de* ve vztahu k typu textu

Pokud jde o výskyt předložkového sousloví *en raison de* ve vztahu k typu textu, můžeme konstatovat, že z celkového počtu **7817** výskytů se tento příčinný výraz nejhojněji vyskytl v právních textech a to v počtu **4290** výskytů (tj. 54,90 %) a dále se často vyskytoval v zápisech z debat, **2712** výskytů (tj. 34,70 %). Méně často se pak objevil v publicistice, **755** výskytů (tj. 9,60 %). Nejmenší množství výskytů výrazu *en raison de* bylo nalezeno v próze, **60** výskytů (tj. 0,80 %).

Graf 6. Četnost výskytu *en raison de* ve vztahu k typu textu

2.2.1.3.6. Substantiva v pravém kontextu výrazu *en raison de*

V pravém kontextu *en raison de* se substantivum vyskytlo celkem **2779krát** a jednalo se o **689** různých substantiv.

Tab. 9. Substantiva v pravém kontextu výrazu *en raison de*

Pořadí	Substantiva	Počet výskytů
1.	fait	99
2.	circonstances	97
3.	manque	83
4.	dimensions	74
5.	nombre	69
6.	conditions	69

7.	caractère	67
8.	difficultés	63
9.	problèmes	58
10.	différences	57
11.	risques	40
12.	changement	40
13.	offres	34
14.	mesures	30
15.	changements	29
16.	caractéristiques	29
17.	effets	28
18.	prix	24
19.	événements	22
20.	restrictions	22
21.	coûts	22
22.	contraintes	22
23.	risque	21
24.	niveau	17
25.	exigences	17
26.	retards	16
27.	rôle	15
28.	modifications	15
29.	importations	15
30.	engagements	15

V pravém kontextu příčinného výrazu *en raison de se* nejčastěji vyskytla substantiva vyjadřující stavy, **372** výskytů (např. *absence, accords, actualité, affaires, ambitions, ampleur, années, anomalies, arguments, aspects, avantages, avaries, bénéfiques, besoins, bilan, bizarreries, bourrasques, bruit, budgets, cadre, calamités, caractère, caractéristiques, cas, catastrophes, circonstances, clauses, climat, complications, compromis, conclusions, conditions, congés, connaissances, consensus, conséquences, contact, contexte, contradictions, contrastes, contrat, contributions, conventions, convergences, cours, craintes, critère, cycle, cyclone, danger, décès, décrets, défaut, défi, déficit, degré, délai, dépôt, désaccord, désavantages, déséquilibre, désordre, différences, difficultés, dimensions, disponibilités, dispositions, distances, dommages, données, doutes, droit, écart, effets, égards, échec, éléments, emplois, empreintes, énergies, environnement, époques, erreur, espoirs, existence, expérience, exposition, extrêmes, facteur, faiblesses, failles, fautes, favoritisme, finances, fonctions, fonds, forces, formats, frais, frustrations, gains, garanties, goulets, gouvernements, guerres, handicap, hivers, horaires, hostilité, chaos, charges, chiffre, choc, chômage, idées, impératifs, imperfection, implications, imprécision, impuretés, incertitude, incidence, indications, indices,*

*influence, informations, infrastructures, inquiétude, institution, intérêt, lacunes, législations, lien, lieu, lignes, limites, loi, mandat, manque, marges, marché, matières, mécanisme, mécontentement, menaces, mensonges, mésaventures, message, méthodes, militarisme, modes, mois, monopole, motifs, moyens, nazisme, nécessités, niveau, nombre, non-respect, normes, objectifs, obligation, obstacles, opinions, paragraphe, paramètres, partenariat, particules, passé, pathologies, pays, périodes, pertes, perturbations, phénomène, plan, pluies, poids, polémiques, possibilités, postures, potentiels, pouvoir, préjudice, pressions, prestations, principe, prix, problème, procédé, projets, promesses, protectionnisme, quantités, questions, quotas, réalités, régime, règlement, réglementations, règles, relations, rendements, renseignements, réserves, résidus, respect, responsabilités, ressources, restrictions, résultat, retard, retombées, rhume, richesses, risque, rites, rôle, sacrifice, salaire, scandale, scénario, scepticisme, secret, sentiment, séparatisme, seuils, sexe, signal, signaux, silence, situation, soucis, souffrances, statistiques, statut, stéréotypes, stocks, stress, structures, style, substances, subventions, succès, sujet, suspicion, système, tabagisme, tarifs, taux, taxes, temps, tensions, thème, ton, traditions, traité, troubles, type, unité, urgence, vacances, valeurs, vices, violences, vitesses, volume, vues), dále se v pravém kontextu studovaného výrazu hojně vyskytovala dějová substantiva, **282** výskytů (např. *acceptation, accès, accroissement, actions, activités, adaptations, adhésion, aggravation, agissements, aides, ajustements, allègements, allusions, amélioration, amortissements, apparition, appels, application, apport, appréciation, approche, arrêt, arrimage, arrivées, attaques, attentats, attentes, atténuations, augmentation, automatisisation, baisse, blocage, blocus, bombardement, calculs, captures, carences, célébrations, cessions, clivages, cofinancement, combats, commerce, communication, comportement, compressions, concours, concurrence, conflit, constatations, constats, consultations, contournement, contraintes, contrôle, coupes, coups, débat, déclarations, déclenchement, décrochage, dégrèvements, demande, démantèlement, démarches, départ, dépassement, dépenses, déplacement, dérèglements, dérogations, développement, différend, discours, discussions, disputes, distorsions, durcissement, a effondrement, efforts, échanges, élargissement, élections, émissions, endettement, engagements, enrichissement, ensoleillement, entretien, événements, évolution, exigence, exode, exonération, expansion, expiration, exportations, extension, faillites, fait, léchissement, fluctuations, flux, franchissement, fraudes, fuites, gain, griefs, harcèlement, heurts, homologations, humiliation, changement, chantage,**

*chevauchement, choix, importations, inclusion, inflation, infractions, initiatives, intégration, interaction, interférences, interprétation, invasion, investissements, libre-échange, licenciement, litige, massacre, migrations, modification, mouvements, mutations, négligences, négociations, non-paiement, offres, opérations, options, ouverture, paiement, partage, passage, persécutions, plafonnement, poursuites, pratiques, préjugés, préoccupations, prêts, processus, progrès, progression, progressions, propos, propositions, querelles, radiations, raffermissement, rachat, ralentissement, rapport, ratifications, rationnement, réactions, recensements, recul, réductions, refus, régulations, réchauffement, rejet, remboursements, remplacement, renforcement, réorganisations, répercussions, restructuration, retour, retrait, revirement, révoltes, rumeurs, sauvetage, services, sous-exploitation, sous-financement, soutien, spéculations, synergies, tactiques, téléchargements, traitement, transactions, transfert, transformations, transit, transport, travail, tremblement, usages, utilisation, ventes, versement, vieillissement, violations, voyages), v mnohem menší míře jsme se setkali se substantivy, která vyjadřovala vlastnosti, **28** výskytů (např. *affinités, ambivalence, capacités, compétences, complémentarités, déficiences, disparités, divergences, dynamisme, flou, incapacité, incompatibilités, inexactitudes, insuffisance, insuffisance, insuffisances, irrégularités, négligence, particularités, productivité, réticences, sensibilités, similarités, similitudes, spécificités, tendances*).*

Pokud jde o konkrétní substantiva, našli jsme **5** výskytů jmen označujících věci (*armes, attaches, carcan, freins, textes*), **1** výskyt vlastního jména (*Jeux olympiques*²⁴⁰) a **1** výskyt, který pojmenovával osoby: *victimes*.

Tab. 10. Třídění substantiv v pravém kontextu *en raison de*

	Počet výskytů
Abstraktní substantiva	
děje/ činnosti	282
vlastnosti	28
stavy	372
celkem	682
Konkrétní substantiva	
osoby	1
zvířata	0
věci	5
vlastní jména	1
celkem	7

²⁴⁰ V českém jazyce se ale výraz *olympijské hry* píše s malým počátečním písmenem.

2.2.1.4. DU FAIT DE

Příčinný výraz *du fait de* jsme v korpusu hledali pomocí dotazu *[Dd]u fait d.**.

2.2.1.4.1. Du fait de – na začátku věty

(1) <u><i>Du fait des conditions d'éligibilité, dans de nombreux cas, les bénéficiaires ne possèdent aucun actif à Gibraltar.</i></u>	<u><i>V důsledku podmínek způsobilosti by příjemci podpory v mnoha případech neměli žádná aktiva v jurisdikci Gibraltaru.</i></u>
(2) <u><i>Du fait de la privatisation des entreprises publiques et de l'amélioration de la régulation financière (notamment grâce à la surveillance des banques et au contrôle des risques), depuis 2000, le budget central et les budgets provinciaux sont sains.</i></u>	<u><i>Díky privatizaci státních podniků a kvalitnější finanční regulaci, včetně dohledu nad bankami a řízení rizik, jsou jak centrální, tak lokální rozpočty od roku 2000 v zásadě v dobrém stavu.</i></u>
(3) <u><i>Du fait de cette négligence, les Nord-Coréens sont perpétuellement à la limite de la survie – leurs mains souvent pointées vers la communauté internationale, surtout vers le Sud.</i></u>	<u><i>Vzhledem k tomuto zanedbávání stojí Severokorejci ustavičně na pokraji přežití a často natahují dlaně k mezinárodnímu společenství, zejména pak k jižním sousedům.</i></u>
(4) <u><i>Du fait de l'abrogation de ces mesures, les mesures spécifiques établies par le règlement (CE) no 456/2003 étaient devenues obsolètes et ont également été abrogées par le même règlement.</i></u>	<u><i>Z důvodu zrušení těchto opatření se zvláštní opatření stanovená nařízením (ES) č. 456/2003 stala neplatnými a byla rovněž zrušena stejným nařízením.</i></u>

PUP uvozené předložkovým souslovím *du fait de*, (1) až (4), v postavení na začátku věty vyjadřuje téma výpovědi.

(5) <u><i>C'est du fait de cette création spontanée qu'il y a quelque chose plutôt que rien, que l'univers existe, que nous existons .</i></u>	<u><i>Samovolné stvoření je důvodem toho, že existuje něco spíš než nic, toho, proč existuje vesmír a proč existujeme my.</i></u>

Ve tvaru *c'est... que* jsme v korpusu našli jediný výskyt (5), představuje réma vytčené na začátek výpovědi.

2.2.1.4.2. Du fait de – ve větě a neoddělené čárkou

(1)	<i>La différence entre les prix communautaires et ceux des importations originaires de Chine s'est considérablement réduite <u>du fait de l'existence du droit.</u></i>	<i>Cenový diferenciál mezi cenami Společenství a cenami čínských dovozů se <u>díky existenci cla významně snížil.</u></i>
(2)	<i>L'Union européenne doit aider ses citoyens en difficulté <u>du fait de la crise mondiale.</u></i>	<i>EU musí poskytnout pomoc našim občanům, kteří se ocitli v tíživé situaci <u>v důsledku celosvětové krize.</u></i>
(3)	<i>Partout l'on voit la honte qui s'exprime à l'endroit su prix que le peuple irakien a payé <u>du fait de l'hypocrisie du régime baasiste.</u></i>	<i>Všude lze vycítit pocit hanby nad cenou, již musel irácký lid platit <u>za falesnou tvář baasistického režimu.</u></i>
(4)	<i>Les Etat Unis s'y sont eux-mêmes désintéressés <u>du fait du renforcement du dollar.</u></i>	<i>USA ztratily na tomto aranžmá zájem také <u>proto, že posílil dolar.</u></i>

PUP uvozené předložkovým souslovím *du fait de* představuje v tomto postavení réma výpovědi.

2.2.1.4.3. Du fait de – oddělené čárkou

Věty (1) až (5) dokládají výskyt PUP vyjádřeného pomocí předložkového sousloví *du fait de*, v jehož levém kontextu se vyskytuje čárka a který je v kontextu pravém zakončený tečkou.

(1)	<i>L'Europe devrait donc attirer les personnes créatives du monde entier et en produire elle-même, <u>du fait de la richesse de son héritage culturel.</u></i>	<i>Evropa by se proto měla stát magnetem pro kreativní lidi z celého světa a <u>na základě svého bohatého kulturního dědictví</u> by si je měla sama vychovávat .</i>
(2)	<i>Il a semblé pendant très longtemps qu'il était impossible de mener à bien cette mission, <u>du fait du blocage bien connu au Conseil de sécurité.</u></i>	<i>Velmi dlouhou dobu to vypadalo, že je nemožné splnit původní mandát <u>kvůli nechvalně proslulé blokádě v Radě bezpečnosti</u> .</i>
(3)	<i>Au fil des années, l'activité des conférences a considérablement diminué (quantité et portée), <u>du fait de l'instabilité du marché.</u></i>	<i>Během let se <u>v důsledku změny tržních podmínek</u> dramaticky snížil objem i rozsah činnosti konferencí.</i>

- (4) *Certains experts croient que des marchés plus libéralisés ont moins besoin de marge de capacité que des marchés centralisés fortement réglementés, bien que la plupart s'accordent pour dire qu'il est impossible de quantifier cet effet à présent, du fait de l'absence de recul historique.*
- Někteří odborníci se domnívají, že více liberalizované trhy potřebují menší rozpětí kapacity než přísně regulované centralizované trhy, i když většinou souhlasí s tím, že kvantifikovat tento účinek v současnosti není možné z důvodu nedostatku historických údajů.
- (5) *Les patrouilles navales n'ont cessé d'augmenter en nombre et en efficacité ces dernières années, notamment du fait d'accords bilatéraux avec les pays dits "sources" de migrants.*
- Počet a efektivita námořních hlídek se v posledních letech neustále zvyšuje, zejména díky existenci oboustranných dohod se státy, které jsou tzv. „zdroji“ migrantů.

PUP v této pozici představuje druhé réma výpovědi.

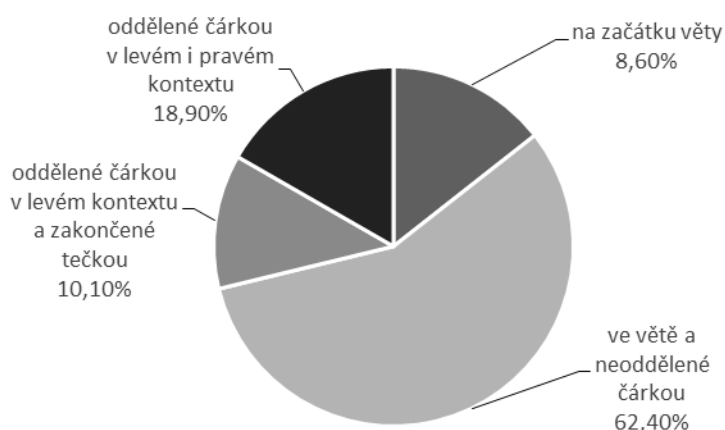
Věty (6) až (9) pak ilustrují výskyt PUP jako vloženého větného členu.

- (6) *L'Europe, en partie du fait de sa position géographique stratégique, doit montrer l'exemple en matière de politique maritime au niveau international.*
- Evropa musí, mimo jiné i s ohledem na svou strategickou polohu, dát svou námořní politikou mezinárodní příklad.
- (7) *La perte de revenus pendant de très nombreuses années, du fait du boisement de terres agricoles, est le prix à payer par l'agriculteur ayant rejoint le programme.*
- Mnohaletá ztráta příjmu z půdy, kteřá byla zalesněna, představuje největší náklad pro zemědělce účastnícího se režimu.
- (8) *Les centres-villes sont saturés, essentiellement du fait des véhicules privés, avec pour conséquences des taux très élevés d'émissions, de particules, de nuisances sonores et de problèmes de sécurité.*
- Centra jsou přetížena, zejména co se týče soukromé individuální dopravy, což má za následek zvyšování emisí, větší množství jemných částic, hluku a také problémy s bezpečností.
- (9) *Ces techniques permettent, du fait de l'importance des volumes achetés, d'élargir la concurrence et d'améliorer l'efficacité de la commande publique.*
- S ohledem na velké objemy nákupů tyto techniky umožňují zvýšit hospodářskou soutěž a zlepšit efektivitu veřejných nákupů.

Ve větách (6) a (7) je PUP v tematické části výpovědi, zatímco ve větách (8) a (9) je v části rematické.

Na základě studia dat získaných z korpusu InterCorp jsme zjistili, že příčinné sousloví *du fait de* se v korpusu vyskytlo v celkovém počtu **2240** výskytů, z nichž se **192** výskytů (tj. 8,60 %) objevilo na začátku věty. Ve větě a neoddělené čárkou, která by se k nim vztahovala, se objevilo **1398** výskytů (tj. 62,40 %). Dále jsme *du fait de* našli v pozici, ve které bylo oddělené čárkou pouze ve svém levém kontextu a zakončené tečkou, v případě **227** výskytů (tj. 10,10 %) a v **423** výskytech (tj. 18,90 %) bylo toto předložkové sousloví oddělené čárkou ve svém levém i pravém kontextu.

Graf 7. Postavení *du fait de* ve francouzské větě

2.2.1.4.4. Respondenty výrazu *du fait de*

Předložkové sousloví *du fait de* bylo do češtiny nejčastěji překládáno výrazem *v důsledku*, **433** výskytů. V **264** výskytech bylo přeloženo také výrazem *kvůli*. Jako další frekventované respondenty fungují taktéž *vzhledem k*, *z důvodu*, *na základě*.

Tab. 11. Respondenty výrazu *du fait de*

Fr. výraz	Počet výskytů	České respondenty	Počet užití
du fait de	2240	v důsledku	433
		kvůli	264
		vzhledem k	246
		z důvodu	191
		na základě	132
		další jazykové prostředky	974
		celkem	2240

Kromě výše uvedených výrazů může být *grâce à* přeloženo i dalšími jazykovými prostředky:

- (1) *En effet, la concurrence est très* *V USA byla hospodářská soutěž*

forte aux États-Unis du fait des importations en provenance d'autres pays, comme cela est indiqué dans le considérant 22 du règlement provisoire.

(2) *En raison de son affectation spéciale, ce capital se trouvait inséré dans un circuit financier et n'a procuré aucun avantage à LSH du fait de l'augmentation de sa solvabilité.*

(3) *L'Amérique produit moins d'ingénieurs que la Chine et l'Inde, et, même si les ingénieurs de ces pays ne développent sont désavantagés d'une certaine manière, soit du fait de leur formation, soit du fait de leur situation géographique, ce désavantage est plus que compensé par les différences salariales.*

(4) *Du fait du changement climatique, chaque type forestier et le secteur forestier sont exposés à des menaces spécifiques et imprévisibles comme les tempêtes, les sécheresses ou les incendies.*

(5) *En effet, du fait de la baisse des recettes, il est très probable que la situation financière de l'industrie communautaire continuera de se détériorer si aucune mesure n'est prise.*

na skutečně vysoké úrovni díky dovozům z jiných zemí, jak je vysvětleno ve 22. bodě odůvodnění prozatímního nařízení.

Tato část se kvůli své trvalé účelové vázanosti nacházela ve finančně - technickém koloběhu a nepřinesla LSH žádnou výhodu prostřednictvím zvýšení její kapitálové přiměřenosti.

Amerika produkuje méně inženýrů než Čína a Indie, a i když jsou inženýři z těchto rozvojových zemí v určité nevýhodě, ať už vlivem výcviku či místa působitě, je tato nevýhoda bohatě vyvážena mzdovými rozdíly.

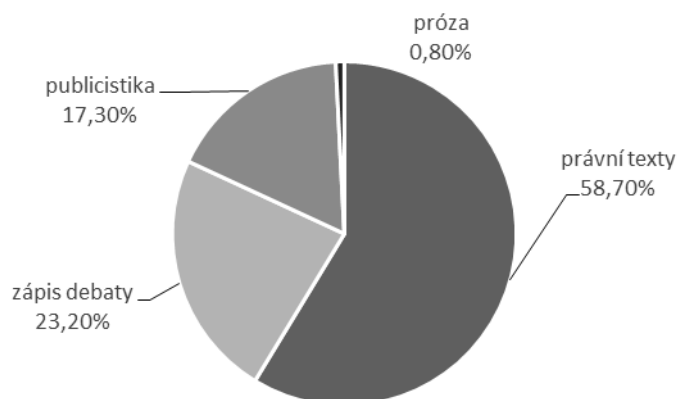
Změna klimatu znamená, že každý druh lesa i odvětví lesního hospodářství jako celek jsou vystaveny specifickým a nepředvídatelným hrozbám, jako jsou bouře, sucho a lesní požáry.

S ohledem na klesající tržby je vysoce pravděpodobné, že finanční situace výrobního odvětví Společenství se ještě dále zhorší, pokud nebudou zavedena žádná opatření.

2.2.1.4.5. Výskyt výrazu *du fait de* ve vztahu k typu textu

Předložkového sousloví *du fait de* se z celkového počtu **2240** výskytů objevilo ve výrazně vyšší míře v právních textech a to v počtu **1316** výskytů (tj. 58,70 %). Dále se tento výraz objevil v zápisech debat, v počtu **519** výskytů (tj. 23,20 %), a také v publicistice, v počtu **388** výskytů (tj. 17,30 %). V malé míře jsme *du fait de* zaznamenali taktéž v próze, kde jsme našli **17** výskytů (tj. 0,80 %).

Graf 8. Četnost výskytu *du fait de* ve vztahu k typu textu

2.2.1.4.6. Substantiva v pravém kontextu výrazu *du fait de*

V pravém kontextu *du fait de* se substantivum vyskytlo celkem **658krát** a jednalo se o **312** různých substantiv.

Tab. 12. Substantiva v pravém kontextu výrazu *du fait de*

Pořadí	Substantiva	Počet výskytů
1.	échanges	42
2.	importations	36
3.	produits	16
4.	manque	15
5.	difficultés	13
6.	conditions	10
7.	changement	10
8.	opérations	7
9.	exigences	7
10.	coûts	7
11.	comportement	7
12.	circonstances	7
13.	changements	7
14.	actes	7
15.	vieillessement	6
16.	nombre	6
17.	absence	6
18.	différences	6
19.	contraintes	6
20.	caractère	6
21.	activités	6
22.	risques	5
23.	progrès	5
24.	obligations	5
25.	droits	5
26.	taux	4
27.	restrictions	4

28.	renforcement	4
29.	recours	4
30.	raisons	4

V pravém kontextu výrazu *du fait de* bylo nalezeno **152** výskytů abstraktních substantiv vyjadřujících stavy (např. *absence, accidents, accords, actes, aspects, avantages, barrières, bases, besoin, cafouillage, calamités, calendrier, caractère, caractéristiques, circonstances, climat, concurrence, conditions, conséquences, contenu, convictions, coût, craintes, crime, crises, défaut, déficit, définitions, dégâts, degré, dérives, déséquilibre, déséquilibres, difficultés, dispositions, droits, effets, échantillon, échecs, éléments, entrée, erreur, existence, fonctions, frontières, garanties, groupe, handicaps, histoire, charges, chocs, choix, chômage, infection, inquiétudes, institution, interdictions, juridictions, lien, limitations, limites, maladies, mandat, manque, mécontentement, mesures, méthodes, modes, motifs, niveau, nombre, non-respect, obligations, obstacles, pays, plans, poids, possibilités, préférences, préjudice, pressions, présupposés, prix, problème, programme, projet, raisons, rapport, ratio, réalité, recettes, références, règles, réserves, résidus, restrictions, résultats, retard, risque, rôle, séjour, sentiment, situation, sociétés, statut, système, tarifs, taux, tendances, tensions, tracé, traditions, traité, troupes, tsunamis, union, vacances, zones*), dále bylo nalezeno **135** výskytů substantiv vyjadřujících děje či činnosti (např. *abattage, abus, acceptation, actions, activités, adhésion, adoption, afflux, aggravation, agissements, aides, allongement, amélioration, annulations, apparition, appauvrissement, appels, apports, arrêts, attaques, attentats, augmentations, baisses, boisement, cofinancement, communication, comportement, concentrations, conflit, contradictions, contraintes, conversions, coup, cumul, déduction, délocalisations, dépassement, dépenses, déplacement, dérogations, développement, distorsions, divisions, échanges, élections, emprunts, engagement, engagements, événement, évolution, exigences, exonérations, exportations, extension, fait, financements, globalisation, harcèlement, hausses, changement, importations, incarcération, inflation, infractions, innovations, intervention, interventions, investissement, maintien, manoeuvres, manquement, modifications, mouvements, négociations, non-renouvellement, observations, opération, ouverture, paiement, partage, passage, piratage, placements, plafonnement, prélèvement, prévisions, processus, progrès, ralentissement, ravages, réactions, recensement, recours, recul,*

réformes, refus, réchauffement, remboursement, remplacement, renforcement, restructurations, retournement, retours, sous-développement, soutien, synergies, tentatives, traitement, transfert, transformations, vieillissement) a v mnohem menším počtu se v korpusu vyskla substantiva vyjadřující vlastnosti, **13** výskytů (např. *austérité, différences, disparités, divergences, impopularité, inadaptation, incapacité, inégalités, intransigeance, irrégularités, particularités, réticences, urgences*).

Pokud jde o konkrétní substantiva, v pravém kontextu *du fait de* jsme našli **7** výskytů substantiv pojmenovávajících osoby (*autorités, communistes, demandeur, homme, investisseurs, pirates, producteur*), **5** výskytů názvů věcí (*billets, marchandises, produits, transformateur, véhicules*).

Tab. 13. Třídění substantiv v pravém kontextu *du fait de*

	Počet výskytů
Abstraktní substantiva	
děje/ činnosti	135
vlastnosti	13
stavy	152
celkem	300
Konkrétní substantiva	
osoby	7
zvířata	0
věci	5
vlastní jména	0
celkem	12

2.2.1.5. PAR SUITE DE

Výraz *par suite de* jsme v korpusu InterCorp vyhledávali prostřednictvím dotazu: *[Pp]ar suite d.**.

2.2.1.5.1. Par suite de – na začátku věty

- (1) *Par suite de l'adhésion de la République tchèque, de Chypre, de la Hongrie, de Malte, de la Slovénie et de la Slovaquie, il y a lieu de déterminer le nombre d'échantillons à prélever pour ces pays.* *V důsledku přistoupení České republiky, Kypru, Maďarska, Malty, Slovinska a Slovenska by mělo být množství vzorků, které má být odebráno, určeno rovněž pro tyto země.*

(2) <u>Par suite de la levée des restrictions en cours</u>, il convient d'appliquer également au Royaume-Uni la limite d'âge pour le retrait de la colonne vertébrale des bovins et la liste de matériels à risque spécifiés qui s'appliquent dans les autres États membres.	<u>V návaznosti na zrušení současných omezení</u> by se měly věková hranice pro odstraňování páteře skotu a seznam specifikovaného rizikového materiálu použitelné v ostatních členských státech používat rovněž ve Spojeném království.
(3) <u>Par suite de cette révision</u>, la directive 92/40/CEE a été abrogée et remplacée par la directive 2005/94/CE, qui doit être transposée par les États membres en droit interne avant le 1er juillet 2007.	<u>S ohledem na uvedený přezkum</u> byla směrnice 92/40/EHS zrušena a nahrazena směrnicí 2005/94/ES, která má být členskými státy provedena do vnitrostátního práva do 1. července 2007.
(4) <u>Par suite de l'obstruction de l'administration</u>, cette obligation n'est pas remplie depuis le mois de juillet.	<u>Po administrativních obstrukcích</u> nebyla tato povinnost od července naplněna.

PUP uvozené předložkovým souslovím *par suite de* se ve větách (1) až (4) nachází v tematické části výpovědi.

Pokud jde o vytýkací konstrukci *c'est... que/ qui*, výše uvedený příčinný výraz nebyl v tomto tvaru na počátku věty v korpusu nalezen.

2.2.1.5.2. *Par suite de* – ve větě a neoddělené čárkou

(1) <u>La procédure a été lancée par suite d'une plainte déposée le 6 juillet 2000 par SRAM Deutschland GmbH, qui représente une proportion majeure de la production communautaire de MPI.</u>	Toto řízení bylo zahájeno <u>následkem stížnosti</u>, kterou podala dne 6. července 2000 firma <u>SRAM Deutschland GmbH</u>, která <u>představuje významný podíl výroby VPN ve Společenství.</u>
(2) <u>La décision d'annulation ou de prolongation est limitée à la quantité de produit qui n'a pas pu être importée ou exportée par suite du cas de force majeure.</u>	Rozhodnutí o zrušení nebo prodloužení licence je omezeno na množství produktu, který nemohl být dovezen nebo vyvezen <u>v důsledku případu vyšší moci.</u>
(3) <u>Cette étude cite le cas de retraits anormalement élevés survenus en mai et juin 2001 par suite d'apports importants de langoustines vivantes dans une</u>	Tento výzkum uvádí případ abnormálně vysokých čísel týkajících se stažení z trhu, k nimž došlo v květnu a červnu 2001 <u>v důsledku velkých dodávek živého</u>

période peu propice à l'écoulement de ce produit.

humra severského v období málo příznivém pro odbyt tohoto produktu.

- (4) *La remise des objets visés au paragraphe 1 est effectuée même dans le cas où le mandat d'arrêt européen ne peut pas être exécuté par suite du décès ou de l'évasion de la personne recherchée.*

Předměty uvedené v prvním odstavci musí být předány i tehdy, nelze-li evropský zatýkací rozkaz provést kvůli úmrtí nebo útěku vyžádané osoby.

Ve větách (1) až (4) je PUP v rematické části výpovědi.

2.2.1.5.3. *Par suite de* – oddělené čárkou

Věty (1) až (3) dokládají výskyt PUP, v jehož levém kontextu je čárka a který je v kontextu pravém zakončený tečkou.

- (1) *L'État membre d'émission déduit de la durée totale de privation de liberté qui serait à subir dans l'État membre d'émission toute période de détention résultant de l'exécution d'un mandat d'arrêt européen, par suite de la condamnation à une peine ou mesure de sûreté privatives de liberté.*

Vystavující členský stát započítá dobu vazby nebo trestu odnětí svobody v souvislosti s výkonem evropského zatýkacího rozkazu do celkové doby odnětí svobody, která má být vykonána ve vystavujícím členském státě v důsledku uložení trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody.

- (2) *La requérante affirme à cet égard que, s'agissant d'apprécier la position de Caffaro dans la procédure en question, la défenderesse a complètement omis de prendre en considération le fait que cette société, bien loin d'avoir tiré avantage de l'entente en question, est sortie du marché du perborate de sodium (PBS), précisément par suite des accords illicites intervenus sur le marché du peroxyde d'hydrogène (HP).*

Komise při posuzování postavení Caffaro v předmětném řízení zcela opomněla vzít v úvahu skutečnost, že Caffaro, aniž by měla z předmětné kartelové dohody nějaký užitek, opustila trh s perboritanem (PBS), právě v důsledku protiprávních dohod uzavřených na trhu s peroxidem vodíku (HP).

- (3) *Le premier concerne la réduction progressive de l'autonomie des directions générales, par suite des effets combinés d'un service juridique de plus en plus hésitant à aller en justice et d'un secrétariat*

Prvním je postupné omezování nezávislosti generálních ředitelství vlivem kombinace účinnosti právního útvaru, který je stále méně ochotný chodit k soudu, a generálního sekretariátu, který je

général toujours plus réticent à encourager les États membres.

stále méně ochotný podporovat členské státy.

PUP v této pozici představuje druhé réma výpovědi.

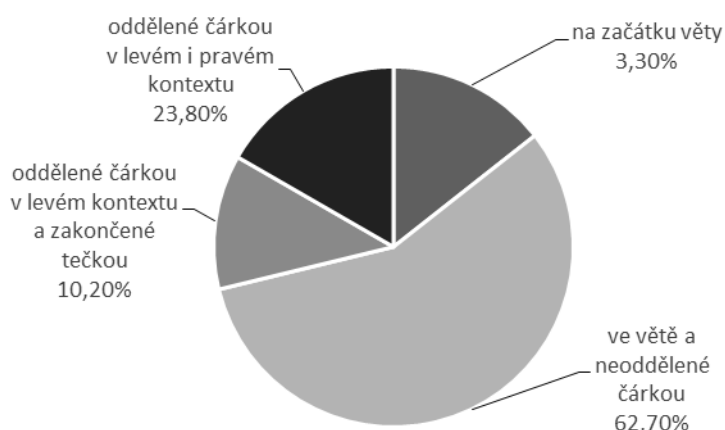
Věty (4) a (5) ilustrují výskyt vloženého PUP uvozeného pomocí *par suite de*.

- (4) *Lorsqu'un navire visé à l'article 313 bis paragraphe 1, est contraint, **par suite d'un cas fortuit ou de force majeure**, à faire un transbordement en haute mer ou à stationner temporairement dans le port d'un pays tiers ou dans une zone franche d'un port situé sur le territoire douanier de la Communauté, la compagnie maritime en informe, sans délai, les autorités douanières des ports suivants de la ligne régulière concernée.*
- Je-li plavidlo druhu uvedeného v čl. 313 a odst. 1 nuceno **v důsledku nepředvídatelných okolností nebo vyšší moci** přeložit náklad na volném moři nebo dočasně pobývat v přístavu některé třetí země nebo ve svobodném celním pásmu v přístavu na celním území Společenství, uvědomí o tom námořní společnost neprodleně celní orgány následujících přístavů na pravidelné lince plavidla.*
- (5) *La transmission d'une hypothèque sur un navire ou bateau, **par suite de la cession à titre onéreux de la créance, de la subrogation conventionnelle ou de toute autre convention à titre onéreux**, est aussi soumise à un droit d'enregistrement de 0,5 % conformément à l'article 92/2 [13] dudit code.*
- Převod hypotéky na loď nebo člun **v důsledku postoupení pohledávky za úplatu, smluvní subrogací nebo jakoukoliv jinou smlouvou za úplatu** podléhá také registračnímu poplatku 0,5 % podle článku 92 / 2 [13] uvedeného zákona.*

Ve větě (4) je PUP v rematické části, zatímco ve větě (5) je PUP v části tematické.

Na základě studia korpusových dat jsme zjistili, že příčinné sousloví *par suite de* se v korpusu vyskytlo v celkovém počtu **423** výskytů, z nichž se **14** výskytů (tj. 3,30 %) objevilo na začátku věty. Ve větě a neoddělené čárkou, která by se k nim vztahovala, se objevilo **265** výskytů (tj. 62,70 %). Dále jsme *par suite de* našli v pozici, ve které bylo oddělené čárkou pouze ve svém levém kontextu a zakončené tečkou, v případě **43** výskytů (tj. 10,20 %), a v **101** výskyttech (tj. 23,80 %) bylo toto předložkové sousloví oddělené čárkou ve svém levém i pravém kontextu.

Graf 9. Postavení *par suite de* ve francouzské větě

2.2.1.5.4. Respondenty výrazu *par suite de*

Předložkové sousloví *par suite de* bylo do češtiny nejčastěji překládáno výrazem *v důsledku*, 204 výskytů. V 57 výskytech bylo přeloženo také výrazem *po*. Jako další časté respondenty fungují taktéž *na základě*, *z důvodu* a *následkem*.

Tab. 14. Respondenty výrazu *par suite de*

Fr. výraz	Počet výskytů	České respondenty	Počet užití
par suite de	423	v důsledku	204
		po	57
		na základě	31
		z důvodu	28
		následkem	18
		další jazykové prostředky	85
		celkem	423

Kromě výše uvedených výrazů může být *par suite de* přeloženo i dalšími jazykovými prostředky:

- (1) *Par suite de la levée des restrictions en cours, il convient d'appliquer également au Royaume-Uni la limite d'âge pour le retrait de la colonne vertébrale des bovins et la liste de matériels à risque spécifiés qui s'appliquent dans les autres États membres.* *V návaznosti na zrušení současných omezení by se měly věková hranice pro odstraňování páteře skotu a seznam specifikovaného rizikového materiálu použitelné v ostatních členských státech používat rovněž ve Spojeném království.*
- (2) *Lorsque, au cours de son stage, l'agent est empêché d'exercer ses fonctions, par suite de maladie ou d'accident, pendant* *Nemůže-li zaměstnanec během zkušební doby svou službu **pro** nemoc nebo úraz zastávat nejméně po dobu jednoho měsíce,*

une durée d'au moins un mois, le directeur peut prolonger le stage d'une durée correspondante.

může ředitel zkušební dobu o odpovídající dobu prodloužit.

- (3) *Aucuns frais ne sont prélevés lorsque les billets en euros ont été mutilés ou endommagés **par suite d'un vol, d'un vol aggravé ou d'une tentative desdites infractions.***

*Poplatek se nevyměří, jestliže byly eurobankovky poškozeny **v souvislosti s pokusem o loupež nebo krádež či s dokonanou loupeží nebo krádeží.***

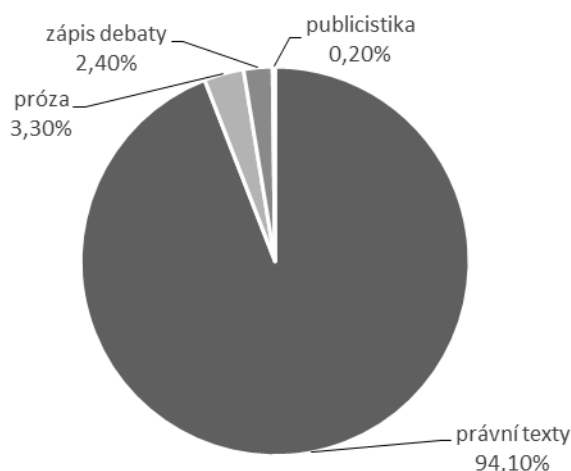
- (4) *Le premier concerne la réduction progressive de l'autonomie des directions générales, **par suite des effets combinés d'un service juridique de plus en plus hésitant à aller en justice et d'un secrétariat général toujours plus réticent à encourager les États membres.***

*Prvním je postupné omezování nezávislosti generálních ředitelství **vlivem kombinace účinnosti právního útvaru, který je stále méně ochotný chodit k soudu, a generálního sekretariátu, který je stále méně ochotný podporovat členské státy.***

2.2.1.5.5. Výskyt výrazu *par suite de* ve vztahu k typu textu

V korpusu InterCorp jsme vyhledali **423** výskytů příčinného výrazu *par suite de*. Jejich převážná většina pocházela z právních textů, **398** výskytů (tj. 94,10 %). V nesrovnatelně menší míře se předložkové sousloví *par suite de* objevilo rovněž v próze, **14** výskytů (tj. 3,30 %), v zápisech debat, **10** výskytů (tj. 2,40 %). Pouze jednou se *par suite de* vyskytlo v publicistice (tj. 0,20 %).

Graf 10. Četnost výskytu *par suite de* ve vztahu k typu textu

2.2.1.5.6. Substantiva v pravém kontextu výrazu *par suite de*

V pravém kontextu *par suite de* se substantivum vyskytlo celkem **172krát** a jednalo se o **70** různých substantiv.

Tab. 15. Substantiva v pravém kontextu výrazu *par suite de*

Pořadí	Substantiva	Počet výskytů
1.	circonstances	31
2.	maladie	16
3.	obligations	12
4.	erreurs	9
5.	négociations	5
6.	modifications	5
7.	changements	5
8.	cas	5
9.	mesures	4
10.	droits	3
11.	dispositions	3
12.	conditions	3
13.	vols	2
14.	retrait	2
15.	retards	2
16.	rachat	2
17.	mouvements	2
18.	application	2
19.	adhésion	2
20.	dépassement	2
21.	décès	2
22.	dysfonctionnement	2
23.	différences	2
24.	calamités	2
25.	accords	2
26.	vol	1
27.	vacances	1
28.	utilisations	1
29.	utilisation	1
30.	troubles	1

V pravém kontextu předložkového sousloví *par suite de* se vyskytla pouze substantiva vyjadřující stavy, **36** výskytů (např. *accidents, accord, calamités, cas, causes, circonstances, conditions, décès, défaillance, délai, différences, difficultés, dispositions, droits, dysfonctionnement, effets, erreurs, handicap, choc, liberté, maladie, mesures, nécessités, non-respect, obligations, principes, problèmes, retards, risque, temps, troubles, vacances*), a také dějová substantiva, **34** výskytů (např.

*adhésion, achats*²⁴¹, *altérations, application, comportement, déclenchement, départ, dépassement, développement, dissolution, changements, importations, incorporations, invasion, maintien, modification, mouvements, négociations, opération, paiement, pratiques, rachat, rectifications, remplacement, transfert, utilisation, vol*).

Tab. 16. Třídění substantiv v pravém kontextu *par suite de*

	Počet výskytů
Abstraktní substantiva	
děje/ činnosti	34
vlastnosti	0
stavy	36
celkem	70
Konkrétní substantiva	
osoby	0
zvířata	0
věci	0
vlastní jména	0
celkem	0

2.2.1.6. À LA SUITE DE

Předložkové sousloví *à la suite de* jsme z korpusu vyexcerpovali pomocí dotazu: *[À] la suite d. **.

Po bližším prostudování vyexcerpovaných výskytů jsme zjistili, že výraz *à la suite de* má v českém překladu nejen typicky příčinné ekvivalenty, viz věta (1) (např. *díky, v důsledku, na základě, vzhledem k, s ohledem na, následkem*, apod.), ale i ty ekvivalenty, které vyjadřují časovou následnost, viz věty (2) až (5) (např. *po, poté, popř. od*).

(1) <i>Nous avons déjà discuté du fait qu'à la suite du traité de Lisbonne, le Parlement a désormais la possibilité de voter en faveur d'accords de services aériens de ce genre, ou de les rejeter.</i>	<i>Už jsme hovořili o tom, že <u>díky Lisabonské smlouvě</u> má Parlament možnost svým hlasováním podobné dohody o letecké dopravě podpořit nebo odmítnout.</i>
(2) <i>Aux Etats-Unis, par exemple, de nouvelles lois ont été votées à la suite du crash de 1929, et la loi Sarbanes-Oxley fut adoptée en</i>	<i>Například v USA byly nové zákony o cenných papírech schváleny <u>po krachu burzy v roce 1929</u> a zákon Sarbanes - Oxley byl přijat v roce</i>

²⁴¹ Substantivum *achats* (náklady, nakupování) řadíme mezi dějová slovesa, dle kontextu se ale může jednat i o výsledek tohoto děje (nakoupené zboží).

2002 à la suite de l'explosion de la bulle internet et des scandales Enron et WorldCom .

- (3) À la suite d'une fusion qui a été approuvée par la Commission le 8 octobre 1999(8), trois des quatre producteurs communautaires ont adhéré au groupe ThyssenKrupp Steel.
- (4) Affaiblie à la suite de l'effondrement de l'URSS, l'économie s'est effondrée après une succession d'inondations et de sécheresses en 1995, 1996 et 1997.
- (5) À la suite de la publication du règlement provisoire, les pouvoirs publics australiens ont présenté, le 17 janvier 2000, leurs commentaires écrits sur les informations communiquées concernant les détails sous-tendant les faits et considérations essentiels sur la base desquels les mesures provisoires ont été imposées.

2002, bezprostředně po zhroutilí internetové bubliny a skandálech kolem firem Enron a WorldCom .

Po fúzi schválené Komisí dne 8. října 1999 [8] se tři ze čtyř výrobců Společenství stali součástí skupiny Thyssen Krupp Steel.

Po oslabení vyvolaném rozpadem SSSR se její hospodárství po sérii záplav a such v letech 1995, 1996 a 1997 dostalo na samé dno.

Po vyhlášení nařízení o prozatímním clu doručila australská vláda dne 17. ledna 2000 své písemné stanovisko k oznámení, ve kterém byla podrobně informována o podstatných skutečnostech a úvahách, na jejichž základě byla zavedena předběžná opatření.

K této časové následnosti dvou dějů si v krátkosti dovoluujeme dodat, že v ní taktéž spatřujeme příčinný vztah, tedy vztah mezi příčinou a následkem. Je pro ni totiž charakteristické, že dva děje či procesy probíhají v časovém sledu, ve kterém příčina vždy předchází následek. Časový průběh a příčinnost jsou tedy pevně spjaté, jak jsme již nastínili v podkapitole 1.1.2. Kauzální vztah a kategorie času.

2.2.1.6.1. À la suite de – na začátku věty

- (1) À la suite de l'introduction de l'euro par la Slovénie le 1er janvier 2007, les établissements de crédit et les succursales d'établissements de crédit situés en Slovénie seront assujettis à l'obligation de constitution de réserves à compter de cette date.

V důsledku zavedení eura ve Slovinsku k 1. lednu 2007 se na úvěrové instituce a pobočky úvěrových institucí, které se nacházejí ve Slovinsku, bude od tohoto data vztahovat povinnost minimálních rezerv.

- (2) À la suite d'une chute des prix planétaire, les producteurs de lait européens ont essayé de graves pertes. Evropští producenti mléka utrpěli v důsledku propadu světových cen obrovské ztráty.
- (3) À la suite d'une demande du Conseil européen des fédérations de l'industrie chimique (CEFIC), la Commission a été saisie en février 1999 d'une demande de réexamen au titre de l'expiration des mesures et de réexamen intermédiaire, déposée conformément à l'article 11, paragraphes 2 et 3, du règlement de base. Na žádost Evropské rady pro chemický průmysl (CEFIC) byl v únoru 1999 zahájen prozatímní přezkum před pozbytím platnosti podle čl. 11 odst. 2 a 3 základního nařízení.
- (4) À la suite d'une réorganisation interne au sein des services administratifs allemands, il y a lieu d'adapter ladite adresse. Na základě vnitřní reorganizace v rámci německých správních útvarů je třeba tuto adresu změnit.
- (5) À la suite d'un transfert de possibilités de pêche, le quota disponible pour la Suède n'est plus épuisé. Vzhledem k převodu rybolovných práv již není kvóta pro Švédsko vyčerpána.
- (6) À la suite de ce pacte, plusieurs autres États membres ont rejoint la zone euro: par exemple la Lettonie, la Lituanie, la Pologne, le Danemark, la Roumanie et la Bulgarie. Díky tomuto paktu se k eurozóně připojilo několik dalších členských států, například Lotyšsko, Litva, Polsko, Dánsko, Rumunsko a Bulharsko.
- (7) À la suite des résultats positifs des évaluations et des visites de suivi effectuées par des équipes d'experts, nous pouvons conclure que même si certaines questions restent en suspens et que des rapports réguliers et des visites de suivi futures sont exigés, ces éléments ne constituent pas un obstacle à l'adhésion totale de la Bulgarie et de la Roumanie à l'espace Schengen . S ohledem na kladné výsledky hodnocení a opakovaných návštěv expertních týmů můžeme dospět k závěru, že ačkoli některé otázky jsou dosud nedorěšené a budou vyžadovat pravidelné podávání zpráv a za určitý čas další opatření, nepředstavují překážku pro plnohodnotné členství Bulharska a Rumunska v schengenském prostoru.

Větech (8) a (9) je zdůrazněna časová souslednost dvou dějů, vyjádřená výrazem *po*.

- (8) À la suite de cet échange d'informations, la Commission a jugé nécessaire d'ouvrir la procédure prévue à l'article 88, paragraphe 2, du traité CE. Po této výměně informací považovala Komise za nutné zahájit řízení podle čl. 88 odst. 2 Smlouvy o ES.
- (9) À la suite des événements tragiques qui se sont produits au Japon, je crois qu'il est urgent d'achever tous les programmes de fermeture et de démantèlement des centrales nucléaires d'Europe centrale et orientale dont les activités ne satisfont pas aux normes de sécurité européennes. Po tragických událostech v Japonsku se domnívám, že naléhavě potřebujeme dokončit všechny programy uzavření a vyřazení jaderných elektráren ve střední a východní Evropě, jejichž provoz nevyhovuje evropským bezpečnostním normám.

Ve větách (1) až (9) je PUP uvozené příčinným výrazem *à la suite de* v tematické části výpovědi.

- (10) C'est également à la suite d'un autre incident que Sarkozy a présenté sa deuxième grande initiative de l'été : la déchéance de nationalité pour tout Français " d'origine étrangère " se rendant coupable de crime grave . Další incident přiměl Sarkozyho k jeho druhé velké letní iniciativě. Prezidentův plán spočíval v odebrání občanství těm francouzským občanům „cizího původu“, kteří se dopustí závažných trestných činů.
- (11) C'est à la suite de cela qu'à l'encontre de mes désirs réels j'avais résolu de me marier. A proto jsem se oproti svým skutečným tužbám rozhodl oženit.

À la suite de jsme v korpuse našli také vytčené na začátek věty pomocí konstrukce *c'est... que/ qui*, např. ve větách (10) a (11), ve kterých PUP představuje réma vytčené na začátek věty.

2.2.1.6.2. *À la suite de* – ve větě a neoddělené čárkou

Věty (1) až (4) ilustrují výskyt předložkového sousloví *à la suite de*, jež není oddělené čárkou, která by se k němu vztahovala.

- (1) Comme vous le savez tous, l'une de ces trois agences a changé la note de l'Allemagne la semaine dernière à la suite d'une erreur inacceptable. Jak jistě všichni víte, jedna ze tří agentur změnila minulý týden úvěrový rating Německa z důvodu nepřijatelné chyby.

- (2) *Peut-être verrez-vous les camarades de jeu de vos enfants déménager parce que leurs parents ont été expulsés de chez eux, ou des maisons saccagées dans votre rue par des propriétaires furieux à la suite d'une saisie.* Mohl by se vám ještě naskytnout obrázek odchodu kamaráda vašeho potomka, jehož rodiče byli pro nesplácení hypotéky vyhozeni z domu.
- (3) *Une aide particulière des Fonds structurels de l'Union européenne est également requise afin de fournir une assistance mutuelle aux régions qui souffriront à la suite de ces mesures.* Současně je třeba zvláštní podpory ze strukturálních fondů Evropské unie pro zajištění vzájemné pomoci pro regiony, které budou v důsledku těchto opatření trpět.
- (4) *Elle résulte de la hausse des coûts de sécurité observée à la suite des attentats terroristes du 11 septembre 2001 et de l'instauration d'un cadre réglementaire européen pour la sûreté aérienne.* Vychází ze zvyšování nákladů na bezpečnost, které lze pozorovat od teroristických útoků dne 11. září 2001, a z ustanovení regulačního rámce EU pro ochranu letectví.

PUP uvozené výrazem *à la suite de*, v postavení na konci výpovědi a neoddělené čárkou, je v rématické části výpovědi a přináší novou informaci.

2.2.1.6.3. *À la suite de* – oddělené čárkou

Věty (1) až (4) ilustrují výskyt *à la suite de*, které je ve svém levém kontextu oddělené čárkou a v pravém zakončené tečkou.

- (1) *Le 23 février 2004, les États-Unis d'Amérique ont confirmé l'apparition d'un foyer de peste aviaire hautement pathogène dans un troupeau de volailles de l'État du Texas (comté de Gonzales), à la suite d'un contrôle positif effectué le 17 février 2004.* Dne 23. února 2004 byl ve Spojených státech amerických potvrzen výskyt ohniska vysoce patogenní chřátky ptáků v drůbežím hejnu ve státě Texas (okres Gonzales), a to v důsledku pozitivního nálezu v rámci kontroly provedené dne 17. února 2004.

- (2) *Je soutiens l'issue favorable qui a été donnée au vote par le Conseil concernant la nomination de M. Praet à la fonction de membre du directoire de la Banque centrale européenne, à la suite de l'évaluation positive du curriculum vitae de celui-ci et des réponses apportées au questionnaire écrit qui avait été adressé à tous les candidats à ce poste.*
- (3) *Le compte à rebours a débuté le 3 mai, à la suite de la première session du nouveau Parlement irakien.*
- (4) *La Commission, agissant selon la procédure prévue à l'article 26, peut adapter ou supprimer les garanties complémentaires prévues au paragraphe 1 en fonction de la situation zoosanitaire prévalant dans la Communauté, notamment à la suite d'actions d'éradication entreprises pour la maladie visée à l'annexe A colonne 1 de la liste I.*
- (5) *Ici, en Europe, nous devons réduire notre forte dépendance vis-à-vis du gaz russe, en particulier à la suite des crises de ces dernières années.*
- (6) *Au cours des discussions qui ont eu lieu ces derniers mois, le Conseil est parvenu à un accord avec le Parlement, à la suite de négociations sur certaines questions plus controversées et problématiques.*
- Podporuji příznivý výsledek hlasování Rady o jmenování pana Praeta členem výkonné rady Evropské centrální banky, a to na základě kladného posouzení jeho životopisu a jeho písemných odpovědí v dotazníku, který dostali uchazeči o toto místo.
- Čtyřměsíční stopky začaly tikt už 3. května, po první schůzi nového iráckého parlamentu.
- Komise může postupem podle článku 26 upravit nebo zrušit dodatečné záruky uvedené v odstavci 1 v závislosti na vývoji veterinární situace ve Společenství, zejména po provedení opatření pro eradikaci nákaz uvedených v příloze A sloupci 1 seznamu I.
- Zde v Evropě musíme snížit naši těžkou závislost na ruském plynu, zejména po krizích v uplynulých letech.
- Během diskusí, které se konaly v minulých měsících, dosáhla Rada s Parlamentem dohody na základě jednání o některých diskutabilnějších a znepokojujících otázkách.

Pokud jde o AČV, PUP vyjádřené ve výše uvedených větách (1) až (5) představuje druhé réma výpovědi. Všimněme si, že i v českém překladu, ve větách (1) až (5), předchází PUP čárka. Ovšem např. ve větě (6) čárka v českém překladu přítomna není.

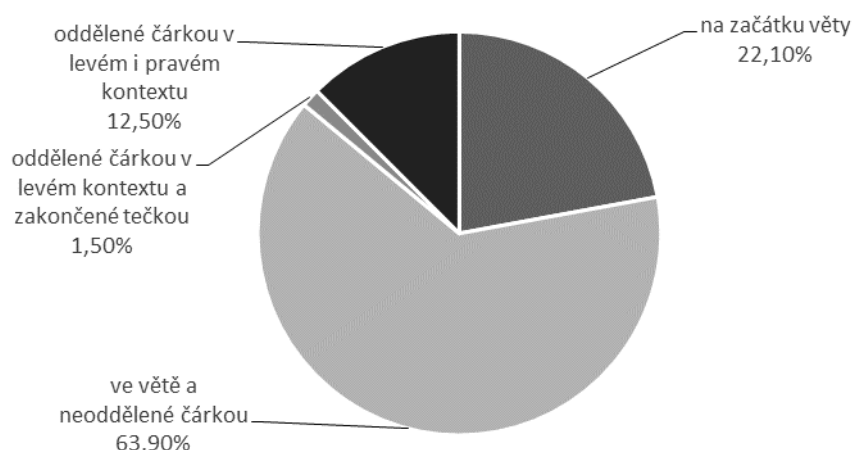
Z korpusu jsme výraz *à la suite de* vyexcerpovali také jako vložený větný člen oddělený v levém i pravém kontextu čárkami, které se k němu vztahovaly.

(7)	<i>La Commission, <u>à la suite de l'adoption d'un programme de développement rural</u>, verse un préfinancement unique à l'État membre, pour le programme concerné.</i>	<i><u>Po přijetí programu rozvoje venkova</u> provede Komise členskému státu jedinou platbu předběžného financování na daný program.</i>
(8)	<i>En vue d'octroyer la décharge, le Parlement européen examine, <u>à la suite du Conseil</u>, les comptes, les états et le bilan financiers de l'organisme communautaire.</i>	<i>Před udělením absolutoria Evropský parlament přezkoumá, <u>poté co tak učiní Rada</u>, závěrečný účet a finanční výkazy subjektu Společenství.</i>
(9)	<i>La Commission propose, <u>à la suite d'une coopération étroite avec les États membres</u>, les orientations stratégiques de la Communauté pour la cohésion visées à l'article 25 du présent règlement.</i>	<i><u>Na základě úzké spolupráce s členskými státy</u> navrhne Komise strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost uvedené v článku 25.</i>
(10)	<i>Ce qui s'est passé en Géorgie, <u>à la suite du récent conflit avec la Russie</u>, peut servir d'exemple.</i>	<i>Možný model představují zkušenosti Gruzie <u>po nedávné válce s Ruskem</u>.</i>

Ve větě (7) je PUP v tematické části výpovědi, naopak ve větách (8) až (10) je v části rematické.

Z korpusu InterCorp jsme vyexcerpovali celkem **5828** výskytů *à la suite de*. V pozici na začátku věty se objevilo **1287** výskytů (tj. 22,10 %). Dále bylo **3724** výskytů (tj. 63,90 %) ve větě a neoddělených čárkou, která by se k nim vztahovala. Dodělených čárkou v levém kontextu a zakončených tečkou v pravém kontextu bylo **88** výskytů (tj. 1,50 %). V počtu **729** výskytů (tj. 12,50 %) byl studovaný výraz oddělený čárkou ve svém levém i pravém kontextu.

Graf 11. Postavení *à la suite de* ve francouzské větě

2.2.1.6.4. Respondenty výrazu *à la suite de*

Francouzské předložkové sousloví *à la suite de* mělo jako nejčastější český respondent výraz *po*, v **2368** výskytech. Dále bylo přeloženo výrazy *v důsledku*, *na základě* nebo *poté*.

Tab. 17. Respondenty výrazu *à la suite de*

Fr. výraz	Počet výskytů	České respondenty	Počet užití
<i>à la suite de</i>	5828	<i>po</i>	2368
		<i>v důsledku</i>	889
		<i>na základě</i>	761
		<i>poté</i>	199
		další jazykové prostředky	1611
		celkem	5828

Mezi výskyty jsme ale našli i další možné české překlady tohoto výrazu:

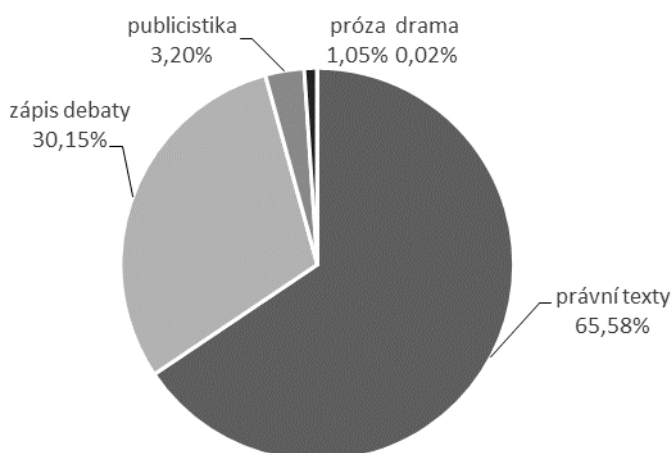
- (1) *C'est à la suite de cela qu'à **A proto** jsem se oproti svým l'encontre de mes désirs réels skutečným tužbám rozhodl oženit. j'avais résolu de me marier.*
- (2) *Mais Hermione n'était pas décidée Hermiona se však nemínila tak à abandonner la partie aussi snadno vzdát. Prolezla otvorem v facilement et elle franchit le trou à podobizně **za Ronem** a syčela na **la suite de Ron** en émettant des oba jako rozčilená husa. sifflements d'oise furieuse.*

(3)	<i>Le conseil supérieur décide des mesures d'organisation à prendre, y compris celles concernant le personnel, <u>à la suite de la dénonciation par l'une des parties contractantes.</u></i>	<i>Nejvyšší rada rozhoduje, jaká organizační opatření, včetně personálních opatření, mají být přijata <u>jako následek vypovězení úmluvy některou ze smluvních stran.</u></i>
(4)	<i><u>À la suite de l'engagement de négociations entre la Communauté européenne ("CE") et la Malaisie...</u></i>	<i><u>V návaznosti na zahájení jednání mezi Evropskými společenstvími (ES) a Malajsií...</u></i>
(5)	<i>Dans les délais les plus brefs, l'État membre communique à la Commission les conclusions établies <u>à la suite de l'enquête.</u></i>	<i>Členský stát sdělí Komisi co nejdříve závěry vyplývající z <u>šetření.</u></i>
(6)	<i>Il convient de souligner que l'enquête effectuée aux fins du présent réexamen a été ouverte <u>à la suite d' une demande de l'industrie communautaire ...</u></i>	<i>Mělo by být zdůrazněno, že současné přezkumné šetření bylo provedeno <u>na žádost průmyslu Společenství</u></i>

2.2.1.6.5. Výskyt výrazu *à la suite de* ve vztahu k typu textu

Výraz *à la suite de* se nejčastěji vyskytl v právních textech, **3822** výskytů (tj. 65,58 %), dále se objevil v zápisech debaty v počtu **1757** výskytů (tj. 30,15 %), méně často pak byl nalezen v publicistice, **187** výskytů (tj. 3,20 %), v próze, **61** výskytů (tj. 1,05 %) a pouhý **1** výskyt (tj. 0,02 %) se objevil v dramatu.

Graf 12. Četnost výskytu *à la suite de* ve vztahu k typu textu

2.2.1.6.6. Substantiva v pravém kontextu výrazu *à la suite de*

V pravém kontextu *à la suite de* se substantivum vyskytlo celkem **1778krát** a jednalo se o **469** různých substantiv.

Tab. 18. Substantiva v pravém kontextu výrazu *à la suite de*

Pořadí	Substantiva	Počet výskytů
1.	pratiques	46
2.	modifications	45
3.	inondations	41
4.	événements	34
5.	négociations	34
6.	élections	31
7.	l'adhésion	28
8.	irrégularités	28
9.	mesures	27
10.	contrôles	26
11.	changements	26
12.	rapport	25
13.	institution	25
14.	remplacements	24
15.	réexamen	23
16.	consultations	23
17.	mouvements	22
18.	vote	21
19.	apparition	21
20.	discussions	21
21.	catastrophes	21
22.	traité	17
23.	changement	17
24.	débat	16
25.	distillations	16
26.	décès	15
27.	transfert	14
28.	retrait	14
29.	licenciements	14
30.	décisions	14

V pravém kontextu výrazu *à la suite de* se nejhojněji objevila substantiva vyjadřující děje či činnosti, **272** výskytů (např. *acceptation, accroissement, accusations, acquisition, actions, activités, adhésion, adjudications, adoption, affirmations, affrontements, agressions, achat, allégations, amortissements, annulations, appel, application, arrêts, assouplissement, attaques, attentat, audition, augmentation, autorisation, bombardements, bouleversements, communication, condamnations, conflit, conquêtes, considérations, consultations, contrôle, crash,*

débat, déclarations, découpage, dégagements, déchaînements, délibérations, délocalisations, démantèlement, démissions, départ, dépassement, dérogations, désengagement, désignations, développement, différend, discours, discussion, distillations, drainage, éclaircissements, éclatement, effondrement, échauffement, élargissement, élargissements, élections, émeutes, émissions, engagements, enquête, entretiens, escroqueries, essais, évaluation, exclusion, exécution, expérimentations, expiration, explosion, extension, faits, fuites, fusions, glissements, chevauchement, importations, imposition, incident, incidents, inclusion, ingestion, initiative, innovations, inspection, instauration, interceptions, interventions, invasion, investissement, invitation, jugement, lancement, licenciement, limitations, litige, manifestations, manquement, massacre, meurtre, mission, modifications, mouvement, multiplications, négociations, observation, occupation, opération, partage, perfectionnement, persécutions, perturbations, pourparlers, prélèvement, préparations, progrès, ralentissement, ravages, réaménagement, récession, recommandations, recul, réductions, réévaluation, réexamen, relèvement, renouveau, renversement, rupture, sous-estimation, transfert, transformations, travail, vente, vérification, visites), dále se v korpusu objevila stavová substantiva, **174** výskytů (např. absence, accord, actes, affaires, amendements, articles, avis, bilan, budget, calamités, campagne, cancer, catastrophes, causes, circonstance, complément, compromis, concentrations, conclusions, concours, conditions, conséquences, cortège, crise, cycle, cyclone, décès, déclaration, décret, dépôt, désastre, déséquilibres, désordres, difficultés, dommages, doutes, drame, effets, échéance, échec, erreur, étapes, état, fantaisies, festin, flou, formalités, guerres, choc, impressions, indications, infections, informations, inondations, institution, leçons, maladie, malheur, manque, mesures, naufrage, non-respect, objectifs, obligations, obstacles, ouragan, parodie, pénalités, périodes, perte, pétitions, plan, pluies, pression, problèmes, référendums, résultat, retard, sécheresse, séisme, sinistre, stress, succès, tensions, tentatives, troubles, tsunami, vagues, vent, veto, victoire), v mnohem menším počtu se vyskytla substantiva vlastností, **7** výskytů (*défaillances, déficiences, disparités, irrégularités, négligence, négligences, précipitations*).

Mezi výskyty se objevila i konkrétní substantiva: jména osob, **5** výskytů (*artilleur, président, producteurs, visiteur, visiteurs*), jména zvířat, **2** výskyty (*araignées, poissons*), jména věcí, **3** výskyty (*carrousels, livre, paquet*). Pokud jde o vlastní jména, v korpusu jsme našli **6** výskytů (*Livre vert (= Zelená kniha)*),

Tchernobyl, Ron, M. Busuttil (= Pan Busuttil), Kabbalistes, Conseil européen (= Evropská rada).

Tab. 19. Třídění substantiv v pravém kontextu *à la suite de*

	Počet výskytů
Abstraktní substantiva	
děje/ činnosti	272
vlastnosti	7
stavy	174
celkem	453
Konkrétní substantiva	
osoby	5
zvířata	2
věci	3
vlastní jména	6
celkem	16

Dále jsme do francouzské části korpusu InterCorp zadali výraz *à la suite de* a do českého zarovnaného korpusu jeho respondenty *po, poté* a zkoumali jsme, jaká substantiva se budou za francouzským předložkovým souslovím *à la suite de* vyskytovat v případě těchto českých respondentů, které vyjadřují časovou následnost. Obdobně jsme postupovali i u českých respondentů *v důsledku* a *na základě*, které jsou primárně kauzální.

**Tab. 20. Substantiva v pravém kontextu *à la suite de*:
v případě českých respondentů *po, poté***

Pořadí	České respondenty <i>à la suite de</i>			
	<i>Po</i>		<i>Poté</i>	
	Substantiva	Počet výskytů	Substantiva	Počet výskytů
1.	élections	25	remplacements	21
2.	remplacements	24	informations	4
3.	institution	23	vote	3
4.	inondations	20	rejet	3
5.	réexamen	18	modifications	3
6.	consultations	17	élections	2
7.	événements	14	refus	2
8.	examen	13	rapport	2
9.	débat	13	processus	2
10.	catastrophes	13	compromis	2
11.	discussions	12	achat	2
12.	négociations	11	événements	1
13.	vote	10	troubles	1
14.	retrait	10	tests	1

15.	modifications	10	suicide	1
16.	changement	10	soutien	1
17.	échéance	9	référendum	1
18.	contrôles	9	réformes	1
19.	apparition	8	réexamen	1
20.	tremblement	7	rumeurs	1
21.	sommet	7	recouvrement	1
22.	attentats	7	ravages	1
23.	rapport	6	prélèvement	1
24.	informations	6	propos	1
25.	traité	5	éclatement	1
26.	référendum	5	effondrement	1
27.	ouverture	5	lancement	1
28.	démissions	5	lacunes	1
29.	commentaires	5	irrégularités	1
30.	changements	5	inspections	1
celkem	243	645	42	77

Tab. 21. Substantiva v pravém kontextu à la suite de: v případě českých respondentů v důsledku, na základě

Pořadí	České respondenty à la suite de			
	<i>V důsledku</i>		<i>Na základě</i>	
	Substantiva	Počet výskytů	Substantiva	Počet výskytů
1.	modifications	27	examen	13
2.	irrégularités	23	contrôles	10
3.	mesures	12	négociations	9
4.	changements	9	autorisation	7
5.	élargissement	8	discussions	7
6.	événements	7	demandes	7
7.	transfert	7	contrôle	6
8.	apparition	7	recommandations	5
9.	contrôles	7	communications	5
10.	traité	6	résultats	4
11.	transferts	5	rapport	4
12.	négociations	5	enquêtes	4
13.	difficultés	5	dépôt	4
14.	mouvements	4	décisions	4
15.	dépassement	4	consultations	4
16.	circonstances	4	concours	4
17.	changement	4	actions	4
18.	calamités	4	études	3
19.	actions	4	réexamens	3
20.	retrait	3	réexamen	3
21.	périodes	3	observations	3
22.	problèmes	3	mouvements	3
23.	licenciements	3	modifications	3
24.	conflit	3	mesures	3
25.	accidents	3	informations	3
26.	vote	2	développements	3

27.	violences	2	amendements	3
28.	tensions	2	accords	3
29.	réorganisations	2	travaux	2
30.	retards	2	tests	2
celkem	148	314	92	214

Jak je z výsledků ve výše uvedených tabulkách patrné, při respondentech *po*, *poté* se za francouzským výrazem *à la suite de* vyskytovala v převážné většině dějová substantiva (např. *élections, remplacements, réexamen, consultations, événements, examen, discussions, négociations, vote, retrait, modifications, changement*). V prvních 30 výskytech těchto respondentů jsme ale zaznamenali i několik stavových substantiv (např. *lacunes, institution, sommet, informations, troubles*).

I při českých respondentech *v důsledku* a *na základě* byl za francouzským *à la suite de* vysoký výskyt dějových substantiv (např. *modifications, changements, élargissement, événements, transfert, apparition, contrôles, transferts, négociations*), počet stavových substantiv se ale oproti výše uvedeným respondentům zvýšil (např. *difficultés, circonstances, calamités, périodes, problèmes, violences, tensions, retards, informations, amendements, accords*).

Nicméně si dovoluujeme konstatovat, že za výrazem *à la suite de* se nejčastěji vyskytují dějová substantiva, ať už v případě českých respondentů *po*, *poté*, nebo respondentů *v důsledku* a *na základě*.

2.2.1.7. À FORCE DE

Toto francouzské předložkové sousloví jsme v korpusu hledali podle vyhledávacího dotazu: *[À] force d.**.

Po zadání tohoto výrazu do francouzské části InterCorpu jsme zjistili, že v českém překladu bylo *à force de* přeloženo také výrazy realizujícími nejen příčinu vlastní (1), ale i podmínku (2) a (3) a přípustku (4).

(1)	<i>Des projets risquent d'être bloqués à force de retards.</i>	<i>Hrozí, že projekty budou kvůli zpoždění zablokovány.</i>
(2)	<i>Ils vont le réveiller à force de faire du bruit !</i>	<i>Jestli s tím nepřestanou, určitě ho probudí!</i>
(3)	<i>Et puis, à force d'hésiter entre deux options nous allons certainement tomber dans le paradoxe de "l'âne de Buridan",</i>	<i>A pokud budeme příliš váhat mezi dvěma možnostmi, dozajista upadneme do nástrah paradoxu „Buridanova osla“, chudáka</i>

ce pauvre animal positionné à égale distance entre un seau d'eau et un seau d'avoine qui meurt de faim et de soif pour ne pas avoir pu choisir entre ses deux désirs.

zvířete, které má stejně daleko ke kbelíku s vodou jako ke kupce sena a nakonec umírá hladem i žízní, protože se nedokáže rozhodnout, čemu dát přednost.

- (4) *Aveugle ou cul-de-jatte, fourvoyé par mes erreurs, je gagnerais la guerre à force de perdre les batailles.*

Třebas slepý nebo ochrnutý na nohy, třebas svedený z cesty vlastními omyly, přece bych vyhrál válku, a to přes prohrané bitvy.

Tento jev si objasňujeme tím, že překladatel se řídí širším kontextem, který nám korpus neposkytuje. Z korpusových dat totiž máme možnost studovat pouze nejbližší kontext hledaného výrazu.

2.2.1.7.1. À force de – na začátku věty

- (1) *À force d'inhaler les remugles de l'Occupation, je portais le masque d'un traître de comédie.*

Vdechováním okupační zatuchliny jsem získal masku operetního padoucha.

- (2) *À force de patience, j'avais fait admettre mes cahiers, mes crayons, mon petit magnétophone à piles qui ne fonctionnait jamais, mon appétence malsaine pour les paroles, toutes les paroles, même les plus inutiles.*

Trpělivým úsilím jsem dosáhl toho, že mi byly prominuty moje sešity, mé tužky, můj bateriový magnetofon, který nikdy nefungoval, moje chorobná chtivost slov, všech slov včetně těch nejméně užitečných.

- (3) *À force de démarchage, j'ai réussi à décrocher une demande d'illustration pour une publicité.*

Díky akvizici se mi podařilo ulovit zakázku na ilustraci pro jednu reklamu.

- (4) *À force de tenter de rassurer les marchés, vous désespérez des sociétés.*

Ve snaze uklidnit trhy doháníte k zoufalství firmy.

- (5) *À force de pressions fiscales étouffantes, vous êtes arrivés à ce que les travailleurs flamands coûtent beaucoup plus cher que leurs homologues d'autres pays, tout en gagnant moins - c'est également un facteur.*

Pomocí ohromné daňové zátěže jste zajistili, že vlámští pracující stojí o poznání více než jejich protějšky v ostatních zemích, a že mají zároveň mnohem méně možností - to je také jistý faktor - a je na čase, abyste se nad tím více zamysleli.

PUP ve větách (1) až (5) jsou v tematické části výpovědi.

- (6) *C'est à force de tenter de tout*

Právě snaha řešit všechno na

résoudre au niveau européen que nous nous sommes retrouvés dans cette pagaille, et comment allons-nous y faire face ?

úrovni Evropské unie nás zavedla do problémů, které řešíme jak ?

Ve větě (6) byla francouzská vytýkáací konstrukce *c'est... que* převedena do češtiny prostřednictvím lexikálního prostředku *právě*. Tento výskyt byl jediný, ve kterém se příčinný výraz *à force de* v korpusu objevil vytčený na začátek výpovědi.

2.2.1.7.2. *À force de* – ve větě a neoddělené čárkou

(1) <i>Je me souviens que, petits, nous en sortions couverts de bosses <u>à force de nous foutre des coups de boule à nous-mêmes.</u></i>	<i>Vzpomínám si, jak jsme z něj jako malí kluci vycházeli, čelo samá boule, <u>protože jsme si nic nedělali z ran do kebulí, které jsme si působili sami.</u></i>
(2) <i>Les conversations ne se sont pas terminées le matin, mais l'après-midi, Papa n'était pas en état de poursuivre sa campagne d'écoute, il était rompu <u>à force de se tenir dans cette position inhabituelle et inconmode.</u></i>	<i>Jednání dopoledne neskončilo, ale odpoledne otec už nebyl s to pokračovat v naslouchací akci. Byl celý polámaný <u>od té nezvyklé a nepohodlné polohy.</u></i>
(3) <i>Des projets risquent d'être bloqués <u>à force de retards.</u></i>	<i>Hrozí, že projekty budou <u>kvůli zpoždění</u> zablokovány.</i>
(4) <i>Harry ne sentait plus ses mains <u>à force d'applaudir.</u></i>	<i>Harry už <u>od samého tleskání</u> necítil ruce.</i>
(5) <i>Une telle caractéristique s'avère d'autant plus précieuse que la plupart des habitants des grandes cités de ce cent millième millénaire sont devenus complètement aveugles <u>à force de passer toute leur existence sous terre.</u></i>	<i>Tato schopnost je tím vzácnější, že většina obyvatel velkých měst se stala ve stotisícím tisíciletí naprosto slepou, <u>protože tráví celý život pod zemí.</u></i>
(6) <i>Parfois, j'ai peur que mon visage se déforme et que ma bouche tombe <u>à force d'être sérieuse.</u></i>	<i>Někdy mám strach, že <u>ze samé vážnosti</u> budu mít strnulou tvář a vrásky kolem úst.</i>

À force de, které se objevilo ve větách (1) až (6) je v rematické části výpovědi.

2.2.1.7.3. *À force de* – oddělené čárkou

Věta (1) je dokladem výskytu *à force de*, které v levém kontextu předchází čárka a v kontextu pravém následuje tečka.

- (1) *Ils ont eu ce qu'ils cherchaient, à force de fréquenter ces espèces de magiciens. ...sami si o to koledovali, když se zapletli s tím spolkem čarů márů...*

Pokud jde o AČV, PUP ve větě (1) představuje druhé réma výpovědi.

Ve větách (2) až (6) se studovaný příčinný výraz vyskytl jako vložený větný člen, oddělený v obou svých kontextech čárkou, která se k němu vztahovala.

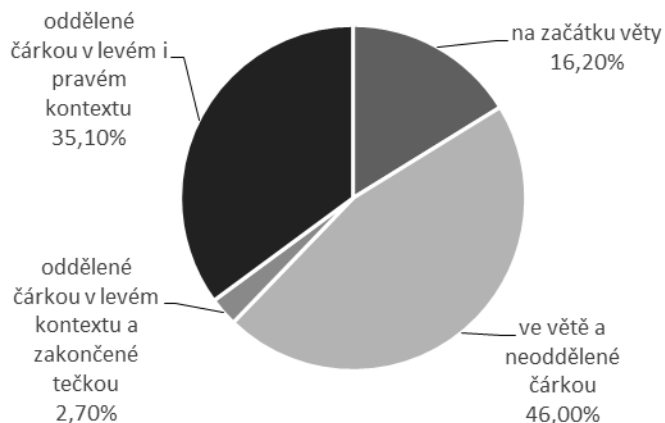
- (2) *Mais sa maman, à force de pleurs et de prières, obtint chaque fois qu'il fit preuve de sagesse. Ale maminka ho vždycky s pláčem uprosila, aby byl rozumný a projevoval Kouteckým vděk.*
- (3) *Le Chat, à force de jouer à l'aveugle, avait fini par perdre la vue pour de bon. Představte si, že kocour předstíral slepotu tak dlouho, až doopravdy oslepl.*
- (4) *...les orfèvres, à force de fondre, de tailler et de poncer, se transformaient en même temps que leur métal... ...zlatníci se tavením, obráběním a broušením proměňovali zároveň s kovem...*
- (5) *Les messieurs fument comme des pompiers, Peter, à force de se concentrer pour mieux écouter, a les yeux qui se ferment... Pánové bafají, Peterovy oči se napjatou pozorností přivírají...*
- (6) *C'est pourquoi j'espère que nous essaierons maintenant, à force d'efforts et avec votre aide, de mettre en selle les gouvernements nationaux afin qu'ils puissent commencer à trotter, même s'il faudra du temps avant qu'ils commencent à galoper. V kontextu vzdělávání dospělých to není tak špatné, a proto doufám, že nyní můžeme zkusit vlastním úsilím a s vaší pomocí vytáhnout národní vlády do sedla, aby se mohly pustit do klusu a bude chvíli trvat, než se vydají tryskem.*

PUP ve větách (2) až (5) je PUP v tematické části výpovědi, ve větě (6) pak v části rematické.

Z korpusu jsme získali celkem **148** výskytů předložkového sousloví *à force de*. V postavení na začátku věty jsme vyexcerpovali **24** výskytů (tj. 16,20 %). Ve větě a neoddělené čárkou se objevilo **68** výskytů (tj. 46 %). Dále se *à force de* objevilo

oddělené čárkou ve svém levém kontextu a zakončené tečkou v případě 4 výskyty (tj. 2,70 %) a v 52 výskytech (tj. 35,10 %) byl tento příčinný výraz oddělený čárkou ve svém levém i pravém kontextu.

Graf 13. Postavení *à force de* ve francouzské větě

2.2.1.7.4. Respondenty výrazu *à force de*

Výraz *à force de* byl v korpuse do češtiny překládán prostřednictvím příčinných výrazů *protože, díky, pomocí, prostřednictvím, kvůli*.

Tab. 22. Respondenty výrazu *à force de*

Fr. výraz	Počet výskyty	České respondenty	Počet užití
à force de	148	protože	7
		díky	4
		pomocí	4
		prostřednictvím	2
		kvůli	1
		další jazykové prostředky	130
		celkem	148

Ovšem v korpuse jsme našli i další možnosti překladu do češtiny:

- (1) *À force d'inhaler les remugles de l'Occupation, je portais le masque d'un traître de comédie.* *Vdechováním _____ okupační zatuchliny jsem získal masku operetního padoucha.*

- (2) À force de patience, j'avais fait admettre mes cahiers, mes crayons, mon petit magnétophone à piles qui ne fonctionnait jamais, mon appétence malsaine pour les paroles, toutes les paroles, même les plus inutiles. *Trpělivým úsilím jsem dosáhl toho, že mi byly prominuty moje sešity, mé tužky, můj bateriový magnetofon, který nikdy nefungoval, moje chorobná chtivost slov, všech slov včetně těch nejméně užitečných.*
- (3) Dans un monde idéal, les conflits se règlent à force d'accords et de traités. *V ideálním světě končí konflikty dohodami a ujednáními.*

Výraz *à force de* byl ve větách (1) až (3) přeložen substantivem.

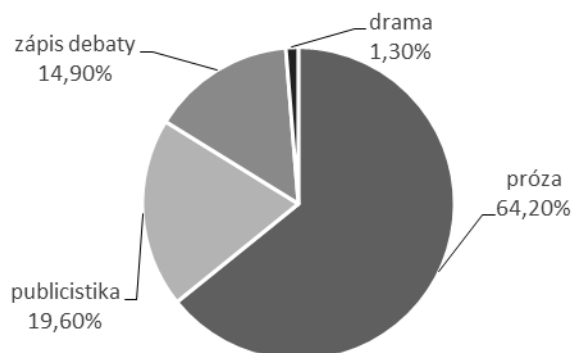
- (4) C'est la première fois que nous sommes en mesure, à force de travail, de faire la preuve de notre engagement démocratique dans un contexte pacifique et constructif, et de mettre notre détermination toute hongroise au service de la communauté. *Je to poprvé, co můžeme skutečně dokázat svou oddaností demokracii prostřednictvím spousty práce a rovněž za pokojných, konstruktivních podmínek a jsme schopni zapojit naši maďarskou rozhodnost do služby společnosti.*
- (5) M. Dufuté a mal aux pieds à force de marcher, son chef, l'officier, le rabroue. *Malého Michla bolí nohy z dlouhého pochodu, jeho pán, důstojník, ho seřve.*

Tento příčinný výraz může být přeložen také pomocí předložky a substantiva (5).

2.2.1.7.5. Výskyt výrazu *à force de* ve vztahu k typu textu

Výraz *à force de* se nejčastěji vyskytl v próze, **95** výskytů (tj. 64,20 %), dále také v publicistice, **29** výskytů (tj. 19,60 %), a v zápise debaty, **22** výskytů (tj. 14,90 %). Pouze **2** výskyty (tj. 1,30 %) se také objevily v dramatu.

Graf 14. Četnost výskytu *à force de* ve vztahu k typu textu

2.2.1.7.6. Substantiva v pravém kontextu výrazu *à force de*

V pravém kontextu *à force de* se substantivum vyskytlo celkem **34krát** a jednalo se o **32** různých substantiv.

Tab. 23. Substantiva v pravém kontextu výrazu *à force de*

Pořadí	Substantiva	Počet výskytů
1.	prières	2
2.	efforts	2
3.	équilibre	1
4.	économies	1
5.	échecs	1
6.	volonté	1
7.	ténacité	1
8.	travail	1
9.	subtilités	1
10.	silence	1
11.	réminiscence	1
12.	ruades	1
13.	retards	1
14.	prudence	1
15.	promesses	1
16.	pressions	1
17.	pleurs	1
18.	persévérance	1
19.	patience	1
20.	mitraille	1
21.	mensonge	1
22.	marcher	1
23.	jalousie	1
24.	inquiétude	1
25.	genoux	1
26.	femmes	1
27.	démarchage	1
28.	crédit	1
29.	coups	1
30.	coordination	1

V pravém kontextu *à force de* byla nejčastěji zastoupená substantiva vyjadřující stavy, **13** výskytů (*accords, confiance, échecs, équilibre, inquiétude, jalousie, mensonge, pressions, réminiscence, retards, silence, volonté, promesse*), dále se jednalo o substantiva dějů a činností, **9** výskytů (*coordination, coups, démarchage, efforts, pleurs, ruades, travail, prières*), a také substantiva vlastností, **5** výskytů (*patience, persévérance, prudence, subtilités, ténacité*).

V mnohem menší míře se v korpusu objevila konkrétní jména věcí, **4** výskyty (*alcool, économies*²⁴², *genoux, mitraille*), a **1** jméno osob (*femmes*).

Tab. 24. Třídění substantiv v pravém kontextu *à force de*

	Počet výskytů
Abstraktní substantiva	
děje/ činnosti	9
vlastnosti	5
stavy	13
celkem	27
Konkrétní substantiva	
osoby	1
zvířata	0
věci	4
vlastní jména	0
celkem	5

2.2.1.7.7. Infinitivy v pravém kontextu výrazu *à force de*

V pravém kontextu *à force de* se infinitiv vyskytl celkem **81krát** a jednalo se o **60** různých infinitivů. *À force de* se nejčastěji vyskytlo v infinitivní vazbě se slovesy: *être, faire, vivre*. Ještě doplníme, že se jednalo pouze o přítomné infinitivy, žádný složený infinitivní tvar se v pravém kontextu *à force de* nevyskytl.

Tab. 25. Infinitivy v pravém kontextu výrazu *à force de*

Pořadí	Infinitivy	Počet výskytů
1.	<i>être</i>	8
2.	<i>faire</i>	5
3.	<i>vivre</i>	3
4.	<i>tourner</i>	2
5.	<i>tergiverser</i>	2
6.	<i>tenter</i>	2
7.	<i>recevoir</i>	2
8.	<i>parler</i>	2
9.	<i>jouer</i>	2
10.	<i>insister</i>	2
11.	<i>avoir</i>	2
12.	<i>éviter</i>	1
13.	<i>trembler</i>	1
14.	<i>traîner</i>	1

²⁴² Substantivum *économies* (*úspory, našetřené peníze*) řadíme mezi věci a vnímáme tak jeho materiální stránku. Totéž slovo v singuláru, *économie* (*úspora, hospodárnost, šetrnost, hospodářství, ekonomika*), bychom ale spíše řadili mezi abstrakta.

15.	traiter	1
16.	tordre	1
17.	simplifier	1
18.	secouer	1
19.	rétrécir	1
20.	réprimer	1
21.	réduire	1
22.	rester	1
23.	reprendre	1
24.	reporter	1
25.	renoncer	1
26.	reculer	1
27.	prophétiser	1
28.	prendre	1
29.	pousser	1
30.	piétiner	1

2.2.1.8. SOUS L'EFFET DE

Příčinný výraz *sous l'effet de* jsme získali prostřednictvím dotazu: *effet d.**, před nímž jsme pomocí pozitivního filtru vyhledali [*Ss*]ous.

2.2.1.8.1. Sous l'effet de – na začátku věty

(1)	<u><i>Sous l'effet de la crise économique et financière, le taux de chômage a atteint 10 %.</i></u>	<u><i>Následkem hospodářské a finanční krize dosáhla míra nezaměstnanosti 10 % a nezaměstnanost mládeže 20 %.</i></u>
(2)	<u><i>Sous l'effet de la détérioration de la situation économique et des difficultés du processus de concentration en Allemagne, les chiffres des années suivantes sont restés faibles puisqu'ils se sont établis, de 2001 à 2006, entre 7 % (2001) et 8,5 % (2006) pour les banques régionales et les caisses d'épargne et entre 9,9 % (2001) et 12 % (2006) pour l'ensemble du secteur.</i></u>	<u><i>Na základě následného zhoršení konjunktury a konsolidačního procesu v Německu mají být čísla v příštích letech trvale nižší a v letech 2001 až 2006 se mají u zemských bank/spořitelů pohybovat mezi 7,0 % (2001) a 8,5 % (2006) a v celém sektoru mezi 9,9 % (2001) a 12,0 % (2006).</i></u>
(3)	<u><i>Sous l'effet d'une colère légitime, Palestiniens et Arabes n'ont pas réussi à trouver une posture adéquate face aux Israéliens et ils n'ont pas su élaborer une stratégie politique réaliste répondant à la</i></u>	<u><i>Pohlčení opodstatněným hněvem, Palestinci a Arabové nedokázali přijít se seriózním postojem, jímž by vyšli Izraelcům vstříc, a nedokázali vytvořit funkční politickou strategii, která by řešila</i></u>

fois aux besoins des Palestiniens quant à leur vie quotidienne et à leurs aspirations nationales.

každodenní palestinské potřeby a národní aspirace.

(4) Sous l'effet de l'évolution structurelle du secteur chimique, le pipeline devrait alors transporter en fait 2,5 millions de tonnes.

Vlivem strukturálního vývoje v chemickém odvětví by tedy potrubí mělo přepravit 2,5 milionů tun.

(5) Sous l'effet du traité de Lisbonne, le Parlement a déjà le statut de co-législateur dans la quasi-totalité des domaines, attirant par là même l'attention des lobbyistes.

Ratifikací Lisabonské smlouvy se Parlament stal spoluvůrcem právních předpisů téměř ve všech oblastech, čímž na sebe upoutal pozornost zástupců zájmových skupin.

(6) Sous l'effet de l'eau de vie, Mateï hurla...

Matěj – povzbuzen pálenkou – zaburácel...

Věty (1) až (6) ilustrují výskyt výrazu *sous l'effet de* v postavení na začátku věty. PUP v této pozici je v tematické části výpovědi.

Ještě doplníme, že tento příčinný výraz se ve vyexcerpovaných výskytech neobjevil vytčený pomocí konstrukce *c'est... qui/ que*.

2.2.1.8.2. *Sous l'effet de* – ve větě a neoddělené čárkou

(1) *Nous croyons au libre-échange et nous pensons, par conséquent, qu'il importe de ne pas créer davantage d'obstacles techniques aux échanges commerciaux sous l'effet d'une réglementation inutile.*

Věříme ve svobodný trh, a jsme proto přesvědčeni, že je důležité, abychom nevytvářeli další technické překážky obchodu prostřednictvím zbytečných nařízení.

(2) *Il continua à raconter ses histoires de voyage, et les petits yeux mauresques s'ouvraient tout grands ou se refermaient sous l'effet de l'ébahissement et de la surprise.*

Dál jí vyprávěl, co zažil na cestách, a ona samým údivem kulila svá maurská očka .

(3) *Le delta du Gange augmente sous l'effet des alluvions.*

Delta řeky Gangy stoupá v důsledku naplavenin .

(4) *Il est possible que l'évaluation des risques se modifie sous l'effet de facteurs macroéconomiques et d'une gestion intensive des valeurs immobilières pendant la durée des*

Jejich ohodnocení se může během doby garancí změnit na základě makroekonomických faktorů a intenzivním managementem nemovitostí.

garanties.

Sous l'effet de neoddělené čárkou je ve větách (1) až (4) v rematické části výpovědi.

2.2.1.8.3. *Sous l'effet de* – oddělené čárkou

Věty (1) až (4) dokládají výskyt *sous l'effet de*, v jehož levém kontextu je čárka a v kontextu pravém je tečka.

(1)	<i>Il ne peut pas simplement emprisonner les gens et les traiter comme des criminels, <u>sous l'effet de la peur.</u></i>	<i>Nemůže jednoduše <u>ze strachu</u> zadržovat lidi, nebo s nimi zacházet jako se zločinci.</i>
(2)	<i>Le programme prévoit une diminution de la charge des paiements d'intérêts, <u>principalement sous l'effet de la réduction du volume de la dette.</u></i>	<i>Program předpokládá klesající úrokovou zátěž, <u>zejména v důsledku pokračujícího snižování zadluženosti.</u></i>
(3)	<i>Le ratio des dépenses devrait continuer à croître jusqu'à l'exercice 2007/2008, <u>sous l'effet de l'augmentation programmée des dépenses afférentes aux services publics et à l'investissement public.</u></i>	<i>Předpokládá se, že se podíl výdajů do roku 2007/08 zvýší <u>díky plánovanému zvýšení výdajů na veřejné služby a veřejné investice.</u></i>
(4)	<i>Le ratio des recettes, qui devrait diminuer régulièrement jusqu'en 2006, devrait ensuite se rétablir vers la fin de la période considérée, <u>sous l'effet de l'impact budgétaire positif net de l'adhésion à l'Union européenne.</u></i>	<i>Podíl příjmů se po soustavném klesání do roku 2006 oživi koncem programového období <u>vzhledem k čistému kladnému dopadu členství v EU na rozpočet.</u></i>

PUP ve větách (1) až (4) představuje druhé réma výpovědi.

Ve větách (5) a (6) má PUP vlatnost vloženého větného členu.

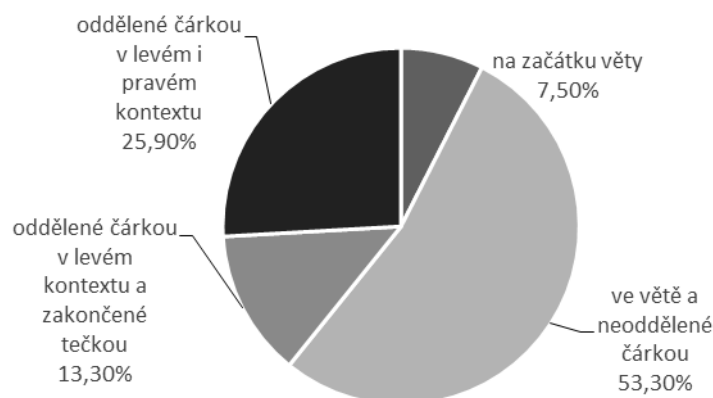
(5)	<i>Il s'agit, <u>sous l'effet de groupes de pression</u>, de poser un amendement qui est un amendement à un texte qui n'est pas le texte d'origine.</i>	<i><u>Na základě tlaku vyvíjeného ze strany nátlakových skupin</u> byl předložen pozměňovací návrh k textu, který není ani původním textem.</i>

- (6) *Le solde budgétaire corrigé des variations conjoncturelles devrait s'améliorer d' 1,1 point de pourcentage au cours de la période de programmation, sous l'effet de mesures à caractère permanent, et l'essentiel de cette correction (0,5 point de pourcentage) devrait être opéré en 2006.*
- V cyklicky očištěném vyjádření se předpokládá, že rozpočtové saldo se během doby platnosti programu zlepší o 1,1 procentního bodu v důsledku opatření trvalé povahy, přičemž se očekává, že podstatná část nápravy (0,5 procentního bodu) se uskuteční v roce 2006.*

Pokud jde o AČV, ve větě (5) je PUP v tematické části výpovědi a ve větě (6) v části rematické.

Z korpusu InterCorp jsme vyexcerpovali **120** výskytů výrazu *sous l'effet de*. Na začátku věty se tento příčinný výraz objevil v počtu **9** výskytů (tj. 7,50 %). Ve větě a neoddělený čárkou se tento výraz objevil v počtu **64** výskytů (tj. 53,30 %). Dále se *sous l'effet de* objevilo oddělené čárkou pouze ve svém levém kontextu a zakončené tečkou v případě **16** výskytů (tj. 13,30 %) a v **31** výskytech (tj. 25,90 %) byl tento příčinný výraz oddělený čárkou ve svém levém i pravém kontextu.

Graf 15. Postavení *sous l'effet de* ve francouzské větě

2.2.1.8.4. Respondenty výrazu *sous l'effet de*

Předložkové sousloví *sous l'effet de* bylo nejčastěji přeloženo výrazem *v důsledku*, **24** výskytů. Jako jeho další respondenty slouží: *kvůli*, *vlivem* či *na základě*.

Tab. 26. Respondenty výrazu *sous l'effet de*

Fr. výraz	Počet výskytů	České respondenty	Počet užití
sous l'effet de	113	v důsledku	24
		kvůli	11
		vlivem	7
		na základě	7
		další jazykové prostředky	71
		celkem	120

Mezi dalšími způsoby překladu *sous l'effet de* do češtiny můžeme uvést:

- (1) *Sous l'effet du traité de Lisbonne, le Parlement a déjà le statut de co-législateur dans la quasi-totalité des domaines, attirant par là même l'attention des lobbyistes.* *Ratifikací Lisabonské smlouvy se Parlament stal spoluvůrcem právních předpisů téměř ve všech oblastech, čímž na sebe upoutal pozornost zástupců zájmových skupin.*
- (2) *La situation de l'industrie communautaire durant la période d'enquête s'est encore aggravée sous l'effet de l'augmentation massive, de plus de 40 %, des volumes importés de la RPC.* *Situace výrobního odvětví Společenství byla v období šetření dále ztížena masivním nárůstem objemu dovozů z ČLR o více než 40 %.*
- (3) *Le taux de fécondité national relativement élevé a augmenté sous l'effet de l'immigration accrue et du retour des exilés économiques au cours de ces dernières années.* *Naši relativně vysokou úroveň plodnosti zvedl zvyšující se počet přistěhovalců a návrat hospodářských emigrantů v posledních letech.*

Ve větách (1) až (3) bylo *sous l'effet de* do češtiny převedeno pomocí substantiva.

- (4) *Ils produisent de l'ozone sous l'effet du rayonnement solaire mais ils diminuent également la concentration atmosphérique ambiante de méthane.* *Při působení slunečního světla vedou ke vzniku ozonu, současně však snižují koncentraci methanu ve vnější atmosféře.*
- (5) *Il ne peut pas simplement emprisonner les gens et les traiter comme des criminels, sous l'effet de la peur.* *Nemůže jednoduše ze strachu zadržovat lidi, nebo s nimi zacházet jako se zločinci.*

Tento příčinný výraz je také možné přeložit pomocí předložky a substantiva (4) a (5).

- (6) *Avec l'accroissement des compétences du Parlement européen sous l'effet du traité de* *Vzhledem k tomu, že Lisabonská smlouva posílila pravomoci Parlamentu, bylo by*

Lisbonne, on pourrait raisonnablement s'attendre à des coûts de fonctionnement plus élevés.

na místě zvýšit provozní náklady.

(7) *Nous savons tous très bien que, sous l'effet de l'onde de choc de la crise économique, le monde du travail a changé en quelques semaines, en quelques jours et qu'il continue à évoluer.*

Všichni velmi dobře víme, že se svět práce pod vlivem náhlé vlny hospodářské krize v posledních týdnech a dnech změnil a nadále se stále mění .

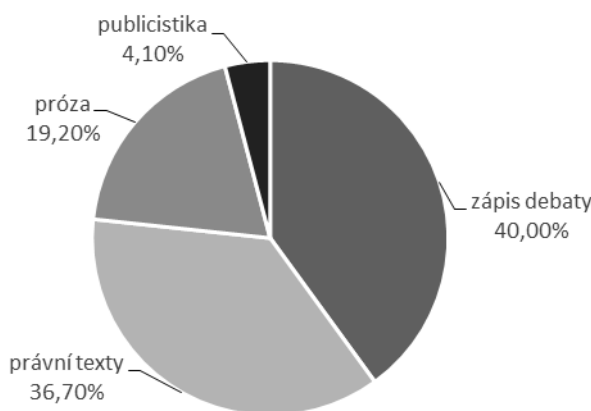
(8) *Et lorsqu'elles se décidèrent enfin à lui obéir et à cesser de lui montrer la luthiste dans son cercueil, elles la lui montrèrent au milieu des flammes, dans une posture précise qu'il connaissait par ouï-dire : le corps embrasé se redressait (sous l'effet d'une mystérieuse force physique), si bien que la luthiste se retrouva assise dans le four.*

A když už byly ochotny ho poslechnout a neukazovat mu loutnistku v rakvi, ukazovaly mu ji v plamenech a bylo to přesně tak, jak o tom kdysi slyšel vyprávět: hořící tělo (dík nějaké fyzikální síle, které nerozuměl) se vztyčilo, takže loutnistka v peci seděla.

2.2.1.8.5. Výskyt výrazu *sous l'effet de* ve vztahu k typu textu

Příčinné předložkové sousloví *sous l'effet de* se hojně objevilo v zápisech debaty, **48** výskytů (tj. 40,00 %), a také v právních textech, **44** výskytů (tj. 36,70 %). Méně často jsme tento příčinný výraz našli v próze, **23** výskytů (tj. 19,20 %), a v publicistice, **5** výskyty (4,10 %).

Graf 16. Četnost výskytu *sous l'effet de* v závislosti na typu textu

2.2.1.8.6. Substantiva v pravém kontextu výrazu *sous l'effet de*

V pravém kontextu *sous l'effet de* se substantivum vyskytlo celkem **64krát** a jednalo se o **43** různých substantiv.

Tab. 27. Substantiva v pravém kontextu výrazu *sous l'effet de*

Pořadí	Substantiva	Počet výskytů
1.	crise	6
2.	chaleur	5
3.	évolution	4
4.	peur	3
5.	augmentation	3
6.	traitement	2
7.	mise	2
8.	flamme	2
9.	colère	2
10.	élargissement	1
11.	égoïsme	1
12.	ébahissement	1
13.	âge	1
14.	volatilité	1
15.	surprise	1
16.	réglementation	1
17.	réforme	1
18.	réduction	1
19.	question	1
20.	publicité	1
21.	poursuite	1
22.	participation	1
23.	onde	1
24.	musique	1
25.	lumière	1
26.	intégration	1
27.	introduction	1
28.	incompréhension	1
29.	impact	1
30.	immigration	1

V pravém kontextu *à force de* byla nejčastěji zastoupená substantiva vyjadřující děje či činnosti, **21** výskytů (*accroissement, activité, augmentation, capitulation, contamination, demande, dérèglement, détérioration, élargissement, évolution, immigration, intégration, introduction, mise, participation, poursuite, question, réduction, réforme, réglementation, traitement*), dále se vyskytla substantiva stavů, **17** výskytů (*âge, bureaucratie, colère, crise, crises, ébahissement, flamme,*

forme, fureur, chaleur, impact, incompréhension, lumière, musique, onde, peur, publicité, surprise).

Ve výrazně menším počtu se za výrazem *sous l'effet de* vyskytla **3** konkrétní podstatná jména věcí (*alcool, directive, eau*) a **2** abstrakta vyjadřující vlastnosti (*égoïsme, volatilité*).

Tab. 28. Třídění substantiv v pravém kontextu *sous l'effet de*

	Počet výskytů
Abstraktní substantiva	
děje/ činnosti	21
vlastnosti	2
stavy	17
celkem	40
Konkrétní substantiva	
osoby	0
zvířata	0
věci	3
vlastní jména	0
celkem	3

2.2.1.9. ÉTANT DONNÉ

Příčinné sousloví *étant donné* jsme z korpusu vyexcerpovali pomocí dotazu: *[É]tant donné*. Před samotnou analýzou bylo ještě třeba zamezit výskytu předložky *que* (ve tvaru *qu.**) za souslovím *étant donné*, to jsme učinili prostřednictvím negativního filtru. Tento postup nám zajistil vyloučení vedlejších vět příslovečných příčinných, jež by za předložkou *que* následovaly.

2.2.1.9.1. Étant donné – v postavení na začátku věty

Ve větách (1) až (5) bylo *étant donné* nalezeno na začátku věty a s velkým počátečním písmenem.

- (1) Étant donné la situation actuelle, cela crée encore plus de difficultés. Vzhledem k současné situaci to vede k dalším těžkostem.
- (2) Étant donné les risques courus par ses soldats, l'Europe sera forcée d'influencer et même d'apporter de manière active des S ohledem na riziko hrozící jejím vojákům bude Evropa nucena ovlivňovat, ba proaktivně vyvolávat strategické proměny

changements stratégiques à l'environnement politique de tout le Moyen-Orient.

politického prostředí na celém Středním východě.

- (3) Étant donné la complexité du système d'échange d'informations entre les États membres, dans la pratique, seuls un petit nombre de citoyens savent comment user du droit, dont il dispose en vertu du traité, de voter aux élections du Parlement européen, s'ils résident dans un autre État européen.

Kvůli těžkopádnému systému výměny informací mezi členskými státy v skutečnosti jen velmi málo občanů zná své právo volit ve volbách do Evropského parlamentu, které mají na základě smlouvy, pokud mají bydliště v jiném členském státě.

- (4) Étant donné leur taille et leurs ressources, les fonds souverains sont capables d'investir là où des fonds sont parfois désespérément nécessaires mais où d'autres ne peuvent ou ne veulent pas investir.

Díky své velikosti a zdrojům dokážou státní investiční fondy investovat tam, kde jsou finanční prostředky zoufale potřeba, ale kde jiné společnosti nemohou, anebo nebudou investovat.

- (5) Étant donné le faible volume des exportations effectuées par ces deux sociétés et le manque de représentativité des prix à l'exportation correspondants, il n'a pas été jugé approprié de déterminer la marge de dumping de ces deux entreprises sur cette base.

Protože pro nízký objem uskutečněných vývozů těchto dvou tchajwanských společností nebyly jejich odpovídající vývozní ceny dostatečně reprezentativní, nebylo považováno za potřebné vypočítávat na tomto základě dumpingové rozpětí pro tyto dvě společnosti.

Étant donné v postavení na začátku věty (1) až (5) představuje téma výpovědi.

Pokud jde o vytýkací konstrukci *c'est... que/ qui*, výše uvedený příčinný výraz nebyl v tomto tvaru na počátku věty v korpusu nalezen.

2.2.1.9.2. *Étant donné* – ve větě a neoddělené čárkou

- (1) *La commission a débattu de ce rapport et une procédure simplifiée a été proposée étant donné le caractère extrêmement urgent du dossier.*

Ve výboru proběhla rozprava o této zprávě, navržena byla zjednodušená procedura vzhledem k tomu, že se jedná o velice urgentní téma.

- (2) *Cela est particulièrement important étant donné notre intention d'ajouter aux services universels les communications mobiles et l'accès à l'Internet haut*

Důležité je to zvláště proto, že do všeobecných služeb hodláme přidat mobilní komunikace a širokopásmový internet.

débit.

- (3) *Nous savons que les consommateurs et les petites entreprises craignent d'entamer des poursuites étant donné la longueur des procédures et, en particulier, l'importance des coûts.* *Víme, že spotřebitelé a malé podniky mají strach vznést žalobu, neboť se obávají dlouhotrvajících procesů a především vysokých výdajů.*
- (4) *Tel est l'objectif de ce rapport, pour lequel j'ai voté étant donné la nécessité de vérifier le travail des États membres.* *To je cílem této zprávy, pro kterou jsem hlasoval kvůli nutnosti prověřit konání členských států.*
- (5) *Je pense que ce rapport est important étant donné l'influence du secteur touristique sur l'économie de l'Union européenne et le nombre d'emplois qu'il représente.* *Domnívám se, že se jedná o významnou zprávu s ohledem na vliv odvětví cestovního ruchu na hospodářství Evropské unie a jeho podíl na počtu pracovních míst, která vytváří.*

V této pozici je *étant donné* v rematické části výpovědi a přináší novou informaci.

2.2.1.9.3. *Étant donné* – oddělené čárkou

Věty (1) až (6) dokládají výskyt *étant donné*, v jehož levém kontextu se vyskytla čárka a který byl v kontextu pravém zakončený tečkou.

- (1) *L'absence du Parti populaire (PP, conservateur) à ce rendez-vous est logique, étant donné sa trajectoire.* *Vzhledem ke stranické linii je absence španělské Lidové strany (PP) na této konferenci poměrně logická.*
- (2) *Un accord avec la Syrie n'est pas à exclure, étant donné les ambiguïtés de la position d' Assad.* *Vzhledem k nejednoznačnosti Asadovy pozice není dohoda se Sýrií nemožná.*
- (3) *Certains engagements de l'échantillon à contrôler sur place ne font pas l'objet d'un contrôle fiable, étant donné l'absence de paramètres objectifs pour les contrôles visuels (points 97-106).* *Některé závazky ve vzorku, které se mají zkontrolovat na místě, nejsou zkontrolovány spolehlivě kvůli neexistenci objektivních parametrů pro vizuální kontroly (body 97–106).*

- (4) *Il faut maintenir, et même renforcer, pendant l'Année européenne de l'égalité des chances 2007 l'association étroite des organisations de personnes handicapées à la mise au point de la campagne européenne de sensibilisation qui a été caractéristique de l'AEPH, étant donné la diversité des parties prenantes.*
- Je třeba využít intenzivního zapojení organizací zdravotně postižených osob do rozvoje osvětové kampaně k EYPD a dále na něj navázat při přípravě Evropského roku rovných příležitostí 2007, s ohledem na různorodost zainteresovaných subjektů.*
- (5) *Or, cette évolution pourrait être moins favorable que prévu, notamment étant donné les risques pesant sur les objectifs budgétaires qui ont été évoqués ci-dessus.*
- Vývoj zadluženosti by mohl být méně příznivý ve srovnání s předpoklady v programu zejména vzhledem k rizikům pro výše zmíněné rozpočtové cíle.*
- (6) *Afin de mettre en oeuvre tout le potentiel du marché commun, l'UE doit adapter sa gouvernance économique aux défis de la mondialisation – la recherche, le développement économique, le développement technologique et les connaissances doivent être au coeur de l'économie européenne, surtout étant donné les efforts de l'Europe pour se placer en tête de la lutte contre le réchauffement climatique.*
- Aby dokázala využít celý potenciál společného trhu, EU musí své ekonomické řízení přizpůsobit výzvám globalizace - srdcem evropského hospodářství se musí stát výzkum, technologický vývoj a znalosti, zejména vzhledem k evropským snahám být na špici boje proti změně klimatu.*

Ve větách (1) až (6) představuje PUP, které je uvozené výrazem *étant donné* a které předchází čárka, druhé réma výpovědi.

V neposlední řadě může být *étant donné* součástí vloženého větného členu, který je v levém i pravém kontextu oddělený čárkami, např. ve větách (7) až (10).

- (7) *La nécessité de moderniser les universités européennes, étant donné leurs missions intégrées de formation, de recherche et d'innovation, a été reconnue non seulement comme une condition préalable pour le succès de la stratégie de Lisbonne dans son ensemble, mais aussi comme une contribution au mouvement*
- Nutnost modernizovat evropské vysoké školy, a to vzhledem k jejich vzájemně propojeným úlohám v oblastech vzdělávání, výzkumu a inovací, byla uznána nejen jako předpoklad úspěchu Lisabonské strategie jako takové, ale rovněž jako součást obecného vývoje směrem k ekonomice, jejíž charakter je rostoucí měrou*

général vers une économie de la connaissance en voie de mondialisation.

celosvětový a znalostní.

(8) *Le risque, étant donné le manque de transparence, est qu'on ne connaisse jamais précisément l'identité de l'investisseur.*

Vzhledem k nedostatečné transparentnosti tu existuje riziko, že totožnost investora nikdy přesně neznáme.

(9) *Il est en effet pratiquement impossible, étant donné le niveau actuel des recettes publiques, de concrétiser les promesses d'augmentation.*

Vzhledem k současné výšce příjmů z veřejných financí by bylo prakticky zcela nemožné zrealizovat slibované zvýšení výdajů.

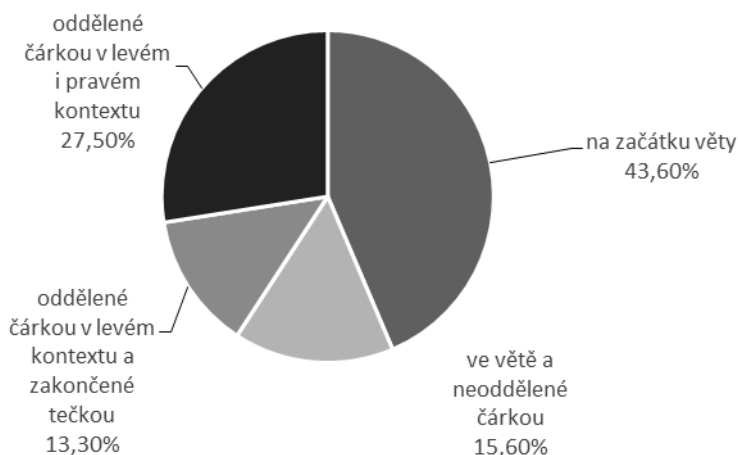
(10) *En un sens, la destruction des institutions démocratiques (un fait presque accompli) pourrait justifier, étant donné le pouvoir écrasant de la droite antidémocratique, l'intervention occidentale en faveur de la démocratie.*

Na jednu stranu by mohlo být boření demokratických institucí (nyní už takřka završená věc) vzhledem k drtivé síle antidemokratické pravice důvodem k ospravedlnění zahraniční intervence ve prospěch demokracie.

Pokud jde o AČV, PUP ve větách (7) a (8) je v tematické části, zatímco PUP ve větách (9) a (10) je v části rematické.

Z korpusu InterCorp jsme vyexcerpovali celkem **1531** výskytů příčinného výrazu *étant donné*. Zcela na začátku věty se obejvílo **667** výskytů (tj. 43,60 %). Ve větě a neoddělené čárkou, která by se k nim vztahovala, bylo **239** výskytů (tj. 15,60 %). Dále byl tento příčinný výraz oddělený čárkou ve svém levém kontextu a zakončený tečkou v případě **204** výskytů (tj. 13,30 %) a v případě **421** výskytů (tj. 27,50 %) se čárka vyskytla v jeho levém i pravém kontextu.

Graf 17. Postavení *étant donné* ve francouzské větě

2.2.1.9.4. Respondenty výrazu *étant donné*

Příčinný výraz *étant donné* má v češtině jako nejčastější pozitivní korespondent výraz *vzhledem k* a dalším často frekventovaným je *s ohledem na*. Pro tyto dva české ekvivalenty francouzského výrazu *étant donné* je charakteristické, že uvádějí příčinu známou či všeobecně přijatou. Dodejme ještě, že tuto příčinu zpravidla uvádějí na začátku výpovědi, což koresponduje s častým výskytem *étant donné* právě na tomto místě výpovědi. Další možné respondenty tohoto příčinného výrazu viz tabulka níže.

Tab. 29. Respondenty výrazu *étant donné*

Fr. výraz	Počet výskytů	České respondenty	Počet užití
étant donné	1531	vzhledem k	766
		s ohledem na	231
		protože	76
		kvůli	45
		v důsledku	35
		nebot'	35
		z důvodu	20
		další jazykové prostředky	323
		celkem	1531

- (1) *Étant donné l'importance essentielle du secteur agricole, nous recommandons à la Commission de négocier un accord qui soit bénéfique tant aux producteurs qu'aux consommateurs et qui donne lieu à une concurrence loyale entre les produits agricoles de l'Union européenne et du Canada.* *Jelikož je zemědělské odvětví zásadně důležité, naléhavě žádáme Komisi, aby vyjednala dohodu prospěšnou pro výrobce i spotřebitele, která zajistí spravedlivou soutěž mezi poskytovateli zemědělských produktů z Evropské unie a Kanady.*
- (2) *En d'autres termes, étant donné les circonstances, il m'est difficile de croire qu'on puisse appeler le plan actuel un plan de reconstitution et pas autrement.* *Jinými slovy, za těchto okolností považuji za těžko uvěřitelné, že současný plán by se měl nazývat plánem obnovy a ne jinak.*
- (3) *Étant donné l'objectif de développement des aides accordées conformément au présent article, ces aides peuvent* *Při zdůraznění rozvojové povahy pomoci, poskytované v souladu s tímto článkem, může být pomoc na žádost dotyčného státu výjimečně*

être utilisées exceptionnellement avec les crédits du programme indicatif de l'État ACP concerné. využita společně s orientačním programem.

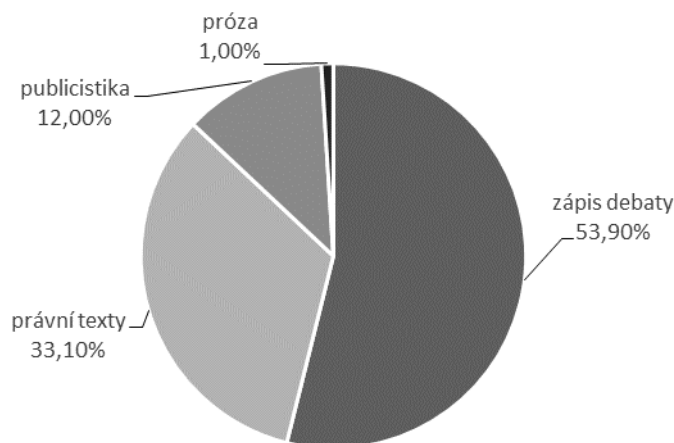
- (4) Étant donné l'absence de coopération de la part des producteurs-exportateurs et la nature imprécise des informations d'Eurostat sur les importations, celles-ci ont été estimées à partir des informations disponibles fournies par les utilisateurs ayant coopéré et communiquées par l'industrie communautaire dans les plaintes. Při absenci řádné spolupráce vyvážejících výrobců a nepřesné povaze údajů Eurostatu o dovozech byly objem a podíly uvedených dovozů na trhu zjištěny na základě dostupných údajů, tj. údajů poskytnutých spolupracujícími uživateli a údajů, které uvedlo výrobní odvětví Společenství ve stížnostech.
- (5) ... « morceaux de carcasse » : viande de volaille qui, étant donné la taille et les caractéristiques du tissu musculaire, peut être identifiée comme ayant été obtenue à partir de telle ou telle partie de la carcasse... ..." částmi jatečně upravených těl " drůbeží maso, u kterého lze na základě velikosti a charakteristických rysů souvisejících svalové tkáně určit, z které části jatečně upraveného těla pochází...
- (6) Des parties concernées ont contesté les conclusions de la Commission concernant le préjudice, étant donné les tendances affichées par certains indicateurs de préjudice, à la hausse ou stables. Některé dotčené strany vznesly námitky vůči závěrům Komise o újmě z toho důvodu, že některé ukazatele ukázaly buď rostoucí nebo stabilní trendy.
- (7) Il est également nécessaire que de tels services soient mis à la disposition des particuliers utilisant les services postaux dans des conditions similaires, étant donné la nécessité de non-discrimination pour la prestation des services. Rovněž je nezbytné dát tyto služby k dispozici soukromým zákazníkům, kteří posílají poštu za srovnatelných podmínek, aby při poskytování služeb nedocházelo k diskriminaci.
- (8) En conséquence, les éléments de preuve versés au dossier ne permettent pas de conclure qu'en 2000-2001 le taux de croissance de la demande a connu un ralentissement considérable, étant donné le caractère cyclique du marché des DRAM. Proto důkazní záznamy nepodporují závěr, že v období 2000–2001 se výrazně zpomalila míra růstu poptávky, pokud jde o cyklickou povahu trhu s DRAM.

- (9) *Il est difficile de conserver le moindre soupçon d'espoir qu'une solution durable de deux États soit encore possible étant donné la guerre d'usure à l'encontre du peuple palestinien - guerre dont nous avons été témoins lors de notre récente visite et dont cette expulsion est le reflet.* *Je obtížné udržet si zrnko naděje, že udržitelná situace dvou států je stále možná, když uvážíme stávající válku vedenou proti Palestincům s cílem vyhladit nepřítele, které jsme byli svědky při naší nedávné návštěvě a jejímž odrazem je toto vystěhování.*
- (10) *Tout ceci revêt une importance particulière étant donné, comme vous l'avez si justement souligné, la volonté affichée par la Commission de promouvoir des habitudes alimentaires et des modes de vie sains.* *To vše je obzvláště důležité s přihlédnutím, jak jste řekl, k zájmu Komise na propagování zdravé stravy a životního stylu pro Evropany.*
- (11) *Étant donné l'extrême gravité de cette situation, j'ai voté en faveur de cette résolution.* *Jedná se o mimořádně vážnou situaci, a proto jsem hlasoval pro toto usnesení .*

2.2.1.9.5. Výskyt výrazu *étant donné* ve vztahu k typu textu

Z korpusu InterCorp jsme vyexcerpovali **1531** výskytů příčinného výrazu *étant donné*. Více než polovina výskytů, **826** (tj. 53,90 %), se vyskytovala v zápisech debat. Dále se výraz *étant donné* objevil v právních textech, **506** výskytů (tj. 33,10 %), a také v publicistice, **184** výskytů (tj. 12,00 %). Jen pouhé 1 % (**15** výskytů) bylo nalezeno v próze.

Graf 18. Četnost výskytu *étant donné* ve vztahu k typu textu

2.2.1.9.6. Substantiva v pravém kontextu výrazu *étant donné*

V pravém kontextu *étant donné* se substantivum vyskytlo celkem **1285krát** a jednalo se o **420** různých substantiv.

Tab. 30. Substantiva v pravém kontextu výrazu *étant donné*

Pořadí	Substantiva	Počet výskytů
1.	importance	90
2.	situation	52
3.	nature	51
4.	caractère	35
5.	rôle	24
6.	risques	19
7.	nécessité	19
8.	absence	19
9.	nombre	18
10.	position	17
11.	manque	17
12.	diversité	17
13.	complexité	17
14.	impact	16
15.	différences	15
16.	évolution	13
17.	gravité	13
18.	crise	13
19.	caractéristiques	13
20.	difficultés	12
21.	circonstances	12
22.	ampleur	12
23.	contraintes	11
24.	conditions	11
25.	taille	10
26.	taux	9
27.	niveau	9
28.	défis	9
29.	augmentation	9
30.	état	8

V pravém kontextu příčinného výrazu *étant donné* se nejhojněji objevila substantiva vyjadřující stavy, **238** výskytů (např. *absence, âge, ambitions, apparence, atmosphère, avantages, bénéfiques, besoin, caractère, catastrophe, catégorie, circonstances, classification, compromis, conclusion, conditions, confusion, conjoncture, conséquences, contraintes, contraire, crise, croyance, déclin, défi, délais, difficulté, dispositions, économie, effets, efforts, échéance, échec, enjeux, enthousiasme, état, exception, existence, fréquence, guerre, histoire, chaos,*

incertitude, mal, manque, marasme, menace, nature, nécessité, obstacles, origine, pauvreté, pénurie, perte, politique, population, présence, pression, priorité, problème, relation, retard, risque, situation, technologies, temps, tradition, tragédie, vitesse, fongibilité, force, imprécision, impulsion), dále se objevila substantiva vyjadřující děje a činnosti, **108** výskytů (např. *accouchement, accumulation, adhésion, aggravation, apparition, approche, attachement, augmentation, avertissement, baisse, blocage, clivages, comportement, concentration, contribution, création, croissance, déclaration, décomposition, développement, différends, diminution, discussions, durcissement, éclatement, élection, études, évaluation, événements, évolution, hausse, changements, chevauchement, chute, implantation, implication, interaction, internationalisation, interrogation, investissement, mensurations, missions, modification, organisation, participation, performances, préoccupations, prévisions, progrès, progression, réactions, récolte, règne, renforcement, répartition, répression, resserrement, suppression, utilisation, vieillissement, violations, vote, application, conversations, coopération, engagements, fragmentation, innovation, interdiction, investissements, lecture*), dále se mezi výskyty objevilo **68** substantiv vlastností (např. *abondance, acuité, ambiguïtés, ampleur, antagonisme, assurance, brièveté, capacité, carence, compétence, complexité, crédibilité, dépendance, différences, disparité, divergences, diversité, écotoxicité, facilité, fluidité, fragilité, gravité, ignorance, imminence, insécurité, instabilité, intensité, interdépendance, mobilité, multiplicité, persistance, pertinence, possibilité, rapidité, rareté, responsabilité, responsabilités, réticence, réticences, rigidité, robustesse, sagesse, sauvagerie, sensibilité, solubilité, spécificité, supériorité, variété, visibilité, volatilité, convergence, divergence, efficacité, impunité, incapacité, indifférence, inégalités, insuffisance*)

Pouhý zlomek z celkových výskytů představovala substantiva vyjadřující osoby, **2** výskyty (*personnes, députés*), a **4** výskyty věci (*clôture, échelle, robes, tenue*).

Tab. 31. Třídění substantiv v pravém kontextu *étant donné*

	Počet výskytů
Abstraktní substantiva	
děje/ činnosti	108
vlastnosti	68
stavy	238
celkem	414
Konkrétní substantiva	
osoby	2

zvířata	0
věci	4
vlastní jména	0
celkem	6

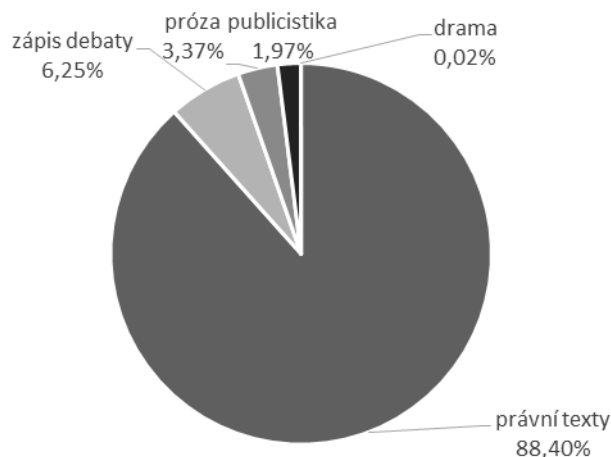
2.2.1.10. VU

Příčinný výraz *vu* jsme v korpusu hledali pomocí dotazu: *[Vv]u*. Dále bylo nutné vzít v úvahu, že se tento výraz často vyskytuje ve formě sousloví *vu que*. Z tohoto důvodu jsme, obdobně jako v případě *étant donné*, využili negativního filtru a vyloučili tak z pravého kontextu hledaného výrazu slovo *que* (ve tvaru *qu.**). Tímto způsobem jsme již získali výskyty *vu*, za nimiž nebyla vedlejší věta příslovečná příčinná.

Prostřednictvím negativního filtru se nám podařilo redukovat původních **48994** výskytů na **48228**. Tento vysoký počet vyexcerpovaných výskytů studovaného výrazu nám při vlastní analýze znesnadnil další práci. Časové možnosti, které pro zpracování tohoto výzkumu máme, nám neumožňují podrobit analýze všech 48228 získaných výskytů a ověřit tak, které z nich příčinný význam mají a které ho postrádají.

Svou pozornost jsme tedy přesunuli na studium typů textů, ve kterých se výraz *vu* vyskytl. Prostřednictvím frekvenční distribuce jsme zjistili, že *vu* se v korpusu nejčastěji objevuje v právních textech, **42633** výskytů (tj. 88,40 %). Dále, nicméně v mnohem nižším počtu, se tento výraz objevil v zápisech debaty, **3012** výskytů (tj. 6,25 %), v próze, **1623** výskytů (tj. 3,37 %), v publicistice, **949** výskytů (tj. 1,97 %), a také v dramatu, **11** výskytů (0,02 %).

Graf 19. Četnost výskytu *vu* ve vztahu k typu textu

Toto zjištění přispělo k tomu, kam budou naše další kroky v této analýze směřovat. Nejprve jsme z naší oblasti studia vyloučili dramatické texty, protože ve všech 11 výskytech se *vu* objevilo jako přičestí minulé. Po bližším prostudování prozaických textů jsme zjistili, že i zde je vysoká koncentrace *vu* jako přičestí minulé, nutno ale uznat, že v malém počtu se zde s *vu* v příčinném významu setkáme. V dalších typech textů, publicistice a zápisech debaty, se *vu* vyskytovalo jak ve významu příčinném, tak jako přičestí minulé. Z tohoto důvodu jsme se blíže zaměřili na právní texty, které byly na výskyt *vu* nejbohatší. Po jejich bližším studiu jsme zjistili, že výraz *vu* se v tomto tytu textů nejčastěji objevuje v příčinném významu. Na základě tohoto zjištění jsme dospěli k závěru, že se při studiu příčinného výrazu *vu* budeme opírat výhradně o právní texty francouzsko-české části korpusu InterCorp, zvýšíme tím pravděpodobnost, že budeme pracovat s příčinným výrazem *vu*, který realizuje právě PUP. Nelze ovšem vyloučit, že i v tomto typu textů se může výraz *vu* objevit jako přičestí minulé. Této skutečnosti jsme si vědomi a uvádíme ji zde jako faktor, který může do jisté míry zkreslit výsledky naší práce.

Úvodem ještě poznamenejme, že v podkapitolách, které budou náledovat nebudeme pracovat se všemi **42633** výskyty výrazu *vu*, které se v právních textech vyskytují. Tento počet výskytů pomocí negativního filtru zredukujeme o předložkové sousloví *[Aa]u vu d.**²⁴³, jež se mezi výskyty *vu* objevuje. Analýze tedy podrobíme **41843** výskytů příčinného výrazu *vu*, ve kterých se objevil studovaný výraz samostatně (tedy nikoli jako součást předložkového sousloví *au vu de*).

2.2.1.10.1. *Vu* – na začátku věty

(1)	<i><u>Vu le peu d'informations disponibles, il n'a pas été possible d'analyser les effets probables des mesures proposées sur l'ensemble des importateurs et des utilisateurs.</u></i>	<i><u>Vzhledem k tomu, že bylo k dispozici pouze málo informací, nebylo možné analyzovat pravděpodobný vliv navrhovaných opatření na dovozce a uživatele jako celek.</u></i>
(2)	<i><u>Vu la tendance à la hausse persistante des prix du pétrole et des matières premières, il convient</u></i>	<i><u>S ohledem na pokračující tlak na zvyšování cen ropy a surovin je nutná zvláštní obezřetnost, pokud</u></i>

²⁴³ Předložkové sousloví *au vu de* znamená *après examen, après consultation* (Centre national de ressources textuelles et lexicales [online]. [cit. 2014-10-30]. Dostupné z WWW: <[>](http://www.cnrtl.fr/definition/)). V korpusu se tento výraz nejčastěji objevil v českém překladu: *se zřetelem k, s přihlédnutím k, s ohledem k*. Tomuto předložkovému sousloví ale v naší práci bližší pozornost věnovat nebudeme.

d'être attentif à l'incidence que peuvent avoir les conventions salariales et les augmentations du coût du travail sur la stabilité et la compétitivité des prix.

jde o dopad mzdových ujednání a zvyšování nákladů na pracovní sílu a na stabilitu cen a na jejich konkurenceschopnost.

(3) *Vu les faits et considérations ci-dessus et l'absence d'élément de preuve ou de toute autre observation dûment étayée concernant le lien de causalité, les conclusions énoncées aux considérants 90 à 111 du règlement provisoire sont confirmées.*

Na základě výše uvedených skutečností a závěrů a vzhledem k nedostatku důkazů nebo jiných odůvodněných připomínek k příčinné souvislosti se potvrzují závěry, které jsou v této souvislosti uvedeny v 90. až 111. bodu odůvodnění prozatímního nařízení.

(4) *Vu les faibles quantités en jeu, les deux producteurs communautaires peuvent être considérés comme relevant de la définition de l'industrie communautaire, au sens de l'article 4, paragraphe 1, du règlement de base.*

Jelikož se jedná o malá množství, mohou být oba výrobci ve Společenství zahrnuti do vymezení výrobního odvětví Společenství ve smyslu čl. 4 odst. 1 základního nařízení.

Příčinný výraz *vu* je ve výše uvedených větách (1) až (4) v tematické části výpovědi a vyjadřuje známou informaci.

Pokud jde o vytýkací konstrukci *c'est... que/ qui*, výše uvedený příčinný výraz nebyl v tomto tvaru na počátku věty v korpusu nalezen.

2.2.1.10.2. Vu – ve větě a neoddělené čárkou

Ve větách (1) až (3) uvádíme výskyty výrazu *vu*, v jejichž levém ani pravém kontextu se nevyskytla čárka, která by se k nim vztahovala.

(1) *Enfin, la requérante reproche à la Commission d'avoir indûment considéré qu'elle-même et Kendrion N. V. constituaient une entité économique, décision qui a eu pour conséquence que Kendrion s'est vu infliger indûment une amende pour une infraction commise par la requérante.*

Konečně žalobkyně uvádí, že Komise neprávem rozhodla, že žalobkyně a společnost Kendrion N. V. tvoří hospodářskou jednotku, čímž byla společnosti Kendrion neprávem uložena pokuta za protiprávní jednání, kterého se dopustila žalobkyně.

(2) *À l'appui de leurs affirmations,*

Na podporu svého tvrzení někteří

*certains d'entre eux ont communiqué leurs statuts pour démontrer que leur cas n'était pas différent de celui de Golden Step, seule société à s'être **vu** reconnaître le statut de société opérant dans les conditions d'une économie de marché.*

z nich předložili své stanovy, aby prokázali, že se jejich situace neliší od situace společnosti Golden Step, což je jediná společnost, jíž byl status tržního hospodářství přiznán.

- (3) *Le débat relatif au plafond doit être **vu** dans le contexte suivant: les 6,1 milliards d'euros alloués chaque année par la Commission au titre de la protection de l'environnement pour les tâches du deuxième pilier, sans que jusqu'à présent les moyens suffisants aient été prévus dans les perspectives financières.*

Horní mez je nutno vidět na pozadí skutečnosti, že minimálně 6,1 miliard EUR ročně, které Komise určila na ochranu životního prostředí, patří k úkolům druhého pilíře, aniž by pro tento účel byly ve finančním výhledu naplánovány dostatečné prostředky.

Ze **189** takto vyexcerpovaných výskytů *vu* se v převážné většině jednalo o přičestí minulé. Pouhých **13** výskytů z již zmiňovaných 189 mělo příčinný význam, viz např. věty (4) až (7).

- (4) *Les États membres ont également besoin de périodes transitoires pour garantir l'application efficace des mesures **vu** le volume important de briquets commercialisés chaque année dans l'Union européenne et les divers canaux de distribution utilisés pour leur commercialisation.*

Přechodná období jsou rovněž vyžadována členskými státy, aby mohly zajistit, že opatření budou účinně použita s ohledem na velké množství zapalovačů prodaných ročně v Evropské unii a na řadu distribučních řetězců, které s nimi obchodují.

- (5) *Cette ligne, considérée comme essentielle, est restée inexploitée pendant cinq mois, ce qui a motivé l'intervention nécessaire des pouvoirs publics **vu** l'importance que cette liaison présentait pour les citoyens.*

Tato trasa, považovaná za podstatnou, zůstala neprovozovaná po dobu pěti měsíců, což motivovalo nezbytný zásah orgánů veřejné moci vzhledem k důležitosti této trasy pro občany.

- (6) *Il n'est pas possible d'éviter une certaine flexibilité dans l'évaluation de cette question, compte tenu du fait qu'il n'était pas possible de prévoir avec certitude la production de flux de déchets C2 et FTR et **vu** les risques*

Při posuzování této skutečnosti není možné se vyhnout určité pružnosti se zřetelem na skutečnost, že nebylo možno předem s určitostí předpokládat, jaké toky odpadu C2 a odpadu RBP budou vyprodukovány, a se

en matière de disponibilité des installations .

- (7) *Paris, Montpellier, Francfort et d'autres villes possèdent déjà une flotte de véhicules propres qu'elles s'appêtent à agrandir vu les résultats positifs obtenus sur le plan environnemental et socio-économique.*

žřetelem na rizika spojená s dostupností zařízení.

Paříž, Montpellier, Frankfurt i další města již mají vozový park čistých vozidel, který se vzhledem k pozitivním výsledkům dosaženým v environmentální a sociální a hospodářské oblasti chystají rozšířit.

Ve větách (4) až (7) představuje PUP uvozené výrazem *vu* réma výpovědi.

2.2.1.10.3. *Vu* – oddělené čárkou

Z korpusu jsme vyexcerpovali 23 výskytů *vu*, v jejichž levém kontextu se vyskytla čárka a které byly v kontextu pravém zakončené tečkou. Ve většině z těchto výskytů, např. ve větách (1) a (2), neměl zmiňovaný výraz příčinný význam, ale představoval přičestí minulé. Jen v případě pouhých 5 výsktů měl výraz *vu* příčinnou povahu, věty (3) až (7).

- (1) *Cette situation aurait donc favorisé ces dernières, qui ont vu leur part de marché augmenter.*

To zvýhodňovalo dovoz z USA, čímž mohlo dojít k nárůstu jejich podílu na trhu.

- (2) *L'une d'elle n'a bénéficié d'aucun avantage, l'autre s'est vu conférer un avantage de 0,01 %.*

Jednomu z obou podniků nevznikl prospěch, zatímco druhému byl poskytnut příspěvek ve výši 0,01 %.

- (3) *Le programme FEADER, dans le cadre des mesures liées à la qualité des produits agricoles, doit tenir dûment compte du secteur de l'alimentation et de la culture biologiques, vu son importance en termes de perspectives d'emploi et de production de biens publics.*

Sektor, důležitý z hlediska perspektivy na zaměstnanost a výroby veřejného zboží, musí být v programu Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova v rámci opatření, týkajících se kvality zemědělských výrobků, přiměřeně zohledněn.

- (4) *Le CESE est d'avis que les pièges de submersion sont à interdire, vu la conclusion du comité scientifique et vétérinaire de la Commission qui a estimé que c'est une méthode de mise à mort cruelle puisqu'elle implique une lente suffocation de l'animal sous l'eau .*

EHSV je toho názoru, že pasti využívající tonutí by měly být zakázány, protože vědecký a veterinární výbor Komise dospěl k názoru, že se jedná o krutý způsob usmrcení zvířete, prováděný pomalým dušením pod vodou.

- (5) *Dans ce contexte, il a été prétendu*

V této souvislosti bylo tvrzeno, že

qu'aucun investissement supplémentaire récent n'avait pour ainsi dire été réalisé au niveau de la capacité de production de CD-R, vu les niveaux extrêmement faibles des prix.

se v poslední době vzhledem k výjimečně nízké úrovni cen neuskutečnily téměř žádné další investice do výrobní kapacity disků CD-R.

(6) *C'est par exemple le cas pour la définition de "système de paiement" à l'article 4, point 3, de la directive proposée, définition dont il convient d'assurer la compatibilité avec la notion de "système" retenue dans la directive sur le caractère définitif du règlement, vu les interactions possibles entre les systèmes désignés en application de la directive sur le caractère définitif du règlement et d'autres systèmes de paiement.*

Tato otázka je aktuální např. v případě definice "platebního systému" v čl. 4 odst. 3 navrhované směrnice, jež by s ohledem na možnou interakci mezi systémy označenými podle směrnice o neodvolatelnosti zúčtování a ostatními platebními systémy měla být uvedena do souladu s pojmem "systém", který používá směrnice o neodvolatelnosti zúčtování.

(7) *Les laboratoires qui ne devaient pas être accrédités en application de la législation antérieure pourraient avoir besoin d'un délai supplémentaire pour l'obtention d'une accréditation complète, vu la complexité et la lourdeur de la procédure.*

Laboratoře, které podle dřívějších právních předpisů Společenství nemusely být akreditovány, mohou potřebovat více času na získání úplné akreditace, nebot' akreditace představuje složitý a namáhavý proces.

PUP uvozené výrazem *vu*, ve větách (3) až (7), má z hlediska AČV povahu druhého rématu výpovědi.

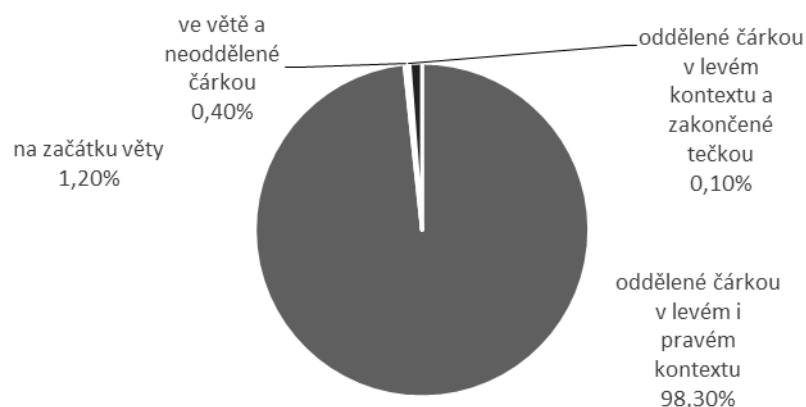
Nyní se zaměříme na postavení výrazu *vu*, v jehož levém i pravém kontextu se vyskytlovaly čárky. V této pozici jsme vyexcerpovali 41134 výskytů. Z důvodu takto vysokého počtu jsme podrobně prostudovali pouze náhodně sestavený vzorek, který čítal 500 výskytů *vu*. Na jeho základě jsme dospěli ke zjištění, že *vu* oddělené čárkami ve svém levém i pravém kontextu, mělo ve všech studovaných výskytech příčinný význam. Ve výskytech, jež jsme podrobili analýze, byl výraz *vu* nejčastěji součástí několikanásobných větných členů, blíže věty (8) a (9) (pro důslednější studium získaných výskytů bychom ale potřebovali posoudit i širší kontext výskytů *vu*, který nám ale korpus nenabídl), popř. byl umístěný na začátku výpovědi, viz věty (10) a (11). PUP, které by mělo platnost vloženého větného členu, jsme ve studovaném vzorku nenalezli.

- (8) *LA COMMISSION DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES, vu le traité instituant la Communauté économique européenne, vu le règlement (CEE) no 918/83 du Conseil, du 28 mars 1983, relatif à l'établissement du régime communautaire des franchises douanières (1), modifié en dernier lieu par le règlement (CEE) no 1315/88...* *KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ, s ohledem na Smlouvu o založení Evropského hospodářského společenství, s ohledem na nařízení (EHS) č. 918/83 Rady ze dne 28. března 1983 o systému Společenství pro osvobození od cla [1], naposledy pozměněné nařízením (EHS) č. 1315/88...*
- (9) *L'UNION EUROPÉENNE, vu le traité instituant la Communauté européenne, et notamment ses articles 42 et 43, vu la proposition de la Commission (1), vu l'avis du Parlement européen (2), vu l'avis du Comité économique et social (3), considérant que le règlement (CEE) no 1543/93 du Conseil, du 14 juin 1993, fixant le montant de la prime versée aux producteurs...* *EVROPSKÉ UNIE s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na články 42 a 43 této smlouvy, s ohledem na návrh Komise, [1], s ohledem na stanovisko Evropského parlamentu [2], s ohledem na stanovisko Hospodářského a sociálního výboru [3], vzhledem k tomu, že podle nařízení Rady (EHS) č. 1543/93 ze dne 14. června 1993, kterým se stanoví částka prémie vyplácené producentům...*
- (10) *En conséquence, vu les informations concernant les autres types de produit et vu que les types en question sont les plus commercialisés, il est considéré que la solution la plus raisonnable pour appliquer les droits modifiés consiste à remplacer tous les montants fixes par un droit ad valorem ou par un prix minimum à l'importation, fondé sur les conditions prévalant sur le marché de la potasse pendant la période d'enquête.* *Se zřetelem na informace o ostatních druzích výrobku a vzhledem k tomu, že uvedené druhy potaše se jeví jako nejvíce uváděné na trh, se proto má za to, že nejvhodnějším přístupem k provedení pozměněných cel je nahrazení všech pevných částek valorickým clem nebo minimální dovozní cenou, podle podmínek na trhu s potaší v období šetření.*
- (11) *Toutefois, vu la complexité de cette question et la nécessité de procéder à une évaluation des risques, à confier le cas échéant à un comité scientifique approprié qui la réalisera à l'échelon communautaire, il convient que les règles nationales continuent de s'appliquer entre-temps.* *Avšak s ohledem na komplexnost této otázky a na nutnost posoudit rizika, což v případě potřeby provede příslušný vědecký výbor na úrovni Společenství, je třeba, aby se v mezidobí nadále používaly vnitrostátní předpisy.*

Ve větách (10) a (11) je PUP v tematické části výpovědi.

V korpusu francouzských právních textů jsme pracovali s **41843** výskyty *vu*. Z tohoto počtu se **497** výskytů *vu* (tj. 1,20 %) objevilo na začátku věty, **189** výskytů²⁴⁴ (tj. 0,40 %) nebylo odděleno čárkou ve svém levém ani pravém kontextu. Dále se v korpusu objevilo **23** výskytů²⁴⁵ (tj. 0,10 %) oddělených čárkou v levém kontextu a zakončených tečkou. Zbývajících **41134** výskytů *vu* (tj. 98,30 %) bylo odděleno čárkou ve svém levém i pravém kontextu.

Graf 20. Postavení *vu* ve francouzských právních textech

2.2.1.10.4. Respondenty výrazu *vu*

Příčinný výraz *vu* v právních textech českého korpusu měl ve většině výskytů jako respondent *s ohledem na*, v menší míře byl přeložen pomocí *vzhledem k*.

Tab. 32. Respondenty výrazu *vu* v právních textech

Fr. výraz	Počet výskytů	České respondenty	Počet užití
vu	41843	s ohledem na	39959
		vzhledem k	474
		další jazykové prostředky	1410
		celkem	41843

Jako další možné překlady příčinného výrazu *vu* uvádíme:

- (1) *...considérant que, **vu** les dimensions et les effets de l'action* *...vzhledem k tomu, že **vezmou-li se v úvahu** rozsah a důsledky*

²⁴⁴ Z počtu 189 výskytů *vu* v této pozici se v převážné většině jednalo o přičestí minulé. Pouhých 13 výskytů výrazu *vu* mělo v této pozici příčinný význam.

²⁴⁵ Z 23 výskytů *vu* v této pozici mělo příčinnou povahu jen 5 výskytů.

proposée dans le secteur concerné, les mesures communautaires visées par la présente directive sont nécessaires, voire indispensables, pour atteindre les objectifs fixés, à savoir la réception communautaire par type de véhicule, et que ceux -ci ne peuvent être suffisamment réalisés par les États membres individuellement...

navrhované akce v této oblasti, jsou opatření Společenství, která jsou předmětem této směrnice, nejen nutná, ale i nezbytná k tomu, aby se dosáhlo vytčeného cíle, jímž je zavedení schválení typu vozidla v rámci Společenství; že tohoto cíle nemohou členské státy dosáhnout jednotlivě...

(2) *Dans ces conditions et **vu** les développements qui précèdent, la Commission considère que le montant du déficit net des compagnies régionales correspond au montant à compenser.*

*Na základě této skutečnosti a **s přihlédnutím k připomínkám vyjádřeným výše** se Komise domnívá, že výše čisté ztráty regionálních společností odpovídá částce, kterou je třeba kompenzovat.*

(3) ***Vu** l'évolution très rapide du monde de la jeunesse, il convient de garder à l'esprit que les pratiques à mettre en oeuvre évoluent très rapidement...*

***Jelikož** ve světě mládeže dochází k vývoji a změnám velmi rychle, je tudíž potřeba mít na paměti, že postupy, které se mají zavádět, se také velmi rychle vyvíjí...*

(4) ***Vu** le peu de renseignements disponibles sur l'industrie sud-africaine, les conclusions exposées ci-après reposent sur les données contenues dans la demande de réexamen et sur des statistiques d'exportation publiquement accessibles.*

***Vzhledem k tomu, že není známo mnoho informací o jihoafrickém výrobním odvětví,** vycházejí následující závěry z údajů uvedených v žádosti o přezkum předložené žadatelem a z veřejně přístupných statistik vývozního obchodu.*

(5) *...**vu** l'article 51 de son règlement...*

*...**v souladu s** článkem 51 jednacího řádu...*

2.2.1.10.5. Substantiva v pravém kontextu výrazu *vu*

V pravém kontextu příčinného výrazu *vu* se substantivum vyskytlo celkem 37877krát a jednalo se o 349 různých substantiv.

Tab. 33. Substantiva v pravém kontextu výrazu *vu* ve francouzských právních textech

Pořadí	Substantiva	Počet výskytů
1.	traité	15 079

2.	règlement	9 342
3.	avis	4 122
4.	proposition	4 050
5.	accord	671
6.	décision	652
7.	article	608
8.	rapport	330
9.	recommandation	316
10.	acte	212
11.	résolution	136
12.	protocole	135
13.	articles	107
14.	projet	100
15.	initiative	96
16.	position	94
17.	demande	92
18.	communication	90
19.	déclaration	83
20.	conclusions	81
21.	observations	69
22.	statuts	57
23.	résolutions	50
24.	action	40
25.	adhésion	39
26.	statut	38
27.	situation	35
28.	importance	31
29.	demandes	31
30.	budget	31

V pravém kontextu příčinného výrazu *vu* se nejčastěji vyskytovala substantiva vyjadřující stavy, **184** výskytů (např. *absence, accord, accord-cadre, actes, amendement, arguments, attention, avant-projet, avis, benefice, besoin, bilans, budget, cadre, circonstances, code, compte, concepts, conclusion, conclusions, consensus, conséquences, contexte, contribution, convention, convention-cadre, défaut, définition, difficultés, dimensions, dispositions, droit, édition, effet, encadrement, enjeu, état, existence, expérience, charte, incidence, informations, intention, intérêt, jurisprudence, législation, liberté, liste, loi, mandat, manière, manque, mécanisme, mémorandum, moyens, nature, niveau, nombre, objectif, opinion, pertes, pétition, plan, poids, politique, positions, préambule, principe, prix, problèmes, programme, projet, proportion, protocole, quantités, question, raison, rapport, régimes, règle, règlement, réglementations, renseignements, réserves, respect, ressources, résultat, risque, rôle, rythme, situation, souci, statut, stratégie, structure, taux, temps, texte, titre, traité, valeur, volume*), dále se jednalo o substantiva dějů a činností, **115** výskytů

(např. *exportations, abattage, abrogation, action, activité, adhésion, affirmations, allégations, amélioration, apparition, appel, application, approbation, arrêt, arrivée, audition, augmentation, célébration, communication, conflit, constatations, consultation, contestations, création, croissance, débat, décision, décision-cadre, décisions, déclaration, délibérations, demande, démission, désignation, détérioration, développement, discussion, échange, engagement, enquête, événements, évolution, exigences, fait, fléchissement, hausse, changement, choix, chute, impact, incidents, inclusion, initiative, intégration, interactions, mise, modification, modifications, négociations, notation, notification, observations, orientation, ouverture, participation, présentation, prévisions, proclamation, production, progrès, prohibition, propositions, publication, ratification, réception, recommandation, recommandations, recours, recul, réduction, réexamen, réglementation, rejet, requête, résolution, réunion, révision, travaux, ventes, visite, vote*), a substantiva vlastností, **29** výskytů (např. *capacités, compétences, complexité, déficiences, différence, différences, disparité, disparités, diversité, gravité, insuffisance, multiplicité, nécessité, persistance, proximité, qualité, rareté, rentabilité, représentativité, sensibilité, spécificité, tendance, urgence, utilité, variabilité, variété*)

V mnohem menším počtu se v pravém kontextu *vu* objevila vlastní jména, **17** výskytů (*Accord de partenariat entre les membres du groupe des États d'Afrique, des Caraïbes et du Pacifique; Agenda ou le programme de protection commun; Constitution de la République du Soudan; Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales; Déclaration universelle des Droits de l'homme; Guide d'utilisation du Code de conduite de l'Union européenne; Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne; Livre blanc de la Commission; Pacte international relatif aux droits civils et politiques; PIB (= HDP); Plan d'action concernant la lutte contre le terrorisme; Programme de La Haye; Proposition de règlement du Conseil; Protocole des Nations unies visant à prévenir, réprimer et punir la traite des personnes; Statut de Rome de la Cour pénale internationale; Stratégie européenne de sécurité; Traité instituant la Communauté européenne*), jména osob, **3** výskyty (*candidats, fonctionnaire, personnes*), a pouze **2** výskyty reprezentovaly věc (*train, livre*).

Tab. 34. Třídění substantiv v pravém kontextu *vu*

	Počet výskytů
Abstraktní substantiva	
děje/ činnosti	115
vlastnosti	29
stavy	183
celkem	327
Konkrétní substantiva	
osoby	3
zvířata	0
věci	2
vlastní jména	17
celkem	22

3. Korpusová analýza – shrnutí

V této části naší práce se pokusíme syntetizovat výsledky získané analýzou příčinných výrazů v paralelním korpusu InterCorp.

Tab. 35. Postavení francouzských příčinných výrazů ve větě

	Počet výskytnů	Postavení			
		Začátku ²⁴⁶ věty	Ve větě, neoddělené čárkou ²⁴⁷	Oddělené čárkou	
				v levém kontextu ²⁴⁸	v levém i v pravém kontextu ²⁴⁹
à cause de	2452	5,10 %	64,90 %	13,30 %	16,70 %
počet výskytnů		124	1592	327	409
grâce à	6908	14,40 %	56,80 %	12,10 %	16,70 %
počet výskytnů		993	3926	835	1154
en raison de	7817	9 %	60,70 %	11,60 %	18,70 %
počet výskytnů		704	4742	910	1461
du fait de	2240	8,60 %	62,40 %	10,10 %	18,90 %
počet výskytnů		192	1398	227	423
par suite de	423	3,30 %	62,70 %	10,20 %	23,80 %
počet výskytnů		14	265	43	101
à la suite de	5828	22,10 %	63,90 %	1,50 %	12,50 %
počet výskytnů		1287	3724	88	729
à force de	148	16,20 %	46 %	2,70 %	35,10 %
počet výskytnů		24	68	4	52
sous l'effet de	120	7,50 %	53,30 %	13,30 %	25,90 %
počet výskytnů		9	64	16	31
étant donné	1531	43,60 %	15,60 %	13,30 %	27,50 %
počet výskytnů		667	239	204	421
vu	41843 ²⁵⁰	1,20 %	0,40 %	0,10 %	98,30 %
počet výskytnů		497	189	23	41134
počet v %	100 %	6,50 %	23,40 %	3,90 %	66,20 %
celkem výskytnů	69310	4511	16207	2677	45915

²⁴⁶ V postavení na začátku věty se vyskytují příčinné výrazy ve tvaru s velkým počátečním písmenem, nebo výtčené prostřednictvím konstrukce *c'est... qui/que*.

²⁴⁷ Jedná se o příčinné výrazy, v jejichž levém ani pravém kontextu se nevyskytuje čárka.

²⁴⁸ Jde o výskyty, v jejichž levém kontextu se vyskytuje čárka a v kontextu pravém pak následuje tečka.

²⁴⁹ Jde o výskyty, v jejichž levém a zároveň i pravém kontextu se vyskytuje čárka.

²⁵⁰ Ačkoli se ve francouzské části korpusu InterCorp vyskytlo celkem 48228 výskytnů *vu* ve všech typech textů, my jsme studovali postavení tohoto výrazu pouze v právních textech, které obsahovaly 41843 výskytnů.

Tab. 36. České respondenty francouzských příčinných výrazů²⁵¹

Fr. výraz	Počet výskytů	České respondenty	Počet užití
à cause de			
	2452	kvůli	913
		v důsledku	281
		z důvodu	133
		vzhledem k	84
		díky	74
grâce à			
	6908	díky	2130
		prostřednictvím	1140
		pomocí	340
		na základě	231
		v důsledku	125
en raison de			
	7817	kvůli	1340
		vzhledem k	1228
		z důvodu	1192
		v důsledku	1170
		protože	476
du fait de			
	2240	v důsledku	433
		kvůli	264
		vzhledem k	246
		z důvodu	191
		na základě	132
par suite de			
	423	v důsledku	204
		po	57
		na základě	31
		z důvodu	28
		následkem	18
à la suite de			
	5828	po	2368
		v důsledku	889
		na základě	761
		poté	199
à force de			
	148	protože	7
		díky	4
		pomocí	4
		prostřednictvím	2
		kvůli	1
sous l'effet de			
	113	v důsledku	24
		kvůli	11
		vlivem	7
		na základě	7
étant donné			

²⁵¹ Pokud jde o české respondenty francouzských příčinných výrazů, v tabulce níže uvádíme výčet těch nejfrekventovanějších, které jsme z korpusu vyexcerpovali.

	1531	vzhledem k	766
		s ohledem na	231
		protože	76
		kvůli	45
		v důsledku	35
		neboť	35
vu ²⁵²			
	41843	s ohledem na	39959
		vzhledem k	474

Tab. 37. Výskyt francouzských příčinných výrazů ve vztahu k typu textu

	Počet výskytů	Typ textu				
		právní texty	zápis debaty	publicistika	próza	drama
à cause de		8,40 %	48,70 %	20,90 %	21,50 %	0,50 %
počet výskytů	2452	205	1195	512	528	12
grâce à		21,90 %	55,40 %	17,40 %	5,20 %	0,10 %
počet výskytů	6908	1513	3829	1201	356	9
en raison de		54,90 %	34,70 %	9,60 %	0,80 %	0 %
počet výskytů	7817	4290	2712	755	60	0
du fait de		58,70 %	23,20 %	17,30 %	0,80 %	0 %
počet výskytů	2240	1316	519	388	17	0
par suite de		94,10 %	2,40 %	0,20 %	3,30 %	0 %
počet výskytů	423	398	10	1	14	0
à la suite de		65,58 %	30,15 %	3,20 %	1,05 %	0,02 %
počet výskytů	5828	3822	1757	187	61	1
à force de		0 %	14,90 %	19,60 %	64,20 %	1,30 %
počet výskytů	148	0	22	29	95	2
sous l'effet de		36,70 %	40,00 %	4,10 %	19,20 %	0 %
počet výskytů	120	44	48	5	23	0
étant donné		33,10 %	53,90 %	12,00 %	1 %	0 %
počet výskytů	1531	506	826	184	15	0
vu		88,40 %	6,25 %	1,97 %	3,37 %	0,02 %
počet výskytů	48228	42633	3012	949	1623	11
počet v %	100 %	72,30 %	18,40 %	5,50 %	3,70 %	0,10 %
celkem výskytů	75695	54727	13930	4211	2792	35

²⁵² Respondenty, jež jsme zde k výrazu *vu* uvedli, byly vyexcerpované z francouzských právních textů. Další možné respondenty výrazu *vu* nemusejí mít příčinnou povahu, protože i v právních textech byly nalezeny výskyty tohoto výrazu, jež představovaly přičestí minulé.

Tab. 38. Substantiva v pravém kontextu francouzských příčinných výrazů²⁵⁴

	Počet výskytů	Abstraktní substantiva			Konkrétní substantiva			
		děje	vlastnosti	stavy	osoby	zvířata	věci	vlastní jména
à cause de	502	124	26	264	24	3	56	5
grâce à	1244	433	70	555	57	3	113	13
en raison de	689	282	28	372	1	0	5	1
du fait de	312	135	13	152	7	0	5	0
par suite de	70	34	0	36	0	0	0	0
à la suite de	469	272	7	174	5	2	3	6
à force de	32	9	5	13	1	0	4	0
sous l'effet de	43	21	2	17	0	0	3	0
étant donné	420	108	68	238	2	0	4	0
vu	349	115	29	183	3	0	2	17 ²⁵³
celkem výskytů	4130	1533	248	2004	100	8	195	42
		40,50 %	6,50 %	53 %				
	100 %	91,70 %			8,30 %			

Tab. 39. Typy příčin uváděné francouzskými příčinnými výrazy

Příčinné výrazy	Typ příčiny	Komentář
à cause de	– negativní příčina ²⁵⁵	– následek je vnímán jako nepříznivý
	<i>À cause de la crise économique et financière, la préoccupation principale des Européens aujourd'hui consiste à conserver leur emploi.</i>	<i>Kvůli hospodářské a finanční krizi se nyní evropští občané nejvíce bojí toho, že přijdou o práci.</i>
	<i>Maintenant, le sommet de l'Union pour la Méditerranée à Barcelone, qui est prévu pour le début du mois de juin, est lui aussi susceptible d'échouer à cause du conflit entre Israël et les pays arabes.</i>	<i>Summit Unie pro Středomoří v Barceloně, který je plánován na začátek června, teď pravděpodobně vinou konfliktu mezi Izraelem a arabskými státy ztroskotá také.</i>

²⁵³ Zvýšený výskyt vlastních jmen jsme zaznamenali u výrazu *vu*, který byl excerptován z právních textů. Zpravidla se jednalo o názvy právních dokumentů (např. *Déclaration universelle des Droits de l'homme*, *Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne*, *Pacte international relatif aux droits civils et politiques*, *Plan d'action concernant la lutte contre le terrorisme*, *Programme de La Haye*).

²⁵⁴ Více o způsobu třídění substantiv v naší práci viz kap. 2.2.1.1.4. Substantiva v pravém kontextu výrazu *à cause de*.

²⁵⁵ NAZARENKO, A. (2000): *La cause et son expression en français*, Paris, Ophrys, s.60.

grâce à	– pozitivní příčina ²⁵⁶	– následek je vnímán jako příznivý, zdařilý
	<i>Enfin, après dix années d'impasse institutionnelle, l'Union européenne, grâce au renforcement de la procédure de codécision, pourra poursuivre sa trajectoire de croissance, qui a été inopinément interrompue il y a un certain temps.</i>	<i>Po deseti letech institucionální slepé uličky se Evropská unie může díky posílení postupu spolurozhodování konečně znovu navrátit na trajektorii růstu, která byla před nějakým časem nečekaně přerušena.</i>
	<i>Grâce à ce règlement, qui utilise des critères internationaux pour la classification et l'étiquetage des substances et mélanges dangereux dans l'Union européenne, nous permettrons à nos entreprises de s'ouvrir au marché mondial.</i>	<i>Pomocí tohoto nařízení, kterým se v Evropské unii zavádějí mezinárodní kritéria na klasifikaci a označování nebezpečných látek a směsí, zabezpečíme, že naše podniky budou připraveny otevřít se globálnímu trhu.</i>
	<i>Grâce au Parlement, les nouvelles dispositions portant sur le spectre radioélectrique feront baisser les prix et encourageront l'introduction de nouveaux services, ce qui permettra de combler la fracture numérique.</i>	<i>Záslouhou Parlamentu s sebou nově ustanovení o rádiovém spektru přinese nižší ceny a podpoří zavádění nových služeb, čímž pomůže překlenout digitální propast.</i>
en raison de	– neutrální příčina	– uvádí oficiální příčinu ²⁵⁷
	<i>En raison de préoccupations liées à ses effets sur l'environnement, il convient de modifier ce régime.</i>	<i>Z důvodu obav týkajících se jejích účinků na životní prostředí by měl být tento režim změněn.</i>
	<i>En raison de la gravité du risque pour la santé humaine, ces mesures doivent s'appliquer immédiatement.</i>	<i>S ohledem na vážnost rizika pro lidské zdraví je třeba tato opatření uplatnit okamžitě.</i>
du fait de	– známá příčina	– příčina se zakládá na faktech ²⁵⁸
	<i>L'Union européenne doit aider ses citoyens en difficulté du fait de la crise mondiale.</i>	<i>EU musí poskytnout pomoc našim občanům, kteří se ocitli v tíživé situaci v důsledku celosvětové krize.</i>
	<i>Les Etat Unis s'y sont eux-mêmes désintéressés du fait du</i>	<i>USA ztratily na tomto aranžmá zájem také proto, že posílil</i>

²⁵⁶ Activitesfle [online]. [cit. 2014-11-30].

Dostupné z WWW: <<http://activitesfle.over-blog.com/article-33727548.html>>.

²⁵⁷ Tamtéž.

²⁵⁸ Tamtéž.

	<i>renforcement du dollar.</i>	<i>dolar.</i>
par suite de	– příčina zdůrazňuje časovou následnost ²⁵⁹	– příčina předchází účinek v čase
	<i>Par suite de l'obstruction de l'administration, cette obligation n'est pas remplie depuis le mois de juillet.</i>	<i>Po <u>administrativních obstrukcích</u> nebyla tato povinnost od července naplněna.</i>
	<i>La procédure a été lancée par suite d'une plainte déposée le 6 juillet 2000 par SRAM Deutschland GmbH, qui représente une proportion majeure de la production communautaire de MPI.</i>	<i>Toto řízení bylo zahájeno následkem stížnosti, kterou podala dne 6. července 2000 firma SRAM Deutschland GmbH, která představuje významný podíl výroby VPN ve Společství.</i>
à la suite de	– příčina zdůrazňuje časovou následnost	– příčina předchází účinek v čase
	<i>À la suite des événements tragiques qui se sont produits au Japon, je crois qu'il est urgent d'achever tous les programmes de fermeture et de démantèlement des centrales nucléaires d'Europe centrale et orientale dont les activités ne satisfont pas aux normes de sécurité européennes.</i>	<i>Po tragických událostech v Japonsku se domnívám, že naléhavě potřebujeme dokončit všechny programy uzavření a vyřazení jaderných elektráren ve střední a východní Evropě, jejichž provoz nevyhovuje evropským bezpečnostním normám.</i>
	<i>À la suite de l'introduction de l'euro par la Slovénie le 1er janvier 2007, les établissements de crédit et les succursales d'établissements de crédit situés en Slovénie seront assujettis à l'obligation de constitution de réserves à compter de cette date.</i>	<i>V důsledku zavedení eura ve Slovinsku k 1. lednu 2007 se na úvěrové instituce a pobočky úvěrových institucí, které se nacházejí ve Slovinsku, bude od tohoto data vztahovat povinnost minimálních rezerv.</i>
à force de	– příčina spjatá s opakováním či intenzitou ²⁶⁰	
	<i>À force d'inhaler les remugles de l'Occupation, je portais le masque d'un traître de comédie.</i>	<i>Vdechováním okupační zatuchliny jsem získal masku operetního padoucha.</i>
	<i>À force de patience, j'avais fait admettre mes cahiers, mes crayons, mon petit magnétophone à piles qui ne fonctionnait jamais, mon appétence malsaine pour les paroles, toutes les paroles, même</i>	<i>Trpělivým úsilím jsem dosáhl toho, že mi byly prominuty moje sešity, mé tužky, můj bateriový magnetofon, který nikdy nefungoval, moje chorobná chtivost slov, všech slov včetně těch nejméně užitečných.</i>

²⁵⁹ Tamtéž.

²⁶⁰ *Le français au bout des doigts* [online]. [cit. 2014-11-30]. Dostupné z WWW: <<http://francia2.unideb.hu/lfabd/308000.html#subst>>.

	<i>les plus inutiles.</i>	
sous l'effet de	– příčina probíhá současně s účinkem ²⁶¹	
	<u><i>Sous l'effet d'une colère légitime, Palestiniens et Arabes n'ont pas réussi à trouver une posture adéquate face aux Israéliens et ils n'ont pas su élaborer une stratégie politique réaliste répondant à la fois aux besoins des Palestiniens quant à leur vie quotidienne et à leurs aspirations nationales.</i></u>	<u><i>Pohlčení opodstatněným hněvem, Palestinci a Arabové nedokázali přijít se seriózním postojem, jímž by vyšli Izraelcům vstříc, a nedokázali vytvořit funkční politickou strategii, která by řešila každodenní palestinské potřeby a národní aspirace.</i></u>
	<u><i>Sous l'effet du traité de Lisbonne, le Parlement a déjà le statut de co-législateur dans la quasi-totalité des domaines, attirant par là même l'attention des lobbyistes.</i></u>	<u><i>Ratifikací Lisabonské smlouvy se Parlament stal spoluvůrcem právních předpisů téměř ve všech oblastech, čímž na sebe upoutal pozornost zástupců zájmových skupin.</i></u>
étant donné	– příčina známá či všeobecně přijímaná ²⁶²	– příčina se zakládá na faktech
	<i>Il est en effet pratiquement impossible, <u>étant donné le niveau actuel des recettes publiques</u>, de concrétiser les promesses d'augmentation.</i>	<u><i>Vzhledem k současné výšce příjmů z veřejných financí by bylo prakticky zcela nemožné zrealizovat slibované zvýšení výdajů.</i></u>
	<u><i>Étant donné les risques courus par ses soldats, l'Europe sera forcée d'influencer et même d'apporter de manière active des changements stratégiques à l'environnement politique de tout le Moyen-Orient.</i></u>	<u><i>S ohledem na riziko hrozící jejím vojákům bude Evropa nucena ovlivňovat, ba proaktivně vyvolávat strategické proměny politického prostředí na celém Středním východě.</i></u>
vu	– příčina známá či všeobecně přijímaná ²⁶³	– příčina se zakládá na faktech
	<u><i>Vu le peu d'informations disponibles, il n'a pas été possible d'analyser les effets probables des mesures proposées sur l'ensemble des importateurs et des utilisateurs.</i></u>	<u><i>Vzhledem k tomu, že bylo k dispozici pouze málo informací, nebylo možné analyzovat pravděpodobný vliv navrhovaných opatření na dovozce a uživatele jako celek.</i></u>
	<u><i>Vu la tendance à la hausse persistante des prix du pétrole et des matières premières, il convient d'être attentif à</i></u>	<u><i>S ohledem na pokračující tlak na zvyšování cen ropy a surovin je nutná zvláštní obezřetnost, pokud jde o dopad</i></u>

²⁶¹ *Activitesfle* [online]. [cit. 2014-11-30].

Dostupné z WWW: <<http://activitesfle.over-blog.com/article-33727548.html>>.

²⁶² WEINRICH, H. (1990): *Grammaire textuelle du français*, Paris, Didier-Hatier, s. 462.

²⁶³ Tamtéž, s. 462.

	<i>l'incidence que peuvent avoir les conventions salariales et les augmentations du coût du travail sur la stabilité et la compétitivité des prix.</i>	<i>mzdových ujednání a zvyšování nákladů na pracovní sílu a na stabilitu cen a na jejich konkurenceschopnost.</i>
--	--	---

Závěr

Diplomová práce na téma *Příslovečné určení příčiny v současné francouzštině: popis, postavení, funkce a srovnání s češtinou* má za cíl představit pojetí PUP ve výše uvedených jazycích. První část předkládané práce slouží jako teoretický základ pro následnou praktickou analýzu v části druhé.

Úvodní kapitola teoretické části se zabývá problematikou kauzality a ve stručnosti je v ní nastíněn vztah mezi příčinou a účinkem. Následující kapitola se věnuje možným přístupům k PUP ve vybraných gramatikách české a frankofonní provenience. Pojetí tohoto větného členu v obou jazykových systémech posléze porovnává a dochází k závěru, že termíny *příslovečné určení* v českém jazyce a *complément circonstanciel* v jazyce francouzském nejsou zcela ekvivalentní. České gramatiky užívají termín *příslovečné určení (adverbiále)*, které je doplněním nejen predikátu, ale i adjektiva či adverbia. *Complément circonstanciel* rozvíjí predikát. Z tohoto důvodu uvádíme, že k příslovečnému určení příčiny v naší práci přistupujeme jako k větnému členu, který rozvíjí predikát a který vyjadřuje příčinné okolnosti děje. Teoretický rámec naší práce pak uzavírá kapitola pojednávající o sémantickém a syntaktickém popisu PUP v obou zmiňovaných jazycích a o jeho postavení ve výpovědi. V neposlední řadě se zabývá funkcí PUP v argumentační výstavbě textu.

Na teoretickou část plynule navazuje část praktická, která zkoumá výskyty PUP v paralelním jazykovém korpusu InterCorp. Předmětem kontrastivní analýzy jsou francouzské typicky příčinné výrazy: *à cause de, grâce à, en raison de, du fait de, par suite de, à la suite de, à force de, sous l'effet de, étant donné, vu*. České příčinné výrazy jsou studovány jako jejich respondenty.

Protože je hlavním záměrem naší práce určit postavení PUP ve francouzské větě, všímáme si tedy, zda je tento větný člen na počátku věty či na jiném místě ve větě a zda je oddělený čárkou či nikoli. Při excerpci příčinných výrazů z korpusu tedy zohledňujeme velké počáteční písmeno výrazů, přítomnost či absenci vytýkací konstrukce *c'est... qui/ que* a taktéž studujeme pozici čárky ve vztahu k příčinným výrazům.

Prostřednictvím studia vyexcerpovaných výskytů francouzských příčinných výrazů jsme dospěli ke zjištění, že PUP ve větě zaujímá následující pozice²⁶⁴:

- a) Tento větný člen se může vyskytovat na začátku francouzské věty (1), v její tematické části, nebo je na její začátek vytčený prostřednictvím konstrukce *c'est... qui/ que* (2), v tomto případě se jedná o rematizaci. PUP v této iniciální pozici je od textu, který za ním následuje, zpravidla oddělené čárkou, ovšem v českých překladech PUP čárkou oddělené není.
- b) Dále se PUP nachází ve větě a v pravém ani levém kontextu jej neodděluje čárka (3).
- c) V neposlední řadě může být PUP ve francouzské větě oddělené čárkou. V prvním případě se čárka vyskytuje pouze v levém kontextu příčinného výrazu a v kontextu pravém následuje tečka (4). PUP v tomto postavení obvykle představuje druhé réma výpovědi. V druhém případě je příčinný výraz oddělený čárkou ve svém levém i pravém kontextu (5). Dle naší analýzy provedené na náhodně sestaveném vzorku má povahu vloženého větného členu pouze 30% příčinných výrazů, jež se v korpusu vyskytnou oddělené ve svém pravém i levém kontextu.

- (1) *À cause de la crise économique, certains États membres n'ont plus autant de possibilités qu'auparavant de fournir un soutien au programme.*
- (2) *C'est à cause de cette directive que les bureaux de poste ferment et que les travailleurs postaux perdront leur emploi.*
- (3) *La rentabilité de l'ensemble du secteur bancaire allemand a nettement baissé à cause de la conjoncture économique difficile.*
- (4) *Des millions d'euros d'aide européenne continuent, hélas, de disparaître, à cause de la corruption.*
- (5) *Sa deuxième erreur, cette fois à cause de l'Allemagne, a été de ne pas résoudre immédiatement les problèmes financiers de la Grèce, ce qui aurait dû être relativement facile dans la mesure où elle ne représente que 2 % du PIB européen.*

²⁶⁴ Postavení francouzských příčinných výrazů ve větě názorně ilustrujeme pomocí příčinného výrazu *à cause de*. Jak je ale z předchozích kapitol naší práce patrné, všechny studované příčinné výrazy na výše uvedených pozicích (1) až (5) ve větě nalezeny nebyly. Např. výraz *par suite de* se v korpusu vytčený pomocí konstrukce *c'est... qui/ que* nevyskytl apod.

Na základě údajů získaných z paralelního korpusu InterCorp jsme zjistili, že pro PUP je ve francouzské větě nejpříznačnější ta pozice, ve které není na začátku věty (což ale samozřejmě neplatí pro všechny příčinné výrazy²⁶⁵) a ve které není oddělené čárkou (tedy pozice b), viz klasifikace výše). Jisté zkreslení celkových výsledků způsobuje výraz *vu*, jež se v 98,30 % svých výskytů objevil oddělený čárkami v obou svých kontextech²⁶⁶. Blíže o postavení studovaných francouzských příčinných výrazů viz Tab. 35. Postavení francouzských příčinných výrazů ve větě.

Pokud jde o respondenty francouzských příčinných výrazů *à cause de, grâce à, en raison de, du fait de, par suite de, à la suite de, à force de, sous l'effet de, étant donné, vu*, mezi jejich nejfrekventovanější české respondenty patří: *kvůli, díky, v důsledku, po, protože, vzhledem k, s ohledem na* (Viz Tab. 36. České respondenty francouzských příčinných výrazů.)

Co se týká výskytu studovaných příčinných výrazů ve vztahu k typu textu, jejich největší množství se vyskytlo v právních textech (72,30 %) a zápise debaty (18,40 %), menší počet výskytů pak připadl na publicistiku (5,50 %). Naopak nejnižší počet výskytů příčinných výrazů jsme zaznamenali v próze (3,70 %) a také v dramatu (0,10 %). (Více viz Tab. 37. Výskyt francouzských příčinných výrazů ve vztahu k typu textu).

V neposlední řadě jsou předmětem našeho studia substantiva, jež se vyskytují v pravém kontextu studovaných výrazů. Za francouzskými příčinnými výrazy se častěji objevují abstrakta (91,70 %), než konkréta (8,30 %). Pokud jde o abstrakta, převažující množství výskytů lze pozorovat u stavových substantiv (53 %), která ale vzápětí ve frekvenci následují dějová substantiva (40,50 %). Jména vlastností pak představují nejmenší podíl vyexcerpovaných abstrakt (6,50 %). V případě konkrét se nejčastěji jedná o věci či osoby, v mnohem menší míře jsou zastoupena jména zvířat a vlastní jména (Více viz Tab. 38. Substantiva v pravém kontextu francouzských příčinných výrazů).

²⁶⁵ Tendenci k postavení na začátku věty má *étant donné* se svými 43,60 % výskytů právě v této počáteční pozici ve větě.

²⁶⁶ Tato skutečnost je dle našeho soudu ovlivněná faktem, že jsme čerpali výhradně z právních textů, ve kterých se výraz *vu* často vyskytoval v řadě několikanásobných příslovecných určení za sebou, která byla oddělená čárkou.

Cílem předkládané diplomové práce je poskytnout náhled do problematiky příslovečného určení příčiny v současném francouzském a českém jazyce. S pomocí teoretické části a na základě praktické kontrastivní analýzy v paralelním korpusu InterCorp tato práce mapuje postavení vybraných francouzských příčinných výrazů a jejich české respondenty, představuje výskyt francouzských příčinných výrazů ve vztahu k typu textu a v neposlední řadě uvádí substantiva, která se vyskytují v pravém kontextu studovaných výrazů.

Résumé

Le présent mémoire intitulé *Complément circonstanciel de cause en français contemporain : description, position, fonction et comparaison avec le tchèque* a pour but de présenter l'approche linguistique à ce membre de phrase dans les deux langues mentionnées ci-dessus. La première partie de ce travail sert d'une base théorique qui est suivi d'une analyse pratique dans la deuxième partie.

Avant de procéder à l'analyse contrastive, nous élaborons la partie théorique. En premier lieu, nous abordons le phénomène de la causalité, c'est-à-dire la relation entre la cause et la conséquence. Deuxièmement, nous passons à l'approche linguistique à la causalité. Comme nous l'avons déjà annoncé dans l'introduction, nous avons choisi, parmi une large gamme de moyens linguistiques exprimant les rapports causals, le complément circonstanciel de cause qui est devenu l'objet de notre étude. En ce qui concerne l'ancrage théorique, ce travail s'appuie sur les grammaires d'origine francophone, parmi lesquelles nous pouvons mentionner : *Le bon usage*, *Grammaire de la phrase française*, *Grammaire du français classique et moderne*, *Grammaire méthodique du français* et *Grammaire critique du français*, ainsi que les grammaires tchèques, par exemple *Mluvnice češtiny* (vol. 3) et *Skladba češtiny*. En analysant les deux approches, nous aboutissons au fait que, dans notre travail, nous prenons le complément circonstanciel de cause pour le membre de phrase qui précise les circonstances causales du fait exprimé par le groupe verbal. Ensuite, nous nous focalisons sur la description sémantique et syntaxique de ce membre de phrase ainsi que sur sa position dans l'énoncé. De même, nous étudions sa fonction dans l'enchaînement argumentatif du texte.

La partie suivante est dédiée à l'analyse pratique dans le corpus InterCorp. Mais, avant d'éclaircir les résultats de notre travail, nous considérons comme important d'expliquer notre méthodologie. Ce sont les expressions de cause typiques qui font l'objet de notre recherche : *à cause de*, *grâce à*, *en raison de*, *du fait de*, *par suite de*, *à la suite de*, *à force de*, *sous l'effet de*, *étant donné*, *vu*. Les expressions de cause tchèques sont étudiées comme leurs équivalents. Puisque notre travail vise à déterminer la position du complément circonstanciel de cause dans la phrase française, nous observons, si ce membre de phrase est placé au début de la phrase ou

dans une autre position dans la phrase et, également, s'il est précédé de la virgule ou pas. De cette analyse-ci découlent les résultats suivants :

- a) Le complément circonstanciel de cause peut être soit placé au début de la phrase (1), dans la partie thématique de l'énoncé, soit déplacé au début de la phrase à l'aide de la tournure emphatique *c'est... que/ qui* (2), dans ce cas-là, il s'agit de la mise en relief du rhème. Le complément circonstanciel de cause, placé au début de la phrase française, est en général séparé par la virgule, mais dans les traductions tchèques, la virgule est absente.
- b) Ce membre de phrase se trouve aussi dans la phrase française (pas à son début) et il n'est pas séparé par la virgule ni dans le contexte gauche, ni dans celui de droite (3).
- c) De même, le complément circonstanciel de cause peut être séparé par la virgule dans le contexte gauche et terminé par le point dans le contexte droit (4) ou ce membre de phrase peut être séparé par la virgule dans ses deux contextes (5).

- (1) *À cause de la crise économique, certains États membres n'ont plus autant de possibilités qu'auparavant de fournir un soutien au programme.*
- (2) *C'est à cause de cette directive **que** les bureaux de poste ferment et que les travailleurs postaux perdront leur emploi.*
- (3) *La rentabilité de l'ensemble du secteur bancaire allemand a nettement baissé à cause de la conjoncture économique difficile.*
- (4) *Des millions d'euros d'aide européenne continuent, hélas, de disparaître, à cause de la corruption.*
- (5) *Sa deuxième erreur, cette fois à cause de l'Allemagne, a été de ne pas résoudre immédiatement les problèmes financiers de la Grèce, ce qui aurait dû être relativement facile dans la mesure où elle ne représente que 2 % du PIB européen.*

L'étude d'occurrences des expressions causales dans le corpus InterCorp démontre que la position la plus fréquente du complément circonstanciel de cause est celle qui n'est pas au début de la phrase (mais, il y a bien sûr des exceptions, par exemple *étant donné*) et, le plus souvent, ce membre de phrase n'est pas séparé par la virgule, ni dans son contexte gauche, ni dans celui de droite (voir la position

b) ci-dessus). Néanmoins, les résultats finals sont influencés par le nombre élevé de l'expression *vu* qui est dans les textes juridiques séparé par la virgule dans son contexte gauche ainsi que celui de droite (98,30 %).²⁶⁷

En ce qui concerne l'équivalence occurrence, nous observons que les équivalents tchèques des expressions causales françaises sont le plus souvent les mots suivants : *kvůli, díky, v důsledku, po, protože, vzhledem k, s ohledem na*.

Quant à la fréquence du complément circonstanciel de cause par rapport aux types de textes, il importe de constater que ce membre de phrase a la plus grande quantité d'occurrences dans les textes juridiques (72,30 %) et les enregistrements de discussions (18,40 %). Dans les textes journalistiques (5,50 %), prosaïques (3,70 %) et dramatiques (0,10 %), il est beaucoup moins nombreux.

Après avoir effectué l'analyse des substantifs qui ont apparu dans le contexte droit des expressions étudiées, nous pouvons constater que le complément circonstanciel de cause est le plus souvent suivi de substantifs abstraits (91,70 %) parmi lesquels les substantifs d'état (53 %) et les substantifs d'action (40,50 %) sont les plus nombreux, mais, il y a également des substantifs de qualité (6,50 %). Les substantifs concrets ne représentent qu'une quantité négligeable (8,30 % de toutes les occurrences).

Pour conclure, il est à noter que la causalité a une importance remarquable pour la perception des faits qui se déroulent autour de nous. Conformément à A. Nazarenko, nous supposons que l'homme éprouve « [...] le besoin [...] de trouver des causes aux situations et phénomènes qu'il observe [ce qui est provoqué par sa] propension naturelle à tout interpréter en termes causaux »²⁶⁸. L'expression de la cause par les moyens linguistiques joue donc un rôle considérable dans la communication et pour cette raison nous espérons que le présent mémoire, concernant le complément circonstanciel de cause, contribue à la meilleure délimitation et description de ce membre de phrase. Nous sommes persuadés que son apport consiste, avant tout, en analyse contrastive qui, au moyen des données tirées du corpus InterCorp, tente de présenter les équivalents tchèques des expressions causales françaises, les types de textes dans lesquels se trouve le complément

²⁶⁷ Voir le tableau n° 35.

²⁶⁸ NAZARENKO, A. (2000): *La cause et son expression en français*, Paris, Ophrys, s. 46.

circonstanciel de cause ainsi que les substantifs qui apparaissent dans le contexte droit de ce membre de phrase.

Seznam použité literatury

Odborná literatura a články:

- [1] ANSCOMBRE, J.-C. – DUCROT, O. (1997): *L'Argumentation dans la langue*, Liège, Pierre Mardaga.
- [2] ČERNÝ, J. (1996): *Dějiny lingvistiky*, Olomouc, Votobia.
- [3] ČERMÁK, F. - KOCEK, J. (2010): *Mnohojazyčný korpus InterCorp: Možnosti studia*, Praha, Nakladatelství Lidové noviny.
- [4] DANEŠ, F. – HLAVSA, Z. – GREPL, M. (1987): *Mluvnice češtiny*, Sv. 3, oddíl Textová syntax, Praha, Academia.
- [5] DEMJANČUK, N. – PEXIDR, K. (2009): *Kauzalita*, Plzeň, Aleš Čeněk.
- [6] DUBOIS, J. – LAGANE, R. (2001): *Grammaire*, Paris, Larousse.
- [7] GAILLARD, B. (1995): *Pratique du français de A à Z*, Paris, Hatier.
- [8] GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*, Olomouc, Votobia.
- [9] GREVISSE, M. – GOOSE, A. (2008): *Le bon usage*, Paris, Duculot.
- [10] HAUSER, P. (2003): *Základy skladby češtiny*, Brno, Masarykova univerzita.
- [11] HENDRICH, J. – RADINA, O. – TLÁSKAL, J. (2001): *Francouzská mluvnice*, Plzeň, Fraus.
- [12] KARLÍK, P. – NEKULA, M. – RUSÍNOVÁ, Z. (2003): *Příruční mluvnice češtiny*, Praha, Nakladatelství Lidové noviny.
- [13] LE GOFFIC, P. (1994): *Grammaire de la phrase française*, Paris, Hachette.
- [14] MACHOVÁ, S. (1972): *Příčina v syntaxi češtiny*, Praha, Academia.
- [15] NAZARENKO, A. (2000): *La cause et son expression en français*, Paris, Ophrys.
- [16] PEŠEK, O. (2011): *Argumentativní konektory v současné francouzštině a češtině. Systémové srovnání a analýza okurenční respondence*, České Budějovice, Acta Philologica Universitatis Bohemiae Meridionalis.
- [17] RIEGEL, M. – PELLAT, J.-C. – RIOUL, R. (2008): *Grammaire méthodique du français*, Paris, Quadrige.
- [18] WAGNER, R.-L. – PINCHON, J. (1962): *Grammaire du français classique et moderne*, Paris, Hachette.

[19] WEINRICH, H. (1990): *Grammaire textuelle du français*, Paris, Didier-Hatier.

[20] WILMET, M. (2007): *Grammaire critique du français*, Bruxelles, De Boeck.

Tištěný slovník:

[1] REJMAN, L. (1971): *Slovník cizích slov*, Praha, SPN.

Elektronický slovník:

[1] Lingea Lexicon 5 (2008): *Velký slovník francouzsko-český a česko-francouzský*, Lingea s r.o.

Elektronický korpus:

[1] *Český národní korpus – InterCorp*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha. Dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

Internetové zdroje:

[1] *Activitesfle* [online]. [cit. 2014-11-30].

Dostupné z WWW: <<http://activitesfle.over-blog.com/article-33727548.html>>.

[2] BEČKA, J. V. (1988) : Sloh konkrétní a abstraktní. *Naše řeč*, 71, č. 5. [online].

[cit. 2014-11-04]. Dostupné z WWW:

<<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6796>>.

[3] *Centre national de ressources textuelles et lexicales* [online]. [cit. 2014-03-21].

Dostupné z WWW: <<http://www.cnrtl.fr/definition/>>.

[4] *Connectigramme – Marqueurs de cause*. [online]. [cit. 2014-09-11].

Dostupné z WWW:<<http://www.connectigramme.com/connecteurs.html/cause.htm>>.

[5] ČERMÁK, F. (1995): Jazykový korpus: Prostředek a zdroj poznání. *Slovo a slovesnost*, 56, č. 2, s. 119-140. [online]. [cit. 2014-08-10]. Dostupné z WWW:

<http://kramerius.lib.cas.cz/search/i.jsp?pid=uuid:aec90eb8-530d-11e1-801a-005056a60003#periodical-periodicalvolume-periodicalitem-page_uuid:d0b70149-530d-11e1-1331-001143e3f55c>.

[6] *Druhy příslovečného určení podle významu* [online]. [cit. 2014-03-22].

Dostupné z WWW: <<https://ufal.mff.cuni.cz/pdt2.0/doc/manuals/cz/layer/html/ch03s03s05s06.html>>.

- [7] *Espace français – Expression de la circonstance* [online]. [cit. 2014-03-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.espacefrancais.com/lexpression-de-la-circonstance/>>.
- [8] *Français facile – Exprimer la cause*. [online]. [cit. 2014-09-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.francaisfacile.com/exercices/exercice-francais-2/exercice-francais-102847.php>>.
- [9] *Intellego* [online]. [cit. 2014-04-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.intellego.fr/soutien-scolaire-3eme/aide-scolaire-francais/un-complement-circonstanciel-de-cause/30392>>.
- [10] *InterCorp* [online]. [cit. 2014-08-15]. Dostupné z WWW: <<http://ucnk.ff.cuni.cz/intercorp/>>.
- [11] KARLÍK, P. (1989-1990): Typy příčinně-následkových vztahů a jejich vyjadřování. *Sborník prací filozofické fakulty Brněnské univerzity* [online]. [cit. 2014-02-27]. Dostupné z WWW: <http://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/101717/A_Linguistica_37-1989-1_18.pdf>.
- [12] *Korpus InterCorp* [online]. [cit. 2014-08-19]. Dostupné z WWW: <<http://ucnk.ff.cuni.cz/intercorp/?req=page:info>>.
- [13] *Le français au bout des doigts* [online]. [cit. 2014-11-30]. Dostupné z WWW: <<http://francia2.unideb.hu/lfabd/308000.html#subst>>.
- [14] MACHÁČKOVÁ, E. (1983): Jména vlastností ve větě. *Naše řeč*, 66, č. 4, [online]. [cit. 2014-11-04]. Dostupné z WWW: <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6400>>.
- [15] SVOBODA, K. (1985): Důvod a příčina. *Slovo a slovesnost*, 44, s. 275-283. [online]. [cit. 2014-02-27]. Dostupné z WWW: <<http://kramerius.lib.cas.cz/search/i.jsp?pid=uuid:ca7dfd63-530d-11e1-1726-001143e3f55c&q=d%C5%AFvod+a+p%C5%99%C3%AD%C4%8Dina>>.
- [16] *Syvum France – E-Learning et Éducation interactive* [online]. [cit. 2014-04-21]. Dostupné z WWW: <http://fr.syvum.com/cgi/online/serve.cgi/grammaire/verbe/gerondif_emploi.html>.
- [17] UHLÍŘOVÁ, L. (1975): O frekvenci příslovečného určení v souvislém textu. *Naše řeč*, 58, č. 3. [online]. [cit. 2014-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=5840>>.

Seznam schémat

Schéma 1. Znázornění vztahů mezi příčinou a účinkem.	8
--	---

Seznam grafů

Graf 1. Postavení <i>à cause de</i> ve francouzské větě.	62
Graf 2. Četnost výskytu <i>à cause de</i> ve vztahu k typu textu.	67
Graf 3. Postavení <i>grâce à</i> ve francouzské větě.	78
Graf 4. Četnost výskytu <i>grâce à</i> ve vztahu k typu textu.	81
Graf 5. Postavení <i>en raison de</i> ve francouzské větě.	88
Graf 6. Četnost výskytu <i>en raison de</i> ve vztahu k typu textu.	90
Graf 7. Postavení <i>du fait de</i> ve francouzské větě.	97
Graf 8. Četnost výskytu <i>du fait de</i> ve vztahu k typu textu.	99
Graf 9. Postavení <i>par suite de</i> ve francouzské větě.	105
Graf 10. Četnost výskytu <i>par suite de</i> ve vztahu k typu textu.	106
Graf 11. Postavení <i>à la suite de</i> ve francouzské větě.	115
Graf 12. Četnost výskytu <i>à la suite de</i> ve vztahu k typu textu.	116
Graf 13. Postavení <i>à force de</i> ve francouzské větě.	125
Graf 14. Četnost výskytu <i>à force de</i> ve vztahu k typu textu.	126
Graf 15. Postavení <i>sous l'effet de</i> ve francouzské větě.	132
Graf 16. Četnost výskytu <i>sous l'effet de</i> ve vztahu k typu textu.	134
Graf 17. Postavení <i>étant donné</i> ve francouzské větě.	140
Graf 18. Četnost výskytu <i>étant donné</i> ve vztahu k typu textu.	143
Graf 19. Četnost výskytu <i>vu</i> ve vztahu k typu textu.	146
Graf 20. Postavení <i>vu</i> ve francouzských právních textech.	153

Seznam tabulek

Tab. 1. Analyzované příčinné výrazy.	50
Tab. 2. Respondenty výrazu <i>à cause de</i>	63
Tab. 3. Substantiva v pravém kontextu výrazu <i>à cause de</i>	70
Tab. 4. Třídění substantiv v pravém kontextu <i>à cause de</i>	72
Tab. 5. Respondenty výrazu <i>grâce à</i>	79
Tab. 6. Substantiva v pravém kontextu výrazu <i>grâce à</i>	81
Tab. 7. Třídění substantiv v pravém kontextu <i>grâce à</i>	83
Tab. 8. Respondenty výrazu <i>en raison de</i>	88
Tab. 9. Substantiva v pravém kontextu výrazu <i>en raison de</i>	90
Tab. 10. Třídění substantiv v pravém kontextu <i>en raison de</i>	93
Tab. 11. Respondenty výrazu <i>du fait de</i>	97
Tab. 12. Substantiva v pravém kontextu výrazu <i>du fait de</i>	99
Tab. 13. Třídění substantiv v pravém kontextu <i>du fait de</i>	101
Tab. 14. Respondenty výrazu <i>par suite de</i>	105
Tab. 15. Substantiva v pravém kontextu výrazu <i>par suite de</i>	107
Tab. 16. Třídění substantiv v pravém kontextu <i>par suite de</i>	108
Tab. 17. Respondenty výrazu <i>à la suite de</i>	115
Tab. 18. Substantiva v pravém kontextu výrazu <i>à la suite de</i>	117
Tab. 19. Třídění substantiv v pravém kontextu <i>à la suite de</i>	119
Tab. 20. Substantiva v pravém kontextu <i>à la suite de</i> : v případě českých respondentů <i>po, poté</i>	119
Tab. 21. Substantiva v pravém kontextu <i>à la suite de</i> : v případě českých respondentů <i>v důsledku, na základě</i>	120
Tab. 22. Respondenty výrazu <i>à force de</i>	125
Tab. 23. Substantiva v pravém kontextu výrazu <i>à force de</i>	127
Tab. 24. Třídění substantiv v pravém kontextu <i>à force de</i>	128
Tab. 25. Infinitivy v pravém kontextu výrazu <i>à force de</i>	128
Tab. 26. Respondenty výrazu <i>sous l'effet de</i>	133
Tab. 27. Substantiva v pravém kontextu výrazu <i>sous l'effet de</i>	135
Tab. 28. Třídění substantiv v pravém kontextu <i>sous l'effet de</i>	136
Tab. 29. Respondenty výrazu <i>étant donné</i>	141

Tab. 30. Substantiva v pravém kontextu výrazu <i>étant donné</i>	144
Tab. 31. Třídění substantiv v pravém kontextu <i>étant donné</i>	145
Tab. 32. Respondenty výrazu <i>vu</i> v právních textech.	153
Tab. 33. Substantiva v pravém kontextu výrazu <i>vu</i> ve francouzských právních textech.	154
Tab. 34. Třídění substantiv v pravém kontextu <i>vu</i>	157
Tab. 35. Postavení francouzských příčinných výrazů ve větě.	158
Tab. 36. České respondenty francouzských příčinných výrazů.	159
Tab. 37. Výskyt francouzských příčinných výrazů ve vztahu k typu textu. . .	160
Tab. 38. Substantiva v pravém kontextu francouzských příčinných výrazů. .	161
Tab. 39. Typy příčin uváděné francouzskými příčinnými výrazy.	161